

מדינת ישראל

משרד המשלה

משרד התעלה

מחלקה תעלה
פאני ע

חצת א/כס'ים
~~תעלה תעלה~~
8/02 - 9/02
4/03 - 6/02

ס'גת תעלה
כפר

מס' תיק מקורי

109

ועדת מנכ"לים - פיתוח המרחב הכפ

שם:

גל - 10 / 59895

מס פריט: 2039016
06/02/2014

97.4/1 - 854
03-306-11-05-02

מזהה פניי:
מזהה לוגי:
כתובת:

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

המשימה: גיבוש תוכנית לפיתוח המרחב הכפרי

סטטוס והערות	אבני דרך			היעדים	
	מועד עדכני	מועד מקורי	הגדרה	הגדרה	מס'
	יולי	עד סוף יוני 03	גיבוש התוכנית ע"י צוותי משנה	- טיפול בתשתיות פיזיות פיתוח אלט' תעסוקתיות	1
	סוף אוג' 03	סוף אוג' 03	גיבוש התוכנית מול הגורמים החיצוניים	- מדיניות קרקעות תוכנית בו זמנית לכלל הפעילויות בשת"פ גורמים נוספים	
				- לימוד והערכת הצרכים על בסיס 3 הפיילוטים שהוקמו.	

■ בוצע
■ בתהליך
■ בפיגור משמעותי

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

המשימה: הגדלת היצע המים המושבים לחקלאות

סטטוס והערות	אבני דרך			היעדים	מס'
	מועד עדכני	מועד מקורי	הגדרה		
	סוף 03	סוף 03	השבת כ- 40 מלמ"ק ב- 03	- העמדת היצע המים לחקלאות בהיקף של כ- 1.1 מילארד מלמ"ק. - הוספת כ- 480 מלמ"ק מים מושבים מקולחין עד 2010.	1
	סוף 04	סוף 04	השבת כ- 100 מלמ"ק ב- 04		
	סוף 05	סוף 05	השבת כ- 140 מלמ"ק		
	-2010 2006	-2010 2006	השבת כ- 200 מלמ"ק		

■ בוצע
■ בתהליך
■ בפיגור משמעותי

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

המשימה: איחוד מועצות הייצור הצמחיות

סטטוס והערות	אבני דרך			היעדים	
	מועד עדכני	מועד מקורי	הגדרה	הגדרה	מס'
■	סוף מאי 03	סוף אפריל 03	גיבוש האיחוד מבחינה חוקית	יעול המועצות ומיקוד פעילותן בתחום היצוא, קד"מ, מו"פ ואיכות הסביבה	1
■	סוף יוני	תוך 3 חודשים	הקמת מינהלות במועצות		
	סוף 03	סוף 03	ביצוע הליך האיחוד		

ביצע
 בתהליך
 בפיגור משמעותי

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

המשימה: הגדלת היצוא החקלאי

סטטוס והערות	אבני דרך			היעדים	
	מועד עדכני	מועד מקורי	הגדרה	הגדרה	מס'
מוקדם להעריך 	כל שנה	כל שנה	בחינה שנתית לעמידה ביעד	- התווית כיווני דרך באמצעות התוכנית האסטרטגית. מו"פ מונחה שיווק/יצוא עידוד השקעות הון ליצוא הכנת תשתית הדרכה וקד"מ הכנת תשתית של הסכמים בינ"ל שת"פ עם התמ"ס מוצרים מעובדים	1

בוצע
 בתהליך
 בפגור משמעותי

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

המשימה: גיבוש תוכנית אסטרטגיה לחקלאות

סטטוס והערות	אבני דרך			היעדים	
	מועד עדכני	מועד מקורי	הגדרה	הגדרה	מס'
	בוצע	יוני 03	גיבוש עבודת 11 צוותי היגוי של המשרד	התווית דרכים לצמיחה בענף החקלאות עם דגשים למציאת נישות שיווקיות ליצוא תוך ביטוי היתרונות היחסיים של החקלאות בישראל ובתרומת תשואות ראויות לגורמי הייצור - קרקע, מים והון.	1
	בהליך	4-3 חודשים	מכרז בינלאומי		
	כמתוכנן	1 חודש	גיבוש התוכנית עם הזוכה		
	כמתוכנן	עד סוף 03	ביצוע פרויקט התכנון		

 בוצע
 בתהליך
 בפיגור משמעותי

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

המשימה: שדרוג ענף המדגה

סטטוס והערות	אבני דרך			היעדים	
	מועד עדכני	מועד מקורי	הגדרה	הגדרה	מס'
■	יוני 03	אפריל 03	מכרז להקמת 6 פיילות	- הגדלת התפוקה - מעבר לשימוש במוצרים בעלי ערך.	1
	אוק' 03	אוק' 03	הקמת פיילות	- מוסף גבוה יותר - ייעול השימוש במים.	
	ינואר 04	ינואר 04	תחילת ייצור		

מקרא

- בוצע
- בתהליך
- בפיגור משמעותי

48

מכתב כפרי

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות, ההתיישבות והכפר
תחום פיתוח תיירות

ד' ניסן תשס"ג
06 אפריל 2003
ס-נו: תתוכב 726

לכבוד
מר גבי עשור,
מזכיר מושב
נבטים

3632 ✓

הנדון: תוכנית אב לפיתוח המרחב הכפרי (כפר 2000) – נבטים

בתשובה לשיחתנו הטלפונית הריני להודיעך כי:

1. במסגרת החלטת הנהלת המשרד לסייע במימון תוכניות אב לפיתוח המרחב הכפרי, קיימת התחייבות לסייע לנבטים במימון התוכנית עד 50% מההשקעה ועד 80,000 ₪ בלבד.
2. המימון ייעשה על-פי החשבוניות שתשולמנה על ידכם למתכנן.
3. אוכל לקבל בקשתך לדו"ח ביצוע רק לאחר שתעבירו אלינו הסכם חתום עם המתכנן וצילום חשבוניות כאמור.

בברכת חג פסח שמח,

אילנה הורנשטיין

העתקים: מר יוסי ישי - מנכ"ל

מר דרור קרבני, מ.א. בני שמעון

✓ מר הרצל אבידור, יועץ מקצועי למנכ"ל

מר מאיר מאיר קריספין, מנהל מחוז הנגב

מר רענן אמויאל – הרשות לתכנון

- 1 -

מזכירות הממשלההחלטה מס. 186 של הממשלה מיום 06.04.2003.ועדת שרים לענייני פיתוח הישובים הכפריים והמרחב הכפרי בישראל

"186.

מ ה ל י ט י ם (פה אחד), למנות ועדת שרים לענייני פיתוח הישובים הכפריים והמרחב הכפרי בישראל, שהרכבה, מטרותיה וסמכויותיה יהיו כדלקמן:

הרכב הועדה

שר החקלאות ופיתוח הכפר - יושב-ראש
מ"מ ראש הממשלה ושר התעשייה, המסחר והתעסוקה
שר האוצר
השרה לאיכות הסביבה
שר הפנים
שר הבינוי והשיכון
שר התיירות
שר הרווחה
השר לבטחון הפנים
השר גדעון עזרא

מוזמן קבוע:

יועץ ראש הממשלה להתיישבות

מטרות הועדה:

- א. חיזוק הבסיס הכלכלי והקהילתי של ההתיישבות הכפרית.
- ב. גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי-ייחודי.
- ג. עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת ישוב ייחודית.
- ד. שמירה על ערכי הסביבה והנוף הכפרי.

סמכויות הועדה:

- הבטחת פריסת האוכלוסיה במרחב הכפרי בדגש על הנגב והגליל.
- גיוון הבסיס הכלכלי, תוך שמירה על החקלאות כענף כלכלי עיקרי בכפר וקליטת דור צעיר בחקלאות.

- 2 -

מזכירות הממשלה

- הבטחת המשך הדורות בכפר, קידום יוזמות והסדרים בתחומי התעסוקה, המגורים ועיבוד הקרקע החקלאית במרחב הכפרי.
- חיזוק ופיתוח ישובים המצויים במצוקה ובתת-פיתוח.
- הכטחת העיבוד והשמירה על השטחים הפתוחים וקרקע לאום במרחב הכפרי.
- הבטחת מקורות מזון עצמאיים לתושבי ישראל.
- פיתוח התרבות ומסורת הכפר."

מדינת ישראל
משרד הבינוי והשיכון
אגף שיקום שכונות חברתי

ירושלים,
סימוכין:
ח' באדר ב, תשס"ג
12 במרץ, 2003
12032003010003

לכבוד
מר איצ'יה לידור
מנכ"ל המשרד
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
דרך המכבים ראשון-לציון, ת.ד. 30
בית דגן 50200

שלום רב,

הנדון: קידום הכנת תוכנית לפיתוח היישובים והמרחב הכפרי

הודעתך מתאריך 23.1.03

אני מודה לך על הודעתך בנדון ושמחתי לראות כי שיקום שכונות שולב בצוות לפיתוח תשתיות חברתיות וארגוניות.

אני מבקשת להביא לתשומת לבך כי שיקום שכונות עוסק בפיתוח ההון האנושי. הפרויקט פיתח כלים לשדרוג היכולות של תושבי שכונות השיקום להתמודד בשוק העבודה הישראלי וקידום הנגישות של בני נוער, צעירים ומבוגרים, להשלמת השכלה, לרכישת מקצוע ולהשכלה גבוהה.

תוכניות עבודה אלה מופעלת גם במושבים ובמועצות אזוריות, שהפרויקט חל עליהן.

לפיכך, נשמח להשתלב גם בצוות לתעסוקה ותחומי פיתוח נוספים.

בכבוד רב,

אריאלה רבדל-נדקוב
מנהלת אגף שיקום שכונות חברתי

העתק: מר אבי מעוז - מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון

מועצה אזורית רמת נגב

ד.ג. חלוצה 85515

טל: 08-6564152 פקס: 08-6553296

stifman@ramatnegev.org.ilE-MAIL:

לשכת ראש המועצה

י"ג אדר ב, תשס"ג
יום שני 17 מרץ 2003

313
1900

21-03-2003

3470 ✓

לכבוד
מר יוסי ישי
מנהל רשות התכנון
משרד החקלאות והכפר

שלום רב,

הנדון: הערות לתוכנית פיתוח המרחב הכפרי

1. מבוא (הגדרת מטרות ההתיישבות ותפקידיה): יש להוסיף סעיף נוסף שמציין כי ההתיישבות הכפרית בפריפריה מהווה תשתית עתידית לשיתוף פעולה עם המדינות השכנות בפיתוח פרויקטים משותפים לאורך הגבולות ובמעברי הגבול.

2. מטרת על - יש להוסיף לנוסח הגדלת האוכלוסייה והצערות (דגש על משפחות צעירות), כל זאת במסגרת ההתמודדות עם הבעיה הדמוגרפית - זה המפתח לשימור הפריפריה וחייתה.

3. מאפייני התוכנית - (מרחב תחולת התוכנית): לא ראיתי את המפה שתצורף, חשוב לא ליצור זיקה בין מפת סדרי עדיפות לאומית לתוכנית זו, לא ניתן לחזק באופן משמעותי את הפריפריה הרחוקה ללא הפרדה זו.

הייתי מגדיר מפה שונה הכוללת את הישובים לאורך הגבול הצפוני, המזרחי (כולל רמה"ג והבקעה) והמערבי (מ.א. אשכול ושער הנגב) ברצועה של 10 - 5 ק"מ מקו הגבול, ודרומית לבי"ש עד בואך אילת.

4. הצעת החלטה בנושא קידום ויישום - (הקמת רשות לפיתוח המרחב הכפרי): מדוע לא ניתן להיעזר ברשות לפיתוח הנגב והגליל!

אחד הנושאים המרכזיים בהם הייתי מוביל רפורמה באמצעות התוכנית הוא נושא התכנון.

אני ממליץ להעניק לרשות/יות (בתאום עם החשב הכללי באוצר) פטור ממכרז לתכנון. המטרה המרכזית היא לזרז תהליכי תכנון ע"י העברת סמכויות קידום התוכניות למועצות האזוריות מהרשות.

במתכונת הקיימת לא ניתן לקדם תכנון בפריפריה כראוי. אני שמח שהסוכנות היהודית ומשרד הבנוי והשיכון הבינו זאת - כעת צריך לשכנע את ממ"י.

בברכה,

שמואל ריפמן
יו"ר הרשות לפיתוח הנגב
וי"ר מרכז המועצות האזוריות

העתק: מר יצחק לידור - מנכ"ל משרד החקלאות.

ה"ר
11/03
מס' 3296

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המשנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון

תאריך: ז' אדר ב, תשס"ג
11 מרץ, 2003

דואר נכנס
לשכת המנכ"ל
27-03-2003
שם תיק: 3296
מס' סידורי:

לכבוד
ד"ר שמעון רביד
ראש הצוות לפיתוח המרחב הכפרי
"קרן ספיר"
בית מפעל הפיס

הבדיון: אספקת שרותי מידע בנושאי המרחב הכפרי

בהמשך לדיון שקיימנו בצוות שבראשותך בבדיון, רצ"ב הצעה של ראש המכון לחקר הקיבוץ באוניברסיטת חיפה המציעה "סל שרותים" לאיסוף וריכוז מידע והוצאת פרסום מדעי שיכלול את המידע הקיים בנושא המרחב הכפרי.

אני ממליץ כי תבחן בחיוב האפשרות להתקשר עמ המציעים שלהם נסיון מוכח רב בנושא.

בברכה,

יוסי ושי
משנה למנכ"ל
ומנהל הרשות לתכנון

העתק: מר אברהם כץ עוז - מפעל הפיס
מר איצ'ה לידור - מנכ"ל משרד החקלאות
גב' גילה אדר - ראש המכון לחקר הקיבוץ, אוניברסיטת חיפה

אספקת שירותי מידע בנושאי המרחב הכפרי.doc

Handwritten notes: *אורי גל, מנכ"ל, מרכז קיבוצי*

Handwritten notes: *אלה, חתום, מה נשאל? מה סוג המרחב הכפרי?*

Handwritten notes: *הערה, כנראה*

UNIVERSITY OF HAIFA

אוניברסיטת חיפה

המכון לחקר הקיבוץ ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי

היחידה לחקר המרחב הכפרי

THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA

25/2/03

20-02-03

לכבוד
מר יוסי ושי
סמנכ"ל
משרד החקלאות

3296

הינדון: הצעה לאספקת שירותי מידע בנושאי המרחב הכפרי

בעקבות פגישתנו במשרד החקלאות בתאריך 26.12.02 והסכמתכם לממן שירותים מסוימים, אנו מציעים את השירותים הבאים:

- א. איסוף וריכוז נתונים ממקורות שונים כבסיס לחקמת מאגר נתונים פעיל.
- ב. הרחבת מאגר ביבליוגרפי קיים. ג. ספרות אוניברסיטת חיפה קיים מאגר ביבליוגרפי העוסק בקיבוץ בלבד, אנו מציעים להלול בו את הפרטים העוסקים במרחב הכפרי כולו.
- ג. הוצאת פרסום שיכלול נתונים סטטיסטיים שנתיים והשוואות שונות בנושאים הנוגעים למרחב הכפרי.
- ד. הוצאת פרסום מדעי שיכלול מחקרים, מאמרים ותקצירי מידע, בנושאים של המרחב הכפרי.

בטעמים אי רבי יש להשקיע בעיקר עבודה. זעלות המשוערת 30,000 ₪. העלות של הפקת פרסום עומדת על 12-13 אש"ח.

אנו מבקשים לאשר לנו את ההתקשרות לצורך ביצוע השירותים הנ"ל, בשנת התקציב 2003, בסך 50,000 ₪. לאחר השנה הראשונה יבדקו העלויות שנית, לאור ההוצאות בפועל.

בכבוד רב,

ד"ר גילה אדר
גילה אדר

ראש המכון לחקר הקיבוץ, אוניברסיטת חיפה

העתק: מר איציה לידור ✓

הד הכרמל, חיפה 31995, טלפון: 04-8240418, פקס: 04-8240409, Fax

Mt. Carmel, Haifa 31905' Israel

Handwritten notes in the top left corner, including "אני מנסה" and "אני מנסה" with a signature.

UNIVERSITY OF HAIFA

אוניברסיטת חיפה

המכון לחקר הקיבוץ ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי

היחידה לחקר המרחב הכפרי

THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA

25/2/03

דואר נכנס
 לשכת המנכ"ל
 26-02-2003
 שם תיק: _____
 מס' סידור: 3296

לכבוד
מר יוסי ישי
סמנכ"ל
משרד החקלאות

הנידון: הצעה לאספקת שירותי מידע בנושאי המרחב הכפרי

בעקבות פגישתנו במשרד החקלאות בתאריך 26.12.02 והסכמתכם לממן שירותים מסוימים, אנו מציעים את השירותים הבאים:

- א. איסוף וריכוז נתונים ממקורות שונים כבסיס להקמת מאגר נתונים פעיל.
- ב. הרחבת מאגר ביבליוגרפי קיים. בספרית אוניברסיטת חיפה קיים מאגר ביבליוגרפי העוסק בקיבוץ בלבד, אנו מציעים לכלול בו את הפריטים העוסקים במרחב הכפרי כולו.
- ג. הוצאת פרסום שיכלול נתונים סטטיסטיים שנתיים והשוואות שונות בנושאים הנוגעים למרחב הכפרי.
- ד. הוצאת פרסום מדעי שיכלול מחקרים, מאמרים ותקצירי מידע, בנושאים של המרחב הכפרי.

בסעיפים א' ובי' יש להשקיע בעיקר עבודה. העלות המשוערת 30,000 ₪. העלות של הפקת פרסום עומדת על 12-13 אש"ח.

אנו מבקשים לאשר לנו את ההתקשרות לצורך ביצוע השירותים הנ"ל, בשנת התקציב 2003, בסך 50,000 ₪. לאחר השנה הראשונה יבדקו העלויות שנית, לאור ההוצאות בפועל.

בכבוד רב,

די"ר גילה אדר
גילה אדר

ראש המכון לחקר הקיבוץ, אוניברסיטת חיפה

✓ העתק: מר איציה לידור

הר הכרמל, חיפה 31995, טלפון: 04-8240418, פקס: 04-8240409, Fax

Mt. Carmel, Haifa 31905' Israel

972 3 9485813

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

אילן
איתמר

*מתחם
3%
איתמר
היה שילוב
אילן
איתמר
איתמר*

דף מקדים להעברת פקס

DATE 5/3/2003 תאריך

TO יוסי יוסי אל:

FROM איציק איציק מאת:

משרד החקלאות
והפיתוח הכפרי
מנהל הרשות לתכנון
06-03-2003
2277
תיק: **דואר מבוס**

דואר מבוס
לשכת המנכ"ל
09-03-2003
3796

NO OF PAGES (INCL THIS PAGES) 2 מספר דפים כולל דף זה:

שלום רב,

בנושא
אניגו יש להסתייג אליהם (או אלה האנשים)
אשר נהגו יום ויום בג'מ. קניא
אמקויל אלה האנשים הנשע קמסלו - קון סעו
ואתה או אמת האנשים - אלה
אלה האנשים אלה האנשים - אלה

בברכה,
לשכת מנכ"ל משרד החקלאות

אני מודה
לך
על
התשובה
המהירה
ועל
העזרה
המבורכת
במילוי
הדרישות
השונות
הנדרשות
למילוי
הטופס
הזה

אני מודה לך על התשובה המהירה ועל העזרה המבורכת במילוי הדרישות השונות הנדרשות למילוי הטופס הזה

UNIVERSITY OF HAIFA

אוניברסיטת חיפה

המכון לחקר הקיבוץ ולימוד הקיבוץ והליון השיתופי

היחידה לחקר המרחב הכפרי

THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA

25/2/03

לכבוד
מר יוסי ישי
סמנכ"ל
משרד החקלאות

3296

הנידון: הצעה לאספקת שירותי מידע בנושאי המרחב הכפרי

בעקבות פגישתנו במשרד החקלאות בתאריך 26.12.02 והסכמתכם לממן שירותים מסוימים, אנו מציעים את השירותים הבאים:

- א. איסוף וריכוז נתונים ממקורות שונים כבסיס להקמת מאגר נתונים פעיל.
- ב. הרחבת מאגר ביבליוגרפי קיים. בספריה אוניברסיטת חיפה קיים מאגר ביבליוגרפי העוסק בקיבוץ בלבד, אנו מציעים לכלול בו את הפרטים העוסקים במרחב הכפרי כולו.
- ג. חוצאת פרסום שיכלול נתונים סטטיסטיים שתיים והשוואות שונות בנושאים הנוגעים למרחב הכפרי.
- ד. חוצאת פרסום מדעי שיכלול מחקרים, מאמרים ותקצירי מידע, בנושאים של המרחב הכפרי.

בסעיפים א' ובי' יש להשקיע בעיקר עבודה. העלות המשוערת 30,000 ₪. העלות של הפקת פרסום עומדת על 12-13 אש"ח.

אנו מבקשים לאשר לנו את החתקשרות לצורך ביצוע השירותים הנ"ל, בשנת התקציב 2003, בסך 50,000 ₪. לאחר השנה הראשונה יבדקו העלויות שנית, לאור החוצאות בפועל.

בכבוד רב,

ד"ר גילה אדר
גילה אדר

ראש המכון לחקר הקיבוץ, אוניברסיטת חיפה

✓ העתק: מר איציה לנדור

משרד החקלאות
לשכת משנה למנכ"ל
ומנהל הרשות לתכנון
06-03-2003
תיק: 2247
דואר נכנס

Handwritten notes in the top left corner, including a signature and some illegible text.

Handwritten notes in the top center, including a date '13/2/03' and some illegible text.

Handwritten notes in the top right corner, including the word 'אסגב' and some illegible text.

UNIVERSITY OF HAIFA

אוניברסיטת חיפה

המכון לחקר הקיבוץ ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי

היחידה לחקר המרחב הכפרי

THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA

25/2/03

לכבוד
מר יוסי ישי
סמנכ"ל
משרד החקלאות

3296

הנידון: הצעה לאספקת שירותי מידע בנושאי המרחב הכפרי

בעקבות פגישתנו במשרד החקלאות בתאריך 26.12.02 והסכמתכם לממן שירותים מסוימים, אנו מציעים את השירותים הבאים:

- א. איסוף וריכוז נתונים ממקורות שונים כבסיס להקמת מאגר נתונים פעיל.
- ב. הרחבת מאגר ביבליוגרפי קיים. בספריית אוניברסיטת חיפה קיים מאגר ביבליוגרפי העוסק בקיבוץ בלבד, אנו מציעים לכלול בו את הפריטים העוסקים במרחב הכפרי כולו.
- ג. הוצאת פרסום שיכלול נתונים סטטיסטיים שנתיים והשוואות שונות בנושאים הנוגעים למרחב הכפרי.
- ד. הוצאת פרסום מדעי שיכלול מחקרים, מאמרים ותקצירי מידע, בנושאים של המרחב הכפרי.

בסעיפים א' ובי' יש להשקיע בעיקר עבודה. העלות המשוערת 30,000 ש"ח. העלות של הפקת פרסום עומדת על 12-13 אש"ח.

אנו מבקשים לאשר לנו את ההתקשרות לצורך ביצוע השירותים הנ"ל, בשנת התקציב 2003, בסך 50,000 ש"ח. לאחר השנה הראשונה יבדקו העלויות שנית, לאור ההוצאות בפועל.

בכבוד רב,

ד"ר גילה אדר
גילה אדר

ראש המכון לחקר הקיבוץ, אוניברסיטת חיפה

העתק: מר איציה לידור

הר הכרמל, חיפה 31995, טלפון: 04-8240418, פקס: 04-8240409, Fax

Mt. Carmel, Haifa 31905' Israel

מס' התעבורה

10/10
10/10

קרן קימת לישראל

מינהל פיתוח הקרקע

כ"ה באדר א', תשס"ג
27 בפברואר, 2003
ת.ו. 9/03-848

דואר נכנס
לשכת המנכ"ל
06-03-2003
שם תיק: <u>3354</u> ✓
מס' סידורי:

לכבוד
מר איציה לידור
מנכ"ל משרד החקלאות

שלום רב,

הנדון: קידום תכנית לפיתוח ישובים
סימוכין: מכתבך מיום 23/1

נציג קק"ל בצוות התשתיות הפיזיות יהיה מר משה כהן, מנהל אגף מפעלי פיתוח בקק"ל.

בברכה,

גרשון אבני
מנהל מינהל פיתוח הקרקע

העתקים: מר יצחק אלישיב - מנכ"ל קק"ל
מר משה כהן - מנהל אגף מפעלי פיתוח

+ אגף יזמים - חו"ל

כד' באדר תשס"ג לפעל הפיס
26 בפברואר 2003
סימוכין : 35/5094

יושב ראש הדירקטוריון

לכבוד
מר יצחק לידור
מנכ"ל משרד החקלאות
דרך המכבים ראשון לציון
ת.ד. 30
בית דגן 50200

שלום רב,

קיבלתי את מכתבך מיום 23/1/2003 שהגיע ללשכתי ב - 22/2/03 ואני ממחר לענות עליו על מנת לא לשים מכשול..."

אני מודה על הכנסת נציגי מפעל הפיס לועדות שונות, אך מפעל הפיס איננו עוסק בתחומים אלה ואנו לא מעורבים בשום אחת מהועדות הציבוריות וממלכתיות, וזאת על פי החלטת הדירקטוריון.

נראה לי שהבלבול נובע מפנייתי אליך בתפקידי כיו"ר קרן ספיר שליד מפעל הפיס אשר עוסקת בתחום המוניציפלי ואומנם הקרן החליטה במתואם עם שר החקלאות לשעבר מר שמחון, להקים קבוצת עבודה ומחקר שתעסוק בגיבוש הצעה למסגרת חיים ושלטון במסגרת האזורים הכפריים בעתיד.

בראשות ועדת ההיגוי מונה מיודענו ד"ר שמעון רביד, שניסיון רב לו בתחומי ההתיישבות לסוגיה וכן במערכות הכלכליות והפיננסיות.

הצוות שהוקם כועדת היגוי כולל בנוסף לראשי מועצות אזוריות גם נציגים של משרדי ממשלה לרבות יוסי ישי ממשרדך וכן נציגי רשם העמותות וארגון המועצות האזוריות.

צוות זה ממומן וימשיך לתפקיד כחלק מקרן ספיר.

תודה על רצונכם הטוב אך כאמור לא נוכל להשתלב בצוותים שמוצעים על ידכם שכן אנו מנועים מלעשות זאת. למותר לציין ששיתוף הפעולה בינינו יכול להיות מלא גם ללא חברות פורמלית בצוותים.

בברכה,

אברהם כץ-עוז
יו"ר הדירקטוריון

העתק: ד"ר שמעון רביד
מוטי קריסטל

קצה (א) ס"מ
אחתה נפ"ח

עמוד 1 מתוך 1

תיק: חקלאות

י"ז אדר א תשס"ג

19.02.03

מרכז
המועצות
האזוריות
בישראל

דואר נכנס
לשכת המנכ"ל
24-02-2003
שם תיק: _____
מס' סידורי: _____

לכבוד
מר איצ'ה לידור, מנכ"ל
משרד החקלאות
בית דגן

שלום רב,

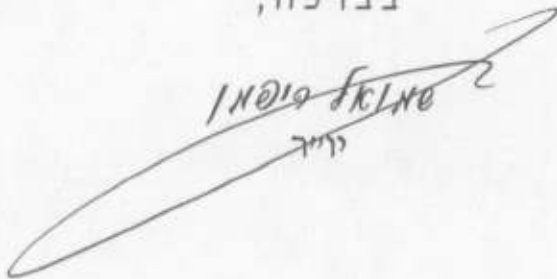
שד' שאול המלך 8
תל אביב 64733
טל' 03-6929918
טל' 03-6929018
טל' 03-6929923
פקס: 03-6952045

הנדון: נציגינו בועדות המשנה לתכנית לפיתוח הישובים והמרחב הכפרי

למכתבך מ-23.1.03 בנדון.

- 1. צוות תשתיות פיזיות**
נציגנו בצוות זה יהיה הח' יהודה שביט, ראש מו"א מטה אשר.
- 2. צוות תשתיות חברתיות וארגוניות**
נציגנו בצוות זה יהיה בנימין כהן, מנכ"ל מרכז המועצות האזוריות.
- 3. צוות תעסוקה ותחומי פרנסה נוספים**
נציגנו בצוות זה יהיה מר מוטי דותן, ראש מו"א הגליל התחתון.
- 4. צוות לגיבוש מדיניות שימוש בקרקע**
נציגנו בצוות זה יהיה יצחק ישועה-שייע, ראש מו"א לב השרון.

בברכה,

שאל גיוון
יו"ר

העתק:

בנימין כהן, כאן.
יהודה שביט, ראש מו"א מטה אשר.
מוטי דותן, ראש מו"א הגליל התחתון.
יצחק ישועה-שייע, ראש מו"א לב השרון

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

26 ינואר, 2003
כ"ג שבט, תשס"ג

לכבוד
מר שמואל הרשקוביץ
מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה

**הנדון: שילוב המשרד לאיכות הסביבה בועדות המשנה של ועדות המנכ"לים לעניין
תכנית פיתוח הישובים והמרחב הכפרי**
סימוכין: מכתבך מיום 01 בינואר 2003 – תקציר דיון ועדת מנכ"לים
מיום 08 בדצמבר 2002

שלום שמואל,

אני מודה לך על מכתבך שבסימוכין.

אכן נפלה טעות בשיבוץ נציגי משרדך בהרכב חלק מועדות המשנה כפי שהופיע
בתקציר הדיון.

למעשה, צוות פנימי של מינהל התכנון במשרדי איתר את הטעות עליה הערת,
והשלים שיבוץ נציגים נוספים של משרדי ממשלה וגופים חוץ ממשלתיים בועדות
המשנה.

סיכום מפורט בנושא זה כולל מינוי מוצע של יושבי ראש ומרכזים לכל אחת מועדות
המשנה – יועבר אליך בקרוב.

בברכה
7/1/03

איצ'ה לידור
המנהל הכללי

העתק: מר יוסי ישי – משנה למנכ"ל ומנהל האגף לתכנון
מר בארי הולצמן - יועץ

שמ קובץ 6420.doc

מדינת ישראל
המשרד לאיכות הסביבה
המנהל הכללי

14
מיון
מיון

ירושלים, ט' שבט, תשס"ג
1 ינואר, 2003

דא רחם קלאת
ועל

לכבוד
מר איצ'ה לידור
מנכ"ל משרד החקלאות
ת"ד 30
בית דגן 50200

דואר נכנס
לשכת המנכ"ל
21-01-2003
שם תיק: 2888
מס' סידורי:

איצ'ה שלום רב,

הנדון: תקציר דיון ועדת מנכ"לים מיום 8 דצמבר 2002

החלטת ממשלה מספר 2486 מ-1 ספטמבר 2002
מכתבי אליך מיום 22 אוקטובר 2002

תקציר הדיון שבנדון מיום 23 דצמבר 2002 התקבל בברכה.

בסיכום המסמך מיניתם את ועדות המשנה והרכביהם.

לאחר עיון בהרכב ועדות המשנה הופתעתי לגלות שבחרתם שלא לשלב את נציגי המשרד לאיכות הסביבה בוועדות אלה, הגם שהחלטת הממשלה קובעת מפורשות מי ישתתף בוועדת המנכ"לים וממילא יש חשיבות להשתתפות נציגי משרדי.

אבקשך להכניס להרכב ועדות המשנה בנושאי תשתיות פיזיות ומדיניות שימוש בקרקע את נציגי המשרד לאיכות הסביבה.

הואל להפיץ תיקון כמבוקש.

בברכה
שמואל הרשקוביץ

העתקים: אהרון ליסנסקי – מזכיר הממשלה (בפועל)
ד"ר יוסי ענבר – סמנכ"ל בכיר לתשתיות
ד"ר שלמה קפואה – ר' אגף אגרוואקולוגיה
מנחם זלוצקי – ר' אגף שטחים פתוחים

ירושלים, ט"ז חשוון, תשס"ג
22 אוקטובר, 2002

ניר
התקציב
התקציב

לכבוד
מר איצ'ה לידור
מנכ"ל משרד החקלאות
ת"ד 30
בית דגן 50200

איצ'ה שלום רב,

הנדון: מינוי נציגי המשרד לועדת מנכ"לים – פיתוח המרחב הכפרי

בהמשך להחלטת ממשלה מספר 2486 מיום 1 בספטמבר 2002, אני ממנה בזאת את:

- א. ד"ר יוסי ענבר – סמנכ"ל בכיר לתשתיות
- ב. ד"ר שלמה קפואה – ר' אגף לאגרואקולוגיה
- ג. מנחם זלוצקי – ר' אגף לשימור שטחים פתוחים

כנציגי המשרד בועדה שבנדון אשר מטרתה גיבוש תכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

בברכה,

שמואל הרשקוביץ

- העתקים: צחי הנגבי – השר לאיכות הסביבה
- עו"ד גדעון סער – מזכיר הממשלה
- ד"ר יוסי ענבר – סמנכ"ל בכיר לתשתיות
- ד"ר שלמה קפואה – רא"ג אגרואקולוגיה
- מנחם זלוצקי – ראש אגף לשימור שטחים פתוחים

מזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ז באלול התשס"ב
4 בספטמבר 2002

ש מ ו ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבכם את החלטה מס. 2486 של הממשלה משיבתה ביום א', כ"ד באלול התשס"ב (01.09.2002):

פיתוח המרחב הכפרי "2486.

מ ח ל י ט י ם :

1. להטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות: נציג משרד ראש הממשלה והמנכ"לים של משרדי התשתיות הלאומיות, הפנים, הבינוי והשיכון, המשפטים, איכות הסביבה, האוצר, מינהל מקרקעי ישראל, לגבש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

2. מטרות התוכנית:

(א) חיזוק הקהילה הכפרית.

(ב) גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.

(ג) שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.

(ד) עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.

5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום."

ב ב ר כ ה,
177 | 140
גדעון | סער
מזכיר | הממשלה

העתק: מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
מנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות
מנכ"ל משרד הפנים
מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
מנכ"ל משרד המשפטים
מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה /
מנכ"ל משרד האוצר
מנהל מינהל מקרקעי ישראל

מזכירות הממשלה

הודפס ביום 21.8.2002

ס ד ר ה י ו ם

לישיבה מס. 75 של הממשלה ה-29

ביום ראשון, כ"ד באלול התשס"ב - 1.9.2002

(בשעה 12:30 - במזכירות הממשלה)

<u>מס. נספח</u>	<u>השר המגיש</u>	
	שרת החינוך	א. דיווח על פתיחת שנת הלימודים במערכת החינוך
437	שר הבריאות	ב. מינוי המנהל הכללי של משרד הבריאות
439	שר הבינוי והשיכון	ג. תקנות הגנת הדייר (דמי שכירות יסודיים ודמי שכירות בדירות), התשס"ג-2002
	ראש הממשלה	ד. דו"ח ביניים של ועדת החקירה הממלכתית לענין בטיחות מבנים ומקומות המשמשים ציבור
305	שר האוצר	ה. טיוטת חוק לתיקון חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (תיקון מס. 5), התשס"ב-2002 - ערר
441	שר החקלאות ופיתוח הכפר	ו. פיתוח המרחב הכפרי בישראל
440	שר החקלאות ופיתוח הכפר	ז. מדיניות ניהול קרקעות חקלאיות

הערה: בישיבה יורשו להשתתף מוזמנים לסעיפים לעיל, שהשתתפתם בדיון חיונית ונוכחותם בישיבה אושרה מראש על-ידי מזכירות הממשלה.

הצעה להחלטה

מחליטים:

1. לחטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות נציג משרד ראש הממשלה והמנכ"לים של משרדי תשתיות לאומיות, חפנים, בינוי ושיכון, איכות הסביבה, משרד האוצר, מנהל מקרקעי ישראל, לגבש תוכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

2. מטרות התוכנית:

- א. חיזוק הקהילה הכפרית.
- ב. גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.
- ג. שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.
- ד. עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית:

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.

5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום.

דברי הסבר:

המגזר הכפרי בישראל עובר תהליכי שינוי מרחיקי לכת בתחומי הכלכלה, החברה והארגון. המשבר הכלכלי של שנות ה-80 הביא לקריסתן של רבות מהמערכות המרכזיות של מגזר זה ולמרות הסדרי החובות המורכבים שנעשו, רבות מהבעיות שנחשפו במלוא חומרתן טרם באו על פתרונן. תהליכי השינוי נובעים ממה שמתרחש במעגל הפנימי בתוך הגורמים האופייניים והטבועים במגזר הכפרי, מעצם הווייתו, ובמעגלים החיצוניים המשיקים למגזר זה ומשפיעים עליו הן בארץ והן בחו"ל.

סימנים ראשונים מצביעים על כך שבחלקים רבים של מגזר זה חלה שחיקה מתמדת, שמשמעותה ירידה ברמת ההכנסה, עזיבת צעירים ועלייה בגיל הממוצע של התושבים. נראה שללא התערבות ממשלתית במכלול של נושאים, הנוק הצפוי למשק כתוצאה מקריסת המגזר, במיוחד באזורי הפריפריה שבהם פתרונות כלכליים חלופיים הם סבוכים יותר, עשוי להיות חמור ביותר.

בארצות אירופה המערבית ובארה"ב הכירו זה מכבר בצורך לסייע למגזר הכפרי, דווקא במגוון של נושאים שאינם חקלאיים בהכרח, כנובע מהצורך לצמצם את התמיכות הישירות בחקלאות וההכרה בתרומתו היחודית של הכפר לשמירה על שטחים פתוחים ו"ריאות ירוקות", ליישוב אזורי ספר ולשימור מורשת ותרבות יחודית.

מטרות התוכנית:

המטרות העיקריות של התוכנית הן: חיזוק הקהילה הכפרית, גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

23 בינואר 2003

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

לכבוד
נציגי משרדי הממשלה
לועדת המנכ"לים בנושא התכנית לפיתוח הישובים והמרחב הכפרי
(רשימת תפוצה)

הנדון: קידום הכנת התכנית לפיתוח הישובים והמרחב הכפרי

בהמשך לדיון ועדת המנכ"לים מיום 08 לדצמבר 2002:

1. הוקם במשרדנו צוות היגוי לתכנית שבנדון בהרכב הבא:
מר יוסי ישי – משנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון
מר יצחק בן דוד – סמנכ"ל ליצור וכלכלה
גב' בשמת גלין – ס' מנהל הרשות לתכנון (בפועל)
מר מאיר עופר – מרכז בכיר לתכנון כולל
מר יגאל חן – מנהל מחוז גליל – גולן
מר צפניה שאולקר – מנהל מחוז השפלה
מר רענן אמויאל – מרכז תכנון אזורי
מר אבנר ורד – מנהל היחידה לפיתוח עסקי במושבים
גב' שוש קלפר – מנהלת יח' למערכות מידע
מר בארי הולצמן
2. צוות ההיגוי קבע לוח זמנים להכנת התכנית באופן שתסתיים ב-31.08.2003 כדי לאפשר הקצאת תקציבים לביצוע התכנית בתחילת שנת התקציב 2004. עותק הלו"ז – מצורף כנספח מס' 1.
3. הצוות מציע שינויים בהרכב ועדות המישנה כדי לאפשר מעורבות והשתתפות משרדי ממשלה וגופים חיצוניים נוספים – בגיבוש ויישום התכנית. ההרכב המוצע – מפורט להלן, בנספח מס' 2. עוד מציע הצוות קביעת יו"ר ומרכז לכל ועדת משנה. היו"ר יהיה נציג אחד ממשרדי הממשלה. המרכז נציג משרד החקלאות ופיתוח הכפר.
4. מפגש התנעת פעילות הצוותים השונים יערך במשרד החקלאות ופיתוח הכפר בבית דגן בסוף חודש פברואר 2003. פרטים נוספים – בהמשך.

בכבוד רב,

איצ'ה לידור
המנהל הכללי

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

נספח מס' 2

מוצע, כי הרכב ועדות המשנה לוועדת המנכ"לים בנושא התכנית לפיתוח הישובים והמרחב הכפרי, יהיה כדלקמן:

1. צוות תשתיות פיזיות

יו"ר – מר יוסי ענבר, סמנכ"ל תשתית במשרד לאיכ"ס.
מרכז – מר יגאל חן, מנהל מחוז גליל-גולן במשרד החקלאות ופיתוח הכפר.

חברי הצוות

נציגי המשרדים הבאים: בינוי, שיכון, התשתיות הלאומיות, תחבורה, תיירות, חינוך, בריאות, תקשורת ואיכות הסביבה.
נציגי הגופים הבאים: מפעל הפיס, הק.ק.ל ארגון המועצות האזוריות.

2. צוות תשתיות חברתיות וארגוניות

יו"ר – מר אורי זליגמן רשם האגו"ש – משרד העבודה והרווחה.
מרכז – מר רענן אמויאל – מרכז תכנון אזורי במשרד החקלאות ופיתוח.

חברי הצוות

נציגי המשרדים הבאים: פנים (מפע"מ) הבינוי והשיכון (שיקום שכונות חברתי) עבודה ורווחה (אגף חברתי).
נציגי הגופים הבאים: הסוכנות היהודית, ארגון המועצות האזוריות, נציגי תנועות ההתיישבות.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

3. צוות תעסוקה ותחומי פרנסה נוספים
יו"ר – מר איציה לידור – מנכ"ל המשרד.
מרכזים – מר יצחק בן דוד וחנה קורן.

חברי הצוות

נציגי המשרדים הבאים: תעשייה ומסחר, רשות לעסקים קטנים, תיירות, משרד הבטחון, עבודה ורווחה, חינוך ואיכות הסביבה.
נציגי הגופים הבאים: הסוכנות היהודית, ארגון המועצות האזוריות, נציגי תנועות ההתיישבות.

4. צוות לגיבוש הצעות בנושא מדיניות שימוש בקרקע סווגי ישובים והקצאת משאבים
יו"ר – מר עמרם קלעגי.
מרכז – מר צפניה שאולקר.

חברי הצוות

נציגי המשרדים הבאים: מנהל מקרקעי ישראל, האוצר, עבודה ורווחה (רשם אג"ש) פנים (מינהל התכנון).
הערה: נציגי משרד החקלאות ומשרד ראש הממשלה משתתפים בכל הצוותים.

5. יצורף צוות נוסף (חמישי) צוות מחקר
יו"ר – מר שמעון רביד

חברי הצוות

מר אברהם כץ עוז	- יו"ר מפעל הפיס
מר יוסי ישי	- משנה למנכ"ל במשרד החקלאות ופיתוח הכפר
מר ארוז קרייזלר	- ראש מוא"ז משגב
מר אליעזר בינפלד	- ראש מוא"ז חבל יבנה

תכנית לפיתוח המרחב הכפרי לשנים 2003-2008 (להלן: "התכנית")
תכנית עבודה לעדכון התכנית הלאומית ולהתנעת ביצועה

		לו"ז בחודשים								תאריך סיום הפעילות	גורמים מעורבים	גורם אחראי	שלב / פעילות
8	7	6	5	4	3	2	1	1					
													1. סריקת פעילויות ותקציבי גופים רלבנטיים 1.1 סריקת תכניות עבודה וביצוע לשנת 2002 1.2 סריקת תכניות עבודה לשנת 2003 1.3 סריקת חוברות ההצעה לתקציב 2003
									30.1.03		גורי הולצמן		
									30.1.03		אגפים ויחידות רלבנטיים בגופים השונים		
													1.4 ריכוז הפעילויות בביצוע. לכל פעילות פירוט של: <ul style="list-style-type: none"> • גופים מעורבים • תקופת הביצוע • תקציב
									16.2.03				
													1.5 ריכוז הפעילויות המתוכננות (לביצוע החל משנת 2003). <ul style="list-style-type: none"> • גופים מעורבים • תקופת הביצוע • תקציב
									16.2.03				

י. כ. י. ז. / ו. א. כ. ח. נ. ו.
 מאג : גארי הולצמן
דף קשר

ועדת מנכ"לים ליישום תכנית פיתוח הישובים והמרחב הכפרי

שם	תפקיד	משרד / גוף	טלפון	ועדת משנה
ענבר יוסי	מנכ"ל תשתיות	המשרד לאיכות הסביבה	02-6553844 056-233126	צוות תשתיות פיזיות- י"ר
יגאל חן	מנהל מחוז גליל-גולן	משרד החקלאות	04-6944977 056-241091 פקס: 04-6902597	צוות תשתיות פיזיות - מרכז
שרה אהרון	ראש המינהל לבניה כפרית	משרד הבינוי והשיכון	02-5847117 056-247117	צוות תשתיות פיזיות
שולה בן צבי	מנהלת אגף חקלאי	מינהל מקרקעי ישראל	02-6208337 056-218054	צוות תשתיות פיזיות
משה ריגל	משנה מנכ"ל (בפועל)	משרד התיירות		צוות תשתיות פיזיות
מיכל ענבר	עוזרת מנכ"ל	משרד התשתיות	056-206875 02-5006719	צוות תשתיות פיזיות
שמחה שניאור		משרד החינוך	02-5609331 056-282277	צוות תשתיות פיזיות
		משרד הבריאות	02-6705706	צוות תשתיות פיזיות
		משרד התקשורת		צוות תשתיות פיזיות
		משרד התחבורה		צוות תשתיות פיזיות
		מפעל הפיס		צוות תשתיות פיזיות
יצחק אלישיב זרעון אדני	מנכ"ל מנהל מבואי נ.ג.ו. נירז	קק"ל	02-6707465 02-6221597	צוות תשתיות פיזיות
עמיקם סבירסקי	היחידה להתיישבות	משרד הביטחון	050-662300 03-6976135	צוות תשתיות פיזיות
צבי רב הון	ר' אגף לשימוש קרקע וניקוז	משרד החקלאות	03-9485768 056-241803	צוות תשתיות פיזיות

שם	תפקיד	משרד / גוף	טלפון	ועדת משנה
שלמה דולברג	מינהל המיס	משרד הפנים	03-7954330	צוות תשתיות פיזיות
שמואל ריפמן	יו"ר	ארגון מועצות אזוריות		צוות תשתיות פיזיות
אורי זליגמן	רשם האגודות השיתופיות	משרד העבודה והרווחה		צוות תשי' חברתיות וארגוניות - יו"ר
רענן אמויאל	מרכז תכנון אזורי	משרד החקלאות		צוות תשי' חברתיות וארגוניות - מרכז
דליה לב שדה	מנהלת אנף חברתי	משרד העבודה והרווחה		צוות תשי' חברתיות וארגוניות
מאיר ניצן	מנהל המחלקה לישראל	חסוכנות היהודית		צוות תשי' חברתיות וארגוניות
מיכל גולדשטיין	מפע"מ	משרד הפנים	02-6701463/2	צוות תשתיות חברתיות וארגוניות
אריאלה רבדל	מנחת שיקום שכונות חברתי	משרד השיכון - שיקום שכונות חברתי	02-5847085/6	צוות תשתיות חברתיות וארגוניות
שמואל ריפמן	יו"ר	ארגון המועצות האזוריות		צוות תשתיות חברתיות וארגוניות
נתן טל	מזכיר תקיץ	תנועות התיישבות	03-6925373	צוות תשתיות חברתיות וארגוניות
אורי זליגמן	רשם האגודות השיתופיות	משרד העבודה והרווחה	02-5680701	צוות תשתיות חברתיות וארגוניות
יצחק לידור צילה	מנכ"ל veredh@moae.gov.il	משרד החקלאות	03-9485530 056-241999	צוות תעסוקה - יו"ר
קורן חנה	מנחת האגף לתיירות - כפרית	משרד התיירות	02-6754828 056-214050	צוות תעסוקה - מרכזות משותפת
יצחק בן דוד	סמנכ"ל בכיר	משרד החקלאות	03-9485579 056-241106	צוות תעסוקה - מרכז משותף
עדי שטרנברג	מנכ"ל	תמ"ס / הרשות לעסקים קטנים וג'נ"מ	03-7968100	צוות תעסוקה
		משרד החינוך		צוות תעסוקה
נתן טל אורי גלעד	מזכ"ל ר' אגף כלכלה	תנועות התיישבות	03-6925373 03-6925333	צוות תעסוקה

שם	תפקיד	משרד / גוף	טלפון	ועדת משנה
עמיקם סבירסקי	רי היחידה להתיישבות	משרד הביטחון	050-662300	צוות תעסוקה
מאיר ניצן	מנהל המחלקה לישראל	הסוכנות היהודית		צוות תעסוקה
שמואל ריפמן		ארגון המועצות האזוריות	08-6564111 050-246780	צוות תעסוקה
חנה קורן		משרד התיירות		צוות תעסוקה
		משרד העבודה והרווחה		צוות תעסוקה
עמרם קלעגיי		משרד הפנים - מינהל התכנון		צוות שימוש בקרקע - יו"ר
אפרתי יעקב	מנכ"ל	ממ"י		צוות שימוש בקרקע
צפניה שאולקר	מנהל מחוז השפלה	משרד החקלאות		צוות שימוש בקרקע - מרכז
חיים פרננדס	רפרט חקלאות, אגף תקציבים משרד האוצר	משרד האוצר	02-5317519 02-5317221	צוות שימוש בקרקע
עוזי קרן	יועץ רה"מ להתיישבות	משרד רה"מ	056-205021 02-6705635	צוות שימוש בקרקע
דוד בריל	מרכז ולקחש"פ	משרד הפנים, מינהל התכנון	02-6701550 056-201033	צוות שימוש בקרקע
אורי זליגמן	רשם האגודות השיתופיות	משרד העבודה והרווחה		צוות שימוש בקרקע
שמואל הרשקוביץ	מנכ"ל	המשרד לאיכות הסביבה	02-6583720	
מנחם קלוצקי	ראש אגף שטחים פתוחים	המשרד לאיכות הסביבה	02-6495848 056-233393	
דומב אהרון	מנכ"ל	משרד התיירות	02-6754830	
יוסי ישי	משנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון	משרד החקלאות	03-9485489 056-241001	
בארי הולצמן	יועץ	משרד החקלאות	058-695589	

ג.נ/46/abibh/Daf-Kesher1.doc(02)

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הצעה לשינוי מבני וארגוני במשרד
טיוטא מס' 2 (22.1.03)

855 6958

הודעה על העברת שטחי פעולה ממשרד למשרד

1. הממשלה רושמת לפנייה את הודעת ראש הממשלה כדלקמן:
ייעל פי סמכותו לפי סעיף 39 (א) (4) לחוק יסוד: הממשלה, החליט ראש הממשלה להעביר שטחי פעולה ממשרד למשרד כדלקמן:

למשרד החקלאות ופיתוח הכפר יועברו:

- 1.1 ממשד ראש הממשלה - מנהל מקרקעי ישראל - חאגף החקלאי
- 1.2 ממשד הבינוי וחשיכון - המינהל לבניה כפרית.
- 1.3 ממשד החינוך - חאגף (מינהל) לחינוך התיישבותי.
- 1.4 ממשד חתיירות - חאגף לתיירות כפרית.
- 1.5 ממשד העבודה והרווחה - רשם האגודות השיתופיות / חאגף לאיגוד שיתופי.
- 1.6 תמיס - חטיבת המזון.

כמו כן יודיע ראש הממשלה לכנסת על כוונתו להגיש לכנסת תיקון לחוקים כמתבקש מהעברת שטחי הפעולה, כאמור לעיל.

2. הממשלה תודיע על החלטת ראש הממשלה דלעיל לכנסת לפי סעיף 54 (א) (4) לחוק יסוד: הממשלה, וכן, תפרסם הודעה ברשומות בהתאם לסעיף 55 (ב) (4) לחוק חיסוד האמור.

3. נציגי משרד חקלאות יצורפו כיועצים להתיישבות לשר/למנכ"ל במשרדים דלעיל או כחברים מלאים בגופים הבאים:

במשרד הפנים	3.1 היחידות לתכניות מקומיות, מחוזיות וארציות במינהל התכנון
	3.2 המינהל לאזורי פיתוח, מינהל לתעשיות עתירות ידע (התכנית לפיתוח הון אנושי), חממות טכנולוגיות, חונכות עיסקית, מרכז השקעות ויחי סמך של הרשות לעסקים קטנים ובינוניים
במשרד התמ"ס	3.3 אגף תכנון במ.ע.צ / משרד התחבורה
במשרד התחבורה	3.4 אגפי אסטרטגיה ומדיניות במשרדי הממשלה המפורטים לעיל.

ב:\WORDPROC\WORD\ABICL-n-טיוטא-2.doc\1/46

דברי הסבר :

במבחן התוצאה מצבו של המגזר החקלאי ממשיך להתדרדר.
 ניתן להבחין בתהליך זה כמה היבטים:

1. התהליך מתמשך מזה עשור ומעלה ואינו קשור בתהליכים כלליים המתרחשים בשנים האחרונות במדינה ובעולם.

2. התהליך פוגע אנושות במגזר בעל מאפיינים:
 פרוס בפרפריה

נמצא במצוקה ושחיקה בטחונית
 מתאפיין ביחידות ארגוניות (ישובים) קטנות
 חלק מן הגורמים למצבו - חיצוניים ואינם בשליטת המגזר.

3. חלק מן ההיבטים העיקריים של תהליך זה מודגם בסדרת הגרפים הבאים:

3.1 מדד מחירים ריאליים של התפוקה החקלאית.

3.2 יתרה לעבודה עצמית ורווח מחקלאות מצרפי רב-שנתי.

3.3 תרומה לרווח ועבודה עצמית לחודש לחבר בתנועה חקיבוצית.

3.4 רווח תפעולי לחוב נטו לשנת 2001.

3.5 הזדקנות האוכלוסייה.

3.6 מספר נולדים בישובי התק"מ.

4. למרות האמור לעיל צריך לראות בחקלאות הישראלית מגזר עסקי כלכלי אשר בהשוואה למדינות אחרות, הוא נמצא בין המובילים בעולם במספר תחומים.

תפוקות לקוב מים

תפוקות לקוויט אנרגיה

תפוקות והכנסות ליחידת שטח

פיתוחים אגרוטכנולוגיים

הצלחה במאבק בתופעת המידבור

תרומה לאיכות הסביבה

חשיפה ותרומה לפעילות תיירות ונופש

מערך הפצת ידע וטכנולוגיה

מערך מו"פ

סיוע לקשרי החוץ של המדינה

אוסף הנתונים המפורטים לעיל, מצביע על הצורך והאפשרות לעצור את תהליך ההתדרדרות ולשנות את כיוונו תוך מיצוי הפוטנציאל הכלכלי הגלום במגזר זה.

אפשר לראות (אז ויכוחים) ✓
 תרומה המאופיינת על ידי
 אונטיון מאת ארנון רובינשטיין

המצויות בעיצומן של רפורמות מנהליות בשירות הציבורי, מנסות ליישם הבחנה זו באמצעות חיזוק גופי המטה הפועלים ליד השרים וארגון מחדש של גופי היישום במתכונת של סוכנויות ביצוע מקצועיות (Executive Agencies). בבריטניה, לדוגמה, הוקמו מאז סוף שנות השמונים עשרות סוכנויות ביצוע שפעילותן מוסדרת במסמך מסגרת המגדיר את משימותיהן, סמכויותיהן ותקציבן. הפעילות נעשית במתכונת מעין-עסקית תוך הצגת דוחות שנתיים בפני הגורם הפוליטי הממונה, באופן המאפשר למקבלי ההחלטות לוודא שהסוכנות אמנם עמדה ביעדיה. סוכנויות דומות פועלות במדינות נוספות, בהן ניו-זילנד, שם הן מכונות "יחידות הכתר" (Crown Entities) ובשבידיה.

[משרד החקלאות ופיתוח הכפר, doc. 1445]

972 3 9485813

מדינת ישראל
 משרד החקלאות ופיתוח הכפר
 המשנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון

דואר זכום
 לשכת המנכ"ל
 15-01-2003
 שם תיק:
 מס' סידור: 2824

לכבוד

חברי צוות המשרד לנושא

יישום תכנית פיתוח הישובים והמרחב הכפרי

**הנדון: סיכום דיון התנעת תהליך גיבוש הצעות החלטה לוועדת
 המנכ"לים לנושא התכנית לפיתוח הישובים והמרחב הכפרי**

1. רשימת נוכחים:

מר יוסי ישי – משנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון
 מר יצחק בן דוד - סמנכ"ל בכיר לייצור
 מר יגאל חן – מנהל מחוז הגליל המזרחי
 מר רענן אמויאל - מרכז תכנון אזורי
 מר צפניה שאולקר - מנהל מחוז השפלה
 גבי בשמת גלין – ס.מנהל הרשות לתכנון (בפועל)
 מר מאיר עופר – תכנון אזורי, הרשות לתכנון
 אבנר ורד – היחידה לפיתוח עסקי במושבים
 בארי הולצמן – יועץ

2. רקע

הדיון זומן בהמשך לדיון מס' 1 של ועדת המנכ"לים שבנדון (להלן: "ועדת מנכ"לים") ביום 8.12.02. עותק תקציר הדיון הופץ לנוכחים (להלן: "הצוות") מראש.

מטרת הדיון: התנעת תהליך גיבוש הצעות החלטה לוועדת המנכ"לים לנושא התכנית לפיתוח הישובים והמרחב הכפרי (להלן: "התכנית").

מסמכים שהופצו לקראת הדיון ובמהלכו:

- 2.1 תקציר דיון מס' 1 של ועדת המנכ"לים מיום 8.12.02.
- 2.2 פרוט שיטה וסדר פעולות של חברי הצוות המייצגים את המשרד בוועדות המשנה של ועדת המנכ"לים.

משרד החקלאות, הרשות לתכנון, דרך המכבים ראשון-לציון, ת.ד. 30 בית-דגן 50200
 טל: 9485489-03, פקס: 9485813-03

ועדת מנכ"לים
 האגף הפעולה

2.3 מסמך הצעות לפעילויות במשרדי ממשלה שונים אשר יכללו בתכנית.

במהלך הדיון סוכמו הנושאים הבאים:

3. תקציר דיון מס' 1 של ועדת המנכ"לים

נמסר דיווח של מהלך הדיון, ניתוח דברי ועמדות המשתתפים השונים. סוכם כי:

כללי - לכל ועדת משנה ימונה יו"ר שיהיה נציג בכיר של משרד שמעורבותו בתכנית - מרכזית. לכל ועדת משנה ימונה מרכז מתוך צוות משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

3.1 בהרכב ועדות המשנה יחולו השינויים הבאים:

3.1.1 לצוות תשתיות פיזיות יצורפו נציגי משרד החינוך, הבריאות והתקשורת, נציגי הסוכנות - ייגרעו.

יו"ר מוצע לצוות: מר יוסי ענבר - ממשרד איכות הסביבה.

מרכז מוצע לצוות: מר יגאל חן - ממשרד החקלאות.

3.1.2 לצוות תשתיות חברתיות וארגוניות יצורפו:

נציגי משרדי העבודה והרווחה / אגף חברתי בראשות דליה לב שדה

כמו כן יצורף נציג הסוכנות היסודית.

יו"ר מוצע לצוות: מר אורי זליגמן

מרכז מוצע לצוות: מר רענן אמויאל

3.1.3 לצוות תעסוקה ותחומי פרנסה נוספים וחדשים יצורפו:

נציגי משרד החינוך ונציגי הסוכנות יהודית

יו"ר מוצע: מר יצחק לידור - מנכ"ל המשרד

מרכז מוצע: מר יצחק בן דוד + חנה קורן

התמ"ס / רשות לעסקים קטנים (יח' סמך) יו"ר גדעון שגיא

מנכ"ל עדי שטרנברג

3.1.4 לצוות גיבוש הצעות בנושא מדיניות שימוש בקרקע.

יו"ר מוצע: מר עמרם קלעגי ממנהל התכנון במשרד הפנים או

מר יעקב אפרתי - מנהל ממ"י

מרכז מוצע: מר צפניה שאולקר

3.1.5 לרשימת צוותי המשנה יצורף צוות נוסף (חמישי) צוות מחקר.

הרכב צוות המשנה:

(יו"ר) מר שמעון רביד

מר אברהם כץ עוז - יו"ר מפעל הפיס

מר יוסי ישי - משנה למנכ"ל המשרד לחקלאות ופיתוח הכפר

מר בני _____ - ראש מוא"ז יבנה

מר ארו קרייזלר - ראש מוא"ז משגב

נציג אוניברסיטת בן גוריון

תפקיד צוות המשנה: השלמות פערי מידע ומחקר

מימון פעולות הצוות ובעיקר הצעותיו המוסכמות - קרן ספיר / מפעל הפיס.

כמו כן סוכם כי שינויים אלו יופצו למשתתפי צוות המנכ"לים לידיעה ולאישור. לחומר המופץ תצורף בקשת מנכ"ל המשרד לאשר שינויים אלו. עותקים יופצו גם למשרדים החדשים המצורפים לוועדות המשנה. הפצה זו תבצע אחרי שיחת רקע בנדון עם בעלי התפקידים הרלבנטיים. אחריות לביצוע השיחות: בארי הולצמן ולפי הצורך - מנהל המשרד. אחריות להפצת השינויים: לשכת המנכ"ל.

מפגש התנעה של פעילות צוותי המשנה ייערך בסוף חודש פברואר 2003 לאור: סיום הבחירות והרכבת ממשלה ומשרדים, ארועים בטחוניים צפויים וזמן התראה מראש. אחריות ביצוע: לשכת מנכ"ל. מיקום ארוע: במשרד החקלאות בבית דגון.

4. הצגת השיטה וסדר הפעילויות של חברי הצוות והמשתתפים בוועדות המשנה. הוצג מסמך הצעה בנושא. למסמך יצורף תרשים זרימה והצעה לפריסת הפעילות עד השלמתה במסגרת זמן שתסתיים ב- 31.8.03 כך שתכנית הפיתוח על השלכותיה התקציביות יוצגו למנהלי המשרדים בעת גיבוש תכניות הפעולה המשרדיות לשנת 2004 ולרפרנטים השונים באגף התקציבים לפני גיבוש סופי של תקציב 2004. סוכם כי:

4.1 חברי הצוות יפעילו מערכת צוותים פנימית במשרד ויסתייעו בהם בעת הכנת ההצעות השונות.

4.2 לפי הצורך יסתייעו בגופים חיצוניים (עובדים לשעבר של המשרד, ארגונים ציבוריים, ארגוני מחקר וכו') על בסיס התנדבות ורצון טוב ללא התקשרות כספית/חוזית.

972 3 9485813

4.3 חברי הצוות הפנימי ומשתתפים מקצועיים מן המשרד (על פי סעיף 4.1 לעיל) יוזמנו להשתתף ביום עיון/מפגש פתיחה לצורך מתן מידע כללי ותיאום ציפיות אשר יערך בסוף 02/03.
הכנת יום העיון תתבצע ע"י הצוות הפנימי בדיון שיתקיים ביום 15.01.03 בשעה 08:00 במשרד.

רשם: בארי הולצמן

AB\CL\פיתוח הישובים והמרחב הכפרי-52/doc\חנה

מחוקק
כבוד
למחוקק

15 ינואר, 2003
י"ב שבט, תשס"ג

דואר נכנס
לשכת המנכ"ל
16-01-2003
שם תיק: 2739 ✓
מס' סידור:

ארוזנים
ייתר יביל
16-01-2003
שם תיק:
מס' סידור:

סיכום דיון בנושא: הקמת המרכז לחקר המרחב הכפרי
דיון מיום ה- 26/12/02

משתתפים: **איציה לידור**, יוסי ישי, דן לבנון, גילה אדר, מאיר בראון

סיכום:

א. המשרד מתייחס בחיוב לאפשרות של הסכם רב שנתי לאספקת שירותים עם מרכז לחקר המרחב הכפרי, או מוסד דומה.

ב. המדען הראשי ימנה צוות היגוי למחקרים בנושאים חברתיים של המרחב הכפרי. בצוות ישתתפו חוקרים מהמכון לחקר הקיבוץ.

רשם: דן לבנון

העתק: משתתפים

UNIVERSITY OF HAIFA

אוניברסיטת חיפה

המכון לחקר הקיבוץ ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי

THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA

מכתב כפרי
31.12.02
אוריאל
9/1/03

2739

7/1/03
לכבוד מר איציה לידור
מנכ"ל
משרד החקלאות
בית דגן

סכום פגישה במשרד החקלאות 26.12.02

משתתפים: איציה לידור, יוסי ישי, דן לבנון, גילה אדר, מאיר בראון.

הנושא: הקמת המרכז לחקר המרחב הכפרי.

סיכום:

- א. המשרד מתייחס בחיוב לאפשרות של הסכם רב שנתי לאספקת שיחותים עם מרכז לחקר המרחב הכפרי, או מוסד דומה.
- ב. המדען הראשי יקים צוות היגוי לנושאים חברתיים בשיתוף המכון לחקר הקיבוץ. צוות ההיגוי יוכל להציע נושאי מחקר במימון המשרד במסגרות הקיימות.

רשמה גילה אדר
2.2.03

לאיציה שלום,

אם הסיכום מקובל עליך אבקשך להפיץ אותו בין המשתתפים. כמו כן ארצה לדעת מה הם הסכומים השנתיים אותם מוכן משרד החקלאות להקדיש למחקרים חברתיים ולרכישת פרויקטים.

בברכה,
די"ר גילה אדר
איציה אדר

ראש המכון לחקר הקיבוץ

ההצעה היא להקים צוות היגוי לחקר הקיבוץ ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי. הצוות יתמקד בחקר המרחב הכפרי. הצוות יתמקד בחקר המרחב הכפרי. הצוות יתמקד בחקר המרחב הכפרי.

הר הכרמל, חיפה 31995, טלפון: 04-8240418, פקס: 04-8240409, Fax

Mt.Carmel, Haifa 31905' Israel

אוריאל
הקדוש

UNIVERSITY OF HAIFA

אוניברסיטת חיפה

המכון לחקר הקיבוץ ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי

THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA

7/1/03

לכבוד מר איציה לידור

מנכ"ל

משרד החקלאות

בית דגן

טכום פגישה במשרד החקלאות 26.12.02

משתתפים: איציה לידור, יוסי ישי, דן לבנון, גילה אדר, מאיר בראון.

הנושא: הקמת המרכז לחקר המרחב הכפרי.

סיכום:

- א. המשרד מתייחס בחיוב לאפשרות של הטכום רב שנתי לאספקת שירותים עם מרכז לחקר המרחב הכפרי, או מוסד דומה.
- ב. המדען הראשי יקים צוות היגוי לנושאים חברתיים בשיתוף המכון לחקר הקיבוץ. צוות ההיגוי יוכל להציע נושאי מחקר במימון המשרד במסגרות הקיימות.

רשמה גילה אדר

2.2.03

לאיציה שלום,

אם הסיכום מקובל עליך אבקשך להפיץ אותו בין המשתתפים.

כמו כן ארצה לדעת מה הם הטכומים השנתיים אותם מוכן משרד החקלאות להקדיש למחקרים חברתיים ולרכישת פרויקטים.

בברכה,

דייר גילה אדר

גילה אדר

ראש המכון לחקר הקיבוץ

הר הכרמל, חיפה 31995, טלפון: 04-8240418, פקס: 04-8240409, Fax

Mt. Carmel, Haifa 31905' Israel

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
לשכת המנהל הכללי

14 ינואר, 2003
י"א שבט, תשס"ג

לכבוד
ד"ר גילה אדר
ראש המכון לחקר הקיבוץ

הנדון: סיכום פגישה במשרד החקלאות מיום 26/12/02

בהתייחס לסיכום הני"ל ירשם בסעיף ב' כדלקמן:

המדען הראשי ימנה צוות היגוי למחקרים בנושאים חברתיים של המרחב הכפרי.

בצוות ישתתפו חוקרים מהמכון לחקר הקיבוץ.

נא לתקן, ובהתאם להפיץ.

בברכה
12.1.03
הרצל אבידור
עוזר המנהל הכללי

העתק: דן לבנון – המדען הראשי

מסמך ייסוד להקמת המרכז לחקר המרחב הכפרי

חלק א. סיבות להקמתו, מטרות ותועלות צפויות

א. שם

המרכז לחקר המרחב הכפרי (המתמ"כ), באוניברסיטת חיפה.

ב. המרכז לחקר המרחב הכפרי - סיבות להקמתו

- המרחב הכפרי כולל את כל היישובים השייכים למועצות האזוריות. כתוצאה משינויים רבים שחלו במהלך השנים האחרונות עלה הצורך בהקמת מרכז מידע וחקר עבור המרחב הכפרי. נציין אחדים מהם:
- א. המושב והקיבוץ עברו שינויים רבים בעשור האחרון כגון התערערות האגודה השיתופית, ירידת חלקה של החקלאות כמקור פרנסה ביישובים תוך צמצום התמיכות הממשלתיות וביטול מרבית מכסות הייצור. בו בזמן עלה חלקם של מפעלי התעשייה, השירותים ועבודת חוץ בפרנסת החברים. גדלה השתתפות המתיישבים בשוק העבודה כעובדים וכמעסיקים וגדלה התלות בשירותים הניתנים על ידי גורמים שמחוץ לקהילה. היישובים לגוניהם נפתחו לקליטה חברתית המשנה את פני האוכלוסייה. כמשק המשפחתי בוטלה הערכות ההדדית והפעילות היא פרטנית על בסיס ענפי. גם בתנועה הקיבוצית צומצמה הערכות ההדדית והשפעת התנועות על התנהגות הקיבוצים קטנה. לאור זאת חל גיוון רב בהתנהלותם.
 - שינויים אלה ואחרים מטשטשים את ההבדלים בין צורות התיישבות הוותיקות ומאפשרים השוואות מסוימות ביניהם.
 - ב. התנועות ההתיישבותיות והארגונים האזוריים צמצמו את תחומי פעילותם. בנוסף, השתנו יחסי הגומלין בין האגודות החקלאיות והשיתופיות, הוועד המקומי והמועצה האזורית. נוצר שיווי משקל חדש ביחסי הכוחות בין כל הגופים הללו וצורך להגדרה מחדשת של מבנה וחלוקת תפקידים.
 - ג. עם הקמת המצפים בגליל וההתיישבות הרחבה באזורים הכפריים, נוצר מודל התיישבותי חדש במרחב הכפרי והוא היישוב הקהילתי. הקמת כפרים אלה הוסיפה ממדים חדשים וגיוון לצורות היישוב המסורתיות של המרחב הכפרי.
 - ד. הקמת אזורי תעשייה במרחב הכפרי משנה את פני הנוף הפיזי התעסוקתי והדמוגרפי של המרחב. על פי התפיסה התכנונית של מדינת ישראל המבוססת בתוכנית תמ"א 35 אמור המרחב הכפרי לשרת את המרחב העירוני ולהיות הריאות הירוקות של מדינת ישראל. התוכנית לא מגדירה אמצעים להבטחת השמירה על גבולות המרחב הכפרי ועל שימור ערכי הנוף והחברה בו.

ה. כל השינויים שתוארו דוחקים את המרחב הכפרי לשולי הפריפריה הכלכלית, הפוליטית והחברתית בישראל.

ו. המכון לחקר הקיבוץ באוניברסיטת חיפה והמרכז לחקר ההתיישבות והפיתוח האזורי ברחובות היו הזרועות המחקריות ומקור המידע והידע לקהילות ההתיישבותיות ותנועותיהן ולקהילות המדעיות בארץ ובעולם. זה מספר שנים שהמרכז לחקר ההתיישבות ברחובות איננו פועל ולתחומי המחקר בהם עסק כעבר אין מחליף.

ג. מטרות ויעדים

מטרות

1. איגום מידע ועריכת מחקרים הנוגעים למרחב הכפרי בישראל.
2. מעקב אחר תהליכי שינוי.
3. גיבוש המלצות שיסייעו בקביעת מדיניות ויעמדו לרשות מקבלי ההחלטות.
4. פרסום חומר בכתבי עת מדעיים וציבוריים.

יעדים:

1. הקמת מרכז למידע ולמחקר, שיכלול: מאגר ביבליוגרפי ומאגר נתונים מרכז המידע יושתת על בסיס איסוף מידע קיים ממקורות שונים ו/או קישורים והפניה אל מקורות אלה. המידע יועמד לרשות החמים, חוקרים בלתי תלויים וגופים קובעי מדיניות.
2. עידוד מחקרים בנושאי המרחב הכפרי, על ידי מתן מלגות ומענקי מחקר בנושאי הליבה של המרחב הכפרי. ייזום פרסומים מסעם המרכז ומסעם גורמים אחרים.
3. הסתייעות בדיסציפלינות המגוונות הקיימות באוניברסיטת חיפה ובשירותיה לחוקרים כדי ליצור מחקרים רב תחומיים בנושאי המרחב הכפרי.
4. מתן שירותי ייעוץ לסטודנטים, חוקרים ומוסדות העוסקים בתחומי מחקר והוראה רלבנטים.
5. עריכת ימי עיון.
6. יצירת קשרים מדעיים עם מוסדות אקדמיים בעולם העוסקים בהיבטים של המרחב הכפרי.

ד. תחומי המחקר

נושאי הליבה: נושאים הששורים לחיזוק הקהילות הכפריות:

1. פיתוח ובינוי קהילה
2. צמיחה כלכלית דמוגרפית
3. תנועת אוכלוסייה - קליטה והגירה
4. מבנה תעסוקתי ושווקי עבודה

5. משמעות האופי הכפרי של המרחב והבטחת המשכיותו
6. חילופי דורות וקליטת צעירים
7. הפלורליזם החברתי והתרבותי
8. חקר המערכות הארגוניות - המקומיות והאזוריות

נושאים משיקים - דוגמאות:

1. פיתוח תשתיות כלכליות, תחבורתיות ופיזיות בהקשר לשוק העבודה
2. אקולוגיה כללית, הגנה ושימור הסביבה הכפרית הירוקה
3. קשרים בין שימושי קרקע לאורח חיים כפרי
4. מסורות תרבותיות
5. סיפורי חיים ועדות

ה. תועלות צפויות

1. המרכז יאסוף ויגיש מידע נדרש למקבלי החלטות, קובעי מדיניות ואמצעי התקשורת.
2. פעולת המרכז תאפשר הבנה טובה יותר של תהליכים במרחב הכפרי כתשתית לקבלת החלטות וקביעת מדיניות.
3. המרכז יתרם להשגת איזון בדיווחי התקשורת ולפיתוח דיאלוג הגן בתוך החברה הישראלית, בנושאים הקשורים למרחב הכפרי והפריפריה בישראל.
4. פריסת מחקרים על פני כל צורות היישוב במרחב הכפרי יאתר תהליכים כלליים ואפשר השוואה בין אוכלוסיות וצורות התיישבות שונות.
5. קיום המרכז יעחד יצירת קשרים בינלאומיים, בעיקר עם ארצות מפותחות להן בעיות דומות.

חלק ב'. המבנה הארגוני

1. מעמד המרכז באוניברסיטה:

המרכז לחקר המרחב הכפרי (להלן מחמ"כ) הוא חלק מהמכון לחקר הקיבוץ. ככזה, כל ההתנהלות מול מוסדות האוניברסיטה נעשית בין המכון המיצג את המרכז, לרשות המחקר המייצגת את אוניברסיטת חיפה.

המשמעות:

ראש אחד וועד מנהל אחד למכון ולמחמ"כ.
 הראש, הוועד המנהל, והתקצוב, נקבעים על פי החוזה בין המכון לחקר הקיבוץ ואוניברסיטת חיפה.
 כל התגמולים הכספיים מטעם האוניברסיטה מגיעים למכון, כמו גם ההתחשבות כלפי האוניברסיטה. (יש אפשרות לנהל חשבון נפרד למחמ"כ).
 המכון מקצה למחמ"כ את השטח הדרוש בתוך המתחם הטכני, שירותי משרד ומינהל.
 לכל חוקרי המחמ"כ מעמד של עמיתי מחקר באוניברסיטת חיפה.

ז. בסיס להסכם בין השותפים:הגופים המקימים:

התנועה הקיבוצית

חנות המשבים

אוניברסיטת חיפה באמצעות המכון לחקר הקיבוץ

הסוכנות היהודית, המחלקה לישראל

משרד החקלאות

מרכז המעצות האזוריות

מינהל מקרקעי ישראל

ק.ק.ל.

דרך ההתארגנות

מצע שכל שותף יקצה סכום כסף, או שווה ערך שנתי, לאורך חמש השנים 2003 – 2007 ועד בכלל.

הסכום השנתי המינימלי הנדרש להפעלת המרכז הוא 600,000 ש"ח. סכום זה כולל:

50,000	1. הפעלת משרד על שירותיו
125,000	2. שכר עבודה למזכיר/ה (1/2) למנכ"ל/ית (1/3), ולמנהל/ת אקדמית (1/3)
75,000	3. רכישת ציוד ותוכנות, בניית מאגר מידע על ידי רכישת מידע איסוף וקטלוג (בעיקר בשנה הראשונה, אח"כ יורדים בהדרגה הסכומים הנדרשים)
200,000	4. חלוקת מלגות בסך שלא יפול מ-20,000 ש"ח לאחת
150,000	5. מתן ייעוץ, עריכת ימי עיון והוצאה לאור של פרסומים בנושאי המחמ"כ
600,000	סך הכל

ח. מבנה ארגוני

ועד מנהל

בראש המרכז עומד ועד מנהל המורכב מנציגי האוניברסיטה, המכון והמחמ"כ עלפי העקרונות המחייבים של אוניברסיטת חיפה.

הוועד המנהל קובע מדיניות שנתית, מפקח ומבקר את הפעילות ואת ההתנהלות הכספית. הוועד מאשר את הרכב הוועדה המדעית המייעצת.

וועדה מדעית

למרכז יש וועדה מדעית מייעצת רחבה, המורכבת ממומחים בתחומי המחקר שהוגדרו כתחומי הליכה. הוועדה המדעית בוחנת את התוכניות המדעיות, את הפרסומים ואת חלוקת המלגות. הוועדה ניתנת חוות דעת בכל אחד מן הנושאים. חוות הדעת מוגשות לוועד המנהל.

הנהלה פעילה

הוועד המנהל ימנה הנהלה פעילה הכוללת מנכ"ל, מנהל/ת כספים, נציג הוועד המנהל ונציג הוועדה המדעית.

חבר נאמנים

כל הגופים המקימים ישלחו נציגים לחבר הנאמנים. חבר הנאמנים יבקר את פעולות המחמ"כ, את התנהלותו הכספית, וידאג לאינטרסים שלו.

לארבעה
למקום
@ 2002

מאת:
המכון לחקר ולימוד הקיבוץ
אוניברסיטת חיפה

6 בדצמבר 2002

לכבוד

איצ'ה לידור

מגל

לאיצ'ה שלום,

כפי שהצעת בפגישתנו אצלך ב-18.10.02 היינו אמורים להפגש שוב במשרד החקלאות ולהעלות את הצעתנו בדבר הקמת המרכז לחקר המרחב הכפרי בפני דן לבנון ויוסי ישי. הפגישה נקבעה אך בוטלה על ידך. מאז אנו מנסים לקבוע תאריך אחר ללא הצלחה.

מכיוון שהארועים הפוליטיים הינם בלתי צפויים נראה לנו כי דחיה נוספת עשויה לפגוע בקידום העניין ובעיקר למנוע את כינוס נציגי הגופים האמורים להשתתף בתוכנית. כינוס זה היה מתוכנן להערך בראשית ינואר ונדחה לפברואר. היינו רוצים להבטיח כי נציג מטעם המשרד ישתתף בהקמת המרכז ויביא איתו את תמיכתכם.

אנו מבקשים שתשקול מחדש את הצורך בפגישה המדוברת ובמידה שיש לקיימה תקבע תאריך מוקדם ככל האפשר למימושה.

בברכה,
ד"ר גילה אדר
ד"ר דני רוזוליו

UNIVERSITY OF HAIFA

אוניברסיטת חיפה

לכבוד
 המכון לחקר ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי בדצמבר 2002
 THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA
איצ'ה לידור

לשכת המנכ"ל

08-12-2002

שם תיק:

2321

מס' סידורי:

מנכ"ל משרד החקלאות
בית דגן

לאיצ'ה שלום,

כפי שהצעת בפגישתנו אצלך ב-18.10.02 היינו אמורים להפגש שוב במשרד החקלאות ולהעלות את הצעתנו בדבר הקמת המרכז לחקר המרחב הכפרי בפני דן לבנון ויוסי ישי. הפגישה נקבעה אך בוטלה על ידך. מאז אנו מנסים לקבוע תאריך אחר ללא הצלחה.

מכיוון שהארועים הפוליטיים הינם בלתי צפויים נראה לנו כי דחיה נוספת עשויה לפגוע בקידום הענין ובעיקר למנוע את כינוס נציגי הגופים האמורים להשתתף בתוכנית. כינוס זה היה מתוכנן להערך בראשית ינואר ונדחה לפברואר. היינו רוצים להבטיח כי נציג מטעם המשרד ישתתף בהקמת המרכז ויביא איתו את תמיכתכם.

אנו מבקשים שתשקול מחדש את הצורך בפגישה המדוברת ובמידה שיש לקיימה תקבע תאריך מוקדם ככל האפשר למימושה.

בברכה,

ד"ר גילה אדר

ד"ר דני רזוליו

Cell
Nive

תכנית לפיתוח המרחב הכפרי לשנים 2003-2008 (להלן: "התכנית")
 תכנית עבודה לעדכון התכנית הלאומית ולהתנעת ביצועה

מוכרע (מאת נאמן)
 ✓

לוח בחדשים								תאריך סיום הפעילות	גורמים מעורבים	גורם אחראי	שלב / פעילות
8	7	6	5	4	3	2	1				
								30.1.03	אגפים ויחידות רלבנטיים בגופים השונים	בארי הולצמן	1.1 סריקת תכניות עבודה וביצוע לשנת 2002
								30.1.03			1.2 סריקת תכניות עבודה לשנת 2003
								30.1.03			1.3 סריקת חוברות המצעה לתקציב 2003
								16.2.03			1.4 ריכוז הפעילויות בביצוע. לכל פעילות פירוט של: <ul style="list-style-type: none"> • גופים מעורבים • תקופת הביצוע • תקציב
								16.2.03			1.5 ריכוז הפעילויות המתוכננות (לביצוע החל משנת 2003). לכל פעילות פירוט של: <ul style="list-style-type: none"> • גופים מעורבים • תקופת הביצוע • תקציב

תאריך עדכון: 14.1.03

תכנית לפיתוח המרחב הכפרי לשנים 2003-2008 (להלן: "התכנית")
תכנית עבודה לעדכון התכנית הלאומית ולהתנתע ביצועה

לוח בחדשים								תאריך סיום הפעילות	גורמים מעורבים	גורם אחראי	שלב / פעילות
8	7	6	5	4	3	2	1				
								30.1.03	<ul style="list-style-type: none"> אגפים ויחידות רלבנטיים בגופים השונים גופים מממנים שונים 	בארי הולצמן	<p>2. <u>אימות קיום מקורות תקציביים לביצוע התכנית</u></p> <p>2.1 בדיקה אל מול מוני"ל / חשב בכל גוף רלבנטי</p> <p>2.2 בדיקה אל מול הרפורמים באגף התקציבים באוצר</p> <p>2.3 המדרה ראשונית של המסגרת התקציבית לביצוע התכנית ושל המקורות</p>
								30.1.03			
								16.2.03			

תכנית לפיתוח המרחב הכפרי לשנים 2003-2008 (להלן: "התכנית")
תכנית עבודה לעדכון התכנית הלאומית ולהתנעת ביצועה

ל"ז במודשים		תאריך סיום הפעילות	גורמים מעורבים	גורם אחראי	שלב / פעילות		
8	7					6	5
			<ul style="list-style-type: none"> אנפים ויחידות רלבנטיים בגופים השונים יועצים מקצועיים 	צוות פנימי	<p>3. גיבוש ראשוני של כיווני פעולה עתידיים</p> <p>3.1 איתור הפערים בין היעדים של התכנית לבין כיווני הפעולה העולים מהביצוע ומתהכניות של הגופים השונים (שנת 2002 ושנת 2003)</p> <p>3.2 הגדרה ראשונית של תחומים ופעילויות מרכזיים בתכנית</p> <p>3.3 דרוג התחומים והפעילויות עפ"י סדרי עדיפויות</p> <p>3.4 בחינה ראשונית של הפעילויות המרכזיות (בסדר עדיפות גבוה):</p> <ul style="list-style-type: none"> אומדן עלויות ראשוני ניתוח עלות-תועלת מההיבט הציבורי מגבלות, חסמים ואילוצים במימוש, והדרכים להתמודד עימם גורמים מסייעים במימוש מקורות מימון 		
		27.02.03					
		27.02.03					
		27.02.03					
		15.5.03					

תכנית לפיתוח המרחב הכפרי לשנים 2003-2008 (להלן: "התכנית")
תכנית עבודה לעדכון התכנית הלאומית ולהתנעת ביצועה

לוח בחדשים								תאריך סיום הפעילות	גורמים מעורבים	גורם אחראי	שלב / פעילות
8	7	6	5	4	3	2	1				
			—					29.5.03			גיבוש רשימה ראשונית של פעילויות שיללו בתכנית (בהתאם לתוצאות הבחינה הראשונית ובהתחשב במסגרת התקציב) בחלוקה לפי תחומים ובפריסה ע"י שנות התכנית

תכנית לפיתוח המרחב הכפרי לשנים 2003-2008 (להלן: "התכנית")
תכנית עבודה לעדכון התכנית הלאומית ולהתנעת ביצועה

לוח בחודשים								תאריך סיום הפעילות	גורמים מעורבים	גורם אחראי	שלב / פעילות
8	7	6	5	4	3	2	1				
								15.6.03	אגפים ויחידות רלבנטיים בגופים השונים	ועדות משנה	4. <u>גיבוש תכניות לפי תחומים במסגרת ועדות המשנה של ועדת המונח"לים</u> 4.1 הצגת כיווני הפעילות והפעילויות לוועדות המשנה
								30.6.03			4.2 קיום דיונים מפורטים במסגרת ועדות המשנה, במסגרתם: • איתור הנושאים המחייבים מעורבות בדרג בכיר בגופים השונים והפנייתם לגורמים המתאימים • ריכוז נושאים ללא פיתרון בעת גיבוש התכנית
											4.3 גיבוש תכניות בתחומים השונים ע"י ועדות המשנה

X

תאריך עדכון: 14.1.03

תכנית לפיתוח המרחב הכפרי לשנים 2003-2008 (להלן: "התכנית")
תכנית עבודה לעדכון התכנית הלאומית ולהתנעת ביצועה

8	7	6	5	4	3	2	1	לוח'ז בחודשים	תאריך סיום הפעילות	גורמים מעורבים	גורם אחראי	שלב / פעילות
								ועדות משנה				
								31.7.03		ועדות משנה	ועדת מונכ"לים	<u>5. גיבוש התכנית הכוללת</u> בחירת התכניות התחומיות (של ועדות המשנה) וביצוע אינטגרציה וסינכרון ביניהן
								17.8.03				5.2 גיבוש תכנית מערכתית כוללת
								31.8.03				5.3 חגגת התכנית לועדת המונכ"לים ויצירת הסכמה לתכנית
								31.8.03				5.4 אישור הנהלת משרד החקלאות של התכנית הכוללת

תכנית לפיתוח המרחב הכפרי לשנים 2003-2008 (להלן: "התכנית")
תכנית עבודה לעדכון התכנית הלאומית ולהתנתת ביצועה

שלב / פעילות	גורם אחראי	גורמים מעורבים	תאריך סיום הפעילות	ל"ז בחודשים									
				1	2	3	4	5	6	7	8		
6. הקמת מנגנון מעקב ובקרה לביצוע התכנית	אזות פינמי		30.6.03										
			6.1 המדרת הגורמים האחראים לביצוע המעקב והבקרה ואפיון עקרונות של מנגנון המעקב והבקרה										
6.2 המדרת המדדים לבקרה אחר ביצוע התכנית			17.7.03										
6.3 המדרת המדדים לבדיקת אפקטיביות התכנית			17.7.03										
6.4 קביעת המנגנון לעדכון התכנית עפ"י ממצאי המעקב והבקרה			31.7.03										
6.5 הקמת מערכת ממוחשבת למעקב ובקרה			31.8.03										
6.6 הכנת נוהלי עבודה להפעלת מנגנון המעקב והבקרה			31.8.03										

χ

χ

אולפבתכנית לפיתוח המרחב הכפרי: doc/45/a.g

972 4 9853020

מדינת ישראל
 משרד החקלאות ופיתוח הכפר
 מחוז גליל מערבי

תאריך: 31/12/2002

לכבוד
 יוסי ישי
 המשנה למנכ"ל

יוסי שלום רב,

<p>דואר נכנס לשכת המנכ"ל 31-12-2002 שם תיק מס' סידורי: 2603</p>
--

הנדון: "התכנית לפתוח המרחב הכפרי בישראל"

בהתייחס למסמך שהפצת למנהלי המחוזות, נראה לי שישנה חשיבות רבה מאד, שמשרד החקלאות יהיה זה שיוביל את מהלך פיתוח המרחב הכפרי.

יחד עם זאת נראה לי, שיצירת ציפיות אצל החקלאים או תושבי "הכפר", מבלי שיעמדו לרשותם תקציבים מוגדרים לקידום הנושא, תהיה שגיאה נוסח תכנית "כפר 2000" שיצרה תקוות רבות ללא יכולת ביצוע.

הצלחתך הצלחתנו,

ברכה

שרה איל
 מנהלת המחוז

העתיקים:

איצ'ה לידור - מנכ"ל המשרד
 ירון רוק - סגן לתכנון

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

23 דצמבר, 2002
י"ח טבת, תשס"ג

**תקציר דיון ועדת מנכ"לים מיום 8/12/02
בנושא תכנית לפיתוח הישובים והמרחב הכפרי**

1. **משתתפים:** ענבר יוסי – סמנכ"ל תשתית משרד לאיכות הסביבה, שרה אהרון – ראש המינהל לבניה כפרית משרד הבינוי והשיכון, חיים פרנדס – רפרנט חקלאות אג"ת משרד האוצר, שמואל הרשקוביץ – מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה, מנחם זלוצקי – רא"ג שטחים פתוחים המשרד לאיכות הסביבה, שולה בן צבי – מנהלת אגף חקלאי מינהל מקרקעי ישראל, מיכל ענבר – עוזרת מנכ"ל משרד התשתיות, קורן חנה – מנהלת האגף לתירות כפרית משרד התיירות, דומב אהרון – מנכ"ל משרד התיירות, אפרתי יעקב – מנהל ממ"י, משה ריגל – משנה למנכ"ל (בפועל) משרד התיירות, עוזי קרן – יועץ רוה"מ להתישבות משרד רוה"מ, דוד בריל – מרכז ולקחש"פ משרד הפנים, איציה לידור – מנכ"ל משרד החקלאות, יוסי ישי – משנה למנכ"ל חקלאות, בארי הולצמן.
2. **פתיחה:** מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר מר יצחק לידור. הצגת עיקרי התכנית: מטרה, יעדים ומאפיינים, על פי מסמך שהופץ מראש למוזמנים.
3. **הערות המשתתפים:**
 - 3.1 יש להגדיר יעדים שאין ביניהם סתירה: תוספת אוכלוסיה חיצונית סותרת יכולת מעשית לשיפור ופיתוח חקלאות, תוספת אוכלוסיה חייבת להיתמך בפיתוח מקורות תעסוקה.
 - 3.2 אין הבלטה מספיקה של אופי וחזית הישוב והתפרנסות בעלת מאפיינים חקלאיים.
 - 3.3 פרוט היעדים רחב מידי, חלק מן הנושאים אמור להיות נידון בפורום ברמה לאומית ולא במסגרת תכנית זו.
 - 3.4 במיגבלות התקציב הקיים – אין סיכוי להקצות את הסכומים שאוזכרו בתכנית כפר 2000 (200 מלש"ח x חמש שנים).
 - 3.5 יש להדגיש את עדיפות הטיפול לאזורי הפריפריה.

שם קובץ dot.6397

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

3.6 נדרשת חלוקה מחודשת של אמצעי ייצור בין החקלאים בפועל והחקלאים לשעבר.

3.7 יש לתמוך ביעדים המפורטים ובגישה הכוללת.

4. סיכום:

ועדת המנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת ממשלה מספר 2486 מיום 01.09.2000, מאשרת את המתווה ליישום התכנית כפי שהוגש לה בדיון זה ע"י מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומנחה את המנכ"ל להתחיל בביצוע הפעילות המפורטת להלן:

1. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותן ניתן להפנות לטובת ביצוע התכנית בכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובארגונים חוץ ממשלתיים כגון הסוכנות היהודית, הקק"ל, מפעל הפיס, ארגון המועצות האזוריות, תנועות ההתיישבות וכו'.

2. הסטה ואיגום - תקציבים מן המקורות המפורטים לעיל בהיקף שיוסכם.

3. קביעת סדרי קדימות ועדיפות.

4. קביעת מנגנון ביצוע.

5. ביצוע המפורט לעיל יסתייע בהנחיות הנהלות המשרדים וילווה במאמץ ליצירת הסכמות רחבות ככל האפשר במשרדים וביניהם בכל הקשור להיקף התקציבים המוקצים לתכנית ובאופן ביצוע התכנית.

6. מנהלי המשרדים המשתתפים בתכנית ימנו איש קשר ברמת סמנכ"ל, בכל משרד, אשר ירכז את הפעילות מול הנהלת משרד החקלאות.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

חברת
השקעות
אגרון

4.2 המשתתפים או נציגיהם ישתתפו בוועדות משנה בין משרדיות אשר תפרטנה את היעדים לתכניות עבודה.

4.3 הרכב ועדות המשנה יהיה כדלקמן:

א. צוות תשתיות פיזיות בהרכב: משרדי הבינוי והשיכון, התשתיות הלאומיות, תחבורה, תיירות וכן – מפעל הפיס, הקק"ל והסוכנות היהודית.

ב. צוות תשתיות חברתיות וארגוניות בהרכב: משרדי הפנים (מפע"מ), הבינוי והשיכון (שיקום שכונות חברתי) וכן ארגון המועצות האזוריות, נציגי תנועות ההתיישבות ורשם האגודות השיתופיות.

ג. צוות תעסוקה ותחומי פרנסה נוספים וחדשים בהרכב: משרדי התמ"ס העבודה והרווחה, תיירות, משרד הבטחון וכן הסוכנות היהודית ארגון המועצות האזוריות ונציגי תנועות ההתיישבות.

ד. צוות גיבוש הצעות בנושאי מדיניות שימוש בקרקע, סווגי ישובים והקצאת משאבים בהרכב: ממ"י, משרדי האוצר, עבודה ורווחה (רשם אגרי"ש), הפנים (מינהל התכנון).

הערה: נציגי משרד החקלאות ומשרד רוה"מ משתתפים בכל הצוותים.

רשם: בארי הולצמן

אולם - היתרון ?
אולם - היתרון לא ניתן להעריך

הערכת הכפרי
ז"ר

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המשנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון

תאריך: ז' טבת תשס"ג
12 דצמבר 2002

דואר וכנס
לשכת המנכ"ל
18-12-2002
שם תיק: _____
מס' סידורי: _____

פ"ע עם מנכ"ל משרד החקלאות
בנושא תכנית לפיתוח הישובים והמרחב הכפרי
(15.12.02)

נושאי הדיון:

1. אישור נוסח סיכום דיון ועדת מנכלים מיום 08/12/02 ואישור להפצתו כולל צרוף שני משתתפים נוספים: מנכ"ל תחבורה ומנכ"ל עבודה ורווחה.
2. הצגת סדר יום לדיון ועדה מקצועית פנימית במשרד ואישור: הנחיות ליצירת בסיס נתונים לתכנון עבור כל ישוב וישוב על פי רשימת מאפיינים מצורפת. צוותי משנה על פי הנושאים המפורטים.
3. הגדרת תחילת התוכנית לגבי:
 - ישובי יש"ע.
 - בקעת הירדן.
 - רמת הגולן.
 - מגזרי המיעוטים.
4. בחינה מחודשת של לו"ז הכנת התוכנית לפי החלופות הבאות:
 - א. זיהוי חלק ממרכיבי התוכנית להפעלה מיידית בתקציב 2003 וריכוז מאמץ תכנוני מחייב.
 - ב. פעילות מואצת לכל רוחב חזית המרכיבים תוך הפעלת צוות ומשאבי המשרד בנושא זה והנחייה לתת לו קדימות ראשונה.

רשם: בארי הולמן

יחידת התכנון וההתערבות – דוגמא לצורכי המחשה ודיון ראשוני

דוגמא זו מיועדת להמחיש את דפוסי הניתוח כפי שיקבלו ביטוי בסופו של התהליך על בסיס לימוד החומר, הניתוח והמיפוי כמוצע. כלל המרחב הכפרי של מדינת ישראל (מועצות אזוריות וישובים כפריים אחרים) ימופה ויאופיין על בסיס מגמות, מאפיינים ושיקולים לאומיים: למשל:

❖ מאפיינים פסיים:

- מרחק מהליבה של מדינת ישראל
- קרבה לקו התפר הכולל של מדינת ישראל

❖ מאפיינים חברתיים – כלכליים

- מצב סוציו-אקונומי לאורך זמן
- מאפייני חינוך והון אנושי
- מאפיינים דמוגרפיים לאורך זמן

❖ מאפיינים כלכליים

- שעור הביקוש למגורים באזור
- שעור השקעות ציבוריות / פרטיות באזור
- שעור החקלאות
- שעור הפרנסות החלופיות: שכרים / תיעוש / תיירות וכד'

❖ מאפיינים ארגוניים – ציבוריים

- עוצמת הרשות המוניציפאלית
- עוצמת הועדים המקומיים / האגודות החקלאיות וכד'

❖ מאפיינים תכנוניים

- הקף תוכניות מאושרות להרחבה
- זמינות תכנונית לפיתוח פיס
- הגדרות בתוכניות מתאר סטטוטוריות

משתנים אלה מוצגים בשלב זה לצורך המחשה בלבד, ואין ספק כי יש מקום להמשיך ולתת את הדעת על הגדרתם והיקפם.

אפיון המועצות והישובים – כבסיס להגדרת דפוסי ההתערבות וההעדפות בתחומים השונים

על בסיס משתנים כאלה ימופו כלל הישובים ותיווצר מפת "רגישויות" של כלל הארץ אשר מבחינה בין הרשויות המוניציפאליות ולעיתים אף בתוך (שכן המועצות האזוריות אינן אחידות וישנה שונות רבה בין היישובים בכל מועצה) לצורך הגדרת תאי השטח ויחידות ההתייחסות המתאימות להתערבויות הרלבנטיות.

מדרג התערבות - דוגמא

על בסיס ניתוח ואפיון מהסוג המוצע לתקבל מפה המציגה את הישובים הכפריים בישראל על בסיס מדרג המאפשר לכוון סוגי ודפוסי התערבות. המדרג נדרש לעבודה מתודולוגית מקיפה, אולם לצורך ההמחשה ניתן להצביע על מספר דוגמאות העשויות לנבוע ממהלך שכזה:

ישובים מועדפים לצורך:

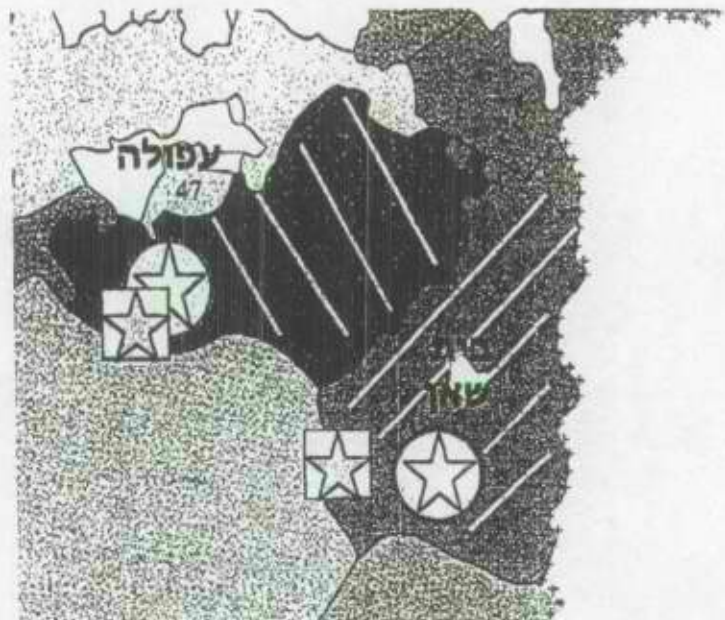
- ❖ מערך ישובים ייחודי - התערבות כוללת
- ❖ פיתוח מוטה היבטים חברתיים - כלכליים
- ❖ פיתוח מוטה פירבור
- ❖ פיתוח מוטה חקלאות
- ❖ פיתוח מוטה דמוגרפיה
- ❖ פיתוח מוטה פרנסות חלופיות (תיירות / תעוש)
- ❖ הנעת תכנון והסרת חסמים
- ❖ יישובי קו תפר

גובה לבטון

מצ"ב תשריט המאפשר להמחיש משמעותו של המדרג אשר ייוצר בהתייחס לאזור נבחר לצורך ההמחשה.

תשריט מס. 1: עמק בית שאן והגלבע

- מקרא:
- ⊛ אזור להתערבות כוללת
 - ⊠ יישובי קו התפר
 - ⚡ פיתוח מוטה דמוגרפיה
 - ⚡ פיתוח מוטה חברתי-כלכלי

התכתה
הכפרי
11.11

מדינת ישראל
הנהלה
רשות מל"ח ומועצות ייצור

ז' טבת, תשס"ג
12 דצמבר, 2002

דואר נכוס לשכת המנכ"ל 12-12-2002 שם תיק מס' סיפורי 2391 ✓

לכבוד,
מר יוסי ישי,
משנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון

הנדון: תוכנית לפיתוח המרחב החקלאי הכפרי בישראל.

קיבלתי היום את המסמך הנ"ל, קראתי אותו בעיון רב.

מטרת המסמך הינו לשמור ולשמר את המרחב הכפרי אך לא התרשמתי מן המסמך הנ"ל (יתכן ואני טועה) שיש התייחסות לנושא שעת חרום, ורעידות אדמה. המסמך מתייחס לתכנון המרחב הכפרי אך גם בתכנון יש צורך לתת את הדעת למצבי חירום שונים.

המשקים החקלאיים, שהם מפעלים חיוניים ומשולבים במרחבים. כמו כן, חובתינו להתחשב בנושאים בטיחותיים, רכב בטחון, מד"א וכיבוי אש, הנדרשים למצבי חירום שונים.

ובעיקר יש להתחשב בכל הקשור לבעלי חיים המיצרים: מזון לבני-אדם, נדרש להם מים ומזון.

יעדי רשות החקלאות הם:

להבטיח בשעת חירום את המשך קיומו של הייצור החקלאי המהווה חלק ניכר מסל המזונות החיוני של האוכלוסייה, למנוע נזק מתמשך לגורמי הייצור של המשק החקלאי.

להקטין את מימדי הנזק הכלכלי העלול להיגרם למשק החקלאי בשל קשיים באיסוף התוצרת ושיווקה.

מרכיבי התכנון המרכזיים המשותפים לכלל התחומים היעודיים או לחלק מהם ואותם יש לתכנן בעת רגיעה ובחרום רמות מלאי תוצרת חקלאית, מפעלים חיוניים, כח אדם, תובלה יבשתית ואווירית, הצטיידות במלאים (מזונות ולבעלי חיים), הדרכה וביקורת כוונות.

תכנון הייבוא הממשלתי של חומרי גלם והמספוא, לדאוג לאחזקת מלאי של גרעיני מספוא בבעלות ממשלתי במרחב הכפרי לצורכי שע"ח, גרעיני חיטה ומלאים נוספים לאספקה לטחנות הקמח ולאוכלוסיה.

טיפול באספקה סדירה, בתוצרת חקלאית בשעת חרום, על מועצות הייצור החקלאיות להסדיר אספקה שוטפת וסדירה לשווקים כל זאת ממערך המרחב הכפרי.

אנא התייחסותך לנושא שע"ח.

ב ב ר כ ה,

שלום שלו
ראש תחום מל"ח ומועצות ייצור

העתקים: ✓ מר יצחק לידור - מנכ"ל
מר יחיאל רז - סמנכ"ל בכיר

בש/דש
12 / ב

מדינת ישראל
משרד התכנון והבנייה

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המשנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון

תאריך: ד' טבת, תשס"ג
9 דצמבר, 2002

דואר נכנס
לשכת המנכ"ל
11-12-2002
שם תיק: _____
מס' סידורי: 2382 ✓

אל: חברי הנהלת המשרד
מנהלי המחוזות

הנדון: התכנית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל

בהמשך להחלטת הממשלה מס' 2486 מיום 1.9.02 לעניין פיתוח המרחב הכפרי רצ"ב עיקרי התכנית שגובשה על ידנו והוצגה לוועדת המנכלים של משרד הממשלה כבסיס לדיוני הוועדה בנושא.

נודה על קבלת תגובתכם והערותכם לתוכנית.

בברכה,

יוסני ישי
משנה למנהל הכללי
ומנהל הרשות לתכנון

העתק: מר יצחק לידור – מנכ"ל משרד החקלאות
מר בארי הולצמן

פיתוח המרחב-חברי הנהלת המשרד

משרד החקלאות, הרשות לתכנון, דרך המכבים ראשון-לציון, ת.ד. 30 בית-דגן 50200

טל: 9485489-03, פקס: 9485813-03

972 3 9485813

התכנית לפיתוח המרחב הכפרי

(מוגשת לוועדת מנכ"לים 08.12.2002)

מבוא 1.

ההתיישבות הכפרית מילאה וממלאת מאז תחילת דרכה לפני יותר ממאה שנים, מטרות ותפקידים לאומיים מרכזיים, ברבות השנים חלו שינויים בסדרי העדיפות של הלאום והמדינה. כתוצאה מכך השתנו המטרות והתפקידים של ההתיישבות הכפרית, וכיום ניתן להציגן כך:

1. שמירה על קרקעות המדינה ומקורות המים בקיום שיגרת חיים, עיבוד הקרקע ורעיה.
2. פריסת ופיזור מאוזן של אוכלוסייה בכל מרחבי הארץ, כולל אזורי גבול ופריפריה.
3. אבטחת הספקת מזון (טרי בעיקר).
4. ענף כלכלי יצרני המקדם מו"פ, התמחות ותשובות טכנולוגיות מתקדמות עם מכפיל כלכלי תעסוקתי.
5. שמירה ופיתוח של פלורליזם חברתי כלכלי וטיפוח תרבות ומסורת כפרית.
6. שמירה על שטחים פתוחים וירוקים ומשאבי טבע, בין השאר, כערך מוסף לציבור הרחב.

מטרות התכנית 2.

מטרת על 2.1

פיתוח וחיזוק הישובים והמרחב הכפרי בכל אזורי המדינה תוך הגדלת האוכלוסייה, חיזוק התשתיות הפיזיות, הארגוניות, החברתיות והחינוכיות וטיפוח ההון האנושי, בשילוב עם שימור השטחים הפתוחים ומשאבי הטבע וזאת כדי לאפשר למערכת ההתיישבותית לעמוד במטרותיה ובתפקידיה.

- 2.2.1 יצירת תנאים באמצעות החלטות ממשלה, מינהל התכנון ומנהל מקרקעי ישראל
 לטובת קיום אוכלוסייה והתיישבות כפרית בת-קיימא לכל מגוון צורותיה, בהיקף מקומי (רמת הישוב) ואזורי שיבטיח קיום שירותים ברמה סבירה, תברה רב-דורית ופעילות כלכלית יציבה ומגוונת.
 גיבוש ישובים בסדר גודל של מסה קריטית שתבטיח את קיומם.
- 2.2.2 ייצוב ופיתוח אזורי הספר/הפריפריה - תוך מתן סיוע מיוחד לישובים שבמצוקה ולישובים שלא הגיעו לסף סביר של התפתחות חברתית-כלכלית.
- 2.2.3 חיזוק החקלאות, כענף מוביל ומרכזי בחיזוק המרחב הכפרי קידומה ופיתוחה של החקלאות כמגזר כלכלי המתפתח בהתאם לכללי השוק, תוך מתן עדיפות לפיתוח יזמות בייצור, תעשיית תשומות חקלאיות, שחרור מכבלים אדמיניסטרטיביים ועידוד השקעות ממשלתיות בפיתוח תשתיות, מו"פ, חדרכה, יצוא, מערכות תמך לעיבוד תוצרת חקלאית ומערכות מידע, שיאפשרו הגברת כושר התחרות בענפים בהם יש לישראל יתרון יחסי.
- 2.2.4 פיתוח פעילות כפרית וכלכלית, מתן תמיכה ועידוד ממשלתי לקיום ופיתוח פעילות כפרית כלכלית מגוונת, בנוסף לחקלאות כגון תירות ונופש, עיבוד תוצרת חקלאית, תעשייה ושירותים שונים.
- 2.2.5 הקצאת משאבים מיוחדים לפיתוח טכנולוגיות ייצור חליפיות, כדי לפתור את בעיית כח האדם בחקלאות ובעיית העובדים הזרים וגורמים מגבילים אחרים.
- 2.2.6 שיפור וייעול המערכת הארגונית-חברתית בכפר ובאזור, כולל התאמות ושינויי סיווג היישובים החקלאיים, תוך שאיפה לשילוב מרחבי ולשיתוף פעולה מירבי של כל צורות ההתיישבות הכפרית והעירונית והתאמתם למציאות המשתנה.
- 2.2.7 שטחים פתוחים - שימור של שטחי החקלאות כחלק מרכזי במערך השטחים הפתוחים בתכנון, חקיקה והקצאת משאבים לפיתוח טכנולוגיות קיימות וחדשות ועידוד השימוש בחומרים מתאימים ושיטות ידידותיות לסביבה. התאמה והסדרה, במדיניות קרקעית, וחקיקה של כללי השימוש בקרקע חקלאית בהתאם לכיווני התפתחות החקלאות וצרכי הפיתוח הלאומי.

2.2.8 מדיניות מקרקעין - התאמת מדיניות המקרקעין לשינויים בחקלאות ובכפר, כולל התאמת השימוש לצרכים המשתנים במרחב הכפרי בנגישות לעיבוד הקרקע והסדרת זכויות החקלאים בקרקע וזכותם לעסוק בחקלאות.

2.2.9 מקורות מים וקולחין - פיתוח מקורות מים וטיהור מי קולחין, במטרה ליעל את השימוש במים, להעביר מים שפירים מן החקלאות לעיר ומי קולחין לחקלאות באיכות ראויה ומתאימה לכל גידול, תוך שמירה על איכות הסביבה וכן התאמת כללי הקצאת המים, איכותם והגמתם בהתאם לשינויים בחקלאות ובכפר.

2.2.10 מערכות שיווק - ייעול ושכלול מערכות השיווק של תוצרת חקלאית טרייה, תוך צמצום פערי התווך לרווחתם של החקלאים והצרכנים כאחד, תוך עידוד מיתוג בחקלאות על בסיס גיאוגרפי.

2.2.11 שיפור נגישותו של הכפר והמרחב הכפרי למרכזי אוכלוסייה, התרבות והמידע. שידרוג אמצעי התחבורה והתקשורת ואיכותם.

2.2.12 שיקום ושיפור תשתיות פיזיות כגון: כבישים, חשמל, תקשורת, מים, ביוב, ניקוז ומבני ציבור.

2.2.13 שיקום ושיפור תשתיות שרותים ותשתיות מוניציפליות, חברתיות, חינוכיות, בריאותיות ובטחוניות.

2.2.14 עידוד פעילות תעסוקתית מגוונת בתחומי תיירות, מסחר, מלאכה, תעשייה וחינוך.

2.2.15 טיפוח תרבות מסורת ומורשת.

3. מאפייני התכנית

3.1 התאמת מרכיבי התכנית על פי המאפיינים המיוחדים של אזורים שונים במרחב הכפרי. כגון: מאפיינים פיזיים – חברתיים כלכליים, כלכליים ארגוניים, ציבורים ותיכנוניים.

3.2 גיבוש מרכיבי התכנית תוך יצירת הסכמות ותיאום מירבי עם ובין משרדי הממשלה.

3.3 צירוף גופים לא ממשלתיים כמשתתפים ותורמים לתכנית: הסוכנות היהודית והחטיבה לחתיישבות, קק"ל, מפעל הפיס, קרנות, ארגון המועצות האזוריות ותנועות ההתיישבות.

3.4 התקציב לביצוע התכנית יתבסס בעיקר על הגדרת סדר עדיפויות, הסטה פנימית וייעוד (צביעה) של תקציבי משרדים בהיקף הקיים; תוספת תקציבים, במגבלות תקציב המדינה איגוס תקציבים בין משרדי.

3.5 פריסת הפעילות והתקציבים תתחשב במצב המשק הצפוי לתקופה הקרובה ותתרכז במהלך שנת התקציב 2003 בפעולות היערכות, תכנון, תיאום וגיבוש מרכיבי התכנית.

3.6 התכנית תימשך כחמש שנים כאשר מידי שנה תיבדק מידת עמידתה במטרותיה ויעדיה ויתבצעו בה עדכונים והתאמות כנדרש.

3.7 המבנה הארגוני ליישום התכנית

משרד החקלאות ופיתוח הכפר יהיה המשרד המקדם ומתאם של פיתוח, גיבוש, יישום וקידום ביצוע התכנית.

במסגרת המשרד תוקם רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות, הרשות תפעל ליישום פעולות הפיתוח ותכלול צוות מקצועי מתאים. הרשות תישען על גורמים מקצועיים במשרד ומחוצה לו.

לרשות יהיה תקציב תפעולי שנתי אשר ייועד לפעולות פיתוח המרחב הכפרי והיא תתכנן ותיזום את פעולותיה בתיאום ובשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה וארגונים נוספים הנוגעים בדבר.

עד לבניית המערכת הארגונית החדשה יפעל בתפקיד הרשות צוות מקצועי במשרד החקלאות.

4. מרחב תחולת התכנית

התכנית תחול על המרחב הגיאוגרפי כמוצג במפה שתצורף. כאמור, מרכיבי התכנית יחולו באופן בררני ומותאם למיקום הגיאוגרפי, לרמה החברתית-כלכלית, לתחולת תכניות סיוע ממשלתיות אחרות ולשיקולים נוספים עליהם יוחלט.

הצעת החלטה בנושא:

קידום ויישום "התכנית לפיתוח המרחב הכפרי"

ועדת המנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת ממשלה מספר 2486 מיום 01.09.2000, מאשרת את המתווה ליישום התכנית כפי שהוגש לה בדיון זה ע"י מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומנחה את המנכ"ל להתחיל בביצוע הפעילות המפורטת להלן:

1. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותן ניתן לחפנות לטובת ביצוע התכנית בכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובארגונים חוץ ממשלתיים כגון הסוכנות היהודית, הקק"ל, מפעל הפיס, ארגון המועצות האזוריות, תנועות ההתיישבות וכו'.
2. הסתה ואיגום- תקציבים מן המקורות המפורטים לעיל בהיקף שיוסכם.
3. קביעת סדרי קדימות ועדיפות.
4. הקמת רשות לפיתוח המרחב הכפרי.
5. ביצוע המפורט לעיל יסתייע בהנחיות הנהלות המשרדים וילוה במאמץ ליצירת הסכמות רחבות ככל האפשר במשרדים וביניהם בכל הקשור להיקף התקציבים המוקצים לתכנית ובאופן ביצוע התכנית.
6. מנהלי המשרדים המשתתפים בתכנית ימנו איש קשר ברמת סמנכ"ל, בכל משרד, אשר ירכז את הפעילות מול הנהלת משרד החקלאות.
7. לוח זמנים
תוך 60 יום (ב- 20.10.2003) תוגש לועדה טיוטת תכנית מפורטת.
כעבר 45 יום (ב- 24.03.2003) תתכנס הועדה לדיון מסכם ולאישור התכנית המפורטת.

מזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ז כאלול התשס"ב
4 בספטמבר 2002

ש מ ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבכם את החלטה מס. 2486 של הממשלה מישיבתה ביום א', כ"ד באלול התשס"ב (01.09.2002):

פיתוח המרחב הכפרי 2486.

מ ה ל י ט י ס :

1. להטייל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות: נציג נגשרד ראש הממשלה והמנכ"לים של משרדי התשתיות הלאומיות, הפנים, הבינוי והשיכון, המשפטים, איכות הסביבה, האוצר, "מזנהל מקרקעי ישראל, לגבש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

המרות
+ זגרי לסיכונים

2. מטרות התוכנית:

- (א) חיזוק הקהילה הכפרית.
- (ב) גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.
- (ג) שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.
- (ד) עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים בצורת יישוב יחודיות בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה ככפר שיקום וחיזוק ישובים במצוקה וישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.

5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום. "

ב ב ר כ ה
177
גדעון סער
מזכיר הממשלה

העתק: מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר ✓
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
מנכ"ל משרד חתשתיות הלאומיות
מנכ"ל משרד הפנים
מנכ"ל משרד חבינוי והשיכון
מנכ"ל משרד המשפטים
מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה
מנכ"ל משרד האוצר
מנהל מינהל מקרקעי ישראל

מזכיר הממשלה

ירושלים, י"ג בתשרי התשס"ג
19 בספטמבר 2002

ש ת ו ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הגני מתכנן להביא לתשומת-לבך את החלטה מס. 2519 של הממשלה מישיבתה ביום ד', י"ב בתשרי התשס"ג (18.09.2002):

"2519. פיתוח המרחב הכפרי - תיקון החלטה

מ ח ל י ט י מ:

- א. בהמשך להחלטת הממשלה מס. 2486 מיום 1.9.2002, לצרף את המנהל הכללי של משרד התיירות לוועדת המנכ"לים לניבוש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי.
- ב. יו"ר ועדת המנכ"לים רשאי לזמן לישיבותיה את גזבר הסוכנות היהודית.

ב כ ר כ ה,
1/21
גדעון סער

העמק: שר התיירות
המנהל הכללי, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי, משרד התיירות
גזבר הסוכנות היהודית

מחיר
מכירה

התכנית לפיתוח המרחב הכפרי

(מוגשת לוועדת מנכ"לים 08.12.2002)

מבוא 1.

ההתיישבות הכפרית מילאה וממלאת מאז ונתילוג דרכה לפני יותר ממאה שנים, מטרות ותפקידים לאומיים מרכזיים, ברבות השנים חלו שינויים בסדרי העדיפות של הלאום והמדינה. כתוצאה מכך השתנו המטרות והתפקידים של ההתיישבות הכפרית, וכיום ניתן להציגן כך:

1. שמירה על קרקעות המדינה ומקורות המים בקיום שיגרת חיים, עיבוד הקרקע ורעיה. (1)
2. שמירה על שטחים פתוחים וירוקים ומשאבי טבע. (4)
3. ענף כלכלי יצרני המקדם מו"פ, התמחות ותשובות טכנולוגיות מתקדמות עם מכפיל כלכלי תעסוקתי. (5)
4. אבטחת הספקת מזון (טרי בעיקר). (3)
5. פריסת ופיזור מאוזן של אוכלוסייה בכל מרחבי הארץ, כולל אזורי גבול ופריפריה. (2)
6. שמירה ופיתוח של פלורליזם חברתי כלכלי וטיפוח תרבות ומסורת כפרית.

מטרות התכנית 2.

מטרת על 2.1

פיתוח וחיזוק הישובים והמרחב הכפרי בכל אזורי המדינה תוך הגדלת האוכלוסייה, חיזוק התשתיות הפיזיות, הארגוניות, החברתיות והחינוכיות וטיפוח החון האנושי, בשילוב עם שימור השטחים הפתוחים ומשאבי הטבע וזאת כדי לאפשר למערכת ההתיישבותית לעמוד במטרותיה ובתפקידיה.

יעדים 2.2

2.2.1 יצירת תנאים לקיום אוכלוסייה והתיישבות כפרית בת-קיימא לכל מגוון צורותיה, להיקף מקומי ואזורי שיבטיח קיום שירותים ברמה סבירה, חברה רב-דורית ופעילות כלכלית יציבה ומגוונת.

גיבוש ישובים בסדר גודל שיבטיח מסה קריטית לקיומם.

2.2.2 ייצוב ופיתוח אזורי הספר/הפריפריה, תוך מתן סיוע מיוחד ליושבים שבמצוקה וליושבים שלא הגיעו לסף סביר של התפתחות חברתית-כלכלית.

2.2.3 חיזוק החקלאות, קידומה ופיתוחה כמגזר כלכלי המתפתח בהתאם לכללי השוק, תוך מתן עדיפות לפיתוח יזמות בייצור, תעשיית תשומות חקלאיות, שחרור מכבלים אדמיניסטרטיביים ועידוד השקעות ממשלתיות בפיתוח תשתיות, מו"פ, הדרכה ומערכות מידע, שיאפשרו הגברת כושר התחרות בענפים בהם יש לישראל יתרון יחסי.

2.2.4 מתן תמיכה ועידוד ממשלתי לקיום ופיתוח פעילות כפרית כלכלית מגוונת, בנוסף לחקלאות כגון תיירות ונופש, עיבוד תוצרת חקלאית, תעשייה ושירותים שונים.

2.2.5 הקצאת משאבים מיוחדים לפיתוח טכנולוגיות ייצור חליפיות, כדי לפתור את בעיית כח האדם בחקלאות ובעיית העובדים הזרים.

2.2.6 שיפור וייעול המערכת הארגונית-חברתית בכפר ובאזור, כולל התאמות ושינויי סיווג היישובים החקלאיים, תוך שאיפה לשילוב מרחבי ולשיתוף פעולה מירבי של כל צורות ההתיישבות הכפרית והעירונית והתאמתם למציאות המשתנה.

2.2.7 שימור של שטחי החקלאות כחלק מרכזי במערך השטחים הפתוחים בתכנון, חקיקה והקצאת משאבים לפיתוח טכנולוגיות קיימות וחדשות ועידוד השימוש בחומרים מתאימים ושיטות יזידותיות לסביבה. התאמה והסדרה במדיניות קרקעית וחקיקה של כללי השימוש בקרקע חקלאית בהתאם לכיווני התפתחות החקלאות וצרכי הפיתוח הלאומי.

2.2.8 התאמת מדיניות המסרקעין לשינויים בחקלאות ובכפר, כולל הגמשה בנגישות לעיבוד הקרקע והסדרת זכויות החקלאים בקרקע וזכותם לעסוק בחקלאות.

2.2.9 פיתוח מקורות מים וטיהור מי קולחין, במטרה לאפשר העברה הדרגתית של מים שפירים מהחקלאות לעיר בתמורה למי קולחין מהעיר לחקלאות, תוך שמירה על איכות הסיבה וכן התאמת כללי הקצאת המים איכותם והגמשתם בהתאם לשינויים בחקלאות ובכפר.

2.2.10 ייעול ושכלול מערכות השיווק של תוצרת חקלאית טרייה, תוך צמצום פערי התווך לרווחתם של החקלאים והצרכנים כאחד, תוך עידוד מיתוג בחקלאות על בסיס גיאוגרפי.

2.2.11 תמיכה נגישותו של הכפר והמרחב הכפרי למרכזי אוכלוסייה זמינים, תוך אמצעי אמצעי התחבורה והתקשורת.

2.2.12 שיקום ושיפור תשתיות פיזיות כגון: כבישים, חשמל, תקשורת, מים, ביוב, ניקוז ומבני ציבור.

2.2.13 שיקום ושיפור תשתיות מוניציפליות, חברתיות, חינוכיות, בריאותיות ובטחוניות.

2.2.14 עידוד פעילות תעסוקתית מגוונת כגון תיירות, מסחר, מלאכה ותעשייה.

3. מאפייני התכנית

- 3.1 התאמת מרכיבי התכנית על פי המאפיינים המיוחדים של אזורים שונים במרחב הכפרי.
- 3.2 גיבוש מרכיבי התכנית תוך יצירת הסכמות ותיאום מירבי עם ובין משרדי הממשלה.
- 3.3 צירוף גופים לא ממשלתיים כמשתתפים ותורמים לתכנית: הסוכנות היהודית והחטיבה להתיישבות, קק"ל, מפעל הפיס, קרנות, ארגון המועצות האזוריות ותנועות ההתיישבות.
- 3.4 איגום התקציבים לביצוע התכנית יתבסס בעיקר על תקציבים בהיקף הקיים אך יסתייע בתוספת תקציבים אשר תשקף את חשיבות התכנית.
- 3.5 פריסת הפעילות והתקציבים תתחשב במצב המשק הצפוי לתקופה הקרובה ויתרכז במהלך שנת התקציב 2003 בפעולות היערכות, תכנון, תיאום וגיבוש מרכיבי התכנית.
- 3.6 התכנית תימשך כחמש שנים כאשר מיזי שנה תיבדק מידת עמידתה במטרותיה ויעדיה ויתבצעו בה עדכונים והתאמות כנדרש.

3.7 המבנה הארגוני ליישום התכנית

משרד החקלאות יהיה המשרד האחראי על פיתוח – גיבוש, יישום וקידום ביצוע התכנית. במסגרת המשרד תוקם רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות, הרשות תפעל ליישום פעולות הפיתוח ותכלול צוות מקצועי מתאים, הרשות תישען על גורמים מקצועיים במשרד ומחוצה לו. לרשות יהיה תקציב שנתי אשר ייועד לפעולות פיתוח הכפר והיא תתכן ותיזום את פעולותיה בתיאום ובשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה וארגונים נוספים הנוגעים בדבר. עד, לבניית המערכת הארגונית החדשה יפעל בתפקיד הרשות צוות מקצועי במשרד החקלאות.

4. מרחב תחולת התכנית

התכנית תחול על המרחב הגיאוגרפי כמוצג במפה המצורפת. כאמור, מרכיבי התכנית יחולו באופן בררני ומותאם למיקום הגיאוגרפי, לרמה החברתית-כלכלית, לתחולת תכניות סיוע ממשלתיות אחרות ולשיקולים נוספים עליהם יוחלט.

הצעת החלטה בנושא:

קידום ויישום "התכנית לפיתוח המחרב הכפרי"

ועדת המנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת ממשלה מספר 2486 מיום 1/9/02 מאשרת את המתווה ליישום התכנית כפי שהוגש לה בדיון זה על ידי מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר והוראת למנכ"ל המשרד להתחיל בביצוע הפעילות המפורטת להלן:
אמנה

1. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותן ניתן להפנות לטובת ביצוע התכנית בכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובארגונים חוץ ממשלתיים כגון הסוכנות היהודית, הקק"ל, מפעל הפיס, ארגון המועצות האזוריות, תנועות ההתיישבות וכו'.

2. איגום תקציבים מן המקורות המפורטים לעיל בהיקף שיפורט בהמשך.

3. קביעת סדרי קדימות ועדיפות.

4. הקמת רשות לפיתוח הכפר *(הוראת יו"ר)* להקמת רשות אשר.

5. ביצוע המפורט לעיל יסתייע בהנחיות הנהלות המשרדים וילווה במאמץ ליצירת הסכמות רחבות ככל האפשר במשרדים וביניהם בכל הקשור להיקף התקציבים המוקצים לתכנית ובאופן ביצוע התכנית.

6. מנהלי המשרדים המשתתפים בתכנית ימנו איש קשר ברמת סמנכ"ל, בכל משרד, אשר ירכז מטעמו את הפעילות מול הנהלת משרד החקלאות.

7. לוח זמנים

תוך 60 יום (ב- 10/02/2003) תוגש לוועדה טיוטת תכנית מפורטת.
כעבר 45 יום (ב- 24/03/2003) תתכנס הועדה לדיון מסכם ולאישור התכנית המפורטת.

לפני

יחידת התכנון וההתערבות - דוגמא לצורכי המחשה ודיון ראשוני

דוגמא זו מיועדת להמחיש את דפוסי הניתוח כפי שיקבלו ביטוי בסופו של התהליך על בסיס לימוד החומר, הניתוח והמיפוי כמוצע.
כלל המרחב הכפרי של מדינת ישראל (מקצועות אזרחיות וישובים כפריים אחרים) ימופה ויאופיין על בסיס מגמות, מאפיינים ושיקולים לאומיים:
למשל:

❖ מאפיינים פסיים:

- מרחק מהליבה של מדינת ישראל
- קרבה לקו התפר הכולל של מדינת ישראל

❖ מאפיינים חברתיים - כלכליים

- מצב סוציו-אקונומי לאורך זמן
- מאפייני הינוך והון אנושי
- מאפיינים דמוגרפיים לאורך זמן

❖ מאפיינים כלכליים

- שעור הביקוש למגורים באזור / זולת
- שעור השקעות ציבוריות / פרטיות באזור
- שעור החקלאות
- שעור הפרנסות החלופיות: שכירים / תעש / תירות וכד'

❖ מאפיינים ארגוניים - ציבוריים

- עוצמת הרשות המוניציפאלית
- עוצמת הועדים המקומיים / האגודות החקלאיות וכד'

❖ מאפיינים תכנוניים

- הקף תוכניות מאושרות להרחבה
- זמינות תכנונית לפיתוח פיס
- הגדרות בתוכניות מתאר סטטוטוריות

משתנים אלה מוצגים בשלב זה לצורך המחשה בלבד, ואין ספק כי יש מקום להמשיך ולתת את הדעת על הגדרתם והיקפם.

אפיון המועצות והישובים - כבסיס להגדרת דפוסי החתערבות וההעדיפות בתחומים השונים

על בסיס משתנים כאלה ימופו כלל הישובים ותיווצר מפת "רגישות" של כלל הארץ אשר מבחינה בין הרשויות המוניציפאליות ולעיתים אף בתוכן (שכן המועצות האזרחיות אינן אחידות ושנה שונות רבה בין היישובים בכל מועצה) לצורך הגדרת תאי השטח ויחידות ההתייחסות המתאימות להתערבויות הרלבנטיות.

מדרג התערבות - דוגמא

על בסיס ניתוח ואפיון מהסוג המוצע תתקבל מפה המציגה את הישובים הכפריים בישראל על בסיס מדרג המאפשר לכוון סוגי חדפסי התערבות. המדרג נדרש לעבודה מתודולוגית מקיפה, אולם לצורך ההמחשה ניתן להצביע על מספר דוגמאות העשויות לנבוע ממהלך שכזה:

ישובים מועדפים לצורך:

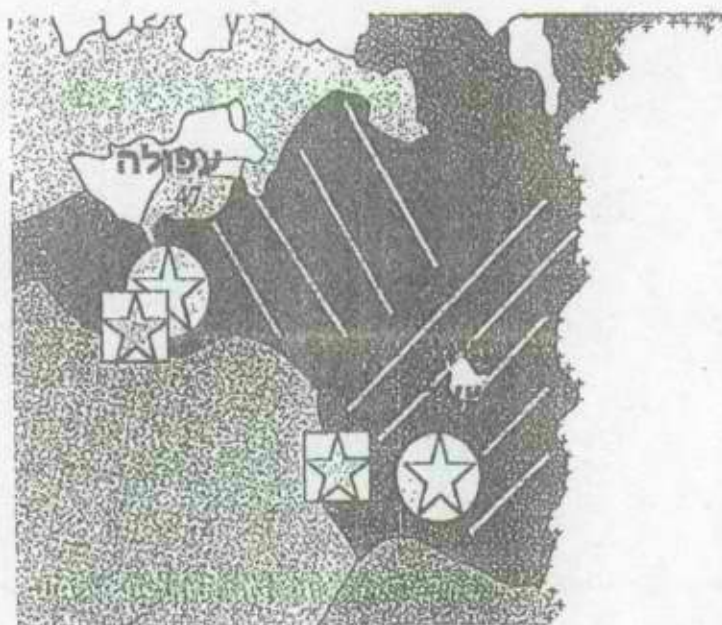
- ❖ מערך ישובים ייחודי - התערבות כוללת
- ❖ פיתוח מטה היבטים חברתיים - כלכליים
- ❖ פיתוח מוטה פירבור
- ❖ פיתוח מוטה חקלאות
- ❖ פיתוח מוטה דמוגרפיה
- ❖ פיתוח מוטה פרנסות חלופיות (תירות / תיעוש)
- ❖ הנעת תכנון וחסרת הסמים
- ❖ יישובי קו תפר

מצ"ב תשריט המאפשר להמחיש משמעותו של המדרג אשר ייוצר בהתייחס לאזור נבחר לצורך ההמחשה.

תשריט מס. 1: עמק בית שאן וחגלבוע

מקרא:

-
 אזור להתערבות כוללת
-
 יישובי קו התפר
-
 פיתוח מוטה דמוגרפיה
-
 פיתוח מוטה חברתי-כלכלי

28.11.02 ממ יונדר ויטני זקבאן
קיון מסכס לטשור נוסח כיום אלט
03.12.02

הצעת החלטה בנושא:

קידום ויישום "התכנית לפיתוח המרחב הכפרי"

ועדת המנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת ממשלה מספר 2486 מיום 1/9/2002, מאשרת את המתווה ליישום התכנית כפי שהוגש לה על ידי מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר (על כל מרכיביו) ומנחה את מנכ"ל המשרד להתחיל בביצוע הפעילות המפורטת להלן:

1. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותם ניתן להפנות לטובת ביצוע התכנית בכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובאירגונים חוץ ממשלתיים כגון הסוכנות היהודית, מפעל הפיס, ארגון המועצות האזוריות תנועות ההתיישבות וכו'.
2. איגום תקציבים מן המקורות המפורטים לעיל בהיקף המפורט במסמך המתווה ליישום התכנית.
3. קביעת סדרי קדימות ועדיפות.
4. הקמת רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות.
5. ביצוע המפורט לעיל יסתייע בהנחיות הנהלות המשרדים וביניהם בכל הקשור להיקף התקציבים המוקצים לתכנית ובאופן ביצוע התכנית.
6. מנכ"לי המשרדים המשתתפים בתכנית ימנו איש קשר בכל משרד אשר ירכז מטעמו את הפעילות מול הנהלת משרד החקלאות.

מוגש ע"י משרד החקלאות ופיתוח הכפר

3. מטרות ויעדים

ההתיישבות הכפרית מילאה וממלאת מאז תחילת דרכה לפני יותר ממאה שנים, מטרות ותפקידים לאומיים מרכזיים. ברבות השנים חלו שינויים בסדרי העדיפות של הלאום ושל המדינה וכתוצאה מכך גם במטרות ההתיישבות הכפרית. המטרות הלאומיות אותן מקיימת ההתיישבות הכפרית והחקלאות בישראל הן:

שמירה על קרקעות המדינה

ההתיישבות הכפרית ועיבוד השטחים החקלאיים תורמים לשמירה על קרקעות המדינה, למניעת תפיסתן על ידי גורמים לא מורשים, מניעת נזקי סחף ובליה ושמירה על שטחי עיבוד כפוטנציאל ייצור חקלאי אופטימלי וכתשתית לפיתוח בדורות הבאים.

שמירה על שטחים פתוחים, מקורות המים ומשאבי הטבע

החקלאות והכפר מהווים גורם מרכזי בשמירה על שטחים פתוחים מול תהליכי העיור המואצים, ובלבד שהחקלאות תשען על יסודות כלכליים איתנים ותפעל באופן שיהיה ידידותי לסביבה. שמירה על שטחי עיבוד פתוחים, תורמת לשמירה על שטחי החדרה ומילוי של מקורות המים התת קרקעיים, משאבי אויר ונכסים אקולוגיים של כלל הציבור (מערכות ייחודיות של חי, טבע וצומח).

החקלאות כענף כלכלי יצרני

למרות ששיעורה של החקלאות בתל"ג ירד כבר מתחת ל- 2%, הרי שהיא מהווה עדיין ענף כלכלי חשוב המשתמש, במשאבי טבע מקומיים וכן כענף כלכלי מרכזי וחשוב במרחב הכפרי. לחקלאות בישראל מכפיל כלכלי ותעסוקתי משמעותי (כ- 2.2). רמתה הגבוהה של החקלאות בידע, ארגון וטכנולוגיה, זכתה להתענינות ולהכרה בין מדינות העולם והקנתה לה יתרון יחסי המשליך הלאה גם על תעשיית התשומות, הדשנים, חומרי ההדברה וכדו'.

אבטחת מזון

אבטחת מזון בכמות ובאיכות לאוכלוסיית ישראל מהווה מטרה גם בעידן של הסכמי שלום וסחר עולמי פתוח. שיעור התפתחות הייצור החקלאי בעולם, ההולך ופוחת ביחס לגידול האוכלוסייה ובעיות בטחון אזוריות, מצדיקים שמירה על יכולת ייצור שתאפשר להתמודד עם קשיים צפויים באספקת מזון, גם לטווח הארוך.

ג. סירה על גבולות המדינה

ההתיישבות הכפרית מהווה עדיין את המסגרת ההתיישבותית העיקרית לאוכלוסים של אזורי הגבול. פיתוח אזורים אלה, בסיוע ממשלתי נרחב, יהפכם לאבן שואבת לאוכלוסיה נוספת ולמוקד אפשרי לשיתוף פעולה אזורי בין תושבי המרחב הכפרי בישראל לתושבי המרחב הכפרי במדינות השכנות.

פ. פלורליזם חברתי, תרבות ומסורת כפרית

המסורת והתרבות הכפרית בישראל נחשבות כיצירה מקורית ויחודית של התנועה הציונית. ישראל צריכה לאמץ גישה חיובית, בדומה לארצות רבות בעולם, ולעשות מאמצים לשמר את המרחב ואת התרבות הכפרית, כחלק מטיפול המורשת, התרבות והפלורליזם החברתי.

פ. פריסת האוכלוסיה

הצורך בפריסה מרחבית מאוזנת של האוכלוסיה בישראל מהווה יעד חשוב במדיניות התכנון הממשלתית. המרחב הכפרי ממלא תפקיד חשוב כגורם התורם לפריסת האוכלוסין בכל אזורי הפריפריה.

בכדי שההתיישבות הכפרית תוכל להמשיך וליישם את המטרות הלאומיות הללו, מציבה תוכנית זו מטרות ויעדים לפיתוח המגזר הכפרי, חלק מהם מתייחס לשינויים במדיניות הממשלה ולחקיקה שתאיים לשינויים הנדרשים וחלק אחר לפעילות אקטיבית שמטרתה לסייע להתאמת הכפר לשינויים המתחוללים בתוכו וסביבו.

3.1 מטרת על

פיתוח המרחב הכפרי באמצעות הגדלת האוכלוסיה, פיתוח גוון הבסיס הכלכלי וחיזוק התשתיות תוך שילוב עם שימור השטחים הפתוחים ואיכות הסביבה.

3.2 מטרות

3.2.1 חיזוק הקהילה הכפרית.

3.2.2 גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי ייחודי.

3.2.3 שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם, ושילובם עם המרחב הכפרי.

3.2.4 עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב ייחודית בעלת אופי כפרי.

3.3 יעדים

3.3.1 יצירת תנאים לקיום אוכלוסייה והתיישבות כפרית בת-קימא לכל מגוון צורותיה, להיקף מקומי ואזורי שיבטיח קיום שירותים ברמה סבירה, חברה רב-דורית ופעילות כלכלית יציבה ומגוונת.

3.3.2 ייצוב ופיתוח אזורי הספר/הפריפריה, תוך מתן סיוע מיוחד ליישובים שבמצוקה וליישובים שלא הגיעו לסף סביר של התפתחות חברתית-כלכלית.

3.3.3 חיזוק החקלאות, קידומה ופיתוחה כמגזר כלכלי המתפתח בהתאם לכללי השוק, תוך מתן עדיפות לפיתוח יזמות ושחרור מכבלים אדמיניסטרטיביים ועידוד השקעות ממשלתיות בפיתוח תשתיות, מו"פ והדרכה ומערכות מידע, שיאפשרו הגברת כושר התחרות בענפים בהם יש לישראל יתרון יחסי.

3.3.4 מתן תמיכה ועידוד ממשלתי לקיום ופיתוח פעילות כפרית כלכלית מגוונת, בנוסף לחקלאות, כגון תיירות ונופש, עיבוד תוצרת חקלאית, תעשייה ושרותים שונים.

3.3.5 הקצאת משאבים מיוחדים לפיתוח טכנולוגיות ייצור חלופיות, כדי לפתור את בעית כח האדם בחקלאות ובעיית העובדים הזרים.

3.3.6 שיפור וייעול המערכת הארגונית-חברתית בכפר ובאזור, תוך שאיפה לשילוב מרחבי ולשיתוף פעולה מירבי של כל צורות ההתיישבות הכפרית והעירונית והתאמתם למציאות המשתנה.

3.3.7 שימור של שטחי החקלאות כחלק מרכזי במערך השטחים הפתוחים בתכנון, חקיקה והקצאת משאבים לפיתוח טכנולוגיות קיימות וחדשות ועידוד השימוש בחומרים מתאימים ובשיטות ידידותיות לסביבה. התאמה והסדרה במדיניות קרקעית וחקיקה של כללי השימוש בקרקע חקלאית בהתאם לכיווני התפתחות החקלאות וצרכי הפיתוח הלאומי.

3.3.8 התאמת מדיניות המקרקעין לשינויים בחקלאות ובכפר, כולל הגמשה בנגישות לעיבוד הקרקע והסדרת זכויות החקלאים בקרקע.

3.3.9 פיתוח מקורות מים וטיהור מי קולחין, במטרה לאפשר העברה הדרגתית של מים שפירים מהחקלאות לעיר בתמורה למי קולחין מהעיר לחקלאות, תוך שמירה על איכות הסביבה וכן התאמת כללי הקצאת המים והגמשתם בהתאם לשינויים בחקלאות ובכפר.

3.3.10 צמצום הדרגתי של התמיכות הממשלתיות הישירות בייצור החקלאי ומעבר לשימוש בכלי סיוע חלופיים שיתמכו בפיתוח תשתיות, תעסוקות חלופיות, מו"פ, הכשרה מקצועית, איכות הסביבה ושמירת שטחים פתוחים.

3.3.11 ייעול ושכלול מערכות השיווק של תוצרת חקלאית טרייה, תוך צמצום פערי התווך לרווחתם של החקלאים והצרכנים כאחד, תוך עידוד מיתוג בחקלאות על בסיס גיאוגרפי.

3.3.12 הגדלת נגישותו של הכפר והמרחב הכפרי למרכזי אוכלוסיה ומידע, תוך שיפור אמצעי התחבורה והתקשורת.

3.3.13 חילופי דורות וקליטת צעירים בחקלאות.

4. מדיניות מרחבית לטיפול בכפר ברמה הלאומית

מדיניות הפיתוח כלכלי-חברתי של ממשלת ישראל ושל משרד החקלאות ופיתוח הכפר צריכים להקבע בהתאמה לאזורי הארץ השונים, תוך מתן יתר דגש לפיתוח אזורי הפריפריה:

4.1 אזור הנגב

- חיזוק תשתיות - תקשורת ותחבורה.
- המשך פיתוח ואיתור הזדמנויות חקלאיות, בהתאם להתמחות אזורית.
- סיוע והשקעות במו"פ, שירותי מידע ושירותי הדרכה בתחומים שונים.
- מתן מענקים והלוואות לפיתוח החקלאות, עסקים ועידוד יזמות: תיירות, תעשייה ושרותים.
- שיקום ישובים במצוקה, קליטה חברתית צעירה על בסיס של משקים חקלאיים ופיתוח עסקי - תיירותי ואחר, כולל חידוש התוכנית לטיפול נקודתי מיוחד.
- חיזוק הישובים באמצעות הרחבה קהילתית בהיקף רחב, אך תוך שמירת אופיו הכפרי של הישוב.

4.2 אזור הגליל

- פיתוח על בסיס של זיהוי היתרון היחסי של הישובים השונים (חקלאות, תיירות, תעשייה) ומתן תמיכה בהתאם ליתרונם היחסי, תוך ביסוס הכלכלה על מגוון רחב של פעילויות.
- מדיניות של פיתוח מבוקר תוך שימור הסביבה, כדי לתמוך ביצירת סביבה כלכלית אוחדת, בעיקר בתחום פיתוח התיירות.
- חידוש התוכנית לטיפול נקודתי מיוחד.
- הרחבה קהילתית בהיקף גדול, אך תוך שמירת אופיו הכפרי של הישוב.

4.3 אזורי פריפריה מרוחקים

- חיזוק תשתיות - תקשורת ותחבורה.
- המשך פיתוח ואיתור הזדמנויות חקלאיות, בהתאם להתמחות אזורית.
- סיוע והשקעות במו"פ, שירותי מידע ושירותי הדרכה בתחומים שונים.
- מתן מענקים והלוואות לפיתוח החקלאות, עסקים ועידוד יזמות: תיירות, תעשייה ושרותים.
- שיקום ישובים במצוקה, קליטה חברתית צעירה על בסיס של משקים חקלאיים ופיתוח עסקי - תיירותי ואחר, כולל חידוש התוכנית לטיפול נקודתי מיוחד.
- חיזוק הישובים באמצעות הרחבה קהילתית בהיקף רחב, אך תוך שמירת אופיו הכפרי של הישוב.

6. מבנה ארגוני מוצע ליישום התוכנית

פיזורם של הכפרים בכל רחבי הארץ, בעיקר באזורי הפריפריה, הקהילות הקטנות המונות עשרות משפחות בלבד המהוות כל אחת עולם בזעיר אנפין במסגרת ארגונית מסויימת אשר אמורה להכיל מערכות תשתית ייצור ושירותים עבור הקהילה וטבעו של הייצור החקלאי המבוזר להרבה יחידות ייצור קטנות במקביל לצורך לפיתוח תעסוקות חליפיות מביאים למסקנה כי יש צורך להתייחס למרחב הכפרי בגישה כוללת ומתוך ראייה כלל ארצית.

לכך נחוץ גוף מרכזי בעל סמכויות ביצוע ותאום רב משרדי. בעבר מלאה המחלקה להתיישבות בסוכה"י תפקיד דומה והיא עסקה בהקמת היישובים החדשים וטיפול בהם עד הגעתם לשלב של ביסוס כלכלי - חברתי. עם סגירתה של המחלקה להתיישבות לפני כ - 7 שנים נוצר חלל אשר לא התמלא עד היום.

מאחר ושיטת העבודה המקובלת במשרדי הממשלה היא אנכית וסקטוריאלית הרי שמתבקש שגורם אחד יתאם את הטיפול בסקטור הכפרי וגם יהיה מצוייד בתקציב אשר יוכל לאפשר טיפול בנושאים יחודיים שאין לחם כיום כיסוי מתאים וכן לאפשר שת"פ בין משרדי.

כדי לבצע את התוכנית במלואה מוצע להקים במסגרת משרד החקלאות ופיתוח הכפר רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות.

הרשות תפעל ליישום פעולות הפיתוח ותכלול צוות מקצועי מתאים. הרשות תשען על גורמים מקצועיים במשרד ומחוצה לו. לרשות יהיה תקציב שנתי שייועד אך ורק לפעולות פיתוח הכפר והיא תתכנן ותזוום את פעולותיה בתאום ושיתוף פעולה עם משרדים רלוונטים אחרים.

במידה והחטיבה להתיישבות תועבר מההסתדרות הציונית למשרד החקלאות ופיתוח הכפר היא תהווה את השלד הארגוני להקמת הרשות.

בשלב ראשון של ההתארגנות וההערכות עד לבניית המערכת הארגונית החדשה יוטל הביצוע על הרשות לתכנון במשרד החקלאות ופיתוח הכפר.

לצד המבנה הארגוני שיוקם במשרד החקלאות ופיתוח הכפר, יש צורך להקים ועדת הגוי בין משרדית בראשות שר החקלאות ופיתוח הכפר שתתווה את המדיניות השוטפת ותשמש מעין מועצת מנהלים לרשות לפיתוח הכפר וההתיישבות. בנוסף מוצע להקים ועדת שרים לכפר ולהתיישבות אשר תתאם הפעילות הממשלתית בתחום זה.

פיתוח המרחב הכפרי – הערות כלליות ראשוניות

(לדיון עם מנכ"ל משרד החקלאות 12.11.02)

1. הגדרת המרחב הכפרי

המרחב הנכלל בתחומי המועצות האזוריות והמועצות המקומיות, למעט ישובים בהם קיימים היום מנופים כלכליים משמעותיים כגון: ערך נדלני גבוה, תעשייה מתקדמת, משאב תיירותי וכו'.

הגדרה זו לא מסתמכת על התבחינים הבאים:

- אזורי פריפריה
- מרחב כפרי / שטחים פתוחים, מרחב חיפוש של ישובים עירוניים כמשמעותם בתמ"א 35
- השתייכות תנועתית
- אוכלוסיה יהודית / מיעוטים

2. הגדרת נושאים ותחומי טיפול

הפעילות במסגרת התכנית תתפרס בין קוי תיחום עיקריים כמפורט להלן:

2.1 מיצוי פעילות משרדי ממשלה, ארגונים חוץ ממשלתיים וגורמים אחרים הפועלים כבר כיום עבור ובמרחב כפרי.

2.2 הסטת פעילויות נוספות בכל אחד מן הגופים המפורטים לעיל עבור המרחב הכפרי.

2.3 קידום בו זמנית של ערוצי הפעולות העיקריים, עם זאת - הימנעות מהתנייה והתליית ביצוע מרכיבי התכנית (לפחות רובם) בהחלטות מערכתיות וכבדות כגון:

- הסדרת שינויי ייעוד בקרקע חקלאית
- שינוי בהגדרה וסיווג הקיבוץ (המושב)

2.4 בתקופה הקרובה יעשה מאמץ לשיתוף מירבי והפעלת תהליכי חשיבה ותכנון עם התושבים שבמרחב הכפרי וזאת באמצעות ובסיוע מערכות מוניציפליות, תנועתיות וממלכתיות.

- 2.5 בתקופה הראשונה של יישום התכנית תתמקד הפעילות בפיתוח וקידום תהליכי חשיבה, התארגנות חברתית וכלכלית מעודכנת, תכנון, הערכות, תחומי חינוך ובטחון / בטחון פנים, עדכון הגדרות משפטיות וסטטוטוריות.
מהלך זה תואם את רוח התכנית ואת המגבלות התקציביות החמורות הידועות לשנת התקציב 2003 ואף לשנה שאחריה.
- 2.6 הפעילות המתוארת לעיל תעשה תוך לימוד ותיחקור פרויקטים דומים מן העבר בישראל ומן המתרחש כיום במספר מדינות בעולם.
- 2.7 יעשה מאמץ לתעל פעילות מכונים ומרכזי מחקר אקדמאי בתהליכי חשיבה ותכנון, ליווי, מעקב וניתוח תוצאות.
- 2.8 יעשה מאמץ להתרכז בפעילות א-פוליטית ובין תנועתית, כדי להימנע מחסמים והתנגדויות פוליטיים.

3. התנעת התכנית

כבר בשנת התקציב 2003, ללא התנייה והמתנה לתוצאות הבחירות, קיימת השהייה/פיגור של כשנתיים בין החלטה על הפעלת תכנית לבין הפעלתה בהיקף המלא על פי לויז' שתוכנן מראש.

4. הגדרת הגורמים המעורבים ביישום התכנית ובביצועה – משרדי ממשלה

4.1 משרד ראש הממשלה

- 4.1.1 תמיכה כללית בתכנית: מטרותיה ובעיקר תיקצובה.
- 4.1.2 קשר עם יועץ רה"מ להתישבות כנציג התכנית במשרד.
- 4.1.3 קשר עם יועץ רה"מ לתכנון ופיתוח כמשתתף בגיבוש תכניות ארציות תמ"א 35, קוי תשתית, מערכות תחבורתיות, מפת אזורי עדיפות לאומית.
- 4.1.4 קשר עם יועץ רה"מ לכלכלה כנציג התכנית מול אגף תקציבים באוצר, מרכז השקעות בתמ"ס, ניתוח מגמות כלכליות והשפעתן האפשרית על המרחב הכפרי.

4.1.5 קשר עם יועץ רה"מ למגזרי המיעוטים כנציג התכנית למגזרים אלו.

4.1.6 קשר עם יועץ רה"מ לנושאי קשר עם הכנסת לצורך קידום הצעות חוק העוסקות ומשפיעות על המרחב הכפרי.

4.1.7 קשר עם יועצים וראשי אגפים, על פי העניין: קרן עזבונות וכו'.

4.2 משרד התשתיות הלאומיות

4.2.1 מינהלת הביוב לתכנון, ביצוע והשלמת מערכות איסוף, הובלה, איגום, טיפול והולכת מים מטופלים לשימושים שונים כגון: חקלאות, תיירות ותעשייה.

4.2.2 למיקום מאגרי גפ"מ באתרים המאפשרים שמירה על דרישות בטיחות, בטחון ואיכות סביבה.

4.2.3 מיקום אתרי טורבינות, תחנות משנה ותוואים למסדרונות קוי מתח של חברת חשמל באופן שישמור על המרחב הכפרי חופשי ככל האפשר ממיקום מרכיבים אלו בתחומו.

4.3 משרד התחבורה

4.3.1 ביצוע דרכי גישה מכבישים שבאחריות מע"צ - אל היישובים.

4.3.2 ביצוע דרכים פנימיות ביישובים, כולל הסדרת חניות, סובות (כמו כיכרות, לסיבוב), קירות תמך וכו'.

4.3.3 ביצוע פרויקטים בטיחותיים בכבישים הנ"ל (תמרור, סימון תאורה, מעקות בטיחות וכו').

4.3.4 האצת ביצוע כבישים אשר נכללו בתכניות מע"צ ומשרד ראש הממשלה בשנים האחרונות, כנ"ל - מסילת ברזל.

4.3.5 הקדמת תכנון כבישים מרכזיים כגון כביש מס' 6 וכו', אשר מסייעים להקטין פער מרכז - פריפריה

4.4 משרד התמ"ס

4.4.1 יצירת מנגנוני סיוע ועידוד למפעלים ביישובי המרחב הכפרי, להעתיק פעילות לאזורי תעשייה מרחביים/בעלי מנהלות משותפות ולאפשרות שינוי ייעוד של השטחים המתפנים.

4.4.2 במקביל – הקלת הדרישות המופיעות בהחלטת הממשלה האחרונה בכל הקשור למפעלים וקווי ייצור קיימים ביישובי המרחב הכפרי, כגון: הארכת משך תקופת הביניים, התחשבות במפעלים המעסיקים כח-אדם המורכב מנשים וקשישים (אותם קשה לנייד בין הישוב, לבין אזור התעשייה).

4.4.3 הגדלת שיעור התמיכה במו"פ.

4.4.4 הגדלת סיוע לפיתוח הון אנושי במפעלים בכל רמות הניהול והייצור.

4.4.5 תגבור והרחבת פעילות מט"י, פיתוח ארגוני.

4.4.6 תגבור והרחבת תקציבים לטובת קידום הייצוא.

4.4.7 שיפוץ וחידוש מרכזים מסחריים.

4.4.8 שיפור תנאי התקשרות עם מנגנון בסס"ח (ביטוח סיכוני סחר חוץ) כמתחייב מחשיפת יישובים רבים לאירועים ביטחוניים.

4.4.9 הידוק הקשר השוטף עם הרשפ"ת (קניות גומלין).

4.5 משרד התיירות

4.5.1 פיתוח תשתיות ציבוריות תיירותיות.

4.5.2 פיתוח כפרי תיירות וחקלאות תיירותית.

4.5.3 סיוע לתקציבי שיווק וקיום אירועים.

4.5.4 סיוע לפרסומי מפות, רשימת אתרים ומסלולי תיור במרחב הכפרי.

4.5.5 סיוע מוגדל לאטרקציות תיירותיות.

4.6 משרד החינוך

4.6.1 סיוע למינהל החינוך בהתיישבותי בפיתוח:

מערך פיזי של בתי ספר ובמיוחד – הקמה וחידוש מבנים, השלמת מיגון וכו'.

מערך פדגוגי של מגמות לימודים/מקצועות מועדפים.

הכשרות מקצועיות למורים ומכללות למורים.

4.6.2 מימון יום חינוך ארוך לשובים במרחב הכפרי כדלהלן:

מעונות יום לגילאי 3-6.

יום חינוך ארוך לבתי ספר יסודיים.

4.6.3 הפעלת תכנית פדגוגית לשיפור הזכאות לבגרות משמעותית (פריסת מקצועות ומס'

נקודות בכל מקצוע), באמצעות תכנית עתידים / הזנק / קרן ברונקו וייס וכו'.

4.6.4 פיתוח מרכזי מורים אזוריים.

4.6.5 הקמה ושיפור אוניברסיטאות רב קמפוסים במרחב הכפרי.

4.6.6 סיוע למכללות, מרכזי מחקר ופיתוח.

4.7 משרד הפנים

4.7.1 העמדת תקציבי פיתוח לשובים הנכללים בתכנית באמצעות במועצות

האזוריות/מקומיות, ליעדים הבאים: שיפורים בדרכי גישה, מדרכות, תאורת רחוב,

איסוף מיון וטיפול באשפה, שיקום מערכות המים, הניקוז, הביוב, החשמל

והתקשורת.

4.7.2 העמדת תקציבים לפעילות שיפור דרכי קבלת החלטות, ניהול מוניציפלי, שיפור

מעורבות התושבים בחיי הקהילה.

4.7.3 העמדת תקציבים לפעילות תיקשוב כאמצעי לריסון השפעת המרחק מן המרכז.

4.7.4 העמדת תקציבים למימון פעילות שוטפת, הצטיידות ובינוי (מיגון) כמתחייב מן החשיפה לפעילות עוינת.

4.7.5 העמדת תקציבים וסיוע לועדות המקומיות לתכנון ובניה להאיץ ולהשלים הכנת תכניות מיתאר ותכניות מפורטות מעודכנות, באמצעות מינהל התכנון.

4.7.6 סיוע לפעילות קהילתית המשתלבת עם ישובי הסביבה.

4.8 משרד העבודה והרווחה

4.8.1 העמדת תקציבים לפעילות לכידות קהילתית.

4.8.2 ביצוע מיפוי הון אנושי, כישורים וכושר עבודה ופרנסה.

4.8.3 ביצוע מהלך השלמת השכלה – כבסיס להכשרה מקצועית.

4.8.4 ביצוע הכשרה מקצועית על בסיס מיפוי ההון האנושי וצפי מקצועות נדרשים, זמינות מקומות עבודה ברדיוס סביב סביב ליישוב.

4.9 משרד הבינוי והשיכון

4.9.1 שינוי בהוראות ועדת המנכ"לים לבניית מוסדות ציבור, כך שאמת המידה לבניית מוסדות ציבור בישובי במרחב הכפרי תותאם למספר יח"ד נמוך יותר.

4.9.2 מתן עדיפות לפיתוח תשתיות במסגרת שיווק קרקעות לשכונות חדשות במסגרת קרקעות בישובי המרחב הכפרי.

4.9.3 מתן עדיפות לפיתוח שכונות ותיקות בישובי המרחב הכפרי.

4.9.4 השתתפות במימון עלויות פיתוח המגרשים בהתרחבות הישובים הכפריים.

מינהל מקרקעי ישראל 4.10

4.10.1 קידום וסיום תכנון הרחבות על בסיס תכניות מתאר מעודכנות והוראות תמ"א 31/35
בשינויים הנדרשים ובהתאמה להחלטות הבג"צ הממשלה ומועצת מ.מ.י.

4.4 אזור המרכז

- המדיניות צריכה להתמקד בצמצום העלויות הכלכליות וההשפעות החיצוניות, חברתיות וסביבתיות, הנובעות מפיתוח וצמיחה מהירים, אינטנסיביים ובלתי מבוקרים.
- שימור הסביבה והצביון הכפרי-חקלאי של הישובים, באזור המרכז, הם מטרה חשובה ביותר. הקרקע והמים המיועדים לחקלאות תורמים לשימור ריאות ירוקות ואיכות חיים.
- קביעת מדיניות משמרת של שטחי חקלאות פתוחים ומעובדים מול תוכניות ארציות ומחוזיות לשינוי נרחב של ייעודי קרקע.
- הרחבה קהילתית בהיקף מוגבל ומבוקר.

דואר נכנס

לשכת המנכ"ל

28-11-2002

שם תיק:

2194

מס' סידורי:

התכנית לפיתוח המרחב הכפרי

(מוגשת לוועדת מנכ"לים 08.12.2002)

Handwritten notes and signatures in the top right corner.

1. מבוא

ההתיישבות הכפרית מילאה וממלאה מאז תחילת דרכה לפני יותר ממאה שנים, מטרות ותפקידים לאומיים מרכזיים, ברבות השנים חלו שינויים בסדרי העדיפות של הלאום והמדינה. כתוצאה מכך השתנו המטרות והתפקידים של ההתיישבות הכפרית, וכיום ניתן להציגן כך:

Handwritten note: (17/11/02) - 2194 - האלמנה

1. שמירה על קרקעות המדינה ומקורות המים.

2. שמירה על שטחים פתוחים ומשאבי טבע.

3. ענף כלכלי יצרני עם מכפיל כלכלי תעסוקתי.

4. אבטחת הספקת מזון. *(מרי עטיף)*

5. פריסת אוכלוסייה מאוזנת. *בז'ור*

6. אכלוס אזורי גבול ופריפריה.

7. פלורליזם חברתי כלכלי וטיפוח תרבות ומסורת כפרית.

Handwritten note: מרצה של ההתאחדות האזורים האזורים האזורים

2. מטרת התכנית

2.1 מטרת על

פיתוח וחיזוק המרחב הכפרי בכל אזורי המדינה תוך הגבלת האוכלוסייה, חיזוק התשתיות הפיזיות, הארגוניות, החברתיות והחינוכיות וטיפוח ההון האנושי, בשילוב עם שימור השטחים הפתוחים ומשאבי הטבע וזאת כדי לאפשר למערכת ההתיישבותית לעמוד במטרותיה ובתפקידיה.

Handwritten note: חישובים

2.2 יעדים

2.2.1 יצירת תנאים לקיום אוכלוסייה והתיישבות כפרית בת-קיימא לכל מגוון צורותיה, להיקף מקומי ואזורי שיבטיח קיום שירותים ברמה סבירה, חברה רב-דורית ופעילות כלכלית יציבה ומגוונת.

Handwritten note: יצירת תנאים לקיום אוכלוסייה והתיישבות כפרית בת-קיימא לכל מגוון צורותיה

2.2.2 שיקום ושיפור תשתיות פיזיות כגון: כבישים, חשמל, תקשורת, מים, ביוב, ניקוז ומבני ציבור.

2.2.3 שיקום ושיפור תשתיות מוניציפליות, חברתיות וחינוכיות.

מ"א. 2002

2.2.4 עידוד פעילות תעסוקתית מגוונת כגון תיירות, מסחר, מלאכה ותעשייה.

3. מאפייני התכנית

- 3.1 התאמת מרכיבי התכנית על פי המאפיינים המיוחדים של אזורים שונים במרחב הכפרי.
- 3.2 גיבוש מרכיבי התכנית תוך יצירת הסכמות ותיאום מירבי עם ובין משרדי הממשלה.
- 3.3 צירוף גופים לא ממשלתיים כמשתתפים ותורמים לתכנית: הסוכנות היהודית והחטיבה להתיישבות, קק"ל, מפעל הפיס, קרנות, ארגון המועצות האזוריות ותנועות ההתיישבות.
- 3.4 איגום התקציבים לביצוע התכנית יתבסס בעיקר על תקציבים בהיקף הקיים אך יסתייע בתוספת תקציבים אשר תשקף את חשיבות התכנית.
- 3.5 פריסת הפעילות והתקציבים תתחשב במצב המשק הצפוי לתקופה הקרובה ויתרכז במהלך שנת התקציב 2003 בפעולות היערכות, תכנון, תיאום וגיבוש מרכיבי התכנית.
- 3.6 התכנית תימשך כחמש שנים כאשר מידי שנה תיבדק מידת עמידתה במטרותיה ויעדיה ויתבצעו בה עדכונים והתאמות כנדרש.

3.7 המבנה הארגוני ליישום התכנית

משרד החקלאות יהיה המשרד האחראי על פיתוח – גיבוש, יישום וקידום ביצוע התכנית. במסגרת המשרד תוקם רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות, הרשות תפעל ליישום פעולות הפיתוח ותכלול צוות מקצועי מתאים, הרשות תישען על גורמים מקצועיים במשרד ומחוצה לו. לרשות יהיה תקציב שנתי אשר ייועד לפעולות פיתוח הכפר והיא תתכנן ותיוזם את פעולותיה בתיאום ובשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה וארגונים נוספים הנוגעים בדבר. עד, לבניית המערכת הארגונית החדשה יפעל בתפקיד הרשות צוות מקצועי במשרד החקלאות.

מ"א. 2002

4. מרחב תחילת התכנית

התכנית תחול על המרחב הגיאוגרפי כמוצג במפה המצורפת.

כאמור, מרכיבי התכנית יחולו באופן ברדני ומותאם למיקום הגיאוגרפי, לרמה החברתית-כלכלית, לתחולת תכניות סיוע ממשלתיות אחרות ולשיקולים נוספים עליהם יוחלט.

הצעת החלטה בנושא:**קידום ויישום "התכנית לפיתוח המחרב הכפרי"**

ועדת המנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת ממשלה מספר _____ מיום 2002, מאשרת את המתווה ליישום התכנית כפי שהוגש לה בדיון זה על ידי מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר וחוראת למנכ"ל המשרד להתחיל בביצוע הפעילות המפורטת להלן:

1. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותן ניתן להפנות לטובת ביצוע התכנית בכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובארגונים חוץ ממשלתיים כגון הסוכנות היהודית, הקק"ל, מפעל הפיס, ארגון המועצות האזוריות, תנועות ההתיישבות וכו'.
2. איגום תקציבים מן המקורות המפורטים לעיל בחיקף שיפורט בהמשך.
3. קביעת סדרי קדימות ועדיפות.
4. הקמת רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות אשר.
5. ביצוע המפורט לעיל יסתייע בהנחיות הנהלות המשרדים וילווה במאמץ ליצירת הסכמות רחבות ככל האפשר במשרדים וביניהם בכל הקשור לחיקף התקציבים המוקצים לתכנית ובאופן ביצוע התכנית.
6. מנהלי המשרדים המשתתפים בתכנית ימנו איש קשר ברמת סמנכ"ל, בכל משרד, אשר ירכז מטעמו את הפעילות מול הנהלת משרד החקלאות.
7. **לוח זמנים**
 תוך 60 יום (ב- 10.02.2003) תוגש לוועדה טיוטת תכנית מפורטת.
 כעבר 45 יום (ב- 24.03.2003) תתכנס הועדה לדיון מסכם ולאישור התכנית המפורטת.

חנה/49/Hamerchav Hakafri.doc\lab\bh

הכנה לדיון בוועדת מנכ"לים: פיתוח המרחב הכפרי.

הנושאים שעל הפרק:

א. רמת הטיפול:

1. רמת המרחבים הכפריים (מועצות אזוריות או אגדים של מועצות אזוריות)
2. רמת היישובים (או קבוצת יישובים באזור)
3. רמת המתיישבים (או קבוצות מתיישבים ביישוב)

ב. נושאי הטיפול:

1. תכנון אב
2. תשתיות פיזיות (מוחשיות)
3. תשתיות לא מוחשיות
4. תעסוקה
5. הרחבת היישובים וביסוסם
6. חיזוק ועדכון המרחב הכפרי
7. תדמית (יח"צ)

ג. תחומי הטיפול:

1. תקשורת
2. מערכות מידע
3. חינוך והשכלה גבוהה
4. בריאות
5. ביטחון
6. תיירות
7. תעשייה ומסחר
8. כבישים ראשיים וכבישי גישה, חשמל, ביוב
9. שיכון
10. אכלוס
11. שירותים מוניציפליים
12. איכות הסביבה
13. שטחים פתוחים – ריאות ירוקות
14. עבודה, רווחה, ביטוח לאומי

ד. לדיון:

1. קביעת סדרי עדיפויות כמדיניות ממשלתית
2. שתוף פעולה עם גורמים נוספים במרחב הכפרי (עיריות פיתוח, מגזר מיעוטים)
3. חלוקת אחריות וסדרי עבודה

אגף תכנון

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
סמנכ"ל בכיר למימון והשקעות

22 אוקטובר 2002

נייר עמדה – הכפר והמרחב הכפרי
מוגש לאיצי"ה לידור מנכ"ל המשרד

פיתוח הכפר והמרחב הכפרי הינו יעד לאומי מרכזי. קיימת חשיבות מרובה לפיזור אוכלוסין, ולישיבת אנשים באזורי הפריפריה. ברור, שיש למדינה ולקברניטיה עניין בפיתוח הפריפריה בפיתוח עיסוקים וסיוע לתושבי הפריפריה למציאת עבודה במישורים נוספים על אלה הקיימים בחקלאות. החקלאות מקיימת היום כ- 15-20% מתושבי הכפרים, אולם מהווה את הגרעין הקשיח לקיומו של הכפר ומסביב לגרעין זה למעשה מתנהלת הקהילה של הכפר.

ע"מ לטפח את ישובי הפריפריה, יש להשקיע בתשתיות, לשקם ולפתח את התשתיות הנדרשות על – מנת להשוותן לאלו שניתנות לתושבי הערים. יש לשאוף לשיפור תנאי המחיה ורמת החיים ולקרבה ככל שניתן לאלו שבעיר, ע"מ לסייע בידי האוכלוסיה הטובה להשאר בה, דבר שיסייע גם לקלוט אוכלוסיה טובה באזורים אלה.

ועדת מנכ"לים עשויה להתייחס לראיה כוללת של הכפר והמרחב הכפרי בפריפריה שתוגדר, ושלא ניתן להפריד בטפול בין תחומיהם.

ניתן להתמקד בפיתוח הנושאים הבאים במסגרת איגום תקציבי ממשרדי הממשלה השונים לשם ביצוע פרויקטים אלה.

במישור הכפרי

(1) **תשתיות - פיתוח ושיקום תשתיות הכפר** - צנרת מים למחנה, כבישים פנימיים ומדרכות, תאורה, שילוט, אדריכלות נוי, שימור ושיפוץ מבנים בעלי ערך היסטורי, עדכון תכניות התב"ע של הישוב.

(2) **קהילה** - תכנון הרחבה קהילתית, שיפור בתנאי הישוב הותיק, הקטנת המיסוי והתקורה לתושבים. בניית מועדוני נוער, ובית הקשיש.

(3) **תיירות** - פיתוח כפרי תיירות, תכנון, "מתחת פנים", בניית צימרים ואטרקציות תיירותיות. בניית או ניצול מבנה קיים לתצוגה מהעבר (מוזיאון, גלריה ועוד). סיוע ליצירת ארכיון היסטורי במקומות הרלבנטים.

(4) **תרבות, ספורט, נוער שוחר מדע** - הרחבת מאגר הספריות בישובים, מתנ"סים, אולמות ספורט, וקורסים מתקדמים לנוער שוחר מדע.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
סמנכ"ל בכיר למימון והשקעות

5) **תקשורת** - פיתוח רשת תקשורתית בתוך הישוב לשם העברת אינפורמציה, וניצול הרשת גם להעברת מופעים ואירועים תרבותיים.

6) **חינוך** - בחינת צרכים למוסדות חינוך קיימים עפ"י מספר תושבים, וריבוי טבעי, איחוד מוסדות חינוכיים עפ"י צרכי הישוב /ים ומתן שעורי העשרה לתלמידים, שזקוקים לכך.

7) **בטחון** - בישובי עימות השלמת גידור ותאורה היקפית, מערכות כריזה וכו'.

במרחב הכפרי

1) **בתשתיות** - שיקום דרכים מובילות לישובים, ותאורה מתאימה.

2) **עידוד להקמת בית הורים לאשכול ישובים** - בהם אין בית הורים.

3) מרכז לטיפול בילדים חריגים ובבעיות במשפחה.

4) מרכז לטיפול פיזיותרפי וריפוי בעיסוק.

5) הקמת אזור תעשייה, או חממה טכנולוגית לעסקים קטנים.

6) הקמת / שיקום מרכז תרבות אזורי.

7) הקמת מרכז טיפול במועסקים בוהכוונתם לתעסוקה מתאימה. להכוונה לשם השתלמות לביצוע הסבה מקצועית.

8) **איכות סביבה** - עידוד מרכזים לאיסוף פסולת חקלאית.

9) פיתוח שבילי הליכה לתיירות באזור.

הכינה: שמחה יודוביץ

העתק: מר שלום שמחון - שר החקלאות ופיתוח הכפר
מר יוסי ישי - משנה לסמנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון

אוקט-90

רח' דרך המכבים, ראשל"צ, ת.ד. 30 בית דגן, מיקוד 50250 טל' 039485515/6 פקס' 03-9485829

פיתוח המרחב הכפרי – מתווה יישומי**(מוגש למנכ"ל משרד החקלאות)**

26.11

מטרת מסמך זה – תיאור מתווה הפעילות ליישום התכנית הלאומית בשנים 2003-2008 לפיתוח המרחב הכפרי אשר הכנתה הסתיימה בשנת 2001 ע"י משרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן: "התכנית").

בהמשך להשלמת התכנית והחלטת הממשלה על תחילת ביצוע החלטה מס' _____ מיום 2002, להלן מתווה הפעילויות ליישום התכנית, על פי סדר התנעתן:

1. הפצת התכנית לגורמים הנוגעים בדבר לטובת הכרות ולימוד מרכיביה והרעיון המרכזי בה.
2. דיון מקדים (סיעור מוחות) לצורך קבלת הערות והצעות כלליות ומפורטות לכלל מרכיביה של התכנית: עדכון, דגשים, תוספת מרכיבים חדשים, הסכמות על הגדרות בסיס כגון:
 - הגדרת המרחב הכפרי (מוניציפל/שיוך אדמיניסטרטיבי/תכנוני/ארגוני/סקטוריאלי).
 - הגדרת נושאי הטיפול ותחומי הטיפול.
 - הגדרת נקודת הזמן המתאימה להתנעת התכנית (ארועים פוליטיים/מצב בטחוני/ אישור תקציב 2003).
 - הגדרת הגורמים המעורבים ביישום התכנית וביצועה.
3. הצגת עקרונות התכנית ומרכיביה לועדת מנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת הממשלה דלעיל, לראשי אנפים רלוונטיים במשרדי הממשלה, ובהמשך – למוסדות וארגונים של תושבי המרחב הכפרי: ארגון המועצות האזוריות, מפעלים אזוריים, מזכירות התנועות, אגף לחינוך התיישבותי וכו'.
4. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותן ניתן להפנות לטובת ביצוע התכנית, יצירת הסכמות וסיכום על אופן הביצוע בכל המשרדים הנוגעים בדבר.
5. איגום תקציבים ממקורות משרד החקלאות, משרדי ממשלה נוספים, רזרבת אוצר, סוכנות יהודית, מפעל הפיס, ארגונים לא ממשלתיים, קרנות בין לאומיות, מוסדות מחקר וכו'.
6. קביעת סדרי קדימות ועדיפות (על פי נושאים/מרחבים גיאוגרפיים/סקטורים וכו').
7. הגדרת מדדי שיפור, ייצוב וכישלון.
8. הגדרה ויצירת מנגנון תאום, מעקב ובקרה רב-מימדית (נושאים מגוונים, תחומי פעילות, גורמים פעילים, רצף רב שנתי וכו').

רשם: בארי הולצמן

הכנה לדיון בוועדת מנכ"לים לעניין פיתוח המרחב הכפרי (טיוטה).

הנושאים שעל הפרק:

א. רמת הטיפול:

1. רמת המרחבים הכפריים (מועצות אזוריות או אגדים של מועצות אזוריות)
2. רמת היישובים (או קבוצת יישובים באזור)
3. רמת המתיישבים (או קבוצות מתיישבים ביישוב)

ב. נושאי הטיפול:

1. תכנון אב
2. תשתיות פיזיות (מוחשיות) ותשתיות לא מוחשיות
3. תעסוקה ופעילות לא חקלאית בנחלה
4. הרחבת היישובים וביסוסם
5. חיזוק ועדכון המרחב הכפרי
6. תדמית (יח"צ)

ג. תחומי הטיפול:

1. ✓ תקשורת
2. ✓ מערכות מידע
3. ✓ חינוך והשכלה גבוהה
4. בריאות
5. ביטחון
6. אגף תכנון (פריסת מחנות ופעילויות צה"ליות)
7. תיירות
8. תעשייה ומסחר
9. כבישים ראשיים וכבישי גישה, חשמל, ביוב
10. שיכון
11. אכלוס
12. שירותים מוניציפליים
13. איכות הסביבה
14. שטחים פתוחים – ריאות ירוקות
15. עבודה, רווחה, ביטוח לאומי

ד. לדיון:

1. קביעת סדרי עדיפויות לגבי המרחב הכפרי כמדיניות ממשלתית
2. איגום תקציבים לפיתוח המרחב
3. בחינת ש"פ עם גורמים במרחב הכפרי (עיירות פיתוח, מגזר מיעוטים)
4. חלוקת אחריות וסדרי עבודה
5. ממשקים עם פרויקטים שלובים: הוועדה הציבורית לשינויים בקיבוצים, האמנה בין הירוקים לחקלאות, הצוות שעוסק ב"זכות לעסוק בחקלאות", התכנון האסטרטגי לחקלאות ישראל.
6. קביעת סדר הפעולה של הצוות המכין, לויז, מטרות ויעדים, קריטריונים להצלחת הפרויקט.

הצגת התלכה דנוסא;

קיצום ויישום "הרבנות לפיתוח המרחק הכפרי"

וצגה התנכלים אשר הוקמה על פי התלכה משלה
מספר 2486 מיום 2002/9/1.

מאשר את המעורבות ליישום הרבנות כפי שהוקם לה
על ידי מנכ"ל משרד התלכה ופיתוח הכפר (א"ל כ"ל
מרכיביו) ומנתה את מנכ"ל המשרד להגותו דייכוד
הפעילות המפורטת להלן:

1. סתיקה מפורטת של הפעילויות והתחייבות אגון טגן
להבנות אזור דייכוד הרבנות בכל משרדי הממשלה
הנוקטים דגדר ופאירקטיים חולף משלטיים כגון הסוכנות
היהודיות, מפתל הפיס, איקון המוצגות האצוריות הנוצור
הגתישיות וכו'.

2. שינוי התחייבות מן המקורות המפורטים לעיל דהיי"ק
המפורט למסמך המעורבות ליישום הרבנות.

3. קיצום סכמי קצימות וצדדינות

4. הקמת רשות לפיתוח הכפר והגתישיות

5. דייכוד המפורט לעיל יסתייג דהנתייג הנלווה המפורטים
וילווה למאמץ ליצור הסכמות רחוקה בכל האסטרטגיות
ופיטתם בכל דגדר להיקל התחייבות המוקצים להבנות
וקאנפן דייכוד הרבנות.

6. מנכ"ל המשרדים המשתתפים הרבנות ימנו איש קשר
בכל משרד אשר ייבט מלמנו את הפעילות מול הגותה
משרד התקלאות.

התכנית לפיתוח המרחב הכפרי

(מוגשת לוועדת מנכ"לים 08.12.2002)

מבוא .1

ההתיישבות הכפרית מילאה וממלאת מאז תחילת דרכה לפני יותר ממאה שנים, מטרות ותפקידים לאומיים מרכזיים, ברבות השנים חלו שינויים בסדרי העדיפות של הלאום והמדינה. כתוצאה מכך השתנו המטרות והתפקידים של ההתיישבות הכפרית, וכיום ניתן להציגן כך:

1. שמירה על קרקעות המדינה ומקורות המים בקיום שיגרת חיים, עיבוד הקרקע ורעהיה.
2. פריסת ופיזור מאוזן של אוכלוסייה בכל מרחבי הארץ, כולל אזורי גבול ופריפריה.
3. אבטחת הספקת מזון (טרי בעיקר).
4. ענף כלכלי יצרני המקדם מו"פ, התמחות ותשובות טכנולוגיות מתקדמות עם מכפיל כלכלי תעסוקתי.
5. שמירה ופיתוח של פלורליזם חברתי כלכלי וטיפוח תרבות ומסורת כפרית.
6. שמירה על שטחים פתוחים וירוקים ומשאבי טבע, בין השאר, כערך מוסף לציבור הרחב.

מטרות התכנית .2

מטרת על 2.1

פיתוח וחיזוק הישובים והמרחב הכפרי בכל אזורי המדינה תוך הגדלת האוכלוסייה, חיזוק התשתיות הפיזיות, הארגוניות, החברתיות והחינוכיות וטיפוח ההון האנושי, בשילוב עם שימור השטחים הפתוחים ומשאבי הטבע וזאת כדי לאפשר למערכת ההתיישבותית לעמוד במטרותיה ובתפקידיה.

במחשבה

2.2.1 יצירת תנאים למערכת החלטות ממשלה, רשויות התכנון ומנהל מקרקעי ישראל לקיום אוכלוסייה והתיישבות כפרית בת-קיימא לכל מגוון צורותיה, ^{2/16} להיקף מקומי (י/מ) ואזורי שיבטיח קיום שירותים ברמה סבירה, חברה רב-זורית ופעילות כלכלית יציבה ומגוונת.
גיבוש ישובים בסדרי גודל שיבטיחו מסה קריטית לקיומם.

2.2.2 ייצוב ופיתוח אזורי הספר/הפריפריה - תוך מתן סיוע מיוחד לישובים שבמצוקה ולישובים שלא הגיעו לסף סביר של התפתחות חברתית-כלכלית.

2.2.3 חיזוק החקלאות, כענף מוביל ומרכזי בחיזוק המרחב הכפרי קידומה ופיתוחה של החקלאות כמגזר כלכלי המתפתח בהתאם לכללי השוק, תוך מתן עדיפות לפיתוח יזמות בייצור, תעשיית תשומות חקלאיות, שחרור מכבלים אדמיניסטרטיביים ועידוד השקעות ממשלתיות בפיתוח תשתיות, מו"פ, הדרכה, יצוא, מערכות תמך לעיבוד תוצרת חקלאית ומערכות מידע, שיאפשרו הגברת כושר התחרות בענפים בהם יש לישראל יתרון יחסי.

2.2.4 פיתוח פעילות כפרית וכלכלית, מתן תמיכה ועידוד ממשלתי לקיום ופיתוח פעילות כפרית כלכלית מגוונת, בנוסף לחקלאות כגון תיירות ונופש, עיבוד תוצרת חקלאית, תעשייה ושירותים שונים.

2.2.5 הקצאת משאבים מיוחדים לפיתוח טכנולוגיות ייצור חליפיות, כדי לפתור את בעיית כח האדם בחקלאות ובעיית העובדים הזרים וגורמים מגבילים אחרים.

2.2.6 שיפור וייעול המערכת הארגונית-חברתית בכפר ובאזור, כולל התאמות ושינויי סיווג היישובים החקלאיים, תוך שאיפה לשילוב מרחבי ולשיתוף פעולה מירבי של כל צורות ההתיישבות הכפרית והעירונית והתאמתם למציאות המשתנה.

2.2.7 שטחים פתוחים - שימור של שטחי החקלאות כחלק מרכזי במערך השטחים הפתוחים בתכנון, חקיקה והקצאת משאבים לפיתוח טכנולוגיות קיימות וחדשות ועידוד השימוש בחומרים מתאימים ושיטות ידידותיות לסביבה. התאמה והסדרה ⁴⁶ מדיניות קרקעית וחקיקה של כללי השימוש בקרקע חקלאית בהתאם לכיווני התפתחות החקלאות וצרכי הפיתוח הלאומי.

2.2.8 מדיניות מקרקעין - התאמת מדיניות המקרקעין לשינויים בחקלאות ובכפר, כולל התאמת השימוש לצרכים המשתנים במרחב הכפרי בנגישות לעיבוד הקרקע והסדרת זכויות החקלאים בקרקע וזכותם לעסוק בחקלאות.

2.2.9 מקורות מים וקולחין - פיתוח מקורות מים וטיהור מי קולחין, במטרה לאפשר העברה הדרגתית של מים שפירים מהעיר לחקלאות באיכות ראויה ומתאימה לכל גידול, תוך שמירה על איכות הסביבה וכן התאמת כללי הקצאת המים, איכותם והגשתם בהתאם לשינויים בחקלאות ובכפר.

2.2.10 מערכות שיווק - ייעול ושכלול מערכות השיווק של תוצרת חקלאית טרייה, תוך צמצום פערי התווך לרווחתם של החקלאים והצרכנים כאחד, תוך עידוד מיתוג בחקלאות על בסיס גיאוגרפי.

2.2.11 שיפור נגישותו של הכפר והמרחב הכפרי למרכזי אוכלוסייה, התרבות והמידע. שידרוג אמצעי התחבורה והתקשורת ואיכותם.

2.2.12 שיקום ושיפור תשתיות פיזיות כגון: כבישים, חשמל, תקשורת, מים, ביוב, ניקוז ומבני ציבור.

2.2.13 שיקום ושיפור תשתיות שרותים ותשתיות מוניציפליות, חברתיות, חינוכיות, בריאותיות ובטחוניות.

2.2.14 עידוד פעילות תעסוקתית מגוונת בתחומי תיירות, מסחר, מלאכה, תעשייה וחינוך.

2.2.15 טיפוח תרבות מסורת ומורשת.

3. מאפייני התכנית

3.1 התאמת מרכיבי התכנית על פי המאפיינים המיוחדים של אזורים שונים במרחב הכפרי. כגון: מאפיינים פיזיים – חברתיים כלכליים, כלכליים ארגוניים, ציבורים ותיכנוניים.

3.2 גיבוש מרכיבי התכנית תוך יצירת הסכמות ותיאום מירבי עם ובין משרדי הממשלה.

3.3 צירוף גופים לא ממשלתיים כמושתתפים ותורמים לתכנית: הסוכנות היהודית והחטיבה להתיישבות, קק"ל, מפעל הפיס, קרנות, ארגון המועצות האזוריות ותנועות ההתיישבות.

3.4 התקציב לביצוע התכנית יתבסס בעיקר על הגדרת סדר עדיפויות, הסטה פנימית וייעוד (צביעה) של תקציבי משרדים בהיקף הקיים, תוספת תקציבים, במיגבלות תקציב המדינה, ואיגום תקציבים בין משרדי.

3.5 פריסת הפעילות והתקציבים תתחשב במצב המשק הצפוי לתקופה הקרובה ותתרכז במהלך שנת התקציב 2003 בפעולות היערכות, תכנון, תיאום וגיבוש מרכיבי התכנית.

3.6 התכנית תימשך כחמש שנים כאשר מידי שנה תיבדק מידת עמידתה במטרותיה ויעדיה ויתבצעו בה עדכונים והתאמות כנדרש.

3.7 המבנה הארגוני ליישום התכנית

משרד החקלאות ופיתוח הכפר יהיה המשרד המקדם ומתאם של פיתוח, גיבוש, יישום וקידום ביצוע התכנית.

במסגרת המשרד תוקם רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות, הרשות תפעל ליישום פעולות הפיתוח ותכלול צוות מקצועי מתאים. הרשות תישען על גורמים מקצועיים במשרד ומחוצה לו.

לרשות יהיה תקציב תפעולי שנתי אשר ייועד לפעולות פיתוח המרחב הכפרי והיא תתכנן ותיזום את פעולותיה בתיאום ובשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה וארגונים נוספים הנוגעים בדבר.

עד לבניית המערכת הארגונית החדשה יפעל בתפקיד הרשות צוות מקצועי במשרד החקלאות.

4. מרחב תחולת התכנית

התכנית תחול על המרחב הגיאוגרפי כמוצג במפה שתצורף. כאמור, מרכיבי התכנית יחולו באופן בררני ומותאם למיקום הגיאוגרפי, לרמה החברתית-כלכלית, לתחולת תכניות סיוע ממשלתיות אחרות ולשיקולים נוספים עליהם יוחלט.

הצעת החלטה בנושא:

קידום ויישום "התכנית לפיתוח המרחב הכפרי"

ועדת המנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת ממשלה מספר 2486 מיום 01.09.2000, מאשרת את המתווה ליישום התכנית כפי שהוגש לה בדיון זה ע"י מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומנחה את המנכ"ל להתחיל בביצוע הפעילות המפורטת להלן:

1. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותן ניתן להפנות לטובת ביצוע התכנית בכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובארגונים חוץ ממשלתיים כגון הסוכנות היהודית, הקק"ל, מפעל הפיס, ארגון המועצות האזוריות, תנועות ההתיישבות וכו'.
2. שינוי בתיעוד, הסטה ואיגום - איגום תקציבים מן המקורות המפורטים לעיל בהיקף שיפורט בהמשך. ?
- no
3. קביעת סדרי קדימות ועדיפות.
4. הקמת רשות לפיתוח המרחב הכפרי.
5. ביצוע המפורט לעיל יסתייע בהנחיות הנהלות המשרדים וילווה במאמץ ליצירת הסכמות רחבות ככל האפשר במשרדים וביניהם בכל הקשור להיקף התקציבים המוקצים לתכנית ובאופן ביצוע התכנית.
6. מנהלי המשרדים המשתתפים בתכנית ימנו איש קשר ברמת סמנכ"ל, בכל משרד, אשר ירכז מידע מן את הפעילות מול הנהלת משרד החקלאות.
7. לוח זמנים
תוך 60 יום (ב- 10/02/2003) תוגש לועדה טיוטת תכנית מפורטת.
כעבר 45 יום (ב- 24.03.2003) תתכנס הועדה לדיון מסכם ולאישור התכנית המפורטת.

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר

המרחב הכפרי - חקלאי

תצורת לבנות

פירוט	נושא
560,700 תושבים ביישובים כפריים. אחוז הגידול השנתי עומד על 3.1%.	אוכלוסייה
983 יישובים כפריים: 411 מושבים, 43 מושבים שיתופיים, 267 קיבוצים, 32 יישובים מוסדיים, 120 יישובים קהילתיים, 110 יישובים כפריים אחרים. 721 יישובים הינם יישובים חקלאיים מתוכננים.	יישובים
החקלאות מחזיקה 6 מיליון דונם בשימושים שונים, מתוכם 4.2 מיליון דונם מעובדים. מראשית שנות ה-90 מופשרים מדי שנה כ-50,000 דונם קרקע חקלאית מוכרות.	קרקע
היקף הייצור עומד על 13 מיליארד ₪ בשנה ומיצאת מוצרים טריים ומעובדים בהיקף של 1.3 מיליארד דולר. הייצור החקלאי מהווה כ-2% מהתל"ג.	היקף ייצור
החקלאות מספקת תעסוקה לכ-67,000 איש מהם כ-25,000 עצמאיים.	תעסוקה
ענפי החקלאות צורכים כ-1.2 מיליארד מ"ק בשנה וחלקם של המים המושבים, המליחים, ומי השיטפונות הולך וגדל ביחס למים השפירים.	מים
לפי נתוני תוכנית ישראל 2020 יגדל השטח המבונה בישראל מכ-2 מיליון דונם היום לכדי כ-4 מיליון דונם בשנת 2020. שטחי חקלאות מעובדים ירדו מכ-4.2 מיליון דונם כיום לכדי 3.46 מיליון דונם בשנת 2020, מתוכם ירד השטח החקלאי באזור המרכז בלבד בכ-200 אלף דונם.	תחזית
תמורות בחברה הישראלית, שינויים במדיניות הכלכלית הממשלתית והמשבר הכלכלי החרף שאירע באמצע שנות ה-80 בישראל, השפיעו גם על ההתיישבות הכפרית וגרמו להאצת תהליכי שינוי רבים. התמורות העיקריות שחלו הן:	תהליכים מרכזיים
<ul style="list-style-type: none"> צמצום בתמיכות הממשלתיות הייחודיות בכל תחומי החיים, כולל בענפי החקלאות, וביטול הדרגתי של מרבית מכסות הייצור. ההגנה האדמיניסטרטיבית על היצוא החקלאי מפני יבוא, הומרה במכסי יבוא, כתוצאה מהצטרפות ישראל להסכם הסחר העולמי (W.T.O) והסכמי השלום עם ירדן ועם הרשות הפלשתינאית. כמו כן הונהגה ליברליזציה חלקית ביצוא. מספרם של החקלאים בכלל המועסקים בכפר הולך ומצטמצם. משקים מתמחים, או כאלה שלהם יתרונות כלכליים לגודל הולכים ותופסים את מקומם של המשקים הקטנים וההומוגניים, 	

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר

המבוססים כלכלית על עיקרון "המשק המעורב".

בשנים האחרונות חלה התפתחות מואצת בפיתוח יזמות כלכלית ומעבר לתעסוקה לא-חקלאית במשק המשפחתי, בתחומי המלאכה, התיירות והשירותים, התפתחות שלצד יתרונות כלכליים הביאה גם להשפעות חיצוניות שליליות ("דו"ח קדמון" - 1995).

* **מעבר הדרגתי נמשך משימוש במים שפירים לשימוש במי קולחין ובמים שוליים**, שלהם השפעה ארוכת טווח על אזורי החקלאות ומפת הגידולים.

* **הארגונים האזוריים נסגרו או צמצמו את תחומי פעולתם**. במשק המשפחתי בוטלה הערבות ההדדית ובמקום המערכות הארגוניות האזוריות והארגון המקומי, פונים היצרנים לפעילות פרטנית ולהתארגנות מרצון, על בסיס ענפי.

* **המסגרות השיתופיות הולכות ונחלשות והפרט הולך ותופס** מקום מרכזי וחשוב יותר ביחס לכלל. ההבדלים המסורתיים בין צורות ההתיישבות השונות הולכים ומצטמצמים ונוצרות צורות התיישבות חדשות כמו הישוב הקהילתי.

* **הישובים, הסגורים מטבעם, נפתחו לקליטה חברתית**, גם בפני אלה שאינם קשורים בהכרח לבסיס כלכלי, חקלאי או אחר. תוצאת התהליך הוא שאוכלוסיית הישובים גדלה והגיל הממוצע ירד באופן ניכר, מה שגרם לשינוי כלכלי-חברתי. בנוסף לכך, השתנתה אוכלוסיית הישוב מחברה שלרוב חבריה היה עניין בחקלאות, לחברה שלרוב חבריה עניין, בעיקר, באיכות החיים שהכפר יכול לספק.

* **יחסי הגומלין בין האגודות החקלאיות והשיתופיות, הועד המקומי והמועצה האזורית**, השתנו ונוצר שווי משקל חדש, אולי זמני עדיין, ביחסי הכוחות ביניהם. במושבים הועד המקומי קיבל חיזוק מסוים ומנגד, חלק ניכר מהאגודות החקלאיות צמצמו את תפקידיהן. ביישובים בהם בוצעה הרחבה קהילתית נוצר מצב שבו התושבים הנקלטים אינם חברים באגודה החקלאית. המועצה האזורית נטלה מהאגודה את מרבית התפקידים, שמילאה בעבר האגודה, ואף הרחיבה את תחומי פעילותה ואת מגוון השירותים שהיא מספקת.

* **בשנים האחרונות כמעט ולא מוקמים יותר ישובים כפריים חדשים**. זאת לעומת תנופת הפיתוח שאפיינה את המגזר עד אמצע שנות ה-80.

* **לחצי עיור כבדים, בעיקר במרכז הארץ, החלטות מועצת מקרקעי ישראל על הסדרי פיצויים וכן הסדרי חובות שכרובים בהסדרי מקרקעין**, הביאו לעליית מחירים - ולתהליכי כרסום מסיביים בקרקעות חקלאיות, שיעודן שונה משימוש חקלאי למגורים, תעשייה ותשתיות. ערכה הכלכלי של הקרקע, כנובע מתרומתה החקלאית, הולך ובטל בשישים ביחס לערכה הנדלייני באזורי המרכז.

הצעת החלטה בנושא:

קידום ויישום "התכנית לפיתוח המרחב הכפרי"

ועדת המנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת ממשלה מספר 2486 מיום 01.09.2000, מאשרת את המתווה ליישום התכנית כפי שהוגש לה בדיון זה ע"י מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומנחה את המנכ"ל להתחיל בביצוע הפעילות המפורטת להלן:

1. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותן ניתן להפנות לטובת ביצוע התכנית בכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובארגונים חוץ ממשלתיים כגון הסוכנות היהודית, הקק"ל, מפעל הפיס, ארגון המועצות האזוריות, תנועות ההתיישבות וכו'.
2. הסתה ואיגום - תקציבים מן המקורות המפורטים לעיל בהיקף שיוסכם.
3. קביעת סדרי קדימות ועדיפות.
4. הקמת רשות לפיתוח המרחב הכפרי.
5. ביצוע המפורט לעיל יסתייע בהנחיות הנהלות המשרדים וילווה במאמץ ליצירת הסכמות רחבות ככל האפשר במשרדים וביניהם בכל הקשור להיקף התקציבים המוקצים לתכנית ובאופן ביצוע התכנית.
6. מנהלי המשרדים המשתתפים בתכנית ימנו איש קשר ברמת סמנכ"ל, בכל משרד, אשר ירכז את הפעילות מול הנהלת משרד החקלאות.
7. **לוח זמנים**
תוך 60 יום (ב- 20.10.2003) תוגש לועדה טיוטת תכנית מפורטת.
כעבר 45 יום (ב- 24.03.2003) תתכנס הועדה לדיון מסכם ולאישור התכנית המפורטת.

2.2.1 יצירת תנאים באמצעות החלטות ממשלה, מינהל התכנון ומנהל מקרקעי ישראל
 לטובת קיום אוכלוסייה והתיישבות כפרית בת-קיימא לכל מגוון צורותיה, בהיקף
 מקומי (רמת הישוב) ואזורי שיבטיח קיום שירותים ברמה סבירה, חברה רב-דורית
 ופעילות כלכלית יציבה ומגוונת.
 גיבוש ישובים בסדר גודל של מסה קריטית שתבטיח את קיומם.

2.2.2 ייצוב ופיתוח אזורי הספר/הפריפריה - תוך מתן סיוע מיוחד לישובים שבמצוקה
 ולישובים שלא הגיעו לסף סביר של התפתחות חברתית-כלכלית.

2.2.3 חיזוק החקלאות, כענף מוביל ומרכזי בחיזוק המרחב הכפרי קידומה ופיתוחה של
 החקלאות כמגזר כלכלי המתפתח בהתאם לכללי השוק, תוך מתן עדיפות לפיתוח
 יזמות בייצור, תעשיית תשומות חקלאיות, שחרור מכבלים אדמיניסטרטיביים ועידוד
 השקעות ממשלתיות בפיתוח תשתיות, מו"פ, הדרכה, יצוא, מערכות תמך לעיבוד
 תוצרת חקלאית ומערכות מידע, שיאפשרו הגברת כושר התחרות בענפים בהם יש
 לישראל יתרון יחסי.

2.2.4 פיתוח פעילות כפרית וכלכלית, מתן תמיכה ועידוד ממשלתי לקיום ופיתוח פעילות
 כפרית כלכלית מגוונת, בנוסף לחקלאות כגון תיירות ונופש, עיבוד תוצרת חקלאית,
 תעשייה ושירותים שונים.

2.2.5 הקצאת משאבים מיוחדים לפיתוח טכנולוגיות ייצור חליפיות, כדי לפתור את בעיית
 כח האדם בחקלאות ובעיית העובדים הזרים וגורמים מגבילים אחרים.

2.2.6 שיפור וייעול המערכת הארגונית-חברתית בכפר ובאזור, כולל התאמות ושינויי סיווג
 היישובים החקלאיים, תוך שאיפה לשילוב מרחבי ולשיתוף פעולה מירבי של כל צורות
 ההתיישבות הכפרית והעירונית והתאמתם למציאות המשתנה.

2.2.7 שטחים פתוחים - שימור של שטחי החקלאות כחלק מרכזי במערך השטחים
 הפתוחים בתכנון, חקיקה והקצאת משאבים לפיתוח טכנולוגיות קיימות וחדשות
 ועידוד השימוש בחומרים מתאימים ושיטות ידידותיות לסביבה. התאמה והסדרה,
 במדיניות קרקעית, וחקיקה של כללי השימוש בקרקע חקלאית בהתאם לכיווני
 התפתחות החקלאות וצרכי הפיתוח הלאומי.

2.2.8 מדיניות מקרקעין - התאמת מדיניות המקרקעין לשינויים בחקלאות ובכפר, כולל התאמת השימוש לצרכים המשתנים במרחב הכפרי בנגישות לעיבוד הקרקע והסדרת זכויות החקלאים בקרקע וזכותם לעסוק בחקלאות.

2.2.9 מקורות מים וקולחין - פיתוח מקורות מים וטיהור מי קולחין, במטרה ליעל את השימוש במים, להעביר מים שפירים מן החקלאות לעיר ומי קולחין לחקלאות באיכות ראויה ומתאימה לכל גידול, תוך שמירה על איכות הסביבה וכן התאמת כללי הקצאת המים, איכותם והגמשתם בהתאם לשינויים בחקלאות ובכפר.

2.2.10 מערכות שיווק - ייעול ושכלול מערכות השיווק של תוצרת חקלאית טרייה, תוך צמצום פערי התווך לרווחתם של החקלאים והצרכנים כאחד, תוך עידוד מיתוג בחקלאות על בסיס גיאוגרפי.

2.2.11 שיפור נגישות של הכפר והמרחב הכפרי למרכזי אוכלוסייה, התרבות והמידע. שידרוג אמצעי התחבורה והתקשורת ואיכותם.

2.2.12 שיקום ושיפור תשתיות פיזיות כגון: כבישים, חשמל, תקשורת, מים, ביוב, ניקוז ומבני ציבור.

2.2.13 שיקום ושיפור תשתיות שרותים ותשתיות מוניציפליות, חברתיות, חינוכיות, בריאותיות ובטחוניות.

2.2.14 עידוד פעילות תעסוקתית מגוונת בתחומי תיירות, מסחר, מלאכה, תעשייה וחינוך.

2.2.15 טיפוח תרבות מסורת ומורשת.

3. מאפייני התכנית

3.1 התאמת מרכיבי התכנית על פי המאפיינים המיוחדים של אזורים שונים במרחב הכפרי. כגון: מאפיינים פיזיים – חברתיים כלכליים, כלכליים ארגוניים, ציבורים ותיכנוניים.

3.2 גיבוש מרכיבי התכנית תוך יצירת הסכמות ותיאום מירבי עם ובין משרדי הממשלה.

3.3 צירוף גופים לא ממשלתיים כמשתתפים ותורמים לתכנית: הסוכנות היהודית והחטיבה להתיישבות, קק"ל, מפעל הפיס, קרנות, ארגון המועצות האזוריות ותנועות ההתיישבות.

3.4 התקציב לביצוע התכנית יתבסס בעיקר על הגדרת סדר עדיפויות, הסטה פנימית וייעוד (צביעה) של תקציבי משרדים בהיקף הקיים; תוספת תקציבים, במגבלות תקציב המדינה איגום תקציבים בין משרדי.

3.5 פריסת הפעילות והתקציבים תתחשב במצב המשק הצפוי לתקופה הקרובה ותתרכז במהלך שנת התקציב 2003 בפעולות היערכות, תכנון, תיאום וגיבוש מרכיבי התכנית.

3.6 התכנית תימשך כחמש שנים כאשר מידי שנה תיבדק מידת עמידתה במטרותיה ויעדיה ויתבצעו בה עדכונים והתאמות כנדרש.

3.7 המבנה הארגוני ליישום התכנית

משרד החקלאות ופיתוח הכפר יהיה המשרד המקדם ומתאם של פיתוח, גיבוש, יישום וקידום ביצוע התכנית.

במסגרת המשרד תוקם רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות, הרשות תפעל ליישום פעולות הפיתוח ותכלול צוות מקצועי מתאים. הרשות תישען על גורמים מקצועיים במשרד ומחוצה לו.

לרשות יהיה תקציב תפעולי שנתי אשר ייועד לפעולות פיתוח המרחב הכפרי והיא תתכנן ותזוום את פעולותיה בתיאום ובשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה וארגונים נוספים הנוגעים בדבר.

עד לבניית המערכת הארגונית החדשה יפעל בתפקיד הרשות צוות מקצועי במשרד החקלאות.

4. מרחב תחולת התכנית

התכנית תחול על המרחב הגיאוגרפי כמוצג במפה שתצורף. כאמור, מרכיבי התכנית יחולו באופן בררני ומותאם למיקום הגיאוגרפי, לרמה החברתית-כלכלית, לתחולת תכניות סיוע ממשלתיות אחרות ולשיקולים נוספים עליהם יוחלט.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

5 דצמבר, 2002
ל' כסלו, תשס"ג

לכבוד
(מנכ"ל משרד רוה"מ) - נ"ע יוסי קרו
מנכ"ל משרד אוצר
מנכ"ל משרד תשתיות לאומיות
מנכ"ל משרד תיירות + חגה הירון + טהר היג'ר
מנכ"ל משרד פנים
(מנכ"ל משרד בינוי ושיכון) טיהר אהרון - ראש האגף זכניה כפרית
מנכ"ל משרד המשפטים
(מנכ"ל משרד איכות הסביבה) יוסי בנבה + טהר קלוזר + גנרם פזולקי
מנהל מינהל מקרקעי ישראל
גזבר הסוכנות

הנדון: ישיבת ועדת מנכ"לים לפיתוח המרחב הכפרי

מצ"ב תכנית לפיתוח המרחב הכפרי לקראת הישיבה הנ"ל שתתקיים ביום א'

8.12.2002 שעה 17:00 במשרדנו בירושלים, רח' הלני המלכה 13.

בברכה
צילה לב
מנהלת לשכת מנכ"ל

העתק: יוסי ישי
בארי הולצמן

שם קובץ 6386

מזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ז באלול התשס"ב
4 בספטמבר 2002

ש מ ו ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבכם את החלטה מס. 2486 של הממשלה מישיבתה ביום א', כ"ד באלול התשס"ב (01.09.2002):

"2486. פיתוח המרחב הכפרי

מ ח ל י ט י ס :

1. להטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות: נציג משרד ראש הממשלה והמנכ"לים של משרדי התשתיות הלאומיות, הפנים, הבינוי והשיכון, המשפטים, איכות הסביבה, האוצר, מ"נהל מקרקעי ישראל, לגבש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

החלטות
+ זמני הסוכר

2. מטרת התוכנית:

- (א) חיזוק הקהילה הכפרית.
- (ב) גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.
- (ג) שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.
- (ד) עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.
5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום."

ב ב ר כ ה,
1476
גדעון סער
מזכיר הממשלה

העתק: מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר ✓
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
מנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות
מנכ"ל משרד הפנים
מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
מנכ"ל משרד המשפטים
מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה
מנכ"ל משרד האוצר
מנהל מינהל מקרקעי ישראל

19
48
51

מזכיר הממשלה

ירושלים, י"ג בתשרי התשס"ג
19 בספטמבר 2002

ש מ ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבך את החלטה מס. 2519 של הממשלה משיבתה ביום ד', י"ב בתשרי התשס"ג (18.09.2002):

"2519. פיתוח המרחב הכפרי - תיקון החלטה

מ ח ל י ט י ס :

א. בהמשך להחלטת הממשלה מס. 2486 מיום 1.9.2002, לצרף את המנהל הכללי של משרד התיירות לועדת המנכ"לים לגיבוש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי.

ב. יו"ר ועדת המנכ"לים רשאי לזמן לישיבותיה את גזבר הסוכנות היהודית."

ב ב ר כ ה,
כ"ז / י"ז
גדעון סער

העתק: שר התיירות
✓ המנהל הכללי, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי, משרד התיירות
גזבר הסוכנות היהודית

התכנית לפיתוח המרחב הכפרי

(מוגשת לוועדת מנכ"לים 08.12.2002)

מבוא 1.

ההתיישבות הכפרית מילאה וממלאת מאז תחילת דרכה לפני יותר ממאה שנים, מטרות ותפקידים לאומיים מרכזיים, ברבות השנים חלו שינויים בסדרי העדיפות של הלאום והמדינה. כתוצאה מכך השתנו המטרות והתפקידים של ההתיישבות הכפרית, וכיום ניתן להציגן כך:

1. שמירה על קרקעות המדינה ומקורות המים בקיום שיגרת חיים, עיבוד הקרקע ורעהיה.
2. פריסת ופיזור מאוזן של אוכלוסייה בכל מרחבי הארץ, כולל אזורי גבול ופריפריה.
3. אבטחת הספקת מזון (טרי בעיקר).
4. ענף כלכלי יצרני המקדם מו"פ, התמחות ותרבות טכנולוגיות מתקדמות עם מכפיל כלכלי תעסוקתי.
5. שמירה ופיתוח של פלורליזם חברתי כלכלי וטיפוח תרבות ומסורת כפרית.
6. שמירה על שטחים פתוחים וירוקים ומשאבי טבע, בין השאר, כערך מוסף לציבור הרחב.

מטרות התכנית 2.

מטרת על 2.1

פיתוח וחיזוק הישובים והמרחב הכפרי בכל אזורי המדינה תוך הגדלת האוכלוסייה, חיזוק התשתיות הפיזיות, הארגוניות, החברתיות והחינוכיות וטיפוח ההון האנושי, בשילוב עם שימור השטחים הפתוחים ומשאבי הטבע וזאת כדי לאפשר למערכת ההתיישבותית לעמוד במטרותיה ובתפקידיה.

19 נובמבר 2002

מינוף / קנייה: 2243
קזרתי הול / 3
ולס / 1

דואר זכום
 לשכת המנכ"ל
 02-12-2002
 שם תיק: _____
 מס' סידורי: 2243

אל: מר איסר דובדבני
 סגן ממונה המחוז להכשרה מקצועית
 משרד העבודה והרווחה
 רח' חסן שוקרי 5
 ת.ד. 3028
 חיפה 31000

שלום רב

הגדון: פרויקטים במסגרת פיתוח המרחב הכפרי

במסגרת פעילות לפיתוח המרחב הכפרי מונתה ועדה של מנכ"לים לקידום נושאים היכולים לתרום לקידום הכלכלה במרחב הכפרי.

במסגרת זו אנו מעוניינים לקיים באמצעותכם השתלמויות ו/או קורסים לקידום התעסוקה שתאפשר העסקה של אנשי הגליל העליון באזורי מגוריהם.

אחד הנושאים שיכולים לסייע בכך היא הכשרה בתקשוב כאמצעי לתעסוקה במקצועות שונים.

מצורפים שני מתווים של קורסים העומדים, לדעתנו, במסגרת תכניות העבודה של משרד העבודה והרווחה. אנו מבקשים להיפגש אתך על מנת לקדם את הוצאתן מן הכוח אל הפועל.

נדיה אתך בקשר טלפוני על מנת לתאם פגישה במשרדך או, אם תעדיף זאת, במסגרת סיור שנשמח לארגן לך בגליל העליון.

בברכה
 ישראל קנול
 מנכ"ל העמותה

העתקים: אהרון ולנסי, ראש המועצה - מועצה אזורית גליל עליון
 איצ'ה לידור, מנכ"ל, יו"ר ועדת המנכ"לים לפיתוח המרחב הכפרי - משרד החקלאות
 יגאל זון, מנהל מחוז גליל עליון וגולן - משרד החקלאות
 אהוד גלב, מרכז מידע ראשי - משרד החקלאות

מס' תיק: 10001
תאריך: 01.10.01
שם: מ. מ. מ.
מס' תיק: 10001

מס' תיק:

תקנון עמותת "מ. מ. מ."

התקנון של עמותת "מ. מ. מ." נכונת מתאריך 01.10.01. כל שינוי בתקנון יבוצע באמצעות החלטת הוועד המנהל.

העמותה היא גוף חוקי המיועד לביצוע מטרותיה הכלכליות, המנהליות והפיננסיות. מטרת העמותה היא לסייע לבעלי תפקידים במסגרת העמותה.

העמותה היא גוף חוקי המיועד לביצוע מטרותיה הכלכליות, המנהליות והפיננסיות. מטרת העמותה היא לסייע לבעלי תפקידים במסגרת העמותה.

העמותה היא גוף חוקי המיועד לביצוע מטרותיה הכלכליות, המנהליות והפיננסיות. מטרת העמותה היא לסייע לבעלי תפקידים במסגרת העמותה.

העמותה היא גוף חוקי המיועד לביצוע מטרותיה הכלכליות, המנהליות והפיננסיות. מטרת העמותה היא לסייע לבעלי תפקידים במסגרת העמותה.

החברים
היושבי ראש
הנאמן

החברים – מ. מ. מ.
היושבי ראש – מ. מ. מ.
הנאמן – מ. מ. מ.
העמותה היא גוף חוקי המיועד לביצוע מטרותיה הכלכליות, המנהליות והפיננסיות. מטרת העמותה היא לסייע לבעלי תפקידים במסגרת העמותה.

הכשרת מנהלים והסבה מקצועית

בישובי המועצה האזורית גליל עליון

תמצית: מוגשים בזאת שני פרויקטים לפיתוח משאבי אנוש בישובי המועצה האזורית גליל עליון.

פרויקט מערכתי - המיועד לפתח ולהכשיר את שכבת מנהלי הביניים בעסקי הקהילות הקיבוציות.

פרויקט פרטני - העוסק בכלל האוכלוסיה עם דגש מיוחד על גילאי 45 ומעלה המתקשים למצוא מקורות פרנסה. מטרתו לבצע מהלך של הסבה מקצועית מובנית ומכוונת לצפי אפשרויות התעסוקה הזמינות באזור בחמש השנים הקרובות.

שני הפרויקטים מתפרסים על פני 2-3 שנים ואמורים להתבצע בהדרגה תוך בקרה מתמדת של תרומתם המעשית למטרות שהוצבו.

רקע כללי

בעשור האחרון עברו ישובים רבים בגליל העליון שורה של זעזועים – בחלקם בהשפעת גורמים חיצוניים-סביבתיים ובחלקם בשל התפתחויות פנים-ישוביות. גלים של עזיבה מחד ואי חזרה של בנים מאידך יצרו מצב דמוגרפי קשה ועומס סוציאלי כבד. מצבה הקשה של החקלאות והמיתון בכל הארץ פגעו קשה במצב הכלכלי השוטף. גורמים אלה ואחרים הביאו חלק מהישובים לידי סכנה ממשית לקיומם.

בנסיון להיחלץ מהמשבר ולהתאים את עצמם למציאות החדשה בצעו ישובים רבים מהפך משמעותי בדרכי התנהלותם ואורח חייהם, אשר שניים מאיפיוניו הבולטים הם:

ברמה האישית: דגש על תעסוקה מפרנסת ועל אחריותו של הפרט לקיום הכלכלי שלו ושל משפחתו במקביל לתרומה הנדרשת ממנו לקיום הקהילה בה הוא חי.

ברמה המערכתית: מהלכים אינטנסיביים לארגון מחדש של המערכת הארגונית-כלכלית המתבטאים, בין היתר, בהתייעלות, צמצום פעילויות בלתי רווחיות וסגירת ענפים ומקורות תעסוקה שאינם עומדים בקריטריונים כלכליים טהורים.

פרטים רבים בישובים אלה מוצאים את עצמם נאלצים לחפש את פרנסתם מחוץ לישובם. מאידך בידי מעטים מהם קיימים כלים להתמודדות בשוק עבודה פתוח ותחרותי. רבים חסרים השכלה פורמלית, או שהשכלתם אינה תואמת את דרישות השוק העכשוויות; לרובם אין נסיון בכתיבת קורות חיים, ראיון תעסוקתי וכל ההליך של חיפוש עבודה; רבים מהם בני 50 ומעלה, מה שאינו תורם לסיכוייהם להתקבל למקום עבודה חדש.

לגורמים אלה יש להוסיף את המצב ה"אובייקטיבי" של התעסוקה בארץ בכלל ובגליל בפרט.

כנגד חסרונות אלה מן הראוי להדגיש שיש באוכלוסיה המתוארת לעיל הצבר רב של נסיון בתחומי עבודה רבים ומוטיבציה גבוהה לשינוי המצב. איבחון אוכלוסית "המובטלים החדשים" מראה, כי עיקר הבעיה איננה נעוצה ביכולותיהם הבסיסיות, אלא במציאות חדשה הדורשת ארגון ועיצוב מחדש של יכולות אלה והתאמתן לצרכים המשתנים.

המועצה האזורית גליל עליון זיהתה ונתחה את המציאות החדשה ואף התארגנה לקראתה באמצעות צוותי פעולה כגון "צוות ההתחדשות" ופרויקטים בין מחלקתיים שמטרתם להקנות כלים להקלת השתלבות מחודשת בעבודה מפרנסת. אולם יכולת מעורבותה של המועצה מוגבלת. מאחר והשימוש במקורותיה הפיננסיים ותקציביה השוטפים של מועצה מוגדר מעצם מהותה - אין ביכולתה לממן פעילויות מן הסוג שלהלן.

על מנת לשדרג את יכולת ההתפרנסות של תושבי הגליל קיים צורך דחוף במעורבות ברמה ממשלתית - לא רק בתחום של הקמת גדרות ומגדלי שמירה, אלא גם בייצוב התשתית הכלכלית של האזור ואת יכולת ההתפרנסות של תושביו.

פרויקט מערכת: הכשרת מנהלים ופיתוח כלים ניהוליים

כאמור, תהליך ההתיעלות המוזכר לעיל הביא לסגירתם של מקורות פרנסה בלתי רווחיים. אלה ששרדו נדרשים לעמוד בקריטריונים כלכליים, המותנים בשמירה על כללי התנהלות עסקית נכונה ובניהול מקצועי.

עקב המצב הדמוגרפי בישובי המועצה (גיל ממוצע מעל 50, אי חזרה של צעירים לישובי האם) הצטמצמה מאד השכבה הניהולית הזמינה. ברמת הניהול הבכיר נמצא פתרון חלקי בהבאת כח ניהולי חיצוני. פתרון זה אינו נותן מענה ברמת ניהול הביניים – הן בשל הקושי למצוא מנהלים כאלה והן בשל הצורך לספק תעסוקה לתושבי הישובים עצמם. מנהלים רבים של ענפים קטנים ובינוניים הנם בעלי נסיון מקצועי מצטבר ויכולות אישיות גבוהות, אך רובם חסרים הכשרה ניהולית מסודרת וידע בסיסי בתחום הכלכלי והפיננסי. מעטים בלבד יודעים לנתח את מאזן העסק שלהם, או לבנות תזרים מזומנים ולפקח עליו.

הפרויקט המוצע להלן בא למלא את החוסר שלעיל ולספק למנהלי התאגידים העסקיים כלים ניהוליים שיאפשרו להם לנהל את עסקיהם באופן מקצועי ולהגביר את רווחיותם.

- אוכלוסית היעד - מנהלי ענפים ועסקים קטנים ובינוניים בישובי המועצה.
- פוטנציאל משתתפים - בתחום המועצה 29 ישובים. בכל אחד מהם 5 עד 15 ענפים/ עסקים קטנים ובינוניים. סך פוטנציאל המשתתפים מוערך בכ- 300 איש. בפועל ניתן לצפות להשתתפות של כ- 70% מהם.
- השיטה - קורס שנתי המבוסס על סדרה של 20 – 15 מפגשים שבועיים בשעות אחר הצהריים בקבוצות של עד 20 משתתפים בקבוצה.
- המקום - אלטרנטיבה א': מקום מרכזי קבוע (מכללת תל-חי, או בנין המועצה). אלטרנטיבה ב': "אשכולות" אזוריים בישובי המועצה בהם יקובצו משתתפים מישובים קרובים.
- תכנית הלימודים - חכנית הלימודים תכלול נושאים במספר תחומים:
 1. נושאים בתחום הכלכלה (מקרו, מיקרו, תכנון ובצוע...)
 2. נושאים פיננסיים (תיאוריות פיננסיות, שוק ההון, מימון...)
 3. חשבונאות בסיסית (מאזן, דר"ח רווח והפסד, מיסוי...)
 4. סוגיות בניהול כח אדם (הנעת עובדים, מערכות שכר, דיני עבודה...)
 5. שווק, מכירות, פרסום, יחסי ספק-לקוח...
 6. נתוח ארועים מהשטח (TEST CASES)

זוהי הצעת מסגרת בלבד. התכנית המלאה תבנה עם הגוף המקצועי שייבחר לבצוע הקורס. (אופציות אפשריות: המ"ל, מכללת תל-חי).

- עלויות - בשלב מוקדם זה לא נבנה עדיין תקציב מעודכן. על בסיס נסיון העבר והצעות מחיר שנבדקו ניתן להגיע להערכה ראשונית של כ- 80,000 ש"ח למחזור, או כ- 800,000 ש"ח לפרויקט כולו.
- משך הפרוייקט - באלטרנטיבה א' (מיקום מרכזי) ניתן להפעיל שתי קבוצות במקביל בשני מחזורים חצי-שנתיים. על בסיס מספר המשתתפים המוערך יימשך הפרויקט 3 שנים.
- אלטרנטיבה ב' (אשכולות) מאפשרת הפעלת 3 קבוצות מקבילות בשבוע בשני מחזורים שנתיים. משך הפרוייקט – שנתיים.
- הערה: בשתי האלטרנטיבות יודע ניוס פרויקטור לארגון ותיאום בסדר גודל של שליש עד חצי משדה.

פרויקט פרטני: הכשרת עובדים והסבה מקצועית

מטרת הפרויקט המוצע לבצע תהליך של הסבה מקצועית והכשרת עובדים על מנת להתאים את כישוריהם המקצועיים למגוון התעסוקות הרלבנטיות באזור הגליל העליון.

הפרויקט יתבצע בשלושה שלבים:

- שלב א' - מיפוי מגוון התעסוקות הזמינות באזור הגליל העליון (בטווח מטולה – טבריה).
- שלב ב' - בצוע תהליך הכוון מקצועי לאוכלוסית היעד לקביעת מסלולי הכשרה אישיים.
- שלב ג' - קיום מסלולי הכשרה מקצועית על פי תוצאות שלבים א' ו-ב'.

אוכלוסית היעד - תושבי המועצה האזורית גליל עליון.

פוטנציאל משתתפים - בשלב זה אין בידינו נתונים על גודל האכלוסיה הפוטנציאלית. כבסיס מקורב להערכה יכול לשמש מאגר מחפשי העבודה בעמותה למשאבי אנוש בו רשומים כ- 700 איש ואישה.

השיטה - שלושת השלבים המצוינים לעיל.

תכנית ההכשרה - חבנה ותותאם באופן אישי על פי תוצאות שלבים א' ו-ב' לעיל.

עלויות - שלב א': ביצוע סקר מקורות תעסוקה רלבנטיים. על פי הצעת מחיר שניתנה בעל פה ניתן להעריך את העלות ב- 30-50 אלף ש"ח.

שלב ב': הכוון מקצועי. עלות הכוון מקצועי נעה בין 1,000 ל- 1,800 ש"ח. סביר שבמספרים בהם מדובר ניתן להשיג הנחה משמעותית. בהנחת עבודה של 500 משתתפים מוערכת עלות הכוון בכ - 750,000 ש"ח.

שלב ג': הכשרה מקצועית. עלות סעיף זה תלויה, כמובן, בהכשרות האישיות שתקבענה. לצורך הערכה ראשונית נלקח מחיר ממוצע של 2,000 ש"ח. בהנחת עבודה של 500 משתמשים תהיה עלות ההכשרה 1,000,000 ש"ח.

משך הפרוייקט - שלב א': סקר תעסוקות - 6 חודשים
שלב ב': הכוונים מקצועיים (כולל שיחות המשך אישיות) - 6 חודשים
שלב ג': הכשרה מקצועית - 15-9 חודשים
שלב ד': מעקב אישי אחרי בוגרי הפרוייקט - כשנה.

סה"כ משך הפרוייקט כ - 3 שנים.

הערה: גם בפרוייקט זה ידרש ניוס פרויקטור לארגון, תיאום ומעקב בסדר גודל של נשלים עד חצי משרה במהלך שלוש שנות הפרוייקט בעלות כוללת של כ - 150,000 ש"ח

2.2.2 ייצוב ופיתוח אזורי הספר/הפריפריה, תוך מתן סיוע מיוחד לשובים שבמצוקה ולישובים שלא הגיעו לסף סביר של התפתחות חברתית-כלכלית.

2.2.3 חיזוק החקלאות, קידומה ופיתוחה כמגזר כלכלי המתפתח בהתאם לכללי השוק, תוך מתן עדיפות לפיתוח יזמות בייצור, תעשיית תשומות חקלאיות, שחרור מכבלים אדמיניסטרטיביים ועידוד השקעות ממשלתיות בפיתוח תשתיות, מו"פ, הדרכה ומערכות מידע, שיאפשרו הגברת כושר התחרות בענפים בהם יש לישראל יתרון יחסי.

2.2.4 מתן תמיכה ועידוד ממשלתי לקיום ופיתוח פעילות כפרית כלכלית מגוונת, בנוסף לחקלאות כגון תיירות ונופש, עיבוד תוצרת חקלאית, תעשייה ושירותים שונים.

2.2.5 הקצאת משאבים מיוחדים לפיתוח טכנולוגיות ייצור חליפיות, כדי לפתור את בעיית כח האדם בחקלאות ובעיית העובדים הזרים.

2.2.6 שיפור וייעול המערכת הארגונית-חברתית בכפר ובאזור, כולל התאמות ושינויי סיווג היישובים החקלאיים, תוך שאיפה לשילוב מרחבי ולשיתוף פעולה מירבי של כל צורות ההתיישבות הכפרית והעירונית והתאמתם למציאות המשתנה.

2.2.7 שימור של שטחי החקלאות כחלק מרכזי במערך השטחים הפתוחים בתכנון, חקיקה והקצאת משאבים לפיתוח טכנולוגיות קיימות וחדשות ועידוד השימוש בחומרים מתאימים ושיטות ידידותיות לסביבה. התאמה והסדרה במדיניות קרקעית וחקיקה של כללי השימוש בקרקע חקלאית בהתאם לכיווני התפתחות החקלאות וצרכי הפיתוח הלאומי.

2.2.8 התאמת מדיניות המקרקעין לשינויים בחקלאות ובכפר, כולל הגמשה בנגישות לעיבוד הקרקע והסדרת זכויות החקלאים בקרקע וזכותם לעסוק בחקלאות.

2.2.9 פיתוח מקורות מים וטיהור מי קולחין, במטרה לאפשר העברה הדרגתית של מים שפירים מהחקלאות לעיר בתמורה למי קולחין מהעיר לחקלאות, תוך שמירה על איכות הסיבה וכן התאמת כללי הקצאת המים איכותם והגמתם בחתום לשינויים בחקלאות ובכפר.

2.2.10 ייעול ושכלול מערכות השיווק של תוצרת חקלאית טרייה, תוך צמצום פערי התווך לרווחתם של החקלאים והצרכנים כאחד, תוך עידוד מיתוג בחקלאות על בסיס גיאוגרפי.

2.2.11 הגדלת נגישותו של הכפר והמרחב הכפרי למרכזי אוכלוסייה ומידע, תוך שיפור אמצעי התחבורה והתקשורת.

2.2.2 שיקום ושיפור תשתיות פיזיות כגון: כבישים, חשמל, תקשורת, מים, ביוב, ניקוז ומבני ציבור.

2.2.2.3 שיקום ושיפור תשתיות מוניציפליות, חברתיות, חינוכיות, בריאותיות ובטחוניות.

2.2.2.4 עידוד פעילות תעסוקתית מגוונת כגון תיירות, מסחר, מלאכה ותעשייה.

3. מאפייני התכנית

- 3.1 התאמת מרכיבי התכנית על פי המאפיינים המיוחדים של אזורים שונים במרחב הכפרי.
- 3.2 גיבוש מרכיבי התכנית תוך יצירת הסכמות ותיאום מירבי עם ובין משרדי הממשלה.
- 3.3 צירוף גופים לא ממשלתיים כמשתתפים ותורמים לתכנית: הסוכנות היהודית והחטיבה להתיישבות, קק"ל, מפעל הפיס, קרנות, ארגון המועצות האזוריות ותנועות ההתיישבות.
- 3.4 איגום התקציבים לביצוע התכנית יתבסס בעיקר על תקציבים בהיקף הקיים אך יסתייע בתוספת תקציבים אשר תשקף את חשיבות התכנית.
- 3.5 פריסת הפעילות והתקציבים תחשב במצב המשק הצפוי לתקופה הקרובה ויתרכז במהלך שנת התקציב 2003 בפעולות היערכות, תכנון, תיאום וגיבוש מרכיבי התכנית.
- 3.6 התכנית תימשך כחמש שנים כאשר מידי שנה תיבדק מידת עמידתה במטרותיה ויעדיה ויתבצעו בה עדכונים והתאמות כנדרש.

3.7 המבנה הארגוני ליישום התכנית

משרד החקלאות יהיה המשרד האחראי על פיתוח – גיבוש, יישום וקידום ביצוע התכנית. במסגרת המשרד תוקם רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות, הרשות תפעל ליישום פעולות הפיתוח ותכלול צוות מקצועי מתאים, הרשות תישען על גורמים מקצועיים במשרד ומחוצה לו. לרשות יהיה תקציב שנתי אשר ייועד לפעולות פיתוח הכפר והיא תתכן ותיזום את פעולותיה בתיאום ובשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה וארגונים נוספים הנוגעים בדבר. עד, לבניית המערכת הארגונית החדשה יפעל בתפקיד הרשות צוות מקצועי במשרד החקלאות.

4. מרחב תחולת התכנית

התכנית תחול על המרחב הגיאוגרפי כמוצג במפה המצורפת. כאמור, מרכיבי התכנית יחולו באופן בררני ומותאם למיקום הגיאוגרפי, לרמה החברתית-כלכלית, לתחולת תכניות סיוע ממשלתיות אחרות ולשיקולים נוספים עליהם יוחלט.

הצעת החלטה בנושא:

קידום ויישום "התכנית לפיתוח המחרב הכפרי"

ועדת המנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת ממשלה מספר _____ מיום 2002, מאשרת את המתווה ליישום התכנית כפי שהוגש לה בדיון זה על ידי מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר והוראת למנכ"ל המשרד להתחיל בביצוע הפעילות המפורטת להלן:

1. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותן ניתן להפנות לטובת ביצוע התכנית בכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובארגונים חוץ ממשלתיים כגון הסוכנות היהודית, הקק"ל, מפעל הפיס, ארגון המועצות האזוריות, תנועות ההתיישבות וכו'.
2. איגום תקציבים מן המקורות המפורטים לעיל בהיקף שיפורט בהמשך.
3. קביעת סדרי קדימות ועדיפות.
4. הקמת רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות אשר.
5. ביצוע המפורט לעיל יסתייע בהנחיות הנהלות המשרדים וילווה במאמץ ליצירת הסכמות רחבות ככל האפשר במשרדים וביניהם בכל הקשור להיקף התקציבים המוקצים לתכנית ובאופן ביצוע התכנית.
6. מנהלי המשרדים המשתתפים בתכנית ימנו איש קשר ברמת סמנכ"ל, בכל משרד, אשר ירכז מטעמו את הפעילות מול הנהלת משרד החקלאות.

7. לוח זמנים

תוך 60 יום (ב- 10.02.2003) תוגש לוועדה טיוטת תכנית מפורטת.
כעבר 45 יום (ב- 24.03.2003) תתכנס הוועדה לדיון מסכם ולאישור התכנית המפורטת.

יחידת התכנון וההתערבות – דוגמא לצורכי המחשה ודיון ראשוני

דוגמא זו מיועדת להמחיש את דפוסי הניתוח כפי שיקבלו ביטוי בסופו של התהליך על בסיס לימוד החומר, הניתוח והמיפוי כמוצע.

כלל המרחב הכפרי של מדינת ישראל (מועצות אזוריות וישובים כפריים אחרים) ימופה ויאופיין על בסיס מגמות, מאפיינים ושיקולים לאומיים:
למשל:

❖ מאפיינים פיסיים:

- מרחק מהליבה של מדינת ישראל
- קרבה לקו חתפר הכולל של מדינת ישראל

❖ מאפיינים חברתיים – כלכליים

- מצב סוציו-אקונומי לאורך זמן
- מאפייני חינוך והון אנושי
- מאפיינים דמוגרפיים לאורך זמן

❖ מאפיינים כלכליים

- שעור הביקוש למגורים באזור
- שעור השקעות ציבוריות / פרטיות באזור
- שעור החקלאות
- שעור הפרנסות החלופיות: שכירים / תיעוש / תיירות וכד'

❖ מאפיינים ארגוניים – ציבוריים

- עוצמת הרשות המוניציפאלית
- עוצמת הועדים המקומיים / האגודות החקלאיות וכד'

❖ מאפיינים תכנוניים

- הקף תוכניות מאושרות להרחבה
- זמינות תכנונית לפיתוח פיסי
- הגדרות בתוכניות מתאר סטטוטוריות

משתנים אלה מוצגים בשלב זה לצורך המחשה בלבד, ואין ספק כי יש מקום להמשיך ולתת את הדעת על הגדרתם וחיפוקם.

אפיון המועצות והישובים – כבסיס להגדרת דפוסי החתערבות וההעדפות בתחומים השונים

על בסיס משתנים כאלה ימופו כלל הישובים ותיווצר מפת "רגישויות" של כלל הארץ אשר מבחינה בין הרשויות המוניציפאליות ולעיתים אף בתוכן (שכן המועצות האזוריות אינן אחדות וישנה שונות רבה בין הישובים בכל מועצה) לצורך הגדרת תאי השטח ויחידות ההתייחסות המתאימות להתערבויות הרלבנטיות.

מדרג התערבות - דוגמא

על בסיס ניתוח ואפיון מהסוג המוצע תתקבל מפה המציגה את הישובים הכפריים בישראל על בסיס מדרג המאפשר לכוון סוגי דפוסי התערבות. המדרג נדרש לעבודה מתודולוגית מקיפה, אולם לצורך ההמחשה ניתן להצביע על מספר דוגמאות העשויות לנבוע ממהלך שכזה:

ישובים מועדפים לצורך:

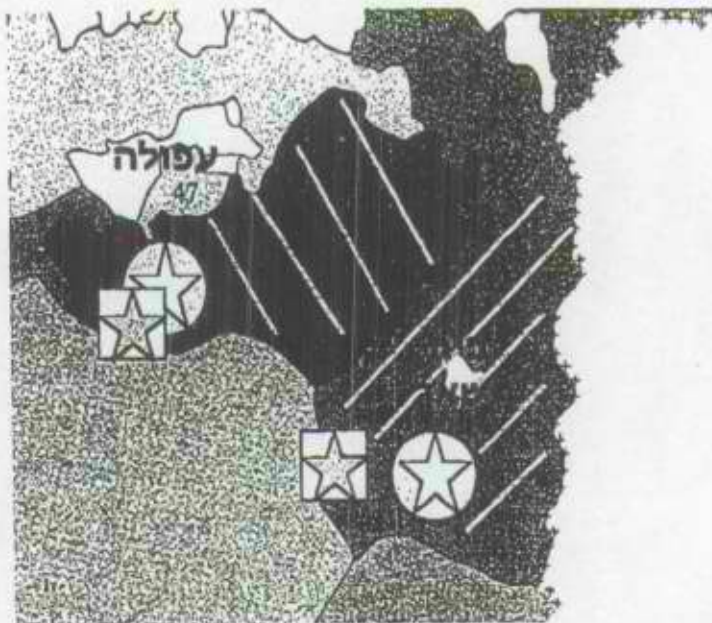
- ❖ מערך ישובים ייחודי - התערבות כוללת
- ❖ פיתוח מטה היבטים חברתיים - כלכליים
- ❖ פיתוח מוטה פירבור
- ❖ פיתוח מוטה חקלאות
- ❖ פיתוח מוטה דמוגרפיה
- ❖ פיתוח מוטה פרנסות חלופיות (תיירות / תיעוש)
- ❖ הנעת תכנון והסרת חסמים
- ❖ יישובי קו תפר

מצ"ב תשריט המאפשר להמחיש משמעותו של המדרג אשר ייוצר בהתייחס לאזור נבחר לצורך ההמחשה.

תשריט מס. 1: עמק בית שאן וחגלבוע

מקרא:

-
 אזור להתערבות כוללת
-
 יישובי קו התפר
-
 פיתוח מוטה דמוגרפיה
-
 פיתוח מוטה חברתי-כלכלי

התכנית לפיתוח המרחב הכפרי

(מוגשת לוועדת מנכ"לים 08.12.2002)

מבוא .1

ההתיישבות הכפרית מילאה וממלאה מאז ותחילת דרכה לפני יותר ממאה שנים, מטרות ותפקידים לאומיים מרכזיים, ברבות השנים חלו שינויים בסדרי העדיפות של הלאום והמדינה. כתוצאה מכך השתנו המטרות ותפקידים של ההתיישבות הכפרית, וכיום ניתן להציגן כך:

1. שמירה על קרקעות המדינה ומקורות המים בקיום שיגרת חיים, עיבוד הקרקע ורעה.

2. שמירה על שטחים פתוחים וירוקים ומשאבי טבע.

3. ענף כלכלי יצרני המקדם מו"פ, התמחות ותשובות טכנולוגיות מתקדמות עם מכפיל כלכלי תעסוקתי.

4. אבטחת הספקת מזון (טרי בעיקר).

5. פריסת ופיזור מאוזן של אוכלוסייה בכל מרחבי הארץ, כולל אזורי גבול ופריפריה.

6. שמירה ופיתוח של פלורליזם חברתי כלכלי וטיפוח תרבות ומסורת כפרית.

מטרות התכנית .2

מטרת על 2.1

פיתוח וחזוק הישובים והמרחב הכפרי בכל אזורי המדינה תוך הגדלת האוכלוסייה, חזוק התשתיות הפיזיות, הארגוניות, החברתיות והחינוכיות וטיפוח החון האנושי, בשילוב עם שימור השטחים הפתוחים ומשאבי הטבע וזאת כדי לאפשר למערכת ההתיישבותית לעמוד במטרותיה ובתפקידיה.

יעדים 2.2

2.2.1 יצירת תנאים לקיום אוכלוסייה והתיישבות כפרית בת-קיימא לכל מגוון צורותיה, להיקף מקומי ואזורי שיבטיח קיום שירותים ברמה סבירה, חברה רב-דורית ופעילות כלכלית יציבה ומגוונת.
גיבוש ישובים בסדרי גודל שיבטיחו מסה קריטית לקיומם.

2.2.2 ייצוב ופיתוח אזורי הספר/הפריפריה, תוך מתן סיוע מיוחד לישובים שבמצוקה ולישובים שלא הגיעו לסף סביר של התפתחות חברתית-כלכלית.

2.2.3 חיזוק החקלאות, קידומה ופיתוחה כמגזר כלכלי המתפתח בהתאם לכללי השוק, תוך מתן עדיפות לפיתוח יזמות בייצור, תעשיית תשומות חקלאיות, שחרור מכבלים אדמיניסטרטיביים ועידוד השקעות ממשלתיות בפיתוח תשתיות, מו"פ, הדרכה ומערכות מידע, שיאפשרו הגברת כושר התחרות בענפים בהם יש לישראל יתרון יחסי.

2.2.4 מתן תמיכה ועידוד ממשלתי לקיום ופיתוח פעילות כפרית כלכלית מגוונת, בנוסף לחקלאות כגון תיירות ונופש, עיבוד תוצרת חקלאית, תעשייה ושירותים שונים.

2.2.5 הקצאת משאבים מיוחדים לפיתוח טכנולוגיות ייצור חליפיות, כדי לפתור את בעיית כח האדם בחקלאות ובעיית העובדים הזרים.

2.2.6 שיפור וייעול המערכת הארגונית-חברתית בכפר ובאזור, כולל התאמות ושינויי סיווג היישובים החקלאיים, תוך שאיפה לשילוב מרחבי ולשיתוף פעולה מירבי של כל צורות ההתיישבות הכפרית והעירונית והתאמתם למציאות המשתנה.

2.2.7 שימור של שטחי החקלאות כחלק מרכזי במערך השטחים הפתוחים בתכנון, חקיקה והקצאת משאבים לפיתוח טכנולוגיות קיימות וחדשות ועידוד השימוש בחומרים מתאימים ושיטות ידידותיות לסביבה. התאמה והסדרה במדיניות קרקעית וחקיקה של כללי השימוש בקרקע חקלאית בהתאם לכיווני התפתחות החקלאות וצרכי הפיתוח הלאומי.

2.2.8 התאמת מדיניות המקרקעין לשינויים בחקלאות ובכפר, כולל הגמשה בנגישות לעיבוד הקרקע והסדרת זכויות החקלאים בקרקע וזכותם לעסוק בחקלאות.

2.2.9 פיתוח מקורות מים וטיהור מי קולחין, במטרה לאפשר העברה הדרגתית של מים שפירים מהחקלאות לעיר בתמורה למי קולחין מהעיר לחקלאות, תוך שמירה על איכות הטיבה וכן התאמת כללי הקצאת המים איכותם והגמשתם בהתאם לשינויים בחקלאות ובכפר.

2.2.10 ייעול ושכלול מערכות השיווק של תוצרת חקלאית טרייה, תוך צמצום פערי התווך לרווחתם של החקלאים והצרכנים כאחד, תוך עידוד מיתוג בחקלאות על בסיס גיאוגרפי.

2.2.11 הגדלת נגישותו של הכפר והמרחב הכפרי למרכזי אוכלוסייה ומידע, תוך שיפור אמצעי התחבורה והתקשורת.

2.2.12 שיקום ושיפור תשתיות פיזיות כגון: כבישים, חשמל, תקשורת, מים, ביוב, ניקוז ומבני ציבור.

2.2.13 שיקום ושיפור תשתיות מוניציפליות, חברתיות, חינוכיות, בריאותיות ובטחוניות.

2.2.14 עידוד פעילות תעסוקתית מגוונת כגון תיירות, מסחר, מלאכה ותעשייה.

3. מאפייני התכנית

- 3.1 התאמת מרכיבי התכנית על פי המאפיינים המיוחדים של אזורים שונים במרחב הכפרי.
- 3.2 גיבוש מרכיבי התכנית תוך יצירת הסכמות ותיאום מירבי עם ובין משרדי הממשלה.
- 3.3 צירוף גופים לא ממשלתיים כמשתתפים ותורמים לתכנית: הסוכנות היהודית והחטיבה להתיישבות, קק"ל, מפעל הפיס, קרנות, ארגון המועצות האזוריות ותנועות ההתיישבות.
- 3.4 איגום התקציבים לביצוע התכנית יתבסס בעיקר על תקציבים בהיקף הקיים אך יסתייע בתוספת תקציבים אשר תשקף את חשיבות התכנית.
- 3.5 פריסת הפעילות והתקציבים תתחשב במצב המשק הצפוי לתקופה הקרובה ויתרכז במהלך שנת התקציב 2003 בפעולות היערכות, תכנון, תיאום וגיבוש מרכיבי התכנית.
- 3.6 התכנית תימשך כחמש שנים כאשר מידי שנה תיבדק מידת עמידתה במטרותיה ויעדיה ויתבצעו בה עדכונים והתאמות כנדרש.

3.7 המבנה הארגוני ליישום התכנית

משרד החקלאות יהיה המשרד האחראי על פיתוח – גיבוש, יישום וקידום ביצוע התכנית. במסגרת המשרד תוקם רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות, הרשות תפעל ליישום פעולות הפיתוח ותכלול צוות מקצועי מתאים, הרשות תישען על גורמים מקצועיים במשרד ומחוצה לו. לרשות יהיה תקציב שנתי אשר ייועד לפעולות פיתוח הכפר והיא תתכנן ותיוזם את פעולותיה בתיאום ובשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה וארגונים נוספים הנוגעים בדבר. עד, לבניית המערכת הארגונית החדשה יפעל בתפקיד הרשות צוות מקצועי במשרד החקלאות.

4. מרחב תחולת התכנית

התכנית תחול על המרחב הגיאוגרפי כמוצג במפה המצורפת. כאמור, מרכיבי התכנית יחולו באופן בררני ומותאם למיקום הגיאוגרפי, לרמה החברתית-כלכלית, לתחולת תכניות סיוע ממשלתיות אחרות ולשיקולים נוספים עליהם יוחלט.

הצעת החלטה בנושא:

קידום ויישום "התכנית לפיתוח המחרב הכפרי"

ועדת המנכ"לים אשר הוקמה על פי החלטת ממשלה מספר _____ מיום 2002, מאשרת את המתווה ליישום התכנית כפי שהוגש לה בדיון זה על ידי מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר והוראת למנכ"ל המשרד להתחיל בביצוע הפעילות המפורטת להלן:

1. סריקה מפורטת של פעילויות ותקציבים אותן ניתן להפנות לטובת ביצוע התכנית בכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ובארגונים חוץ ממשלתיים כגון הסוכנות היהודית, הקק"ל, מפעל הפיס, ארגון המועצות האזוריות, תנועות ההתיישבות וכו'.
2. איגום תקציבים מן המקורות המפורטים לעיל בהיקף שיפורט בהמשך.
3. קביעת סדרי קדימות ועדיפות.
4. הקמת רשות לפיתוח הכפר וההתיישבות אשר.
5. ביצוע המפורט לעיל יסתייע בהנחיות הנהלות המשרדים וילווח במאמץ ליצירת הסכמות רחבות ככל האפשר במשרדים וביניהם בכל הקשור להיקף התקציבים המוקצים לתכנית ובאופן ביצוע התכנית.
6. מנהלי המשרדים המשתתפים בתכנית ימנו איש קשר ברמת סמנכ"ל, בכל משרד, אשר ירכז מטעמו את הפעילות מול הנהלת משרד החקלאות.
7. לוח זמנים
תוך 60 יום (ב- 10.02.2003) תוגש לועדה טיוטת תכנית מפורטת.
כעבר 45 יום (ב- 24.03.2003) תתכנס הועדה לדיון מסכם ולאישור התכנית המפורטת.

יחידת התכנון וההתערבות – דוגמא לצורכי המחשה ודיון ראשוני

דוגמא זו מיועדת להמחיש את דפוסי חנינוח כפי שיקבלו ביטוי בסופו של התהליך על בסיס לימוד החומר, הניתוח והמיפוי כמוצע.
כלל המרחב הכפרי של מדינת ישראל (מועצות אזוריות וישובים כפריים אחרים) ימופה ויאופיין על בסיס מגמות, מאפיינים ושיקולים לאומיים:
למשל:

❖ מאפיינים פיסיים:

- מרחק מהליבה של מדינת ישראל
- קרבה לקו התפר הכולל של מדינת ישראל

❖ מאפיינים חברתיים – כלכליים

- מצב סוציו-אקונומי לאורך זמן
- מאפייני חינוך והון אנושי
- מאפיינים דמוגרפיים לאורך זמן

❖ מאפיינים כלכליים

- שעור הביקוש למגורים באזור
- שעור השקעות ציבוריות / פרטיות באזור
- שעור החקלאות
- שעור הפרנסות החלופיות: שכירים / תיעוש / תיירות וכד'

❖ מאפיינים ארגוניים – ציבוריים

- עוצמת הרשות המוניציפאלית
- עוצמת הוועדים המקומיים / האגודות החקלאיות וכד'

❖ מאפיינים תכנוניים

- הקף תכניות מאושרות להרחבה
- זמינות תכנונית לפיתוח פיס
- הגדרות בתוכניות מתאר סטטוטוריות

משתנים אלה מוצגים בשלב זה לצורך המחשה בלבד, ואין ספק כי יש מקום להמשיך ולתת את הדעת על הגדרתם והיקפם.

אפיון המועצות והישובים – כבסיס להגדרת דפוסי חתערבות וההעדפות בתחומים השונים

על בסיס משתנים כאלה ימופו כלל הישובים ותיווצר מפת "רגישויות" של כלל הארץ אשר מבחינה בין הרשויות המוניציפאליות ולעיתים אף בתוכן (שכן המועצות האזוריות אינן אחדות וישנה שונות רבה בין הישובים בכל מועצה) לצורך הגדרת תאי השטח ויחידות ההתייחסות המתאימות להתערבויות הרלבנטיות.

מדרג התערבות - דוגמא

על בסיס ניתוח ואפיון מחסוג המוצע לתקבל מפה המציגה את הישובים הכפריים בישראל על בסיס מדרג המאפשר לכון סוגי הדפוסי התערבות. המדרג נדרש לעבודה מתודולוגית מקיפה, אולם לצורך ההמחשה ניתן להצביע על מספר דוגמאות העשויות לנבוע ממהלך שכזה:

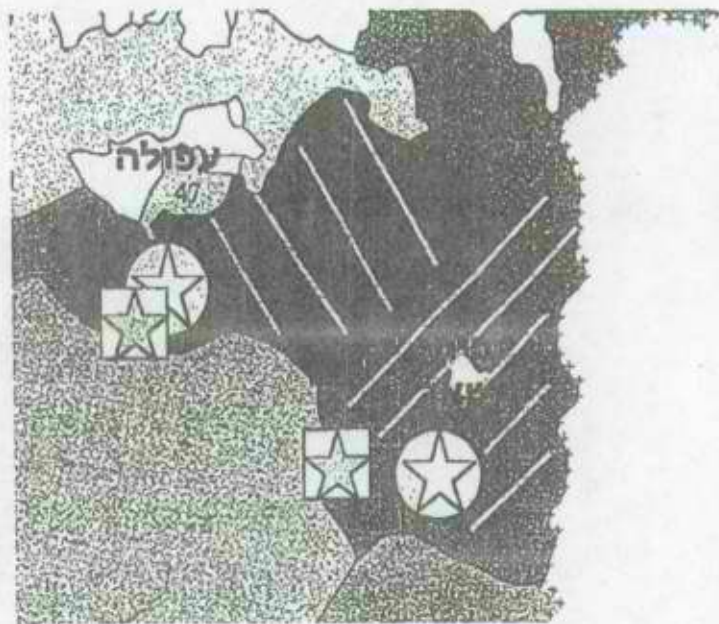
ישובים מועדפים לצורך:

- ❖ מערך ישובים ייחודי - התערבות כוללת
- ❖ פיתוח מוטה היבטים חברתיים - כלכליים
- ❖ פיתוח מוטה פיזבור
- ❖ פיתוח מוטה חקלאות
- ❖ פיתוח מוטה דמוגרפיה
- ❖ פיתוח מוטה פרנסות חלופיות (תיירות / תעוש)
- ❖ הנעת תכנון והסרת חסמים
- ❖ יישובי קו תפר

מצ"ב תשריט המאפשר להמחיש משמעותו של המדרג אשר ייוצר בהתייחס לאזור נבחר לצורך ההמחשה.

תשריט מס. 1: עמק בית שאן וחגלבוע

- מקרא:
- אזור להתערבות כוללת
 - יישובי קו התפר
 - ▨ פיתוח מוטה דמוגרפיה
 - ▩ פיתוח מוטה חברתי-כלכלי

972 3 9485813

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המשנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון

תאריך: כ"ט חשוון, תשס"ג
4 נובמבר, 2002

דואר נכנס
לשכת המנכ"ל
05-11-2002
שם תיק: _____
מס' סידורי: 1744

לכבוד
מר בארי הולצמן
חברת א.מ.נ.

הנדון: תקשוב כמנוף לפיתוח המרחב הכפרי

1. רצ"ב חומר בנושא.
2. אהוד גלב מרכז את הנושא במשרד, ביקשתי שיכין חומר מפורט בנושא אותו נוכל לשלב במסגרת התוכניות לפיתוח המרחב הכפרי.
3. במסגרת "פיילוט כפר 2000" תמכנו במימון הקמת מערכת תקשוב למועצה האזורית בני שמעון. המערכת כבר מופעלת ורצוי להפיק לקחים מהנסיון.

בברכה,
יוסי ישי
משנה למנכ"ל
ומנהל הרשות לתכנון

העתיקה: איצ'ה לידור – מנכ"ל משרד החקלאות
אהוד גלב – שה"מ
רענן אמויאל – הרשות לתכנון

972 3 9485813

פקדון מ"מ 2002

http://www.shaham.moa.gov.il

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
המחלקה לכלכלת הייצור

17 אוקטובר 2002
י"א השון, תשס"ג

אל: תיק ממ"ד - מנכ"ל
מאת: א. גלב

הנדון: סיכום דיון - "תקשוב כמנוף לפיתוח המרחב הכפרי"

משתתפים: מד"ר רוס - משרד התקשורת, סיגל מורן - מ. א. בני שמעון, נאדין אברהמי - מ. א. יואב, אודי ובר - מ. א. מטה אשר, עופרי דגני - מ. א. יזרעאל, מרים רצבי - מ. מדע, יעקב לוי, אהוד גלב - מ. החקלאות.
התנצלו: דודו אברהם - מ. א. גליל עליון, דפנה בן ברוך - מ. א. משגב, דוד כהן - מ"פ צפון, יונתן אורן - ג'וינט ישראל, ד"ר שלום ברזיל - צמח-חשב.

מטרת הדיון:

- א. להציג תמונת מצב של התקשורת העומדת לרשות המרחב הכפרי - עם דגש על המצוי והאפשרי.
- ב. לבחון היבטי מדיניות תקשוב למרחב הכפרי - כבסיס להכנת דיון והמלצות לוועדת המנכ"לים.

רקע:

שימוש בתקשוב כאמצעי למינוף פעילות כלכלית, תעסוקה, מ"פ, חינוך, תרבות, פנאי ועוד אמור להיות כלי מרכזי להצלחת פיתוח המרחב הכפרי. בהתאם משרד החקלאות ופיתוח הכפר יחם פעילות כזאת. היוזמה משתלבת בהחלטת הממשלה להקים ועדת מנכ"לים בראשות מנכ"ל משרד החקלאות לתיאום וקידום הפיתוח של המרחב הכפרי. הדיון החמץ כדי להכיר את הנושא, את המגבלות האפקטיביות ולגבש רעיונות והצעות למסמך אב. המסמך יוגש לוועדת המנכ"לים לביצוע. בדיון הוצגה תמונת מצב התקשוב כיום בישראל, פילוט מערכת מידע ושירותים במועצה איזורית בני שמעון, פרויקט "מעברים" להשמה, תעסוקה וקידום הכשרת עובדים, תכנית להפעלת ספריות אינטרנט במרחב הכפרי ואילוצי תקשוב העומדים בפני בית תוכנה בפריפריה.

הערות מהדיון:

- א. בעיות המרחב הכפרי כמכלול לרבות תקשוב אינן זוכות לטיפול ממוקד וכולל.
- ב. בהקשר זה אימוץ תקשוב לקידום פיתוח המרחב הכפרי הוא נושא "בשל" עם פוטנציאל תועלת גבוה.
- ג. הפעילות לאימוץ תקשוב מחייב מאמצים שונים לביצוע בסדרה הקצר. הבינוני ולתכנון אסטרטגי.
- ד. הבעיות הטכנולוגיות בתקשוב ניתנות להגדרה ופתרון במסגרת הספקים הקיימים. מאידך אין מסגרת מחייבת לביצוע; בעיות המתעוררות לאחר הסרת מגבלות טכניות דורשות תכנון וטיפול. לדוגמא נניח שעד רמת כל בית יש חיבור לתקשורת בפס רחב או אז איך ואיזה שירותים ישופרו. איך תשופר התעסוקה במרחב הכפרי, איזה יזמות כלכלית ניתן לפתח. מה הסיוע המדרש לכך, וכ"ו.
- ה. "תגידו לנו מה אפשר לעשות" איננה הנחת עבודה מספקת לפיתוח ו/או גיבוש יזמות; אימוץ תקשוב מחייב בפיצוח הסמים תרבותיים וארגוניים - בנוסף לפתרונות טכניים.
- ו. "שפת האינטרנט" היא אנגלית ואין "תוכן עברית" - המהווה מגבלה תרבותית. נושא זה איננו מטופל; מאמצי יזמות לפיתוח איזורי ניתנות לשכפול ואפשר להימנע מכפילויות בתכנון, תמיכה וביצוע יזמות; ט. עדיף לפתח מכלול מערכות - לדוגמא עם פתיחת מפעל להעסיק עובדים מהסביבה ולספק להם שירותי חינוך, חברה, תרבות ורווחה; להקים חשיתית תעסוקתית כוללת מסביב למכללה איזורית - כדוגמת מיגל, תל-חי במ.א. גליל עליון, וכ"ו.

סיכום ונושאים לביצוע:

- א. להציע לכל מועצה איזורית במסגרת הוועדה לפיתוח אסטרטגי ללמוד את הנושא; לגבש בכל מועצה צוות איזורי לזהות הצעות מעשיות ודרכים לביצוען - עם ובלי מעורבות ממשלתית;
- ב. לבקש מכל משרד ממשלתי ולוונטי לקבוע איש קשר אשר ילמד את היבטי המעורבות בקידום שימוש בתקשוב במרחב הכפרי הנוגעים לפעילות כל משרד;
- ג. אנשי קשר אלו, בריכוז מרכזי מסעם משרד החקלאות, יהוו צוות לגיבוש הצעות מעשיות. אלו יכללו זיהוי יעדים מפורשים, פרויקטים מוגדרים, נושאי מדיניות ואמצעים להשגתם - לרבות תיקצוב ייעודי, ועוד. כל אלו לטווח הקצר והבינוני מתוך הכרה בצורך לתכנון אסטרטגי לאומי כדוגמת 20/50.
- ד. לבחון שימוש בפילוט של בני שמעון כדגם לקידום שירותים איזוריים.

תפוצה: י. לידוד - מנכ"ל - משרד החקלאות ופיתוח הכפר

- פרופ' מ. בשארי - מדען ראשי משרד התקשורת
 - מ. גלילי - משנה בכיר למנכ"ל - משרד התקשורת
 - פרופ' ד. לבנון - מדען ראשי - משרד החקלאות
 - י. ישי - מנהל חרשות לתכנון - משרד החקלאות
- משתתפים

40
מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש

כה' בחשון תשס"ג

31 באוקטובר 2002

סימוכין: 7372

לשכת המנהל

06-11-2002

אל: עו"ד מיכל גולדמן – מנהלת מחלקה בכירה – לשכה משפטית

הנדון: מר בארי הולצמן – התקשרות עם יועץ

הועדה לסקר וייעוץ אישרה בישיבתה מיום 24/10/02 התקשרות עם מר בארי הולצמן לסייע לוועדת המנכ"ל בראשות מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לגבש המלצות לממשלה לתכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

העסקתו של מר בארי הולצמן תהיה באמצעות חברת "אמן" החל מיום 1/11/02, בהיקף של 50 שעות עבודה בחודש לתקופה של 4 חודשים.

תשלום בגין הייעוץ, יהיה על פי תעריף יועץ בכיר א', בעבודה מתמשכת (80% מהתעריף) שנקבע ליועצים ע"י הממונה על השכר והסכמי עבודה, מסעיף תקציבי 33.21.01.03.319.

מצ"ב:

1. מכתבו של מנכ"ל המשרד לוועדה לסקר וייעוץ
2. אישור הועדה לסקר וייעוץ להתקשרות

אודה לך על טיפולך להכנת ההסכם עם מר בארי הולצמן.

בכבוד רב,

רחל פנצר

סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש

העתק: מר יצחק לידור – מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

101
התאגדות

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

כה' בתשרי תשס"ג
1 באוקטובר 2002
סימוכין: 7285

אל: מר שאול גירטלר – יו"ר הועדה לסקר וייעוץ

הנדון: מר בארי הולצמן – התקשרות עם יועץ

ממשלת ישראל בישיבתה מיום 1/9/02 החליטה להטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים שתגבש תוכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

לימוד החומר שבאחריות משרדי הממשלה השונים וגיבוש ההמלצות לממשלה תוך פרק זמן קצר, מחייב איש מקצוע המצוי ובקי בנושאים לריכוז והכנת החומר.

לשם כך, אני מבקש להתקשר עם מר בארי הולצמן, אשר שימש כראש אגף תיאום, מעקב ובקרה במשרד ראש הממשלה ובמסגרת תפקידו זה רכש ניסיון רב בתיאום פעולות משרדי הממשלה השונים בנושאים רבים, כולל הכנת מסמכי רקע ועמדה למנכ"ל משרד ראש הממשלה ולראש הממשלה וכן את אמונם הרב של מנכ"ל משרדי הממשלה השונים והנהלותיהם.

מר בארי הולצמן נענה לבקשתי והביע הסכמתו להתקשרות.

אי לכך, אבקשכם לאשר ההתקשרות עם בארי הולצמן מטעם חברת "אמן" – ארגון ומדעי ניהול יועצים בע"מ, לתקופה שבין אוקטובר 2002 – ינואר 2003 בהיקף של 50 שעות חודשיות.

עלות ההתקשרות המבוקשת, בהתאם לתעריף העסקת יועצים של הממונה על השכר במשרד האוצר לפי סיווג יועץ א' כ – 30,000 ₪, תהיה מסעיף תקציבי מס' 33.21.01.03.319.

בכבוד רב,
יחזק לידור
מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

העתק: גבי רחל פנצר – סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
 האגף לנכסים, בינוי ומשק
 דרך המכבים, ראשון-לציון ת.ד. 30 בית דגן, מיקוד 50200
 טל' 9485392 - 03 פקס - 9485851-03

תאריך: 31.10.2002
 מספר: 1946

לכבוד
 גב' רחל פנצר
 סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש

הנדון: התקשרות עם יועץ לפיתוח המרחב הכפרי
 החלטת ועדת סקר ויעוץ 24.10.02

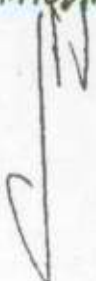
ברצוני להודיעך כי ועדת סקר ויעוץ, בהתאם לבקשת מנכ"ל המשרד החליטה לאשר העסקת מר בארי הולצמן לנושא שבנון.

הועדה סיווגה את ההתקשרות כשייכת לתקנה 5 הפטורה מחובת מכרז וכן בנסיבות של יחסי אמון מיוחדים לא קיימת אפשרות לקבל הצעות נוספות.

היועץ יועסק באמצעות חברת "אמן" בהתניה מפורשת כי היא תעסיק את מר בארי הולצמן בלבד. היקף ההתקשרות - עד 50 שעות עבודה בחדש לפי תעריף של יועץ א' לתקופה של 4 חודשים בלבד.

בברכה

שטרן יעקב
 ממונה מכרזים
 והתקשרויות

העתק
 ש.גירטלר יו"ר ועדת סקר ויעוץ
 י.קיסר חשב המשרד
 הלשכה המשפטית - כאן
 משרד האוצר יו"ר ועדת הפטור אגף החשב הכללי
 ותיק סקר ויעוץ ✓

מכתב

UNIVERSITY OF HAIFA אוניברסיטת חיפה
 המכון לחקר ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי
 THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA

23/10/02

לכבוד

מר שי חרמש

חבר

על ידי גב' שרה'לה דנין

הסוכנות היהודית

ירושלים

הגידון: הקמת מרכז לחקר המרחב הכפרי

.ח.י.

מזכירי התנועה הקיבוצית בשיתוף המכון לחקר הקיבוץ, פועלים להקמת מרכז אקדמי לענייני המרחב הכפרי.

אנו סבורים שאפשר לגייס מספר גופים ציבוריים התומכים ברעיון על מנת להוציאו אל הפועל. פנינו לשם כך לשורה של ארגונים כגון, משרד החקלאות, מרכז המועצות האזוריות, הק.ק.ל. ועוד.

הנני מעונינת להיפגש עמך כהקדם, ולהסביר את הרציונל, התוכניות של הקמת מרכז זה והמשמעות הכספית.

מאחר שאנו מבקשים לזמן פגישה של כל אותם גופים בקרוב, לפני סיום השנה האזרחית הנוכחית, אבקשך לקבוע לי מועד מוקדם ככל האפשר. חומר לעיונך יישלח לפני הפגישה.

בתודה ובברכה,

ד"ר גילה אדר

ראש המכון לחקר הקיבוץ

מדינת ישראל
המשרד לאיכות הסביבה
המנהל הכללי

יו"ב

ירושלים, ט"ז חשוון, תשס"ג
22 אוקטובר, 2002

דואר נכנס
לשכת המנכ"ל
30-10-2002
שם חיק: _____
מס' סידורי: 1726

לכבוד
מר איצ'ה לידור
מנכ"ל משרד החקלאות
ת"ד 30
בית דגן 50200

איצ'ה שלום רב,

הנדון: מינוי נציגי המשרד לועדת מנכ"לים – פיתוח המרחב הכפרי

בהמשך להחלטת ממשלה מספר 2486 מיום 1 בספטמבר 2002, אני ממנה בזאת את:

- א. ד"ר יוסי ענבר – סמנכ"ל בכיר לתשתיות
- ב. ד"ר שלמה קפואה – ר' אגף לאגרואקולוגיה
- ג. מנחם זלוצקי – ר' אגף לשימור שטחים פתוחים

כנציגי המשרד בועדה שבנדון אשר מטרתה גיבוש תכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

בברכה

שמואל הרשקוביץ

העתקים: צחי הנגבי – השר לאיכות הסביבה

עו"ד גדעון סער – מזכיר הממשלה

ד"ר יוסי ענבר – סמנכ"ל בכיר לתשתיות

ד"ר שלמה קפואה – רא"ג אגרואקולוגיה

מנחם זלוצקי – ראש אגף לשימור שטחים פתוחים

שלום עם הסביבה

המשרד לאיכות הסביבה
وزارة جودة البيئة
Ministry of the Environment

מכתב תודה - מכתב

מכתב
מכתב תודה

UNIVERSITY OF HAIFA

אוניברסיטת חיפה

המכון לחקר ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי

THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA

15.10.02

דואר נכנס
 לשכת המנכ"ל
 16-10-2002
 שם חיק: _____
 מס' סידורי: 1518

מכתב
מכתב תודה
מכתב תודה
מכתב תודה

א.נ.ו

מכתב תודה
מכתב תודה
מכתב תודה
מכתב תודה

מכתב תודה

מכתב תודה

מסמך ייסוד להקמת המרכז לחקר המרחב הכפרי

חלק א. סיבות להקמתו, מטרות ותועלות צפויות

א. שם

המרכז לחקר המרחב הכפרי (המחמ"כ), באוניברסיטת חיפה.

ב. המרכז לחקר המרחב הכפרי - סיבות להקמתו

- המרחב הכפרי כולל את כל היישובים השייכים למועצות האזוריות. כתוצאה משינויים רבים שחלו במהלך השנים האחרונות עלה הצורך בהקמת מרכז מידע וחקר עבור המרחב הכפרי. נציין אחדים מהם:
- א. המושב והקיבוץ עברו שינויים רבים בעשור האחרון כגון התערערות האגודה השיתופית, ירידת חלקה של החקלאות כמקור פרנסה ביישובים חוץ צמצום התמיכות הממשלתיות וביטול מרבית מכסות הייצור. בו בזמן עלה חלקם של מפעלי התעשייה, השירותים ועבודת חוץ בפרנסת החברים. גדלה השתתפות המתיישבים בשוק העבודה כעובדים וכמעסיקים וגדלה התלות בשירותים הניתנים על ידי גורמים שמחוץ לקהילה. היישובים לגווניהם נפתחו לקליטה חברתית המשנה את פני האוכלוסייה. במשק המשפחתי בוטלה הערבות ההדדית והפעילות היא פרטנית על בסיס ענפי. גם בתנועה הקיבוצית צומצמה הערבות ההדדית והשפעת התנועות על התנהגות הקיבוצים קטנה. לאור זאת חל גיוון רב בהתנהלותם.
- שינויים אלה ואחרים מטשטשים את ההבדלים בין צורות התיישבות הוותיקות ומאפשרים השוואות מסוימות ביניהם.
- ב. התנועות ההתיישבותיות והארגונים האזוריים צמצמו את תחומי פעילותם. בנוסף, השתנו יחסי הגומלין בין האגודות החקלאיות והשיתופיות, הוועד המקומי והמועצה האזורית. נוצר שיווי משקל חדש ביחסי הכוחות בין כל הגופים הללו וצורך להגדרה מחדשת של מבנה וחלוקת תפקידים.
- ג. עם הקמת המצפים בגליל וההתיישבות הרחבה באזורים הכפריים, נוצר מחל התיישבותי חדש במרחב הכפרי והוא היישוב הקהילתי. הקמת כפרים אלה הוסיפה ממדים חדשים וגיוון לצורות היישוב המסורתיות של המרחב הכפרי.
- ד. הקמת אזורי תעשייה במרחב הכפרי משנה את פני הנוף הפיזי התעסוקתי והדמוגרפי של המרחב. על פי התפיסה התכנונית של מדינת ישראל המבוטאת בתוכנית תמ"א 35 אמור המרחב הכפרי לשרת את המרחב העירוני ולהיות הריאות הירוקות של מדינת ישראל. התוכנית לא מגדירה אמצעים להבטחת השמירה על גבולות המרחב הכפרי ועל שימור ערכי הנוף והחברה בו.

ה. כל השינויים שתוארו דוחקים את המרחב הכפרי לשולי הפריפריה הכלכלית, הפוליטית והחברתית בישראל.

ו. המכון לחקר הקיבוץ באוניברסיטת חיפה והמרכז לחקר ההתיישבות והפיתוח האזורי ברחובות היו הזרועות המחקריות ומקור המידע והידע לקהילות ההתיישבותיות ותנועותיהן ולקהילות המדעיות בארץ ובעולם. זה מספר שנים שהמרכז לחקר ההתיישבות ברחובות איננו פועל ולתחומי המחקר בהם עסק בעבר אין מחליף.

ג. מטרות ויעדים

מטרות

1. איגום מידע ועריכת מחקרים הגועים למרחב הכפרי בישראל.
2. מעקב אחר תהליכי שינוי.
3. גיבוש המלצות שיסייעו בקביעת מדיניות ויעמדו לרשות מקבלי ההחלטות.
4. פרסום חומר בכתבי עת מדעיים וציבוריים.

יעדים:

1. הקמת מרכז למידע ולמחקר, שייכלול: מאגר ביבליוגרפי ומאגר נתונים מרכז המידע יושתת על בסיס איסוף מידע קיים ממקורות שונים ו/או קישורים והפניה אל מקורות אלה. המידע ייעמד לרשות היוזמים, חוקרים בלתי תלויים וגופים קובעי מדיניות.
2. עידוד מחקרים בנושאי המרחב הכפרי, על ידי מתן מלגות ומענקי מחקר בנושאי הליבה של המרחב הכפרי. ייזום פרסומים מטעם המרכז ומטעם גורמים אחרים.
3. הסתייעות בדיסציפלינות המגוונות הקיימות באוניברסיטת חיפה ובשירותיה לחוקרים כדי ליצור מחקרים רב תחומיים בנושאי המרחב הכפרי.
4. מתן שירותי ייעוץ לסטודנטים, חוקרים ומוסדות העוסקים בתחומי מחקר והוראה רלבנטיים.
5. עריכת ימי עיון.
6. יצירת קשרים מדעיים עם מוסדות אקדמיים בעולם העוסקים בחיבטים של המרחב הכפרי.

ד. תחומי המחקר

נושאי הליבה: נושאים הקשורים לחיזוק הקהילות הכפריות:

1. פיתוח ובינוי קהילה
2. צמיחה כלכלית ודמוגרפית
3. תנועת אוכלוסייה – קליטה והגירה
4. מבנה מעסוקתי ושוקי עבודה

5. משמעות האופי הכפרי של המרחב והבטחת המשכיותו
6. חילופי דורות וקליטת צעירים
7. הפלורליזם החברתי והתרבותי
8. חקר המערכות הארגוניות - המקומיות והאזוריות

נושאים משיקים - דוגמאות:

1. פיתוח תשתיות כלכליות, תחבורתיות ופיזיות בהקשר לשוק העבודה
2. אקולוגיה כללית, הגנה ושימור הסביבה הכפרית הירוקה
3. קשרים בין שימוש קרקע לאורח חיים כפרי
4. מסורות תרבותיות
5. סיפורי חיים ועדות

ה. תועלות צפויות

1. המרכז יאסוף ויגיש מידע נדרש למקבלי החלטות, קובעי מדיניות ואמצעי התקשורת.
2. פעולת המרכז תאפשר הבנה טובה יותר של תהליכים במרחב הכפרי כתשתית לקבלת החלטות וקביעת מדיניות.
3. המרכז יתרום להשגת איזון בדיווחי התקשורת ולפיתוח דיאלוג הגון בתוך החברה הישראלית, בנושאים הקשורים למרחב הכפרי והפריפריה בישראל.
4. פריסת מחקרים על פני כל צורות היישוב במרחב הכפרי יאתר תהליכים כלליים ויאפשר השוואה בין אוכלוסיות וצורות התיישבות שונות.
5. קיום המרכז יעודד יצירת קשרים בינלאומיים, בעיקר עם ארצות מפותחות להן בעיות דומות.

חלק ב'. המבנה הארגוני

1. מעמד המרכז באוניברסיטה:

המרכז לחקר המרחב הכפרי (להלן מחמ"כ) הוא חלק מהמכון לחקר הקיבוץ. ככזה, כל ההתנהלות מול מוסדות האוניברסיטה נעשית בין המכון המיצג את המרכז, לדשות המחקר המיצגת את אוניברסיטת חיפה.

המשמעות:

ראש אחד וועד מנהל אחד למכון ולמחמ"כ.
 הראש, הוועד המנהל, והתקצוב, נקבעים על פי החוזה בין המכון לחקר הקיבוץ ואוניברסיטת חיפה.
 כל התגמולים הכספיים מטעם האוניברסיטה מגיעים למכון, כמו גם ההתחשבות כלפי האוניברסיטה. (יש אפשרות לנהל חשבון נפרד למחמ"כ.)
 המכון מקצה למחמ"כ את השטח הדרוש בתוך המתחם הניכחי, שירותי משרד ומינהל, לכל חוקרי המחמ"כ מעמד של עמיתי מחקר באוניברסיטת חיפה.

ז. בסיס להסכם בין השותפים:הגופים המקימים:

התנועה הקיבוצית
 תנועת המושבים
 אוניברסיטת חיפה באמצעות המכון לחקר הקיבוץ
 הסוכנות היהודית, המחלקה לישראל
 משרד החקלאות
 מרכז המועצות האזוריות
 מינהל מקרקעי ישראל
 ק.ק.ל.

ח. מבנה ארגוניועד מנהל

בראש המרכז עומד וועד מנהל המורכב מנציגי האוניברסיטה, המכון והמחמ"כ על פי העקרונות המחייבים של אוניברסיטת חיפה.
 הוועד המנהל קובע מדיניות שנתית, מפקח ומבקר את הפעילות ואת ההתנהלות הכספית. הוועד מאשר את הרכב הוועדה המדעית המייעצת.

וועדה מדעית

למרכז יש וועדה מדעית מייעצת רחבה, המורכבת ממומחים בתחומי המחקר שהוגדרו כתחומי הליבה.
 הוועדה המדעית בוחרת את התוכניות המדעיות, את הפרסומים ואת חלוקת המלגות. הוועדה ניתנת חוות דעת בכל אחד מן הנושאים. חוות הדעת מוגשות לוועד המנהל.

הנהלה פעילה

הוועד המנהל ימנה הנהלה פעילה הכוללת מנכ"ל, מנהל/ת כספים, נציג הוועד המנהל ונציג הוועדה המדעית.

חבר נאמנים

כל הגופים המקימים ישלחו נציגים לחבר הנאמנים. חבר הנאמנים יבקר את פעולות המחמ"כ, את התנהלותו הכספית, וידאג לאינטרסים שלו.

11-12-2002
כ"ב

פנימי אזור:
מסמך מצוה הארץ והתורה
ד"ר

1-1
אזורי
אזורי

12.11
הצעת
הולג
אזורי
אזורי

יורם
כ"ב
אזורי
אזורי
אזורי

תכנון 20001002 15.10.02 Y.C.PORAT D-תכנון 2001

תמצית מנהלים אופרטיבית לפגישת מנכ"ל
הצעת הליך עבודה לשיפוט "פרויקט משק שיתופי"
במסגרת פרויקט כפר 2000: מוגשת לדיון מנכ"ל ע"י:
יורם פורת ואילנה הורנשטיין

- מכאן נעבור להגדרות של מסגרות ונהלים מומלצים לעבודה בכפר 2000 על מנת שיוכלו לשמש מסגרת לעבודה ולהערכת המשאבים, התקציב והבקרה:
1. על המשק להקים צוות מוביל מקומי לקבלת החלטות פנימיות, אותן הוא מתעד בכל שינוי והחלטות משמעותיות שהוא מבצע. תפקידי הצוות הפנימי להוביל את מכלול ההחלטות החברתיות, קהילתיות, ארגוניות ומשקיות על דעת אנשי המשק במסגרת החלטות לניסיונית.
 2. במקביל לכך ימנו הארגונים והמשרדים הרלוונטיים המובילים אנשי מקצוע להקמת צוות הינוי.

המשרדים והגופים העיקריים המומלצים להוות את הגרעין המוביל:
ואשר יונדרו כצוות הינוי אופרטיבי:
אנשי המשק: מרכז ומזכיר
משרד החקלאות המחוזי והארצי (רשות לתכנון)
המועצה המקומית
התנועה
המפעלים האזוריים

בנוסף מומלץ להרחיב ועדת הינוי באנשי המוסדות הבאים: על פי הצורך.
משרד השיכון
איכות הסביבה
תעשייה ומסחר
תיירות ומשרדים אחרים כבריאות, ביטחון וכו' בהתאם לנושאים.

אמות המידה המרכזית לבחירת השותפים: תרומתם הפוטנציאלית של המוסדות, כולל הערך הייחודי של הגורם האנושי שיהיה זמין להשתתף ולחרום לתכנית.

בד"כ יש מקום וצורך בליווי של עו"ד המומחה בתחום, ארכיטקט, ומומחה למנהל, וכן כל מומחה ייחודי שיודע ויומלץ מראש ע"י צוות הינוי האופרטיבי.

ההחלטות התכנוניות, המשקיות והכלכליות תקבענה במשותף ע"י המשק ומלוויו. ההחלטות החברתיות, ערכיות וארגוניות: ע"י המשק עם מלוויו הנבחרים על ידו. תהליך ההסכמה הפנימי מהווה תנאי הכרחי ראשוני להמשך התהליך.

הצעת הליך עבודה לשיפום "פרויקט משק שיתופי"

במסגרת פרויקט כפר 2000: מונשת לדיון מנכ"ל.

(מיזמה לדיון)

המשק יבין תכנית כוללת (פרוגרמה) הכוללת:
תאור מצב קיים
זיהוי הבעיות והיתרונות במצב קיים
הגדרת החזון, האתגרים וכווני השינוי האסטרטגיים
הגדרת החלופות והפרויקטים המוצעים
שיפום התכנית הכוללת והפרויקטים המשותפים, והפרמניים

כל התכנית תהיה מתועדת בכל שלב: באמצעות פרומוקולים. הפרומוקולים יהוו חלק ממסמכי ההסכמה שיאפשרו יחד עם מסמכים נוספים שיוצגו, כמסמכי רקע לשיפום התכניות והמשאבים הנדרשים למימוש התכניות.

התכניות תתבססנה על תכנית אב אינטגרטיבית שתוסכם ע"י כל השותפים ואשר ממנה יגורו המשאבים הנדרשים על פני לוח זמנים.

הפרויקטים יכללו את הנושאים הבאים:

- א. תכנון של הקהילה החברה והמבנה הארגוני.
- ב. תכנית פיתוח של התשתית: לשירותים וייצור
- ג. תכנית פיתוח לשירותים לסוגיהם: שירותי קהילה ופרט
- ד. תכנון ופיתוח ענפים חקלאיים ברמת המשק
- ה. תכניות עסקיות של יזמים בודדים או שותפויות כולל הכשרתם והקמתם.
- ו. מיזמים משותפים עם גורמי חוץ.

המשק בעזרת הצוות המלווה, יבין תכנית עסקית הכוללת תזרימי מזומנים ובתוכם מפרמי הפרויקטים העסקיים והקהילתיים כמוצג לעיל.

כמו כן תוצג תכנית מקורות ושימושים כוללת.

הפרויקטים העסקיים והכלכליים יבחנו על פי אמות מידה עסקיות (ראה נספח) - 7 ח' 3
הפרויקטים של תשתית וקהילה יבחנו על פי קריטריונים המופיעים בנספח. - 8 ח' 4

במסגרת כפר 2000 יוגדר מראש שיעור המימון, אשר אמור להיות גבוה מהמקובל עבור המשק על פי הגדרתו המריטוריאלי המוסכמת. לדוגמא: ב 10%-20 מהמקובל באזור שעודי המימון הכוללים, לכ"א מהנ"ל לא יעלו על 50%..

מקורות לאיגום משאבים:

מימון המשרד על תכניות הפיתוח של המשק, המאושרות ע"י צוות ההיגוי והמשרד.
מימון לחונכות עסקית ומיזמים תיירותיים בהתאם להסכם עם משרד התיירות.
בתוך כך: יחידות אידוח ע"י משרד התיירות ואמרקציות חקלאיות "קמנות" ע"י המשרד. (יש להגדיר בהיקף, בסכומים..)

כמו כן יכללו באיגום המקורות המקובלים מהמועצה המקומית והמשרדים השונים האחרים, זאת לאחר שהשתתפו בשיפום התכנית והסכמה על חלקם בתוכה. (דרג מנהלת מנכ"לים)..(להשלים לאחר הדיון)

נספח מס' 1: הרציונל העומד מאחורי הצעת מסגרת ונוהלי העבודה: של: "הליך לשיפוט פרויקט משק שיתופי.

במסגרת פרויקט כפר 2000: מוגשת לדיון מנכ"ל ע"י:
יורם פורת ואילנה הורנשטיין

רקע: בתכנית כפר 2000 אושרו ע"י המשרד שלושה משקים: רמות נפתלי, נבטים ודוברת. מטרת העבודה במשקים: ללמוד על גבי משקי מודל אלו את תהליכי העבודה המתאימים והראויים, כדי להפיק מהם את הלקחים לשיטות ונוהלי עבודה עתידיים שיונחלו במסגרת "פרוייקט כפר 2000". (בנוסף כמובן, לפתרון אד הוק של הבעיות במשקים הנדונים והכנסתם למעגל הפיתוח כלהלן)

מטרת פרויקט כפר 2000: ליצור דינמיקת פיתוח שתוביל למטרות והיעדים הבאים: (ציטוט ממסמך כפר 2000-הרשות לתכנון)
" התכנית ממליצה לאמץ את המטרות הבאות כיסוד למדיניות ממשלתית בפיתוח המרחב הכפרי.

מטרת על: פיתוח המרחב הכפרי באמצעות הגדלת האוכלוסייה, פיתוח וגוון הבסיס הכלכלי והתשתיות תוך שילוב עם שימור השטחים הפתוחים ואיכות הסביבה.
מטרות:

- א. חיזוק הקהילה הכפרית
- ב. גוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי ייחודי.
- ג. שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשי ידי אדם, ושילובם עם הכפר.
- ד. עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב ייחודית בעלת אופי כפרי. " (סוף ציטוט מהמסמך: תכנית כפר 2000) פירוט נוסף ליעדים אלו, המופיעים במסמך המקורי ראה בנספח למסמך הנדון. נספח 5 א ו ב

מן הראוי לציין כי יעדים אלו מהווים נדבך נוסף על יעדי החקלאות (7 במספר) המופיעים אף הם במסמך כפר 2000 ומוצגים בהמשך כנספח.

במילים אחרות: היעדים של תכנית כפר 2000 אינם זהים לאלו של יעדי החקלאות, אלא הם נוספים ומשלימים להם ולפיכך גם מתכונת העבודה של מימון החקלאות הנוכחית אינם מתאימים לה ויש לבנות שגרת עבודה מיוחדת לתהליכים הייחודיים שיבנו במסגרת "תכנית כפר 2000".

אין זה אומר כי יש לבנות מסגרת מנהלית אחרת, נהפוך הוא, ניתן ורצוי להסתמך על המערכת הארגונית היעילה הקיימת, אך זה בתנאי שעקרונות העבודה נוהליה והקריטריונים על פיה עובדים יהיו תואמים את המטרות ויעדי פרויקט 2000 והאנשים המשתתפים בתהליכי קבלת ההחלטות יפנימו את המיוחד הנדרש כדי לממש את המטרות והיעדים הללו.

במצב הנוכחי כפי שנוכחנו, עדיין מנסים להכפיף את פרויקט כפר 2000 לכללי מינהלת ההשקעות בחקלאות, דבר שאמור להוביל לכשלון המבצע מאחר ומדובר בשתי מערכות פיתוח שונות.

נספח מס' 1: הרציונל העומד מאחורי הצעת מסגרת ונוהלי העבודה: של: "הליך לשיפוט פרויקט משק שיתופי. עמוד 2
מסמך טיוטה לדיון מנכ"ל: המשך:

נמחיש בדוגמא אחת מיני רבות: בחקלאות, בד"כ, אמות המידה העיקריות למימון פרויקטים, בחקלאות במושבים וקיבוצים, הם בעיקרון, אותן אמות מידה. זאת לא ניתן ליישם כשמדובר בפרוייקטים בקיבוץ או במושב שנתונייהם המבניים הארגוניים והקהילתיים הנם שונים, כולל תהליכי קבלת ההחלטות המשקיות, והצריכה הציבורית והפרטית.

הגורם היחיד שיכול להיות שווה או דומה יהיה בתכניות העסקיות המתייחסות ליזמויות האישיות שתתפתחנה במשק הפרטי והשיתופי.

אבל, כפי שנלמד בפיילוטים השונים, אין דומה תהליך שיקום ושילוב קהילה קיבוצית ממושבת, וכן לא נושאי ההיקפים המינימליים, המכסימליים והאופטימליים לפיתוח הענפים והשירותים השונים. ולכן קביעת תקני גדלים וסטנדרטים המבוססים על היקפי פיתוח ויצור "מוסכמים ומקובלים" לא יתרמו אלא אף יזיקו.

נושא נוסף לחלוטין נגזר מתוך יעד האכלוס, שאינו מופיע כלל במתכונות הקיימות של המשרד ובו יש ליצור את המערכת של איגום משאבים, שהיא כשלעצמה אמורה ליצור גיוס מקורות נרחבים, מעבר למקובל במשרדים במתכונות ובכללים הקיימים, שאם לא כן כל העבודה והמאמצים התכנוניים והמינהליים האנטנסיביים נידונים לכישלון ולאכזבה שתוצאותיה קשות יותר מאשר אי כניסה לנושא.

לדוגמא שעורי המימון על פי המקובל באזורים השונים צריכים לקבל עדיפות על פי מכלול התרומה של הישובים הנדונים ליעדי מפעל כפר 2000. "בתכלס" זה צריך להיות בהגדרה של תוספת 10%-20% על % המימון הקיים.

יתר על כן: ניקח לדוגמא את היעד המופיע במפרט יעדי כפר 2000: "ייעול המערכת הארגונית-חברתית מקומית". יעד זה, הגם שמשמעותו הבסיסית דומה בסקטורים השונים, בפועל, רמת הקושי, הכרוך במימושו הוא שונה בתכלית במתכונות ההתיישבותיות השונות.

כך למשל, תהליכי ההגעה להסכמה, השימוש ביועצים ארגוניים חיצוניים שונה ביסודה בין קהילות שיתופיות לאלו המשפחתיות-פרטיות (בהקבלה להגדרות המסורתיות של לקיבוץ ומושב - אשר הן עצמן עומדות להשתנות במהלך הפרוייקט).

מאמצים אלו הכרוכים במשאבים, זמן ומאמצים עבור המושב, עיקר המאמץ יתמקד בחונכות העסקית מחד ובתכניות עסקיות המלוות ע"י המתכננים ומתי.

מאידך בסקטור הקיבוצי, מדובר בהליך מורכב ומסובך, הכולל סידרת החלטות (המחויבות בהסכמות דמוקרטיות) המורכבות ושזורות כמעט בכל אורח החיים של החברים והקהילה: שיוך נכסים, שכר דיפרנציאלי, אמנה חברתית וכו'...

יתר על כן, מאחר ובתהליך ה"רה-ארגון" הקהילתי, חברתי, ארגוני והמשקי, כל קהילה אמורה להגיע ל: פתרון אישי, שונה על פי העדפות הקהילה, ואז משך זמן ההבשלה של הפתרון, יחד עם המשאבים הכרוכים בו הנו שונה ומשתנה ממשק למשק.

5- המשך נספח הרציונל לנהלים בתכנית כפר 2000

אין זה אומר שלא ניתן להגדיר מצבים מותנים, ופתרונות של: מה אם? אשר יאפשרו לבנות מסגרת ונוהלי עבודה כלליים יותר עם הנחיות ארגוניות ותקציביות, כפי שמוצגים בהמשך במסמך זה, ולשם כך נועדו למעשה מודלי החלוץ הנ"ל.

נוכחנו לדעת כי לאנשים רבים שאינם מעורים בנושא, קשה להבין את החשיבות של תהליך הרה ארגון החדש, האמור לתרום ליכולת כלל הציבור לעמוד על רגליו ומכאן שכל התשואה והרווחיות של ההשקעות המשקיות והכלכליות ברמת הקהילה והפרט יכולים להשתנות (לטובה) מן הקצה אל הקצה, בהשוואה למצב שבו המנהל אינו תקין ואינו מוביל למוטיבציה, לאחריות ולחדשנות ויצירתיות. עבור ההבדל הקטן הזה שווה לדוגמא למדינה להשקיע תשומת לב וגם משאבים כלכליים, אפילו שהם לכאורה לא מוחשיים (וירטואלים) וקשים יותר לשליטה ובקרה..

מכאן שלנושא "ייעול המערכת הארגונית-חברתית מקומית" במשק קיבוצי יש להגדיר מסגרות חדשות: לדוגמא: כמות שעות מוגדרת של יועצים בתחום הארגון, והמשפט, עם סכום גג נתון לשעות ולתעריף או רק סכום כולל וכן התייחסות ל% המימון. למעשה אם קובעים לדוגמא 40 או 50 אחוז מימון, + גבול גג, זה יכול להוות מסגרת, כאשר עליה תהיה בקרה של כלל חשבונות העלות. (ראה עלויות בדוברת)

הערה: א. הטענה שכרגע אין כסף לנושא אינה פותרת אותנו מלהתייחס לנושא ולהכין תכנית מגירה לעניין. ב. מסתבר כי בגלל נוחיות העניין למממנים נח יותר לממן נושאי "חומרה" כגון תשתית ומבנים. מאחר ומשרד השיכון ומשרד השיכון נוטים לממן את הרכיבים הנ"ל, ומכאן שהמשרד צריך להפנות את משאביו דווקא לאותם נושאים ייחודיים בעלי ערך ותשואה גבוהים יותר שבהם יש לו יתרון יחסי בתרומה ובבקרה.

ההגיון העומד מאחורי הקטע

בתהליך העבודה נוכחנו כי היעדים, המבנה והליכי העבודה שונים לחלוטין מאלו המקובלים במסגרות המקובלות במשרד, כגון:

מטרת המסמך: להציג הצעה למסגרת של תהליך עבודה שיפוט ואישור פרויקטים במסגרת של תכניות כפר 2000

נספח מס' 2

**מפרט ראשוני של תוכן ופרקי התכנון הכולל בתכנית כפר 2000
המסמך יכלול את הנושאים הבאים:**

- א. תכנון של הקהילה החברה והמבנה הארגוני.**
תכנית אכלוס הרחבה ופיתוח קהילתי הכולל קשרי גומלין חברתיים, ארגוניים, מנהליים, כלכליים ומוניציפליים בין כל קבוצות האוכלוסייה כולל החלמות כגון: תאגוד, שיך דירות, מדיניות הפרטה או שותפויות ורמת תמיכה במזמים הפרטיים
- ב. תכנית פיתוח של התשתית: לשירותים וייצור:**
בשרותי קהילה ופרט: מתייחס למכלול הכבישים, דרכים, חשמל, כוח, תקשורת מידע וכו'
- ג. תכנית פיתוח לשירותים לסוגיהם: שירותי קהילה ופרט**
זיהוי ומיון השירותים קיימים וחדשים, בנייתם כמרכזי רווח, חלקם עצמאיים חלקם בשיתוף במעגלים אלטרנטיביים שונים עם משקים שכנים, כולל פתיחתם לקהל הרחב
- ד. תכנון ופיתוח ענפים הקלאיים ברמת המשק הכולל פיתוח ענפים:**
בחינת תכניות פיתוח הרחבה וחיסול של ענפים קיימים וחדשים ברמות שיתוף שונות עם משקים שכנים ו/או עם יזמים פרטיים.
- ה. תכניות עסקיות של יזמים בודדים או שותפויות כולל הכשרתם והקמתם.**
פיתוח מזמים וסיפוח יזמים בתחומים שונים שחלקם החכר לעיל וכן במזמים אחרים בתחומי שירותים, תיירות, מלאכה וכו'..
- ו. מיזמים משותפים עם גורמי חוץ.**
בעיקר מזמים חדשים הנשענים על התשתית ו/או כוח הארגון של המשק המאפשרים מינוף תעסוקתי ופינוסי של המשק.

-7-

ספגמ 3-

עבור כל פרוייקט יוג'דו: (רשימה ראשונית):

- התועלות הישירות הצפויות (כמותיות ואיכותיות) הנוסות לסוגיהן..
- התועלות העקיפות: כמותיות ואיכותיות.
- זמן נדרש "לתפוקה ראשונה"
- תלות בפרויקטים אחרים (תלוי ב.. תלויים ב..).
- השקעה נדרשת (כולל קצב ועיתוי)
- הון עצמי נדרש (כולל עיתוי לאור אומדן סחבת בהגעת מימון "מונחה")
- השפעה על החוזים הראלי.
- קושי ומורכבות ארגונית, מנהלית, חוקית
- הסתברות הצלחה כוללת לאור מובלות, כולל הו"ל..

ציונות חתיף מבצית פברואר 2008 ז פורג

דוברת 2000 - אמות מידה לנחיצות התקדמות הפרויקט:

- * פיתוח מקומות העסקה (ברמות שונות)
- * ממוצע והתפלגות מקדם התעסוקה למשפחה
- * רמת התפתחות ההכנסות: פדיון, רווח תפעולי ונ"י.
- * שיעור תשואה, ערך נוכחי ושנת החזר.
- * יציבות חברתית לקיבוצ, לקהילה ולכלל הציבור במקום.
- * מידת נכונות /ואו/רתימת כוחות מקומיים למשימות השונות
- * מודד אמונה של הפרטים והקהילה בנוחותיהם ובהצלחת הפרויקט
- * תועלות בנין לימוד, ידע והכרה של ה"שחקנים" ובעלי העניין
- * העלויות החזויות, סבירות הצלחה (בל"ז) וזמנים למשימות השונות.

ס"ס 6105 מתקן תכנית דגרט 2005 (נ פרויקט)

עדים: לויטס מתיין כ ב ה 2000 (י שות)

א) קיום אוכלוסיה והתשיבות כפרית ברת קימא.

ב) ייצוב ופיתוח אזורי הספר, חיזוק ושיקום ישובים במצוקת.

ג) ייצוב החקלאות, קידומה ופיתוחה כמגזר כלכלי בר-קימא.

ד) תמיכה ועידוד לקידום פעילויות כלכליות מגוונות בנוסף לחקלאות.

ה) פיתוח טכנולוגיות ייצור חלופיות לפיתרון בעיית כח האדם בחקלאות.

ו) יעול המערכות הארגוניות - חברתיות המקומיות והאזוריות.

ז) שימור מירבי של שטחי חקלאות כשטחים פתוחים ומעבר לחקלאות ידידותית לסביבה.

ח) השקעות בפיתוח מקורות מים ומעבר הדרגתי לשימוש במי קולחין.

ט) התאמה והסדרה של מדיניות השימוש בקרקע חקלאית ועיגון זכויות החקלאים בקרקע.

י) חילופי דורות וקליטת צעירים בחקלאות.

כ"ט
תשס"ב
מס' 100

פברואר ארבע

תכנון גזירה בארץ ותקופת
המבחן

אילנה
אילנה

הצעת
המסגרת
למסגרת
המסגרת
למסגרת

א"ר
מורה
נא
אילנה
אילנה

תכנון 20001002 15.10.02 Y.C.PORAT D-תכנון 2001

תמצית מנהלים אופרטיבית לפגישת מנכ"ל
הצעת הליך עבודה לשיפוט "פרויקט משק שיתופי"
במסגרת פרויקט כפר 2000: מוגשת לדיון מנכ"ל ע"י:
יורם פורת ואילנה הורנשטיין

מכאן נעבור להגדרות של מסגרות ונהלים מומלצים לעבודה בכפר 2000 על מנת שיוכלו לשמש מסגרת לעבודה ולהערכת המשאבים, התקציב והבקרה:

1. על המשק להקים צוות מוביל מקומי לקבלת החלטות פנימיות, אותן הוא מתער בכל שינוי והחלטות משמעותיות שהוא מבצע. תפקידי הצוות הפנימי להוביל את מכלול ההחלטות החברתיות, קהילתיות, ארגוניות ומשקיות על דעת אנשי המשק במסגרת החלטות לניסיון.
2. במקביל לכך ימו הארגונים והמשרדים הרלוונטיים המובילים אנשי מקצוע להקמת צוות היגוי.

המשרדים והגופים העיקריים המומלצים להוות את הגרעין המוביל:
ואשר יוגדו כצוות היגוי אופרטיבי:

אנשי המשק: מרכז ומוכר
משרד החקלאות המחתי והארצי (רשות לתכנון)
המועצה המקומית
החנועה
המפעלים האזוריים

בנוסף מומלץ להרכיב ועדת ההיגוי באנשי המוסדות הבאים: על פי הצורך.
משרד השיכון
איכות הסביבה
תעשייה ומסחר
תיירות ומשרדים אחרים כבריאות, ביטחון וכו' בהתאם לנושאים.

אמות המידה המרכזיות לבחירת השותפים: תרומתם הפוטנציאלית של המוסדות, כולל הערך הייחודי של הנורם האנושי שיהיה זמין להשתתף ולתרום לתכנית.

בד"כ יש מקום וצורך בליווי של ע"ד המומחה בתחום, ארכימקס, ומומחה למנהל, וכן כל מומחה ייחודי שייועד ליועץ נוסף על צוות ההיגוי האופרטיבי.

ההחלטות התכנוניות, המשקיות והכלכליות תקבענה במשותף ע"י המשק ומלוויו. ההחלטות החברתיות, ערכיות וארגוניות: ע"י המשק עם מלוויו הנבחרים על ידו. תהליך ההסכמה הפנימי מהווה תנאי הכרחי ראשוני להמשך התהליך.

הצעת הליך עבודה לשיפוט "פרויקט משק שיתופי"

במסגרת פרויקט כפר 2000: מוגשת לדיון מנכ"ל.

(מיזמה לדיון)

המשק יכין חכנית כוללת (פרוגרמה) הכוללת:
תאור מצב קיים
זיהוי הבעיות והיתרונות במצב קיים
הגדרת החזון, האתגרים וכווני השינוי האסטרטגיים
הגדרת החלופות והפרויקטים המוצעים
שיפוט התכנית הכוללת והפרויקטים המשותפים, והפרמטרים

כל התכנית תהיה מחוערת בכל שלב: באמצעות פרוטוקולים. הפרוטוקולים יהוו חלק ממסמכי ההסכמה שיאפשרו יחד עם מסמכים נוספים שיוצגו, כמסמכי רקע לשיפוט התכניות והמשאבים הנדרשים למימוש התכניות.

התכניות תתבססנה על תכנית אב אינפארמטיבית שתוסכם ע"י כל השותפים ואשר ממנה יגזרו המשאבים הנדרשים על פני לוח זמנים.

- הפרויקטים יכללו את הנושאים הבאים:
- א. תכנון של הקהילה החברה והמבנה הארגוני.
- ב. תכנית פיתוח של התשתית: לשירותים וייצור
- ג. תכנית פיתוח לשירותים לסוגיהם: שירותי קהילה ופרמ
- ד. תכנון ופיתוח ענפים חקלאיים ברמת המשק
- ה. תכניות עסקיות של יזמים בודדים או שותפויות כולל הכשרתם והקמתם.
- ו. מיזמים משותפים עם גורמי חוץ.

המשק בעזרת הצוות המלווה, יכין חכנית עסקית הכוללת תזרימי מזומנים ובתוכם מפרמי הפרויקטים העסקיים והקהילתיים כמוצג לעיל.

כמו כן תוצג חכנית מקורות ושימושים כוללת.
הפרויקטים העסקיים והכלכליים יבחנו על פי אמות מידה עסקיות (ראה נספח) - 7 ח 3
הפרויקטים של תשתית וקהילה יבחנו על פי קריטריונים המופיעים בנספח. - 8 ח 4

במסגרת כפר 2000 יוגדר מראש שיעור המימון, אשר אמור להיות גבוה מהמקובל עבור המשק על פי הגדרתו המריטוראלית המוסכמת. לדוגמא: ב 10-20% מהמקובל באזור שעורי המימון הכוללים, לכ"א מהנ"ל לא יעלו על 50%..

מקורות לאיגום משאבים:

מימון המשרד על תכניות הפיתוח של המשק, המאושרות ע"י צוות ההיגוי והמשרד.
מימון לחונכות עסקית ומיזמים תיירותיים בהתאם להסכם עם משרד התיירות.
בתוך כך: יחידות אידוח ע"י משרד התיירות ואמרקציות חקלאיות "קסנות" ע"י
המשרד התיירותי (בסכומים..)

כמו כן יכללו באיגום המקורות המקובלים מהמועצה המקומית והמשרדים השונים האחרים, זאת לאחר שהשתתפו בשיפוט התכנית והסכמה על חלקם בתוכה. (דרך מנהלת מנכ"לים).. (להשלים לאחר הדיון)

נספח מס' 1: הרציונל העומד מאחורי הצעת מסגרת ונוהלי העבודה: של: "הליך לשיפוט פרויקט משק שיתופי.

במסגרת פרויקט כפר 2000: מוגשת לדיון מנכ"ל ע"י:
יורם פורת ואילנה הורנשטיין

רקע: בתכנית כפר 2000 אושרו ע"י המשרד שלושה משקים: רמות נפתלי, נבטים ודוברת. מטרת העבודה במשקים: ללמוד על גבי משקי מודל אלו את תהליכי העבודה המתאימים והראויים, כדי להפיק מהם את הלקחים לשיטות ונוהלי עבודה עתידיים שיונחלו במסגרת "פרוייקט כפר 2000". (בנוסף כמובן, לפתרון אד הוק של הבעיות במשקים הנדונים והכנסתם למעגל הפיתוח כלהלן)

מטרת פרויקט כפר 2000: ליצור דינמיקת פיתוח שתוביל למטרות והיעדים הבאים: (ציטוט ממסמך כפר 2000-הרשות לתכנון)
" התכנית ממליצה לאמץ את המטרות הבאות כיסוד למדיניות ממשלתית בפיתוח המרחב הכפרי.

מטרת על: פיתוח המרחב הכפרי באמצעות הגדלת האוכלוסייה, פיתוח וגיוון הבסיס הכלכלי והתשתיות תוך שילוב עם שימור השטחים הפתוחים ואיכות הסביבה.
מטרות:

- א. חיזוק הקהילה הכפרית
- ב. גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי ייחודי.
- ג. שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשי ידי אדם, ושילובם עם הכפר.
- ד. עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב ייחודית בעלת אופי כפרי. " (סוף ציטוט מהמסמך: תכנית כפר 2000) פירוט נוסף ליעדים אלו, המופיעים במסמך המקורי ראה בנספח למסמך הנדון. נ 5 ח 5 א 9

מן הראוי לציין כי יעדים אלו מהווים נדבך נוסף על יעדי החקלאות (7 במספר) המופיעים אף הם במסמך כפר 2000 ומוצגים בהמשך כנספח.

במילים אחרות: היעדים של תכנית כפר 2000 אינם זהים לאלו של יעדי החקלאות, אלא הם נוספים ומשלימים להם ולפיכך גם מתכונת העבודה של מימון החקלאות הנוכחית אינם מתאימים לה ויש לבנות שגרת עבודה מיוחדת לתהליכים הייחודיים שיבנו במסגרת "תכנית כפר 2000".

אין זה אומר כי יש לבנות מסגרת מנהלית אחרת, נהפוך הוא, ניתן ורצוי להסתמך על המערכת הארגונית היעילה הקיימת, אך זה בתנאי שעקרונות העבודה נוהליה והקריטריונים על פיה עובדים יהיו תואמים את המטרות ויעדי פרויקט 2000 והאגטיב והמטותגפית בתהליכי קבלת ההחלטות יפנימו את המיוחד הנדרש כדי לממש את המטרות והיעדים הללו.

במצב הנוכחי כפי שנוכחנו, עדיין מנסים להכפיף את פרויקט כפר 2000 לכללי מינהלת ההשקעות בחקלאות, דבר שאמור להוביל לכשלון המבצע מאחר ומדובר בשתי מערכות פיתוח שונות.

נספח מס' 1: הרציונל העומד מאחורי הצעת מסגרת ונוהלי העבודה: של: "הליך לשיפוט פרויקט משק שיתופי. עמוד 2 מסמך טיוטה לדיון מנכ"ל : המשך:

נמחיש בדוגמא אחת מיני רבות: בחקלאות, בד"כ, אמות המידה העיקריות למימון פרויקטים, בחקלאות במושבים וקיבוצים, הם בעיקרן, אותן אמות מידה. זאת לא ניתן ליישם כשמדובר בפרוייקטים בקיבוץ או במושב שנתונהם המבניים הארגוניים והקהילתיים הנם שונים, כולל תהליכי קבלת החלטות המשקיות, והצריכה הציבורית והפרטית.

הגורם היחיד שיכול להיות שווה או דומה יהיה בתכניות העסקיות המתייחסות ליזמויות האישיות שתתפתחנה במשק הפרטי והשיתופי.

אבל, כפי שנלמד בפילוטים השונים, אין דומה תהליך שיקום ושילוב קהילה קיבוצית ממושבת, וכן לא נושאי ההיקפים המינימליים, המכסימליים והאופטימליים לפיתוח הענפים והשירותים השונים. ולכן קביעת תקני גדלים וסטנדרטים המבוססים על היקפי פיתוח ויצור "מוסכמים ומקובלים" לא יתרמו אלא אף יזיקו.

נושא נוסף לחלוטין נגזר מתוך יעד האכלוס, שאינו מופיע כלל במתכונות הקיימות של המשרד ובו יש ליצור את המערכת של איגום משאבים, שהיא כשלעצמה אמורה ליצור גיוס מקורות נרחבים, מעבר למקובל במשרדים במתכונות ובכללים הקיימים, שאם לא כן כל העבודה והמאמצים התכנוניים והמינהליים האנטנסיביים נידונים לכישלון ולאכזבה שתוצאותיה קשות יותר מאשר אי כניסה לנושא.

לדוגמא שעורי המימון על פי המקובל באזורים השונים צריכים לקבל עדיפות על פי מכלול התרומה של הישובים הנדונים ליעדי מפעל כפר 2000. "בתכלס" זה צריך להיות בהגדרה של תוספת 10%-20% על % המימון הקיים.

יתר על כן: ניקח לדוגמא את היעד המופיע במפרט יעדי כפר 2000: "ייעול המערכת הארגונית-חברתית מקומית". יעד זה, הגם שמשמעותו הבסיסית דומה בסקטורים השונים, בפועל, רמת הקושי, הכרוך במימושו הוא שונה בתכלית במתכונות ההתיישבותיות השונות.

כך למשל, תהליכי ההגעה להסכמה, השימוש ביועצים ארגוניים חיצוניים שונה ביסודה בין קהילות שיתופיות לאלו המשפחתיות-פרטיות (בהקבלה להגדרות המסורתיות של לקיבוץ ומושב - אשר הן עצמן עומדות להשתנות במהלך הפרוייקט).

מאמצים אלו הכרוכים במשאבים, זמן ומאמצים עבור המושב, עיקר המאמץ יתמקד בחונכות העסקית מחד ובתכנויות עסקיות המלוות ע"י המתכננים ומתי.

מאידך בסקטור הקיבוצי, מדובר בהליך מורכב ומסובך, הכולל סידרת החלטות (המחויבות בהסכמות דמוקרטיות) המורכבות ושזורות כמעט בכל אורח החיים של החברים והקהילה: שיוך נכסים, שכר דיפרנציאלי, אמנה חברתית וכו'...

יתר על כן, מאחר ובתהליך ה"רה-ארגון" הקהילתי, חברתי, ארגוני והמשקי, כל קהילה אמורה להגיע ל: פתרון אישי, שונה על פי העדפות הקהילה, ואז משך זמן ההבשלה של הפתרון, יחד עם המשאבים הכרוכים בו הנו שונה ומשתנה ממשק למשק.

3

-5- המשך נספח הרציונל לנהלים בתכנית כפר 2000

אין זה אומר שלא ניתן להגדיר מצבים מותנים, ופתרונות של: מה אם? אשר יאפשרו לבנות מסגרת ונוהלי עבודה כלליים יותר עם הנחיות ארגוניות ותקציביות, כפי שמוצגים בהמשך במסמך זה, ולשם כך נועדו למעשה מודלי החלוץ הנ"ל.

נוכחנו לדעת כי לאנשים רבים שאינם מעורים בנושא, קשה להבין את החשיבות של תהליך הרה ארגון החדש, האמור לתרום ליכולת כלל הציבור לעמוד על רגליו ומכאן שכל התשואה והרווחיות של ההשקעות המשקיות והכלכליות ברמת הקהילה והפרט יכולים להשתנות (לטובה) מן הקצה אל הקצה, בהשוואה למצב שבו המנהל אינו תקין ואינו מוביל למוטיבציה, לאחריות ולחדשנות ויצירתיות. עבור ההבדל הקטן הזה שווה לדוגמא למדינה להשקיע תשומת לב וגם משאבים כלכליים, אפילו שהם לכאורה לא מוחשיים (וירטואלים) וקשים יותר לשליטה ובקרה..

מכאן לנושא "ייעול המערכת הארגונית-חברתית מקומית" במשק קיבוצי יש להגדיר מסגרות חדשות: לדוגמא: כמות שעות מוגדרת של יועצים בתחום הארגון, והמשפט, עם סכום גג נתון לשעות ולתעריף או רק סכום כולל וכן התייחסות ל% המימון. למעשה אם קובעים לדוגמא 40 או 50 אחוז מימון, + גבול גג, זה יכול להוות מסגרת, כאשר עליה תהיה בקרה של כלל חשבונות העלות. (ראה עלויות בדוברת)

הערה: א. הטענה שכרגע אין כסף לנושא אינה פותרת אותנו מלהתייחס לנושא ולהכין תכנית מגירה לעניין. ב. מסתבר כי בגלל נוחיות העניין למממנים נח יותר לממן נושאי "חומרה" כגון תשתית ומבנים.

מאחר ומשרד השיכון ומשרד השיכון נוטים לממן את הרכיבים הנ"ל, ומכאן שהמשרד צריך להפנות את משאביו דווקא לאותם נושאים ייחודיים בעלי ערך ותשואה גבוהים יותר שבהם יש לו יתרון יחסי בתרומה ובבקרה.

ההגיון העומד מאחורי הקטע

בתהליך העבודה נוכחנו כי היעדים, המבנה והליכי העבודה שונים לחלוטין מאלו המקובלים במסגרות המקובלות במשרד, כגון:

מטרת המסמך: להציג הצעה למסגרת של תהליך עבודה שיפוט ואישור פרויקטים במסגרת של תכניות כפר 2000

נספח מס' 2

**מפרט ראשוני של תוכן ופרקי התכנון הכולל בתכנית כפר 2000
המסמך יכלול את הנושאים הבאים:**

- א. תכנון של הקהילה החברה והמבנה הארגוני.
תכנית אכלוס הרחבה ופיתוח קהילתי הכולל קשרי גומלין חברתיים, ארגוניים, מנהליים, כלכליים ומוניציפליים בין כל קבוצות האוכלוסייה כולל החלמות כנון: תאגוד, שיוך דירות, מדיניות הפרטה או שותפויות ורמת תמיכה במזמים הפרטיים
- ב. תכנית פיתוח של התשתית: לשירותים וייצור:
בשרותי קהילה ופרט: מתייחס למכלול הכבישים, דרכים, חשמל, כוח, תקשורת מידע וכו'
- ג. תכנית פיתוח לשירותים לסוגיהם: שירותי קהילה ופרט
זיהוי ומיון השירותים קיימים וחדשים, בנייתם כמרכזי רווח, חלקם עצמאיים חלקם בשיתוף במעגלים אלטרנטיביים שונים עם משקים שכנים, כולל פתיחתם לקהל הרחב
- ד. תכנון ופיתוח ענפים חקלאיים ברמת המשק הכולל פיתוח ענפים:
בחנית תכנית פיתוח הרחבה ותיסול של ענפים קיימים וחדשים ברמות שיתוף שונות עם משקים שכנים ו/או עם זמים פרטיים.
- ה. תכניות עסקיות של יזמים בודדים או שותפויות כולל הכשרתם והקמתם.
פיתוח מיזמים ומיפוח יזמים בתחומים שונים שחלקם החכר לעיל וכן במיזמים אחרים בתחומי שירותים, תיירות, מלאכה וכו'.
- ו. מיזמים משותפים עם גורמי חוץ.
בעיקר מיזמים חדשים הנשענים על התשתית ו/או כוח הארגון של המשק המאפשרים מיטף העסקותי ופינוסי של המשק.

-7-

מסמך 3-8

עבור כל פרויקט יוגדו: (רשימה ראשונית):

- * התועלות הישירות האפשריות (כמותיות ואיכותיות) הנוסות לסוגיה..
- * התועלות העקיפות: כמותיות ואיכותיות.
- * זמן נדרש "להפוקה ראשונית"
- * תלות בפרויקטים אחרים (תלוי ב.. תלויים בו..).
- * השקעה נדרשת (כולל קצב ועיחוי)
- * הון עצמי נדרש (כולל עיחוי לאור אומדן סחיבת בהנעת מימון "מוכסח")
- * השפעה על החורים הראלי.
- * קושי וחורבנות ארגוניתי, מנהלית, חוקית
- * הסתברות הצלחה כוללת לאור מגבלות, כולל הני"ל..

ציודי חינוך מבנות פברואר 2006 : 1 פורג

דוברת 2000 - אמות מידה לנרתינת התקדמות הפרויקט:

- * פיתוח מקומות העסקה (ברמות שונות)
- * ממוצע והתפלגות מקדם התעסוקה למשפחה
- * רמת התפתחות ההכנסות: פדיון, רווח הפעולי ונקי.
- * שיעור תשואה, ערך נוכחי ושנת החזר.
- * יציבות תכריתית לקיבוק, לקהילה ולכלל הציבור במקום.
- * מידות נכונות / ואו/רתימת כוחות מקומיים למשימות השונות
- * מודד אמונה של הפרטים והקהילה בכווחותיהם ובהצלחת הפרויקט
- * תועלות בנין לימוד, ידע והכרה של ה"שתקנים" ובעלי העניין
- * העליות החוזיות, סבירות הצלחה (בל"ז) והמים למשימות השונות.

סיפור מתוך תכנית דברת 2000 (נ פותח)

101448 - 101448

UNIVERSITY OF HAIFA

אוניברסיטת חיפה

חמכון לחקר ולימוד הקיבוץ והרעיון השיתופי

THE INSTITUTE FOR RESEARCH OF THE KIBBUTZ AND THE COOPERATIVE IDEA

15.10.02

לכבוד
מנכ"ל זעור
ההקדמה
או
או
או

אוניו

נדב
חוג חקרא
הפנייה
הגיון
חיקו
הקובץ
(ביום 18.10)

הגיון

אוניו

מסמך ייסוד להקמת המרכז לחקר המרחב הכפרי

חלק א. סיבות להקמתו, מטרות ותועלות צפויות

א. שם

המרכז לחקר המרחב הכפרי (המחמ"כ), באוניברסיטת חיפה.

ב. המרכז לחקר המרחב הכפרי - סיבות להקמתו

המרחב הכפרי כולל את כל היישובים השייכים למועצות האזוריות.

כתוצאה משינויים רבים שחלו במהלך השנים האחרונות עלה הצורך בהקמת מרכז מידע וחקר עבור המרחב הכפרי. נציין אחדים מהם:

א. המושב והקיבוץ עברו שינויים רבים בעשור האחרון כגון התערערות האגודה השיתופית, ירידת חלקה של החקלאות כמקור פרנסה ביישובים תוך צמצום התמיכות הממשלתיות וביטול מרבית מכסות הייצור. בו בזמן עלה חלקם של מפעלי התעשייה, השירותים ועבודת חוץ בפרנסת החברים. גדלה השתתפות המתיישבים בשוק העבודה כעובדים וכמעסיקים וגדלה התלות בשירותים הניתנים על ידי גורמים שמחוץ לקהילה. היישובים לגוניהם נפתחו לקליטה חברתית המשנה את פני האוכלוסייה.

במשק המשפחתי בוטלה הערבות ההדדית והפעילות היא פרטנית על בסיס ענפי. גם בתנועה הקיבוצית צומצמה הערבות ההדדית והשפעת התנועות על התנהגות הקיבוצים קטנה. לאור זאת חל גיוון רב בהתנהלותם.

שינויים אלה ואחרים מטשטשים את ההבדלים בין צורות התיישבות הוותיקות ומאפשרים השוואות מסוימות ביניהם.

ב. התנועות ההתיישבותיות והארגונים האזוריים צמצמו את תחומי פעילותם. בנוסף, השתנו יחסי הגומלין בין האגודות החקלאיות והשיתופיות, הוועד המקומי והמועצה האזורית. נוצר שיווי משקל חדש ביחסי הכוחות בין כל הגופים הללו וצורך להגדרה מחדשת של מבנה וחלוקת תפקידים.

ג. עם הקמת המצפים בגליל וההתיישבות הרחבה באזורים הכפריים, נוצר מודל התיישבותי חדש במרחב הכפרי והוא היישוב הקהילתי. הקמת כפרים אלה הוסיפה ממדים חדשים וגיוון לצורות היישוב המסורתיות של המרחב הכפרי.

ד. הקמת אזורי תעשייה במרחב הכפרי משנה את פני הנוף הפיזי התעסוקתי והדמוגרפי של המרחב. על פי התפיסה התכנונית של מדינת ישראל המביטאת בתוכנית תמ"א 35 אמור המרחב הכפרי לשרת את המרחב העירוני ולהיות הריאות הירוקות של מדינת ישראל. התוכנית לא מגדירה אמצעים להבטחת השמירה על גבולות המרחב הכפרי ועל שימור ערכי הנוף והחברה בו.

ה. כל השינויים שתוארו דוחקים את המרחב הכפרי לשולי הפריפריה הכלכלית, הפוליטית והחברתית בישראל.

ו. המכון לחקר הקיבוץ באוניברסיטת חיפה והמרכז לחקר ההתיישבות והפיתוח האזורי ברחובות היו הזרועות המחקריות ומקור המידע והידע לקהילות ההתיישבותיות ותנועותיהן ולקהילות המדעיות בארץ ובעולם. זה מספר שנים שהמרכז לחקר ההתיישבות ברחובות איננו פועל ולתחומי המחקר בהם עסק בעבר אין מחליף.

ג. מטרות ויעדים

מטרות

1. איגום מידע ועריכת מחקרים הנוגעים למרחב הכפרי בישראל.
2. מעקב אחר תהליכי שינוי.
3. גיבוש המלצות שיסייעו בקביעת מדיניות ויעמדו לרשות מקבלי ההחלטות.
4. פרסום חומר בכתבי עת מדעיים וציבוריים.

יעדים:

1. הקמת מרכז למידע ולמחקר, שיכלול: מאגר ביבליוגרפי ומאגר נתונים מרכז המידע יושנת על בסיס איסוף מידע קיים ממקורות שונים ו/או קישורים והפניה אל מקורות אלה. המידע יועמד לרשות היחמים, חוקרים בלתי תלויים וגופים קובעי מדיניות.
2. עידוד מחקרים בנושאי המרחב הכפרי, על ידי מתן מלגות ומענקי מחקר בנושאי הליבה של המרחב הכפרי. ייזום פרסומים מטעם המרכז ומטעם גורמים אחרים.
3. הסתייעות בדיסציפלינות המגוונות הקיימות באוניברסיטת חיפה ובשירותיה לחוקרים כדי ליצור מחקרים רב תחומיים בנושאי המרחב הכפרי.
4. מתן שירותי ייעוץ לסטודנטים, חוקרים ומוסדות העוסקים בתחומי מחקר והוראה רלבנטיים.
5. עריכת ימי עיון.
6. יצירת קשרים מדעיים עם מוסדות אקדמיים בעולם העוסקים בתחומים של המרחב הכפרי.

ד. תחומי המחקר

נושאי הליבה: נושאים הקשורים לחינוך והקהילות הכפריות:

1. פיתוח ובינוי קהילה
2. צמיחה כלכלית ודמוגרפית
3. תנועת אוכלוסייה - קליטה והגירה
4. מבנה אלוסקתי ושוקי עבודה

5. משמעות האופי הכפרי של המרחב והבטחת המשכיותו
6. חילופי דורות וקליטת צעירים
7. הפלורליזם החברתי והתרבותי
8. חקר המערכת הארגונית - המקומיות והאזוריות

נושאים משיקים - דוגמאות:

1. פיתוח תשתיות כלכליות, תחבורתיות ופיזיות בהקשר לשוק העבודה
2. אקולוגיה כללית, הגנה ושימור הסביבה הכפרית הירוקה.
3. קשרים בין שימושי קרקע לאורח חיים כפרי
4. מסורות תרבותיות
5. סיפורי חיים ועדות

ה. תועלות צפויות

1. המרכז יאסוף ויגיש מידע נדרש למקבלי החלטות, קובעי מדיניות ואמצעי התקשורת.
2. פעולת המרכז תאפשר הבנה טובה יותר של תהליכים במרחב הכפרי כתשתית לקבלת החלטות וקביעת מדיניות.
3. המרכז יתרום להשגת איזון בדיווחי התקשורת ולפיתוח דיאלוג הוגן בתוך החברה הישראלית, בנושאים הקשורים למרחב הכפרי והפריפריה בישראל.
4. פריסת מחקרים על פני כל צורות היישוב במרחב הכפרי יאתר תהליכים כלליים ויאפשר השוואה בין אוכלוסיות וצורות התיישבות שונות.
5. קיום המרכז יעודד יצירת קשרים בינלאומיים, בעיקר עם ארצות מפותחות להן בעיות דומות.

חלק ב'. המבנה הארגוני

ו. מעמד המרכז באוניברסיטה:

המרכז לחקר המרחב הכפרי (להלן מחמ"כ) הוא חלק מהמכון לחקר הקיבוץ. ככזה, כל ההתנהלות מול מוסדות האוניברסיטה נעשית בין המכון המיצג את המרכז, לרשות המחקר המיצגת את אוניברסיטת חיפה.

המשמעות:

ראש אחד וועד מנהל אחד למכון ולמחמ"כ.

הראש, הוועד המנהל, והתקצוב, נקבעים על פי החוזה בין המכון לחקר הקיבוץ ואוניברסיטת חיפה.
 כל התגמולים הכספיים מטעם האוניברסיטה מגיעים למכון, כמו גם ההתחשבות כלפי האוניברסיטה. (יש אפשרות לנהל חשבון נפרד למחמ"כ).
 המכון מקצה למחמ"כ את השטח הדרוש בתוך המתחם הנוכחי, שירותי משרד ומינהל.
 לכל חוקרי המחמ"כ מעמד של עמיתי מחקר באוניברסיטת חיפה.

ז. בסיס להסכם בין השותפים:הגופים המקימים:

התנועה הקיבוצית

חניעת המושבים

אוניברסיטת חיפה באמצעות המכון לחקר הקיבוץ

הסוכנות היהודית, המחלקה לישראל

משרד החקלאות

מרכז המועצות האזוריות

מינהל מקרקעי ישראל

ק.ק.ל.

ח. מבנה ארגוניועד מנהל

בראש המרכז עומד וועד מנהל המורכב מנציגי האוניברסיטה, המכון והמחמ"כ עלפי העקרונות המחייבים של אוניברסיטת חיפה.
 הוועד המנהל קובע מדיניות שנתית, מפקח ומבקר את הפעילות ואת ההתנהלות הכספית. הוועד מאשר את הרכב הוועדה המדעית המייעצת.

וועדה מדעית

למרכז יש וועדה מדעית מייעצת רחבה, המורכבת ממומחים בתחומי המחקר שהוגדרו כתחומי הליבה.
 הוועדה המדעית בוחנת את התוכניות המדעיות, את הפרסומים ואת חלוקת המלגות. הוועדה נותנת חוות דעת בכל אחד מן הנושאים. חוות הדעת מוגשות לוועד המנהל.

5

הנהלה פעילה

הוועד המנהל ימנה הנהלה פעילה הכוללת מנכ"ל, מנהל/ת כספים, נציג הוועד המנהל תציג הוועדה המדעית.

חבר נאמנים

כל הגופים המקימים ישלחו נציגים לחבר הנאמנים. חבר הנאמנים יבקר את פעולות המחמ"כ, את התנהלותו הכספית, וידאג לאינטרסים שלו.

משרד התחבורה
לשכת המנהל הכללי

ח' חשוון, תשס"ג
14 אוקטובר, 2002
5109

Handwritten notes:
אנוכי יצאנו לארץ
החלטת המנהל
משרד התחבורה
ישראל

Handwritten notes:
אנוכי יצאנו לארץ
החלטת המנהל
משרד התחבורה
ישראל
כיוון שיש
החלטת המנהל
משרד התחבורה
ישראל
לשכת המנהל הכללי

לכבוד:

- מר אבי מעוז - מנכ"ל משרד השיכון
- מר יצחק לידור - מנכ"ל משרד החקלאות
- מר יאיר מעיין - מנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות
- מר מרדכי מרדכי - מנכ"ל משרד הפנים
- מר שמואל ריפמן - יו"ר מרכז המועצות האזוריות
- מר עמיקם סבירסקי - ראש היחידה להתיישבות, משרד הבטחון
- מר אופיר קרני - רפרנט תחבורה, אגף תקציבים, משרד האוצר
- מר חיים פרננדס - רפרנט חקלאות, אגף תקציבים, משרד האוצר

דואר נכנס
לשכת המנכ"ל
22-10-2002
1616

הנדון: כבישי גישה וכבישים מחברים ללא בעלות ואחריות

בהמשך לתיאום הטלפוני הנכם מוזמנים לישיבת עבודה בנושא שבנדון אשר תתקיים אי"ה ביום ראשון 17 בנובמבר 2002 בשעה 10:00 בלשכת מנכ"ל משרד התחבורה (רחוב יפו 97 בניין כלל ירושלים קומה 11).

מטרת הישיבה - סיכום בדבר מסגרת שתהווה בסיס לגיבוש תוכנית רב שנתית לשיקום כבישי גישה וכבישים מחברים ללא בעלות ואחריות, בדגש על כבישים במגזר החקלאי, כפי שיוסר התחבורה ד"ר אפרים סנה.

כמצע לדיון ישמש דו"ח הועדה לכבישי גישה וכבישים מחברים ללא בעלות ואחריות אשר פעלה במהלך שנת 2000. כזכור המלצותיה לא יושמו בפועל מסיבות שונות - מצורף בזה לעיונכם תקציר הדו"ח.

אודה לנוכחותכם.

בברכה,

Handwritten signature:
עוזי יצחקי
עוזר המנכ"ל

- העתק: ד"ר אפרים סנה - שר התחבורה
אינג' שלמן בן ציון - מנכ"ל משרד התחבורה
מר עמוס ירון - מנכ"ל משרד הבטחון
אינג' עמי לקס - מנכ"ל מע"צ
מר אלכס לנגר - סמנכ"ל בכיר יבשה, משרד התחבורה
מר צ'ארלס סולומון - סמנכ"ל בכיר תכנון כלכלי, משרד התחבורה
מר ג'וני סבג - עוזר שר התחבורה
גב' שרה דואניס - רל"ש מנכ"ל משרד התחבורה

משרד התחבורה
מחלקת עבודות ציבוריות

ועדה לכבישי גישה וכבישים מחבריים ללא בעלות ואחריות

דו"ח מסכם
תקציר

אפריל 2001

לנדיו בע"מ - חברת לתכנון ופיתוח הנדסי - לייקולן 9 תל-אביב 61051 טל. 03-5615155/6

פרק א': הועדה ודרכי עבודתה:

הוועדה מונתה ע"י אינג' בן ציון סלמן, מנכ"ל משרד התחבורה. הוועדה החלה את עבודתה בתאריך 27 בפברואר 2000 וסיימה את עבודתה בנובמבר 2000.

חברי הועדה:

אינג' עמי לקס - מנכ"ל מע"צ - יו"ר.

אינג' עוזי כרמל - סמנכ"ל לאחזקה ומערכות - מע"צ - חבר ומרכז.

מר יצחק הרשקוביץ - מהנדס מחוז הצפון מע"צ - חבר.

מר יצחק זוכמן - מנהל אגף תשתית משרד התחבורה - חבר.

מר בנימין כהן - מנכ"ל מרכז המועצות האזוריות - חבר.

גבי רות יוסף - סמנכ"ל כספים - משרד הפנים - חברה.

גבי אסנת קימחי - מנהלת אגף אכלוס - המנהל לבניה כפרית משהבי"ש - חברה.

גבי גלית אסף שנהר - רפרנטית תחבורה, אגף התקציבים משרד האוצר - חברה.

פרק ב': הרקע להקמת הועדה:

בישראל קיימים מספר רב של כבישים ללא גורם אחראי לטיפול ואחזקה. הכבישים הם בעיקר כבישי גישה ודרכים המחברות את הישובים לכבישים בינעירוניים שבאחריות מע"צ. חלק מהדרכים אלה הועברו לאחריותן של המועצות האזוריות במהלך שנת 1984, במסגרת הסכם בין המועצות, מע"צ ומשרד הפנים.

בנוסף, קיימים כבישים שנשללו ע"י גורמים שונים כמו קק"ל, מערכת הביטחון, המינהל לבנייה כפרית, אשר שימשו בעבר כבישי גישה לאיזורי תעשייה ואחרים והפכו עם הזמן לצירים עורקיים עתירי תנועה.

לכבישים אלו אין בעלות ואחריות של גורם מוגדר, נמצאים במצב תשתיתי ירוד ביותר, אינם מתוחזקים כראוי ומהווים סיכון בטיחותי.

חוסר השקעה באחזקה ושיפור של כבישים אלו כיום, יחייב השקעות גדולות בעתיד. בשנת 1993, הוגש דו"ח הוועדה לבחינת אופן הטיפול בדרכים פנימיות, דרכי גישה ודרכים מקשרות במועצות האזורית ע"י המנהל לבנייה כפרית, מע"צ ומרכז המועצות האזוריות. במהלך השנים עד היום חלק מהכבישים בוצעו, נסללו דרכים חדשות וחלקן אף שוקמו. יתר הכבישים שלא טופלו נמצאים במצב תשתית ירוד ומחווים מפגע בטיחותי.

פרק יג': מטרות הועדה:

- לבחון דרכים לטיפול בכבישים שאינם באחריות מע"צ משרד התחבורה ומועצות האזוריות.
- הגדרה וזיהוי של כבישים ללא אחריות ("ללא אבא").
- איתור מקורות מימון.
- קביעת עקרונות לסדרי עדיפות לביצוע.

פרק ד': ריכוז החלטות הועדה:

בתאריך 7.6.00 החליטה הועדה לטפל בשני סוגי כבישים. דרכים מחברות ומקשרות המשמשות לתנועה עוברת וכבישי גישה.

לגבי שאר הכבישים, כבישים פנימיים וכבישים ביטחוניים, התקבלה עמדתו של מר בנימין כהן נציג המועצות האזוריות שהאחריות תהיה של הרשויות המקומיות תוך סיוע ותקצוב ממוסדות אחרים.

הוחלט לערוך סקר בשותפות מע"צ ומרכז המועצות האזוריות, הכולל סקר צרכים, קביעת אופי הטיפול, בדיקת האופי התחבורתי התנועתי וקביעת סדרי עדיפויות.

במקביל לסקר הני"ל הוחלט על עריכת פיילוט במסגרת תת הוועדה בראשות סמנכ"ל לאחזקה במע"צ, אינג' עוזי כרמל, שחברים בה מנכ"ל מרכז המועצות האזוריות, מנהלת אגף אכלוס במנהל לבניה כפרית לטיפול מיידי ובעדיפות ראשונה בכבישי גישה ודרכים מקשרות המחייבים שיקום וטיפול דחוף.

בוועדה הוחלט שרשימות הכבישים בסקר הפיילוט יקבעו ע"י מהנדסי המחוזות של מע"צ תוך תיאום עם מרכז המועצות האזוריות.

בנוסף הוחלט שכל גוף יבחן את השתתפותו במימון לביצוע הכבישים שיסקרו בסקר הפיילוט. כמו כן מע"צ הודיעה בישיבה מיום 14.8.00, שהועידה תקציב של 10 מליון ש"ח לטובת הנושא לשנת תקציב 2001.

פרק ה': סקירה:

בפני הועדה נסקרו 4 סוגי כבישים:

1. כבישים מחברים ומקשרים באורך של כ- 400 ק"מ, שהפכו במשך השנים לעורקי תחבורה מקומיים או תיירותיים.
2. כבישי גישה לישובים (באורך של כ- 1,300 ק"מ) שאין למועצות האזוריות יכולת כספית לשקם ולתחזק אותם למרות ההסכם משנת 1984.
3. כבישים פנימיים (באורך של כ- 2,800 ק"מ) שבאחריות המועצות והרשויות המקומיות.
4. כבישים ביטחוניים ודרכים חקלאיות ביטחוניות, ברמה נמוכה המשמשת את הישוב בלבד.

סקר הפיילוט:

בפני חברי הועדה הוצגה סקירה של הפיילוט בתאריך 14.8.00, סקר פיילוט שבוצע ע"י חברת לנדיוו בע"מ. הסקר הקיף 142 כבישי גישה וכבישים מחברים באורך של כ- 100 ק"מ. המתודולוגיה שעל בסיסה נערך הסקר: 1. בחינה תחבורתית, תנועתית; 2. סיורים בשטח לבחינה פיזית ומצב התשתית; 3. קביעת קריטריונים לסדרי עדיפויות לביצוע; 4. בחירת רשימת פרויקטים נבחרים לביצוע, בהתאם לקריטריונים הנ"ל; 5. קביעת אומדנים.

הקריטריונים לבחירת פרויקטים לביצוע:

סוג הכביש מקשר או גישה ומספר היישובים שהכביש מחבר, מצב המיסעה והשפעתו על הנסיעה מבחינה בטיחותית; 2. מצב השוליים רוחב והתאמתם למסעה; 3. רוחב הדרך מול היקפי התנועה; 4. מצב הניקוז והשפעתו על המיסעה ועל השוליים; 5. מצב אביזרי בטיחות; 6. מצב תמרור ותאורה.

הקריטריונים לקביעת סדרי עדיפויות לביצוע:

סדרי העדיפויות חולקו לחמש קבוצות בהתאם למצב התנועה, הפיזי והבטיחותי של הכביש, בהתאם לסיווג הדרכים ומספר היישובים שהם מחברים:

- עדיפות א' כבישים שיש בהם צורך מיידי בטיפול במסעה, במיבנה ובניקוז.
- עדיפות ב' כבישים שיש בהם צורך בטיחותי בטיפול בשוליים.
- עדיפות ג' כבישים שיש צורך לבצע בהם ריבוד (ו/או קירצוף).
- עדיפות ד' כבישים שיש בהם צורך באביזרי בטיחות.
- עדיפות ה' כבישים שיש בהם צורך בתמרור ותאורה.

- בסדרי העדיפויות ילקח בחשבון היקפי התנועה בכל ציר.
- סה"כ אומדן תקציבי לביצוע 100 ק"מ הוא כ- 40 מליון ש"ח.

סיכום והמלצות:

מתוך 4 סוגי כבישים שהוצגו בוועדה יטופלו רק כבישים מקשרים וכבישי גישה.

בנוסף לסקר הפיילוט הוחלט לערוך סקר נרחב, על חשבון חלקה של מע"צ באיגום התקציבי. הסקר המקיף יתמקד בהכנת אינוונטר ממוחשב מלא של הכבישים האמורים ומיפויים, איתור הבעיות המרכזיות שלהם, קביעת מסגרת תקציבית מתאימה על בסיס ניתוח הנדסי כלכלי משולב, קביעת פתרונות מתאימים ומסגרת ארגונית נאותה לטיפול שוטף ברשת זו. דגש רב ינתן בסקר לשימוש בהערכות של כדאיות כלכלית המקובלות על האוצר והמצדיקות את ההיקף התקציבי הנדרש ואת פריסתו הנכונה לאורך זמן.

אחריות הביצוע השיקום והסלילה יחולו על מע"צ בכפוף לתנאים הבאים:

- א. מע"צ תשמש גורם מבצע בלבד מטעם ובשם הרשות המקומית.
- ב. אחריות האחזקה בעתיד יחולו על המועצות האזוריות באישור מע"צ. התקציב לאחזקה יבוא מתקציב משותף, 5% מסך התקציב לשיקום לשנה, יוקצה לאחזקת הכבישים שישוקמו. שחרור התקציב ייעשה בהתאם לעבודות שיבוצעו בפועל בשטח.
- ג. המועצות האזוריות תתארגנה לקראת העתיד לקבלת אחריות על רשת כבישים מקשרים וכבישי גישה.
- ד. קבלת התקציבים מהשותפים בוועדה.

הוועדה החליטה על איגום תקציבי של 43.0 מליון ש"ח לשיקום, הרחבה ושיפוץ כבישי הגישה והכבישים המחברים במועצות האזוריות. הסכום ימומן ע"י משרדי הממשלה השונים בהתאם לחלוקה הבאה: משרד התחבורה ומע"צ 16.0 מליון ש"ח, משרד הפנים 20.0 מליון ש"ח ומשרד הבינוי והשיכון 7.0 מליון ש"ח.

הסקר המקיף כולל ההמלצות וסדרי העדיפויות והאומדנים יובא לוועדה הכוללת את נציגי המועצות האזוריות ומשרדי הממשלה לצורך קבלת החלטות לביצוע.

חתימות חברי הועדה

אינג' עוזי כרמל - סמנכ"ל מע"צ
לאחזקה ומערכות

אינג' עמי לקס - מנכ"ל מע"צ
יו"ר הועדה

מר יצחק זוכמן - מנהל אגף תשתית
משרד התחבורה

מר יצחק הרשקוביץ
מהנדס מחוז הצפון מע"צ

גבי רות יוסף - סמנכ"ל כספים
משרד הפנים

מר בנימין כהן - מנכ"ל מרכז
המועצות האזוריות

מר עודד רביד - רפרנטית תחבורה
אגף תקציבים משרד האוצר

גבי אסנת קמחי - מנהלת אגף אכלוס
משהב"ש

נספחים:

1. מכתב מינוי מנכ"ל מת"ח מיום 27.2.00
2. החלטת מנכ"ל רוה"מ מיום 3.10.00
3. החלטת מנכ"ל מת"ח מיום 8.11.00
4. פרוטוקולים של הועדה.

סלמו בן ציון

- מבקש הסדרת חלק התקציב שמחוץ למת"ח, למשל משרד הפנים, מציע שהתקציבים יעברו ישירות למע"צ.
- מתי"ח יתן 16 משי"ח לנושא.
- מע"צ תתחזק "כבישים איזוריים" כהגדרתם. יש לקבוע מדד לאחזקה שוטפת והאחריות שברובה תהיה ישירה של הרשויות.

אילן פרייס

- המטרה לשדרג את הכבישים שלא טופלו שנים.
- הכוונה ליעד כ-20 משי"ח (משי פנים) לנושא מתוך סכום גבוה יותר שניתן למועצות ב-1999, דהיינו, ישאר סכום נוסף, עבור הרשויות למטרות שלהן.

שמוליק ריפמן

מפרט סוגי הכבישים, אשר באחזקת הרשויות, מי ישקמם ומי ינהלם. מציע כי נושא האחזקה ומימונו, ייבדק תוך מהלך השיקום.

אלכס לנגר

מבקש לקדם הנושא ותוך הסקר והעשייה, יילמד הנושא כולל חלוקת האחזקה.

שמוליק ריפמן

מאזכר הכבישים הפנימיים ואחרים, אשר באחריות הרשויות האיזוריות. קיימת התלבטות, היכן להשקיע הכספים ומי ינהל את הכבישים האיזוריים, מבקשים שמסלול התיקצוב כן יהיו דרך הרשויות המקומיות.

נחום איצקוביץ

מבקש שבמקביל לסקר תבוצע מיידית עבודה.

בני גורפינקל

יש לראות הפעילות כדחופה, אם גם רב שנתית, מבקש שהסקר ?היה מהיר עם עדיפות וביצוע מהיר.

רני טריינין

הכבישים, בהם מדובר משרתים את כלל הציבור, כולל גורמי הביטחון, תיירות וכד' מתנגד שמקור הכסף יהיה ממקורות קיימים, המיועדים לרשויות או אז יחסר כסף לפעילות אחרת של הרשויות.

ב. האצלת סמכויות

אלכס לנגר

מסביר הנושא לבחירת מהנדסים שיפעלו בתחומי הרשויות - נבנה מאגר מהנדסים ומה-1.1.01 יפעל ההסדר החדש.

משרד התחבורה
לשכת המנהל הכללי

ג. קרו בטיחות

שלמה ותרי
מסביר פעילות הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים והתיקצוב מקרן הבטיחות בתחומי הרשויות.

אלכס לנגר
מאזכר פעילות מינהל היבשה שחלקה מתקציב קרן הבטיחות.

ד. פרוייקטים חדשים

נחום איצקוביץ
מבקש הקלה בפעילות פרוייקטים חדשים.

יצחק זוכמן
יש קריטריונים לכל פעילות, אך יש העדפה לאתרים עם פעילות תעבורתים גדולה יותר ובכ"ז ישנו תיקצוב גם לישובים קטנים עם נפחי תנועה נמוכים.

סלמו בן ציון
כל בקשה מסודרת תיבחן ע"פ הקריטריונים.

ה. סיכום *
א. "כבישים ללא אבא"

- מקבלים בברכה את התכנית.
- הממשלה תכין תכנית ר"ש, בתיאום הרשויות המוניציפליות, כולל סדרי עדיפות.
- התקציבים לבצוע יאוגמו אצל מע"צ, בניהול מתואם עם הרשויות האיזוריות, בתקנה מיוחדת.
- האחריות הסטטוטורית, ע"י הרשויות המוניציפליות.
- מתוך האיגום התקציבי לפעילות, 5% יישמרו לאחזקה השוטפת ובנוסף, ייעשה מאמץ להגדלת הסכומים המשרדיים.
- הפעילות בשטח תיעשה במקביל לסקר ובודאי, בהתאם לו.

ב. האצלת סמכויות
החל מ-1.1.01, יופעל הסדר האצלת סמכויות, גם בתחומי המועצות האזוריות.

ג. קרו הבטיחות
מובהר כי בניגוד לידעות הלא בדוקות, קיימת פעילות בישובים מתוך תקציב קרן הבטיחות.

ד. פרוייקטים חדשים
בקשות שיוגשו ע"י המועצות, נבחנים וייבחנו ע"פ קריטריונים.

רשם: מאיר גזית

תפוצה: למשתתפים

משרד התחבורה
המנהל הכללי

משרד התחבורה
מחלקת עבודות ציבוריות
המשרד הראשי

02-03-2000

מס' התיק

11/11/01

כ"א באדר א' התש"ס
27 בפברואר 2000
8291

לכבוד:

אינג' עמי לקס - מ"מ מנכ"ל מע"צ
גבי רות יוסף - סמנכ"ל כספים, משרד הפנים
גבי אוסנת קמחי - מנהלת אגף אכלוס, מינהל הבנייה הכפרית, משרד הבינוי והשיכון
אינג' עוזי כרמל - מ"מ סמנכ"ל לאחזקה ומערכות, מע"צ
מר שמואל ריפמן - יו"ר מרכז המועצות האזורית וראש המועצה האזורית רמת הנגב
גבי גלית אסף - שנהר - רפרנטית תחבורה, אגף תקציבים, משרד האוצר
אינג' יצחק הרשקוביץ - מהנדס מחוז הצפון, מע"צ
מר יצחק זוכמן - מנהל אגף תשתית, משרד התחבורה

הנדון: כבישי גישה באחריות המועצות האזוריות וכבישים ללא בעלות ואחריות
מינוי צוות עבודה בינמשרדי

בישראל קיים מספר רב של כבישים אשר אין גורם אחראי לטיפול בהם ולאחזקתם בפועל ("כבישים ללא אבא"). חלקם של הכבישים בקטגוריה זו הם כבישי גישה - דרכים המחברות את מרכזי ישובי הספר לדרכים הבינעירוניות שבאחריות מע"צ והמאופיינים ברוחבים צרים ללא מדרכות. דרכי גישה הללו הועברו לאחריות המועצות האזוריות בשנת 1977 ממספר סיבות שהעיקרית בהן הייתה אז מערכת השיקולים וסדרי העדיפויות של מע"צ.

תר הכבישים בקטגוריה של "כבישים ללא אבא" הם כבישים שנסללו בעבר ע"י גורמים שונים כמו הקרן הקיימת לישראל, מערכת הבטחון, מינהל הבנייה הכפרית ועוד. דרכים אלה שהיו דרכי גישה למועצות מקומיות קטנות, לישובי מיעוטים לא מאושרים, לאזורי תעשייה ולאתרים אחרים, הפכו במשך הזמן מכבישים ששרתו אוכלוסייה קטנה יחסית לאוכלוסייה רחבת היקף הן מבחינת מספר הישובים והן מבחינת היעוד.

כיום משמשים כבישים רבים בקטגוריה זו כעורקי תחבורה חשובים או כעורקים תיירותיים וכמעט כולם אף מהווים חיבור לדרכי גישה לישובים והם בשימוש יומיומי של אוכלוסייה רחבת היקף. כתוצאה ישירה מהעובדה שאין על כבישים אלו בעלות ואחריות של גורם מוגדר, נמצאים אלו במצב תשתית ירוד ביותר. הכבישים אינם מתוחזקים כראוי והם נמצאים במצב של הדרדרות מואצת עד כדי כך שהשימוש בהם מהווה סכנה בטיחותית. כמו כן אי השקעה בשיפור ותחזוקתם תחייב השקעה גדולה יותר בעתיד.

לאור האמור ובמטרה לשפר את מצבם של הכבישים הנ"ל, אני סבור שיש מקום להשקיע מחשבה ומשאבים מתאימים שיעניקו מענה ופתרונות הולמים לעניין זה.

משרד התחבורה
המנהל הכללי

לפיכך הנכם מתמנים בזה כצוות בינמשרדי אשר תפקידיו מפורטים להלן:

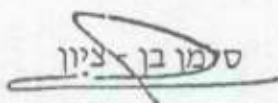
1. לבצע בדיקה יסודית פרטנית ולמפות אל כל הכבישים בארץ האמורים להכלל בקטגוריה של כבישי גישה באחריות המועצות האזוריות וכבישים ללא בעלות ואחריות.
2. לקבוע קריטריונים מוסמכים לצורך לטפל בכבישים שיכללו בקטגוריה זו (עורק תחבורתי, כביש תיירותי, כבישי גישה עורקיים וכו') במטרה להציב את כל הכבישים הללו ברשימת סדר עדיפות לבצוע.
3. לקבוע רשימת סדר עדיפות לביצוע תוך הצבת כל הכבישים בקטגוריה במיקומם על-פי הקריטריונים.
4. לגבש חלופות אפשריות לאופן הטיפול בהם.
5. להמליץ על עקרונות לתוכנית עבודה תלת שנתית לטיפול בכבישים (שנים 2003 - 2000), תוך הצבת חלוקת עבודה ותחומי אחריות, הקצאת תקציבים וחלוקתם, שלבים ולוחות זמנים.

בראש הצוות יעמוד אינג' עמי לקס - מ"מ מנכ"ל מע"צ.

אבקש להעביר אלי את סיכום הצוות ואת ההמלצות לא יאוחר מיום ראשון 31 מאי 2000.

לאור חשיבות הנושא אבקש להעניק קדימות ועדיפות לעבודת הצוות.

בברכה,

סימחה בן-ציון

העתק: מר יצחק מרדכי - סגן רוה"מ ושר התחבורה
מר יוסי קוציץ - מנכ"ל משרד ראש הממשלה
פרופי אבי בן בסט - מנכ"ל משרד האוצר
מר אבי מעוז - מנכ"ל משרד הפנים
מר שלמה בן אליהו - מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
מר בנימין כהן - מנכ"ל מרכז המועצות האזוריות
גבי שרה אהרון - ראש המינהל לבנייה כפרית - משרד הבינוי והשיכון
מר יוסי ורדי - עוזר שר הבטחון
מר אלכס לנגר - סמנכ"ל בכיר יבשה, משרד התחבורה
מר עופר לינציבסקי - רכז תחבורה, אגף התקציבים, משרד האוצר

02-6228220/1

בנין כלל, ירושלים, רח' יפו 97, טל. 02-6228220/1

הכנה לדיון בוועדת מנכ"לים: פיתוח המרחב הכפרי.

הנושאים שעל הפרק:

א. רמת הטיפול:

1. רמת המרחבים הכפריים (מועצות אזוריות או אגדים של מועצות אזוריות)
2. רמת היישובים (או קבוצת יישובים באזור)
3. רמת המתיישבים (או קבוצות מתיישבים ביישוב)

ב. נושאי הטיפול:

1. תכנון אב
2. תשתיות פיזיות (מוחשיות)
3. תשתיות לא מוחשיות
4. תעסוקה
5. הרחבת היישובים וביסוסם
6. חיזוק ועדכון המרחב הכפרי
7. תדמית (יח"צ)

ג. תחומי הטיפול:

1. תקשורת
2. מערכות מידע
3. חינוך והשכלה גבוהה
4. בריאות
5. ביטחון *אין מבין (ענין מילת המעגל 301)*
6. תיירות
7. תעשייה ומסחר
8. כבישים ראשיים וכבישי גישה, חשמל, ביוב
9. שיכון
10. אכלוס
11. שירותים מוניציפליים
12. איכות הסביבה
13. שטחים פתוחים – ריאות ירוקות
14. עבודה, רווחה, ביטוח לאומי

ד. לדיון:

1. קביעת סדרי עדיפויות כמדיניות ממשלתית
2. שתוף פעולה עם גורמים נוספים במרחב הכפרי (עיירות פיתוח, מגזר מיעוטים)
3. חלוקת אחריות וסדרי עבודה

הכנה לדיון בוועדת מנכ"לים: פיתוח המרחב הכפרי.

הנושאים שעל הפרק:

א. רמת הטיפול:

1. רמת המרחבים הכפריים (מועצות אזוריות או אגדים של מועצות אזוריות)
2. רמת היישובים (או קבוצת יישובים באזור)
3. רמת המתיישבים (או קבוצות מתיישבים ביישוב)

ב. נושאי הטיפול:

1. תכנון אב
2. תשתיות פיזיות (מוחשיות)
3. תשתיות לא מוחשיות
4. תעסוקה
5. הרחבת היישובים וביסוסם
6. חיזוק ועדכון המרחב הכפרי
7. תדמית (יח"צ)

ג. תחומי הטיפול:

1. תקשורת
2. מערכות מידע
3. חינוך והשכלה גבוהה
4. בריאות
5. ביטחון
6. תיירות
7. תעשייה ומסחר
8. כבישים ראשיים וכבישי גישה, חשמל, ביוב
9. שיכון
10. אכלוס
11. שירותים מוניציפליים
12. איכות הסביבה
13. שטחים פתוחים – ריאות ירוקות
14. עבודה, רווחה, ביטוח לאומי

ד. לדיון:

1. קביעת סדרי עדיפויות כמדיניות ממשלתית
2. שתוף פעולה עם גורמים נוספים במרחב הכפרי (עיירות פיתוח, מגזר מיעוטים)
3. חלוקת אחריות וסדרי עבודה

לד"ר יואל
(מאזן)
14/10

26/ פיתוח המרחב הכפרי

תאור תוכניות הפיתוח	תוכניות פיתוח נקודתיות	תחום פיתוח ראשי	<p>קמפוס</p> <p>יזאזאזא - תשתית</p>
		קרקע ומדיניות קרקעית	
		מים והרפורמה במשק המים	
		הרחבות יישובים	
		תחבורה, תנועה ונגישות	
		שירותים מוניציפליים	
		(בטחון, בריאות וכו')	

סוגיות להגדרה – פריפריה, מרחב כפרי וכו'

פריפריה – הגדרת פריפריה לפי המרחק ממרכז הארץ, ממרכז המטרופולין הקרוב, ממרכז עירוני קרוב המספק נפח ומגוון שירותים מינימלי וביחס למשמעויות הביטחוניות הקיימות (קו עימות, קו התפר, גבול של שלום וכו')

מרחב כפרי – מרחב מיושב ומרחב לא מיושב

סוגי יישובים – כולל יישובים קהילתיים, התיישבות בודדים, מיזמים חקלאיים עצמיים, כפרים ערביים עד לגודל מסוים

ממשקים להגדרת תחומי פיתוח ראשיים

• הממשק הפיסי- תשתיתי

קרקע ומדיניות קרקעית
מים והרפורמה במשק המים
הרחבות יישובים
תחבורה, תנועה ונגישות
שירותים מוניציפליים

• הממשק הכלכלי-תעסוקתי

פעילויות תמך
מוקדי תעסוקה
תיירות
חקלאות

• הממשק הנופי-סביבתי

שמורות טבע, גנים לאומיים ויערות קק"ל
שטחים פתוחים
איכות הסביבה

• הממשק האנושי-קהילתי

הון אנושי
הכשרה
חינוך
פיתוח קהילתי

• הממשק התכנוני

מידע
תקשוב
תכנון אסטרטגי וסטטוטורי
תדמית

פיתוח המרחב הכפרי

מטרות ויעדים על בסיס החלטת הממשלה

מטרות

- חיזוק הקהילה הכפרית
- גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי ייחודי
- שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה אדם ושילובם במרחב הכפרי
- עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב ייחודית בעלת אופי כפרי

יעדים

- עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי
- פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית
- קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי
- הרחבת הקהילה בכפר
- שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח
- קליטת דור צעיר בחקלאות
- תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי
- פיתוח הכפר הערבי

נתוני רקע ברמת המאקרו (להשלמה)

עקרונות התוכנית

- התאמה למגמות קיימות במרחב הכפרי – התוכנית תשאף ל"זרום" עם המגמות הקיימות במרחב הכפרי ולעיתים לנווט את ההתפתחויות לכיוונים הרצויים
- טיפול כולל לצד טיפול נקודתי – ההתייחסות תתייחס למכלולי שטח שונים : אזורים, מועצות אזוריות, מקבצי יישובים ויישובים ברמה נקודתית
- מעורבות רב תחומית משולבת – ההתייחסות תתבטא בתחומים שונים תוך שילוב בין תחום לתחום
- טיפול דיפרנציאלי מרחבי – ההתייחסות לא תהיה שווה ברמה המרחבית
- מעורבות רב שנתית – התוכנית תשאף להתייחס בטווחי זמן שונים מהטווח הקצר לטווח הארוך.

17 בספטמבר 2002

48

303

בנין תחזית

על שם המנהל
של המועצה
למחוז
המרכז
של מועצה
למחוז
המרכז

17 בספטמבר 2002

דואר זכום
לשכת המנכ"ל
14-10-2002
שם תיק: _____
מס' סידורי: 1489

עבור:
ברוך גלברמן
משרד החקלאות
הרשות לתכנון
baruchg@moag.gov.il
03-9485811 דרך פקס:

המנהל
המועצה
למחוז
המרכז

הנדון: תכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל

ראשי הפרקים

1. רקע - המצב הקיים במרחב הכפרי בישראל
2. מטרות ויעדי התכנית
3. דרכי הפיתוח של המרחב הכפרי על הרקע המתבצע בארצות המערב
4. התכונות הדרושות לארגון, שייטול על עצמו את הטיפול במרחב הכפרי - הצגת 3 חלופות
5. תקצוב הפעילות
6. המלצות לביצוע

1. רקע - המצב הקיים במרחב הכפרי בישראל

1.1 המגזר הכפרי בישראל עובר תהליכי שינוי מרחיקי לכת בתחומי הכלכלה, החברה והארגון. המשבר הכלכלי של שנות ה-80 הביא לקריסתן של רבות מהמערכות המרכזיות של מגזר זה ולמרות הסדרי החובות המורכבים שנעשו, רבות מהבעיות שנחשפו במלוא חומרתן טרם באו על פתרונן. תהליכי השינוי נובעים ממה שמתרחש במעגל הפנימי בתוך הגורמים האופייניים והטבועים במגזר הכפרי, מעצם הווייתו, ובמעגלים החיצוניים המשיקים למגזר זה ומשפיעים עליו, הן בארץ והן בעולם.

1.2 בארצות אירופה המערבית ובארצות הברית, זה מכבר, בצורך לסייע למגזר הכפרי, דווקא במגוון של נושאים שאינם חקלאיים בהכרח, כנובע מהצורך לצמצם את התמיכות הישירות בחקלאות וההכרה בתרומתו הייחודית של הכפר לשמירה על שטחים פתוחים ו"ריאות ירוקות", לשוב אזורי ספר ולשימור מורשת ותרבות ייחודית.

1.3 אספקת השרותים, שכל אזור ביישוב עירוני נהנה מהם על פי חוק, מחייבת התארגנות מיוחדת ואמצעים נוספים על מנת שתושבי הישוב הכפרי יוכלו ליהנות מהם באותה מידה. זאת בשל מאפייני היישוב הכפרי שהוא קטן, מרוחק ממרכזים עירוניים ובעל תשתית מצומצמת. לדוגמא: שרותי בטחון, בריאות, חינוך, תרבות, תעסוקה ורווחה, תחבורה ותקשורת.

2. מטרות ויעדי התכנית

- 2.1 מטרות התכנית הן:
 - 2.1.1 חיזוק הקהילה הכפרית
 - 2.1.2 גוון הבסיס הכלכלי של הכפר
 - 2.1.3 שמירה על שטחים פתוחים

רח' כורזין 1, גבעתיים 53583 טל: 03-5719693 פקס: 03-5732150 zenovar@zenovar.com
1 Korazin St., Givatayim 53583 ISRAEL, Tel: 972-3-5719693 Fax: 972-3-5732150

doc: \windows\TEMP\I:\מכתב רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.doc

2.2 יעדי התכנית:

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, קליטת זור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה ובנוף הכפרי.

3. דרכי הפיתוח של המרחב הכפרי על הרקע המתבצע בארצות המערב

האזור הכפרי בקהילה האירופית תופס כ- 80% משטחה הכולל. סיבה זו, והעובדה שהאזור הכפרי חשוב לחברה כולה, מחייב את הקהילה לפעול להבטחת הפיתוח של החברה הכפרית. ראו נספח מספר 1 - מאמר: "כפר-עיר קשרים ויחסי גומלין, קונפליקט ודיאלוג", נכתב על ידי ד"ר חיים צבן ונועה פלר

4. התכונות הדרושות לארגון, שייטול על עצמו את הטיפול במרחב הכפרי - הצגת 3 חלופות

4.1 הגורמים המטפלים כיום בכפר הישראלי, הנוס:

הסוכנות היהודית - המחלקה להתיישבות והחטיבה להתיישבות בסוכנות היהודית, ועדת שרים לענייני התיישבות, מינהל מקרקעי ישראל-אגף לקרקע חקלאית, הקרן הקיימת לישראל, מקורות, משרד הבינוי והשיכון - האגף לבנייה כפרית ומע"צ, משרד האנרגיה (חברת החשמל), בוק, משרד החקלאות, משרד התעשייה והמחקר, משרד התיירות, משרד הפנים - מנהל התכנון ומנהל השלטון המקומי - המועצה האזורית, משרד האוצר, הבנקים המסחריים, תנועות התיישבות (ארגוני קניות ומפעלים אזוריים), רשם האגודות השיתופיות, משרד החינוך והתרבות - האגף לחינוך התיישבותי, המשרד לקליטת עלייה וקופות החולים.

4.2 תכונות הנדרשות מהארגון המטפל

4.2.1 יכולת תיאום בין משרדי המשלה השונים והגורמים החוץ ממשלתיים המטפלים כל אחד באספקט אחר של המגזר.

4.2.2 יכולת גיוס והפעלת כספים מהסקטור הציבורי והפרטי, כאחד, לצורך הפיתוח הכלכלי של המרחב הכפרי.

4.2.3 יכולת השפעה פוליטית אשר תבטיח את מתן התמריצים הדרושים למגזר הכפרי בהתאם לסדר העדיפויות הלאומי.

4.2.4 הסתמכות חלקית על הממסד הציוני העולמי, כדי לחזק את האינטרסים של התנועה הציונית בהתיישבות.

4.3 שיקולים לבחירת הארגון המתאים - 3 חלופות לבחירה, בהתאם לתוכנית שמנינו לעיל:

4.3.1 הקמת משרד ממשלתי מיוחד לנושא הכפרי, מעין "משרד לפיתוח האזור הכפרי".

4.3.2 הטלת המשימה של טיפול במרחב הכפרי של אחד ממשרדי הממשלה הקיימים בנוסף לפעילותו הרגילה, מעין "אגף לפיתוח הכפר" בתוך משרד ממשלתי קיים (המלצתנו היא על משרד החקלאות).

4.3.3 הקמת גוף מתאם, המשותף לממשלה ולממסד הציוני, מעין "רשות לענייני הכפר", כשבראשו יושב שר החקלאות (כדוגמת "מנהל מקרקעי ישראל" המטפלת בקרקעות על סמך אמנה בין ממשלת ישראל וההסתדרות הציונית משנת 1952).

5. תקצוב הפעילות

5.1 יוסטוס פון ליביג ניסח במאה ה-19 את "חוק המינימום", האומר שיבול של צמח נקבע על פי הגורם הנמצא במינימום. גם אם סיפקנו את כל האלמנטים הדרושים להזנת הצמח - מים, חנקן, זרחן וכד'. ואלמנט אחד נמצא במינימום, למשל אשלגן, הרי שהיבול יהיה לפי רמת האשלגן.

כאשר עוסקים בפיתוח של אזור, ובייחוד אזור כפרי בפריפריה - הפיתוח של האזור מותנה בקיומם של כל הגורמים והאלמנטים הדרושים לפיתוחו ומחסור באחד מהם יביא את הפיתוח לרמה המותנית במחסור, על פי "חוק המינימום".
כדי לפתח אזור כפרי יש צורך ב:

- תשתית פיזית
- תשתית ממסדית
- תשתית של תשומות
- תשתית של טיפול בתפוקות
- תשתית חברתית

- 5.2 קידום התשתיות בתיאום נכון ובזמן מצריך עבודה נכונה בתחומי התכנון, ההקצאה הכספית והתקצוב ובקרת האיכות ולוחות הזמנים.
- נחוץ גורם יוזם ודוחף, שיביא לתיאום בין כל הגורמים העוסקים בתשתיות, כל אחד בתחומו.
- הגורם הנ"ל, צריך שיהיו בידיו 2 אלמנטים ברורים:
- 5.2.1 יכולת הבאת תכנית לביצוע
- 5.2.2 תקציב גריעיני קטן ומכריע לשילוב צינורות התקציב של הגורמים השונים (בגובה 10-20% מתקציבי הפרוייקטים).
- הגורם המטפל יכול להיות המועצה האזורית, והיא אכן אמורה לעשות זאת בתחום השרותים המוניציפאליים, על כל המגוון, אך נחוץ גורם נוסף לתיאום הפיתוח ולתיאום התשתיות – גורם שיראה את התמונה הכוללת.

6. ~~הקצאות לביצוע~~

כפר - עיר

קשרים ויחסי גומלין, קונפליקט ודיאלוג

על רקע היחסים שבין המגזר העירוני והכפרי בארץ שבא לידי ביטוי במיוחד בנושא קרקע, ולאחרונה גם הנושא המים - באנו להציג גישה שונה שבאה לידי ביטוי בתכנית אב לפיתוח החקלאות והכפר בהולנד לשנת 2010.

בעבר, הגבול והדיאלוג בין העיר לכפר, בין ה-city ל-countryside, היה ברור ובמידה רבה פשוט. העיר היתה מוקפת חומה, הכפר סיפק את התוצרת החקלאית לעיר והעיר סיפקה את השוק לכפר. עם נפילת חומות העיר החל תהליך אשר בעקבותיו נפלה גם האבחנה המקובלת בין המושגים "עיר" ו"כפר". ענפי תעשייה ושירותים התפשטו אל תוך האזורים הרוראליים ו-"Rural" הפסיק להיות שם נרדף לכלכלה חקלאית והפך למושג המוגדר בצורות שונות, כתלות בנקודת הראות המגדירה - גיאוגרפית, סטטיסטית, כלכלית, חברתית, דמוגרפית ועוד.

בנוסף לסטטוס הגבולות הגיאוגרפיים והמושגיים, גורמים נוספים משנים את הדיאלוג הפשוט בין הכפר לעיר. בראש ובראשונה העובדה שהכפר של היום אינו הכפר ה"קלאסי" של העבר. מאז תום מלחמת העולם השנייה עברו האזורים הכפריים בכל הארצות המתועשות תמורות מרחיקות לכת. תמורות אלה באות לידי ביטוי בשימושי הקרקע, במקורות התעסוקה והפרנסה, בהרכב החברתי של הכפר ובתפרוסת הישובים ומערכות השירותים. במוקד השינוי עומד המגזר החקלאי אשר איבד את בכורתו כבסיס הכלכלי והחברתי של המרחב הכפרי. למעשה ניתן לומר שאמנם החקלאות עדיין מתבצעת בכפר אך לא כל כפר הוא "חקלאי".

האינטרס הממשלתי במדינות רבות הוא לשמר את הכפר אך לאו דוקא לעודד את החקלאות שבו ואכן, במדינות רבות חל מעבר מתמיכה מעודדת ייצור בחקלאות (שהיתה נהוגה עד שנות השמונים) לתמיכה המעודדת צמצום ייצור חקלאי ובמקביל מעודדת פעילויות אחרות המובילות לפיתוח בר-קיימא של המרחב הכפרי. בבסיס מעבר זה נמצאת ההכרה בתפקידים החשובים שממלא המרחב הכפרי, כמו גם תושביו, עבור כלל האוכלוסיה. תפקידיו הם רבים וכוללים את מתן הבטחון המסוים באספקת מזון אך גם תפקידים נוספים כשימור שטחים פתוחים, טבע, יערות, אוכלוסיות בע"ח, צמחים ונוף, שמירת מרחב לפעילויות תיירות ופנאי ושמירה על תרבות כפרית כחלק ממורשת ומסורת. תפקידים "חדשים" אלו של המרחב הכפרי משנים את פני הכפר ואת הדיאלוג עיר-כפר.

דוגמאות לתמיכה ממשלתית במרחב כפרי ולאז דוקא בחקלאות ניתן לראות בפעילות האיחוד האירופי. לאיחוד קרנות סיוע שונות המסייעות בחמישה ערוצים עיקריים: סיוע בהשקעות במגזר החקלאי, שיקום ופיתוח תשתיות וציוד בהם יש עניין ציבורי, פיתוח סביבה כלכלית, הכשרה מקצועית לתושבי הכפרים ופיתוח אזורי. בין השנים 1994-1999 הקצו הקרנות השונות של האיחוד כ- 500 מליון יורו למטרות השונות.

תוכנית LEADER (Links between Actions for the Development of the Rural Economy) של האיחוד האירופי נועדה ליישם את מדיניות התמיכה של האיחוד במדינות אירופה השונות. במסגרת תוכנית זו נעשו פרויקטים רבים באזורים כפריים באירופה ומספר דוגמאות מובאות להלן:

קורנוול, אנגליה: הקמת מרכז לחקלאות, פרחים ופיתוח כפרי.

פסילורייסיס, יוון: הקמת "סדנא" / מפעל קטן לניפוח זכוכית.

באיטליה - פרויקט גידול ואריזת צמחי מרפא.

צרפת - פרויקט "שביל עץ הזית", שילוב של חקלאות, סביבה ותיירות.

דנמרק - מרכז לפיתוח והמצאות חקלאיות באזור כפרי.

פורטוגל - הקמת מוזיאון-מסעדה באזור כפרי.

גורם נוסף שמשפיע על שינוי הדיאלוג, ולא רק במדינות מפותחות, הוא האינטראקציות המתרחבות בין העיר לכפר זאת בעיקר עקב שיפור אמצעי התחבורה. מעברים רבים של אנשים ממקום למקום (לביקורים קצרים או לתקופות ארוכות, ללימודים, עבודה, ביקור או סיבות אחרות), המתאפשרים הודות לאמצעי התחבורה, יוצרים גם העברה של רעיונות, ערכים ומנהגים. בנוסף, גם החשיפה לאמצעי תקשורת מאפשרים מפגש מסוג נוסף של תרבויות. כל המפגשים הללו של כפריים עם העיר והתרבות העירונית, ושל העירוניים עם הכפריים ותרבותם, הם דיאלוגים של תרבויות אשר מעצם היווצרותם נוצרת השפעה הדדית.

במדינות רבות (כישראל והולנד) בהן צפיפות האוכלוסיה גבוהה והקרע היא משאב במחסור, הדיאלוג בין העיר לכפר הופך לקונפליקט אשר במרכזו עומדת הקרע. למעשה, הקונפליקט קיים גם בתוך המרחב הכפרי עצמו כאשר משגי העברים השונים עומדות הפעילות החקלאית ופעילויות

צורכות קרקע אחרות שאינן חקלאיות (מגורים, תעשייה, מסחר, תיירות ושירותים). יחד עם הלחץ הנדל"ני קיימים גם שינויי תפקידי הכפר והאינטרסים לשימור תרבות כפרית וחקלאית ושימור סביבה, טבע ונוף ונוצרת מערכת שיקולים מתוחה ומורכבת בין שימושי הקרקע השונים.

אין ספק כי הדיאלוג עיר-כפר השתנה ובמקומות מסוימים נוצר קונפליקט על שימושי קרקע גם בין החקלאות לבין שימושי קרקע ופעילויות כלכליות אחרות בתוך הכפרים עצמם וגם בין העיר לכפר, אך נראה כי דווקא קונפליקט זה יכול לחדד ולהדגיש את האופי של כל אזור ואת התרומה הקיימת והפוטנציאלית שלו לחברה ככלל. הדגשת הקווים והערכים העיקריים תוכל ליצור דיאלוג מחודש שייבנה על בסיס הערכים והשיקולים החדשים שמעוצבים בשנים האחרונות עם שינוי פני החקלאות והמרחב הכפרי בעולם.

הדיאלוג שהיה קיים בעבר בו התפקידים של כל צד היו ברורים והפך, עם טשטוש הגבולות המושגיים, לקונפליקט מתוח, הופך להיות דיאלוג מורכב יותר. דיאלוג מחודש זה, אם ינבע מתוך הכרה בתפקידים החדשים של כל צד ובגבולות המטושטשים והשונים מבעבר, יוכל להביא למילוי צרכים הדדיים.

מקורות:

- מתמיכה בחקלאות לתמיכה במרחב הכפרי – סקירת מדיניות בארצות המערב, ד"ר עליזה פליישר, 1998.
- מערכות ממלכתיות וטיפולן במרחב הכפרי, ד"ר לביאה אפלבוים, 1995.
- Food Production and Rural Areas, The Dutch Ministry of Agriculture, Nature Management and Fisheries.
- The State of World Population - Changing Places: Population, Development and the Urban Future, Dr. Nafis Sadik (UNFPA), www.unfpa.org.

6 לאוקטובר, 2002.

ועדת מנכ"לים : פיתוח המרחב הכפרי.

הנושאים שעל הפרק :
א. רמת הטיפול :

1. רמת המרחבים הכפריים (מועצות אזוריות או אגדים של מועצות אזוריות)
2. רמת היישובים (או קבוצת יישובים בתחום אזורי)
3. רמת המתיישבים (או קבוצות מתיישבים בתוך יישוב)

ב. נושאי הטיפול :

1. תכנון אב
2. תשתיות פיזיות (מוחשיות)
3. תשתיות לא מוחשיות
4. תעסוקה
5. עיבוי היישובים והמרחב הכפרי
6. תדמית (יח"צ)

ג. תחומי הטיפול :

1. תקשורת
2. מערכות מידע
3. חינוך
4. בריאות
5. ביטחון
6. תירות
7. תעשייה ומסחר
8. כבישים וגישה, חשמל, ביוב
9. שיכון
10. אכלוס
11. שירותים מוניציפליים
12. איכות הסביבה
13. שטחים פתוחים – ריאות ירוקות
14. עבודה, רווחה, ביטוח לאומי

הערה:
לשם
הערה

הכנה לדיון בוועדת מנכ"לים: פיתוח המרחב הכפרי.

הנושאים שעל הפרק:

א. רמת הטיפול:

1. רמת המרחבים הכפריים (מועצות אזוריות או אגדים של מועצות אזוריות)
2. רמת היישובים (או קבוצת יישובים באזור)
3. רמת המתיישבים (או קבוצות מתיישבים ביישוב)

ב. נושאי הטיפול:

1. תכנון אב
2. תשתיות פיזיות (מוחשיות)
3. תשתיות לא מוחשיות
4. תעסוקה
5. הרחבת היישובים וביסוסם
6. חיזוק ועדכון המרחב הכפרי
7. תדמית (יח"צ)

ג. תחומי הטיפול:

1. תקשורת
2. מערכות מידע
3. חינוך והשכלה גבוהה
4. בריאות
5. ביטחון
6. תיירות
7. תעשייה ומסחר
8. כבישים ראשיים וכבישי גישה, חשמל, ביוב
9. שיכון
10. אכלוס
11. שירותים מוניציפליים
12. איכות הסביבה
13. שטחים פתוחים – ריאות ירוקות
14. עבודה, רווחה, ביטוח לאומי

ד. לדיון:

1. קביעת סדרי עדיפויות כמדיניות ממשלתית
2. שתוף פעולה עם גורמים נוספים במרחב הכפרי (עיירות פיתוח, מגזר מיעוטים)
3. חלוקת אחריות וסדרי עבודה

ל/ס/י
(אמ"ק)
14/10

מזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ז באלול התשס"ב
4 בספטמבר 2002

ש מ ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבכם את החלטה מס. 2486 של הממשלה מישיבתה ביום א', כ"ד באלול התשס"ב (01.09.2002):

"2486. פיתוח המרחב הכפרי

מ ח ל י ט י ס:

1. להטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות: נציג משרד ראש הממשלה והמנכ"לים של משרדי התשתיות הלאומיות, הפנים, הבינוי והשיכון, המשפטים, איכות הסביבה, האוצר, "מזנהל מקרקעי ישראל, לגבש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

2. מטרות התוכנית:

(א) חיזוק הקהילה הכפרית.

(ב) גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.

(ג) שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.

(ד) עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.
5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום.

ב ב ר כ ה,
127
גדעון סער
מזכיר הממשלה

העתק: מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר ✓
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
מנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות
מנכ"ל משרד הפנים
מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
מנכ"ל משרד המשפטים
מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה
מנכ"ל משרד האוצר
מנהל מינהל מקרקעי ישראל

19
48
51

מזכיר הממשלה

ירושלים, י"ג בתשרי התשס"ג
19 בספטמבר 2002

ש מ ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבך את החלטה מס. 2519 של הממשלה מישיבתה ביום ד', י"ב בתשרי התשס"ג (18.09.2002):

"2519. פיתוח המרחב הכפרי - תיקון החלטה

מ ח ל י ט י ם:

א. בהמשך להחלטת הממשלה מס. 2486 מיום 1.9.2002, לצרף את המנהל הכללי של משרד התיירות לועדת המנכ"לים לגיבוש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי.

ב. יו"ר ועדת המנכ"לים רשאי לזמן לישיבותיה את גזבר הסוכנות היהודית."

ב ב ר כ ה,
גדעון סער

העתק: שר התיירות
✓ המנהל הכללי, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי, משרד התיירות
גזבר הסוכנות היהודית

~~אבנר קולר~~
~~אבנר קולר~~

משרד החקלאות ופיתוח
לשכת השר
יועצת בכירה לשו

המטרה
ו.ו.י
(1) אבנר קולר
כיתה ה' תלמידי
סניף ה' תלמידי
(2) אבנר קולר
סניף ה' תלמידי
(3) אבנר קולר
סניף ה' תלמידי

~~אבנר קולר~~
~~אבנר קולר~~

תאריך: 25.8.02

לכבוד: איצ'ה

הנדון: איצ'ה

(1) אבנר קולר / אבנר קולר
מטרה / מטרה
פסגת 2000 / פסגת 2000
(2) אבנר קולר / אבנר קולר
מטרה / מטרה
פסגת 2000 / פסגת 2000
(3) אבנר קולר / אבנר קולר
מטרה / מטרה
פסגת 2000 / פסגת 2000

משרד החקלאות ופיתוח
לשכת השר
27-08-2002
874

מטרה / מטרה
פסגת 2000 / פסגת 2000
11/02
+ כ"ב אצ"ה

מטרה / מטרה
פסגת 2000 / פסגת 2000
19/9/02
+ כ"ב אצ"ה

הצעה להחלטה

מחליטים:

1. לחטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות נציג משרד ראש הממשלה והמנכ"לים של משרדי תשתיות לאומיות, הפנים, בינוי ושיכון, איכות הסביבה, משרד האוצר, מנהל מקרקעי ישראל, לגבש תוכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

2. מטרות התוכנית:

- א. חיזוק הקהילה הכפרית.
- ב. גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.
- ג. שמירת על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, תן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.
- ד. עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית:

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק ישובים במצוקה וישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.

5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום.

דברי הסבר:

המגזר הכפרי בישראל עובר תהליכי שינוי מרחיקי לכת בתחומי הכלכלה, החברה והארגון. המשבר הכלכלי של שנות ה-80 הביא לקריסתן של רבות מהמערכות המרכזיות של מגזר זה ולמרות הסדרי החובות המורכבים שנעשו, רבות מהבעיות שנחשפו במלוא חומרתן טרם באו על פתרונן. תהליכי השינוי נובעים ממה שמתרחש במעגל הפנימי בתוך הגורמים האופייניים והטבועים במגזר הכפרי, מעצם הווייתו, ובמעגלים החיצוניים המשיקים למגזר זה ומשפיעים עליו הן בארץ והן בחו"ל.

סימנים ראשוניים מצביעים על כך שבחלקים רבים של מגזר זה חלה שחיקה מתמדת, שמשמעותה ירידה ברמת החכנסה, עזיבת צעירים ועלייה בגיל הממוצע של התושבים. נראה שללא התערבות ממשלתית במכלול של נושאים, הנוק הצפוי למשק כתוצאה מקריסת המגזר, במיוחד באזורי הפריפריה שבהם פתרונות כלכליים חלופיים הם סבוכים יותר, עשוי להיות חמור ביותר.

בארצות אירופה המערבית ובארה"ב הכירו זה מכבר בצורך לסייע למגזר הכפרי, דווקא במגוון של נושאים שאינם חקלאיים בחכרה, כנובע מהצורך לצמצם את התמיכות הישירות בחקלאות והחכרה בתרומתו היחודית של הכפר לשמירה על שטחים פתוחים ו"ריאות ירוקות", ליישוב אזורי ספר ולשימור מורשת ותרבות יחודית.

מטרות התוכנית:

התוכנית מציעה מדיניות משולבת של פיתוח חקלאי, פיתוח כפרי, שיקום ישובים, פיתוח אזורי הפריפריה ותעסוקה יזמית מגוונת, ושמירה על משאבי הטבע ואיכות הסביבה המהווים תנאי חשוב לעיצוב דמותו העתידית של הכפר בישראל.

מוגש על ידי שר החקלאות ופיתוח הכפר

ההצעה נשלחה לפי סעיף 3 בתקנון לעבודת הממשלה אל השרים הנוגעים בדבר.

בקר באג 8ה"א:

<http://www.shaham.moag.gov.il>

7 אוקטובר, 2002
א' חשון, תשס"ג

איצ'ה שלום,

מבקשתך,

בתודה,

אהוד גלב

מזכר פנימי - אישי

הנדון: קידום - אהוד גלב - לדרגת פרישה +44 - 44

נקודות לבקשה

א. עם קבלת האחריות לוועדת המנכלים לקידום הפיתוח של המרחב הכפרי אהוד ידרש במסגרת זאת להשקיע זמן רב בלימוד וקידום נושאי תקשוב כמנוף לפיתוח המרחב הכפרי.

ב. כיום כממ"ר יחס ומתאם קשרים אלו עם גורמי חוץ שונים - המפעלים האיזוריים, ועדות חקלאיות, מועצות איזוריות, האגף לחינוך התישבותי, טכניון, פקולטה, מנהל מחקר, בתי תוכנה, צוותים מקצועיים בארץ ובח"ל ואחרים.

ג. אחד היזמים המרכזיים להקמת והפעלת אתר המשרד. לבקשת ש. קלפר ורות אלעזר אהוד עשוי להתבקש להקדיש זמן רב לקידום פיתוח האתר והשימוש בו לרבות ככלי להשגת מטרת המשרד - ר' למעלה.

ד. מאז מינוי מנכ"ל - ממ"ר - מרכז מידע ראשי של המשרד פעיל כנציג המשרד בצוות פעילות תהיל"ה - פעילות התקשוב הממשלתית. מאחר ולא הוגדר אז תקן במשרדי הממשלה לתפקיד* לא קודם בגין המינוי.

* תפקיד מנהל המידע הראשי (ממ"ר) ונוהלי עבודתו - מתוך החלטת הממשלה

מחליטים בהמשך להחלטה מס. 2596 של הממשלה ליום 8.9.97 להגדיר את תפקיד מנהל המידע הראשי (ממ"ר), נהלי עבודתו וכישוריו כדלקמן:

מנהל המידע הראשי יהיה בכיר בהיררכיה המשרדית - רצוי כפוף ישירות למנכ"ל. מינוי הממ"ר יעשה על ידי מנכ"ל המשרד בהתייעצות עם היל"ה (היערכות ישראל לעידן המידע - פרויקט ביזמת ואחריות משרד המדע - עבר למשרד האוצר);

אולפן
העיתון
10/10

6 לאוקטובר, 2002.

ועדת מנכ"לים: פיתוח המרחב הכפרי.

הנושאים שעל הפרק:
א. רמת הטיפול:

1. רמת המרחבים הכפריים (מועצות אזוריות או אגדים של מועצות אזוריות)
2. רמת היישובים (או קבוצת יישובים בתחום אזורי)
3. רמת המתיישבים (או קבוצות מתיישבים בתוך יישוב)

ב. נושאי הטיפול:

1. תכנון אב
2. תשתיות פיזיות (מוחשיות)
3. תשתיות לא מוחשיות
4. תעסוקה
5. עיבוי היישובים והמרחב הכפרי
6. תדמית (יח"צ)

ג. תחומי הטיפול:

1. תקשורת
2. מערכות מידע
3. חינוך
4. בריאות
5. ביטחון
6. תיירות
7. תעשייה ומסחר
8. כבישים וגישה, חשמל, ביוב
9. שיכון
10. אכלוס
11. שירותים מוניציפליים
12. איכות הסביבה
13. שטחים פתוחים – ריאות ירוקות
14. עבודה, רווחה, ביטוח לאומי

כפר 2000-2001

אין

אחרנסון, אבולעפיה, גלאון, צין, אמודאי ושותי

Aaronsohn, Aboulafia, Gal-On, Tzin, Amoday & Co.

עורכי-דין Law Offices

- SHMUEL AARONSOHN
- DAVID ABULAFIA
- RON TZIN
- YUVAI GAL-ON
- ILAN AMODAY
- RUTH ANAT BEN OUGLI
- JOSEPH GUY MOSSERI
- TAMARA KULJIC
- TAL TSAFRIR
- MICHAEL VOLLOCH
- ALON BITAN
- MERAV MILO-TIMAR
- SHAI KAIN
- SHARON PRESS
- TALI BEN-SIMON
- EVAL LEIBOVITZ
- RONIT TAL
- DANA GOLAN
- Dr. SHALHAV KIMCHY
- HADAS BITON
- SHARON ALMOG
- OFER JACOB
- DORON NOAH
- YONAT BAR-ZVI
- IRIS KIRSHENBOIM
- MAHA MAHAGNA
- DANIELA JEFER
- LJORA SRIVANT
- ZION TZEMACH
- LIAT BARZILAY
- DANIELA MAROM

רח' לינקולן 20, תל-אביב 67134
 טל. 6250500 (03) TEL.
 פקס. 6250501 (03) FAX.
 דואר אלקטרוני: clall@aaalaw.co.il
 E-MAIL:

- שמואל אהרנסון
- דוד אבולעפיה
- רון צין
- יובל גלאון
- אילן אמודאי
- רות עינת בן-נני
- יוסף גיא מוסרי
- תמר קולייץ
- טל צפירי
- טל הלך
- אלון ביטן
- מירב מילודימר
- שי קין
- שרון פיש
- טלי בן-סימן
- איל ליבוביץ
- רונית טל
- דנה טלן
- ד"ר שלום קמחי
- ד"ר ביטון
- שרון אלמוג
- עופר יעקב
- דורון נח
- יגית בר-צבי
- איריס קירשנבוים
- כהא מהאגנה
- דניאלה הפין
- ליאורה סינאני
- ציק צמח
- ליאת ברזילי
- דניאלה מרומ

1 אוקטובר, 2002
 ג.צ. 434/0

(1) ד"ר שחלחב קימחי
(2) ד"ר יעקב
הכפרי (עמית)
ד"ר אלון ביטן
ד"ר דנה טלן
ד"ר יובל גלאון
ד"ר רות עינת בן-נני
ד"ר יוסף גיא מוסרי
ד"ר תמר קולייץ
ד"ר טל צפירי
ד"ר טל הלך
ד"ר אלון ביטן
ד"ר מירב מילודימר
ד"ר שי קין
ד"ר שרון פיש
ד"ר טלי בן-סימן
ד"ר איל ליבוביץ
ד"ר רונית טל
ד"ר דנה טלן
ד"ר ד"ר שלום קמחי
ד"ר ד"ר ביטון
ד"ר שרון אלמוג
ד"ר עופר יעקב
ד"ר דורון נח
ד"ר יגית בר-צבי
ד"ר איריס קירשנבוים
ד"ר כהא מהאגנה
ד"ר דניאלה הפין
ד"ר ליאורה סינאני
ד"ר ציק צמח
ד"ר ליאת ברזילי
ד"ר דניאלה מרומ

דואר נכנס
 לשכת המנכ"ל
 03-10-2002
 שם תיק: _____
 מס' סידורי: 1333

בפקס: 03-9485858
 ובדואר רשום

לכבוד
 מר איציה לידור
 מנכ"ל משרד החקלאות
 משרד החקלאות

הנדון: ועדת המנכ"לים לחיזוק הקהילה הכפרית

בשמה של מרשתי, נעמ"ת תנועת נשים עובדות ומתנדבות, ובהמשך לפנייתי אליך בעניין שבנדון, אתכבד לפנות כדלקמן:

1. מרשתי הינה עמותה רשומה אשר בין היתר מחויקה ומנהלת את כפר הנוער החקלאי עינות ואת כפר הנוער החקלאי כנות.
2. מן העיתונות למדה מרשתי לדעת כי, במסגרת תוכנית "כפר 2000" של משרד החקלאות, חוקמה ועדת מנכ"לים אשר בין יתר עיסוקיה, תגבש תוכנית שנתית לחיזוק הקהילה הכפרית.
3. מהעיתון למדנו לדעת כי התוכנית, שהציע השר שמחון, כבסיס להצעת ההחלטה למינוי ועדת מנכ"לים, כוללת גם "עידוד השכלה חקלאית, קידום ופיתוח מכללות באזור הפריפרייה, ייזום קורסים והכשרה מקצועית".

אהרנסון, אבולעפיה, גלאון, צין, אמודאי ושותי
 Aaronsohn, Aboulafia, Gal-On, Tzin, Amoday & Co.
 עורכי-דין Law Offices

20 LINCOLN ST., TEL AVIV 67134
 TEL (03) 6250500
 FAX (03) 6250501
 E-MAIL: clal@aaalaw.co.il

רח' לינקולן 20, תל-אביב 67134
 טל. (03) 6250500
 פקס. (03) 6250501
 דואר אלקטרוני: clal@aaalaw.co.il

2

4. מכיוון שבבתי הספר של נעמיית ישנה תשתית קיימת למטרות המבורכות הנ"ל, ביקשה מרשתי לבחון דרכים להשתלב בתוכנית.

על רקע זה פנייתי אלייך.

5. אודה על כן על בחינת נושא זה כמסגרת ועדת המנכ"לים שאתה עומד בראשותה.

בכבוד רב,
 רון צין, עו"ד
 אהרנסון, אבולעפיה, גלאון, צין, אמודאי ושותי

העתק: עו"ד רות עמית- פוגל נעמיית
 כפר הנוער עיינות
 כפר הנוער כנות

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המנהל הכללי

כה' בתשרי תשס"ג
1 באוקטובר 2002
סימוכין: 7285

אל: מר שאול גירטלר – יו"ר הועדה לסקר וייעוץ

הנדון: מר בארי הולצמן – התקשרות עם יועץ

ממשלת ישראל בישיבתה מיום 1/9/02 החליטה להטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכליים שתגבש תוכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

לימוד החומר שבאחריות משרדי הממשלה השונים וגיבוש ההמלצות לממשלה תוך פרק זמן קצר, מחייב איש מקצוע המצוי ובקי בנושאים לריכוז והכנת החומר.

לשם כך, אני מבקש להתקשר עם מר בארי הולצמן, אשר שימש כראש אגף תיאום, מעקב ובקרה במשרד ראש הממשלה ובמסגרת תפקידו זה רכש ניסיון רב בתיאום פעולות משרדי הממשלה השונים בנושאים רבים, כולל הכנת מסמכי רקע ועמדה למנכ"ל משרד ראש הממשלה ולראש הממשלה וכן את אמונם הרב של מנכלי משרדי הממשלה השונים והנהלותיהם.

מר בארי הולצמן נענה לבקשתי והביע הסכמתו להתקשרות.

אי לכך, אבקשם לאשר ההתקשרות עם בארי הולצמן מטעם חברת "אמן" – ארגון ומדעי ניהול יועצים בע"מ, לתקופה שבין אוקטובר 2002 – ינואר 2003 בהיקף של 50 שעות חודשיות.

עלות ההתקשרות המבוקשת, בהתאם לתעריף העסקת יועצים של הממונה על השכר במשרד האוצר לפי סיווג יועץ א' כ – 30,000 ₪, תהיה מסעיף תקציבי מסי 33.21.01.03.319.

בכבוד רב,

יצחק לידור

מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

העתק: גבי רחל פנצר – סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש

צנובר יועצים בע"מ
קבוצת תכנון:
שימושי קרקע, פיתוח כפרי ועסקי

עמיתות
הגדרה
קבוצת תכנון

17 בספטמבר 2002

דואר מכונה
לשכת התכנון
14-10-2002
1489

עבור:
ברוך גלברמן
משרד החקלאות
הרשות לתכנון
baruchg@moag.gov.il
03-9485811 דרך פקס:

הגדרה
המחיר
המחיר
המחיר

הנדון: תכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל

ראשי הפרקים

1. רקע – המצב הקיים במרחב הכפרי בישראל
2. מטרות ויעדי התכנית
3. דרכי הפיתוח של המרחב הכפרי על הרקע המתבצע בארצות המערב
4. התכונות הדרושות לארגון, שייטול על עצמו את הטיפול במרחב הכפרי – הצגת 3 חלופות
5. תקצוב הפעילות
6. המלצות לביצוע

1. רקע – המצב הקיים במרחב הכפרי בישראל

1.1 המגזר הכפרי בישראל עובר תהליכי שינוי מרחיקי לכת בתחומי הכלכלה, החברה והארגון. המשבר הכלכלי של שנות ה-80 הביא לקריסתן של רבות מהמערכות המרכזיות של מגזר זה ולמרות הסדרי החובות המורכבים שנעשו, רבות מהבעיות שנחשפו במלוא תומרתן טרם באו על פתרונן. תהליכי השינוי נובעים ממה שמתרחש במעגל הפנימי בתוך הגורמים האופייניים והטבועים במגזר הכפרי, מעצם הווייתו, ובמעגלים החיצוניים המשיקים למגזר זה ומשפיעים עליו, הן בארץ והן בעולם.

1.2 בארצות אירופה המערבית ובארה"ב הכירו, זה מכבר, בצורך לסייע למגזר הכפרי, דווקא במגוון של נושאים שאינם חקלאיים בהכרח, כנובע מהצורך לצמצם את התמיכות הישירות בחקלאות וההכרה בתרומתו הייחודית של הכפר לשמירה על שטחים פתוחים ו"ריאות ירוקות", לשוב אזורי ספר ולשימור מורשת ותרבות ייחודית.

1.3 אספקת השרותים, שכל אזרח ביישוב עירוני נהנה מהם על פי חוק, מחייבת התארגנות מיוחדת ואמצעים נוספים על מנת שתושבי היישוב הכפרי יוכלו ליהנות מהם באותה מידה. זאת בשל מאפייני היישוב הכפרי שהוא קטן, מרוחק ממרכזים עירוניים ובעל תשתית מצומצמת. לדוגמא: שרותי בטחון, בריאות, חינוך, תרבות, תעסוקה ורווחה, תחבורה ותקשורת.

2. מטרות ויעדי התכנית

- 2.1 מטרות התכנית הן:
- 2.1.1 חיזוק הקהילה הכפרית
 - 2.1.2 גוון הבסיס הכלכלי של הכפר
 - 2.1.3 שמירה על שטחים פתוחים

רח' כורזין 1, גבעתיים 53583 טל: 03-5719693 פקס: 03-5732150 zenovar@zenovar.com
1 Korazin St., Givatayim 53583 ISRAEL, Tel: 972-3-5719693 Fax: 972-3-5732150

C:\windows\TEMP\15msw...doc

972 3 9485811

2.2 יעדי התכנית:

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, קליטת זור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה ובנוף הכפרי.

3. דרכי הפיתוח של המרחב הכפרי על הרקע המתבצע בארצות המערב

האזור הכפרי בקהילה האירופית תופס כ- 80% משטחה הכולל. סיבה זו, והעובדה שהאזור הכפרי חשוב לחברה כולה, מחייב את הקהילה לפעול להבטחת הפיתוח של התברה הכפרית. ראו נספח מספר 1 – מאמר: "כפר-עיר קשרים ויחסי גומלין, קונפליקט ודיאלוג", נכתב על ידי ד"ר חיים צבן ונועה פלר

4. התכונות והדרושות לארגון, שייטול על עצמו את הטיפול במרחב הכפרי – הצגת 3 חלופות

4.1 הגורמים המטפלים כיום בכפר הישראלי, הגם:

הסוכנות היהודית – המחלקה להתיישבות והחטיבה להתיישבות בסוכנות היהודית, ועדת שרים לענייני התיישבות, מינהל מקרקעי ישראל-אגף לקרקע חקלאית, הקרן הקיימת לישראל, מקורות, משרד הבינוי והשיכון – האגף לבנייה כפרית ומע"צ, משרד האנרגיה (חברת החשמל), בזק, משרד החקלאות, משרד התעשייה והמחקר, משרד התיירות, משרד הפנים – מנהל התכנון ומנהל השלטון המקומי – המועצה האזורית, משרד האוצר, הבנקים המסחריים, תנועות התיישבות (ארגוני הקניות ומפעלים אזוריים), רשם האגודות השיתופיות, משרד החינוך והתרבות – האגף לחינוך התיישבותי, המשרד לקליטת עלייה וקופות החולים.

4.2 תכונות הנדרשות מהארגון המטפל

4.2.1 יכולת תיאום בין משרדי המשלה השונים והגורמים החוץ ממשלתיים המטפלים כל אחד באספקט אחר של המגזר.

4.2.2 יכולת גיוס והפעלת כספים מהסקטור הציבורי והפרטי, כאחד, לצורך הפיתוח הכלכלי של המרחב הכפרי.

4.2.3 יכולת השפעה פוליטית אשר תבטיח את מתן התמריצים הדרושים למגזר הכפרי בהתאם לסדר העדיפויות הלאומי.

4.2.4 הסתמכות חלקית על הממסד הציוני העולמי, כדי לחזק את האינטרסים של התנועה הציונית בהתיישבות.

4.3 שיקולים לבחירת הארגון המתאים – 3 חלופות לבחירה, בהתאם לתוכנית שמנינו לעיל:

4.3.1 הקמת משרד ממשלתי מיוחד לנושא הכפרי, מעין "משרד לפיתוח האזור הכפרי".

4.3.2 הטלת המשימה של טיפול במרחב הכפרי של אחד ממשרדי המשלה הקיימים בנוסף לפעילותו הרגילה, מעין "אגף לפיתוח הכפר" בתוך משרד ממשלתי קיים (המלצתנו היא על משרד החקלאות).

4.3.3 הקמת גוף מתאם, המשותף לממשלה ולממסד הציוני, מעין "רשות לענייני הכפר", כשבראשו יושב שר החקלאות (כדוגמת "מנהל מקרקעי ישראל" המטפלת בקרקעות על סמך אמנה בין ממשלת ישראל וההסתדרות הציונית משנת 1952).

5. תקצוב הפעילות

5.1 יוסטוס פון ליביג ניסח במאה ה-19 את "חוק המינימום", האומר שיכול של צמח נקבע על פי הגורם הנמצא במינימום. גם אם סיפקנו את כל האלמנטים הדרושים להזנת הצמח – מים, חנקן, זרחן וכד'. .. ואלמנט אחד נמצא במינימום, למשל אשלגן, הרי שהיכול יהיה לפי רמת האשלגן.

כאשר עוסקים בפיתוח של אזור, ובייחוד אזור כפרי בפרפריה – הפיתוח של האזור מותנה בקיומם של כל הגורמים והאלמנטים הדרושים לפיתוחו ומחסור באחד מהם יביא את הפיתוח לרמה המותנית במחסור, על פי "חוק המינימום".

כדי לפתח אזור כפרי יש צורך ב:

- תשתית פיזית
- תשתית ממסדית
- תשתית של תשומות
- תשתית של טיפול בתפוקות
- תשתית חברתית

5.2 קידום התשתיות בתיאום נכון ובזמן מצריך עבודה נכונה בתחומי התכנון, ההקצאה הכספית והתקצוב ובקרת האיכות ולוחות הזמנים.
נחוץ גורם יוזם ודוחף, שיביא לתיאום בין כל הגורמים העוסקים בתשתיות, כל אחד בתחומו.

הגורם הנ"ל, צריך שיהיו בידיו 2 אלמנטים ברורים:

5.2.1 יכולת הבאת תכנית לביצוע

5.2.2 תקציב גרועיני קטן ומכריע לשילוב צינורות התקציב של הגורמים השונים (בגובה 10-20% מתקציבי הפרוייקטים).

הגורם המטפל יכול להיות המועצה האזורית, והיא אכן אמורה לעשות זאת בתחום השרותים המוניציפאליים, על כל המגוון, אך נחוץ גורם נוסף לתיאום הפיתוח ולתיאום התשתיות - גורם שיראה את התמונה הכוללת.

6. תוצאות לביצוע

כפר – עירקשרים ויחסי גומלין, קונפליקט ודיאלוג

על רקע היחסים שבין המגזר העירוני והכפרי בארץ שבא לידי ביטוי במיוחד בנושא קרקע, ולאחרונה גם הנושא המים – באנו להציג גישה שונה שבאה לידי ביטוי בתכנית אב לפיתוח החקלאות והכפר בהולנד לשנת 2010.

בעבר, הגבול והדיאלוג בין העיר לכפר, בין ה-city ל-countryside, היה ברור ובמידה רבה פשוט. העיר היתה מוקפת חומה, הכפר סיפק את התוצרת החקלאית לעיר והעיר סיפקה את השוק לכפר. עם נפילת חומות העיר החל תהליך אשר בעקבותיו נפלה גם האבחנה המקובלת בין המושגים "עיר" ו"כפר". ענפי תעשייה ושירותים התפשטו אל תוך האזורים הרוראליים ו-"Rural" הפסיק להיות שם נרדף לכלכלה חקלאית והפך למושג המוגדר בצורות שונות, כתלות בנקודת הראות המגדירה – גיאוגרפית, סטטיסטית, כלכלית, חברתית, דמוגרפית ועוד.

בנוסף לטשטוש הגבולות הגיאוגרפיים והמושגיים, גורמים נוספים משנים את הדיאלוג הפשוט בין הכפר לעיר. בראש ובראשונה העובדה שהכפר של היום אינו הכפר ה"קלאסי" של העבר. מאז תום מלחמת העולם השנייה עברו האזורים הכפריים בכל הארצות המתועשות תמורות מרחיקות לכת. תמורות אלה באות לידי ביטוי בשימושי הקרקע, במקורות התעסוקה והפרנסה, בהרכב החברתי של הכפר ובתפרוסת הישובים ומערכות השירותים. במוקד השינוי עומד המגזר החקלאי אשר איבד את בכורתו כבסיס הכלכלי והחברתי של המרחב הכפרי. למעשה ניתן לומר שאמנם החקלאות עדיין מתבצעת בכפר אך לא כל כפר הוא "חקלאי".

האינטרס הממשלתי במדינות רבות הוא לשמר את הכפר אך לאו דוקא לעודד את החקלאות שבו ואכן, במדינות רבות חל מעבר מתמיכה מעודדת ייצור בחקלאות (שהיתה נהוגה עד שנות השמונים) לתמיכה המעודדת צמצום ייצור חקלאי ובמקביל מעודדת פעילויות אחרות המובילות לפיתוח בר-קיימא של המרחב הכפרי. בבסיס מעבר זה נמצאת ההכרה בתפקידים החשובים שממלא המרחב הכפרי, כמו גם תושביו, עבור כלל האוכלוסייה. תפקידו הם רבים וכוללים את מתן הבטחון המסוים באספקת מזון אך גם תפקידים נוספים כשימור שטחים פתוחים, טבע, יערות, אוכלוסיות בע"ח, צמחים ונוף, שמירת מרחב לפעילויות תיירות ופנאי ושמירה על תרבות כפרית כחלק ממורשת ומסורת. תפקידים "חדשים" אלו של המרחב הכפרי משנים את פני הכפר ואת הדיאלוג עיר-כפר.

דוגמאות לתמיכה ממשלתית במרחב כפרי ולא דוקא בחקלאות ניתן לראות בפעילות האיחוד האירופי. לאיחוד קרנות סיוע שונות המסייעות בחמישה ערוצים עיקריים: סיוע בהשקעות במגזר החקלאי, שיקום ופיתוח תשתיות וציוד בהם יש עניין ציבורי, פיתוח סביבה כלכלית, הכשרה מקצועית לתושבי הכפרים ופיתוח אזורי. בין השנים 1994-1999 הקצו הקרנות השונות של האיחוד כ- 500 מליון יורו למטרות השונות.

תוכנית LEADER (Links between Actions for the Development of the Rural Economy) של האיחוד האירופי נועדה ליישם את מדיניות התמיכה של האיחוד במדינות אירופה השונות. במסגרת תוכנית זו נעשו פרויקטים רבים באזורים כפריים באירופה ומספר דוגמאות מובאות להלן:

קורנוול, אנגליה: הקמת מרכז לחקלאות, פרחים ופיתוח כפרי.

פסילורייסיס, יוון: הקמת "סדנא" מפעל קטן לניפוח זכוכית.

באיטליה – פרויקט גידול ואריזת צמחי מרפא.

צרפת – פרויקט "שביל עץ הזית", שילוב של חקלאות, סביבה ותיירות.

דנמרק – מרכז לפיתוח והמצאות חקלאיות באזור כפרי.

פורטוגל – הקמת מוזיאון-מסעדה באזור כפרי.

גורם נוסף שמשפיע על שינוי הדיאלוג, ולא רק במדינות מפותחות, הוא האינטראקציות המתרחבות בין העיר לכפר זאת בעיקר עקב שיפור אמצעי התחבורה. מעברים רבים של אנשים ממקום למקום (לביקורים קצרים או לתקופות ארוכות, ללימודים, עבודה, ביקור או סיבות אחרות), המתאפשרים הודות לאמצעי התחבורה, יוצרים גם העברה של רעיונות, ערכים ומנהגים. בנוסף, גם החשיפה לאמצעי תקשורת מאפשרים מפגש מסוג נוסף של תרבויות. כל המפגשים הללו של כפריים עם העיר והתרבות העירונית, ושל העירוניים עם הכפריים ותרבותם, הם דיאלוגים של תרבויות אשר מעצם היווצרותם נוצרת השפעה הדדית.

במדינות רבות (כישראל והולנד) בהן צפיפות האוכלוסיה גבוהה והקרע היא משאב במחסור, הדיאלוג בין העיר לכפר הופך לקונפליקט אשר במרכזו עומדת הקרע. למעשה, הקונפליקט קיים גם בתוך המרחב הכפרי עצמו כאשר משני העברים השונים עומדות הפעילות החקלאית ופעילויות

צורכות קרקע אחרות שאינן חקלאיות (מגורים, תעשייה, מסחר, תיירות ושירותים). יחד עם הלחץ הנדל"ני קיימים גם שינויי תפקידי הכפר והאינטרסים לשימור תרבות כפרית וחקלאית ושימור סביבה, טבע ונוף ונוצרת מערכת שיקולים מתוחה ומורכבת בין שימושי הקרקע השונים.

אין ספק כי הדיאלוג עיר-כפר השתנה ובמקומות מסויימים נוצר קונפליקט על שימושי קרקע גם בין החקלאות לבין שימושי קרקע ופעילויות כלכליות אחרות בתוך הכפרים עצמם וגם בין העיר לכפר, אך נראה כי דווקא קונפליקט זה יכול לחדד ולהדגיש את האופי של כל אזור ואת התרומה הקיימת והפוטנציאלית שלו לחברה ככלל. הדגשת הקווים והערכים העיקריים תוכל ליצור דיאלוג מחודש שייבנה על בסיס הערכים והשיקולים החדשים שמעוצבים בשנים האחרונות עם שינוי פני החקלאות והמרחב הכפרי בעולם.

הדיאלוג שהיה קיים בעבר בו התפקידים של כל צד היו ברורים והפך, עם טשטוש הגבולות המושגיים, לקונפליקט מתוח, הופך להיות דיאלוג מורכב יותר. דיאלוג מחודש זה, אם ינבע מתוך הכרה בתפקידים החדשים של כל צד ובגבולות המטושטשים והשונים מבעבר, יוכל להביא למילוי צרכים הדדיים.

מקורות:

- מתמיכה בחקלאות לתמיכה במרחב הכפרי – סקירת מדיניות בארצות המערב, ד"ר עליזה פליישר, 1998.
- מערכות ממלכתיות וטיפולן במרחב הכפרי, ד"ר לביאה אפלבוים, 1995.
- Food Production and Rural Areas, The Dutch Ministry of Agriculture, Nature Management and Fisheries.
- The State of World Population - Changing Places: Population, Development and the Urban Future, Dr. Nafis Sadik (UNFPA), www.unfpa.org.

תאור תוכניות הפיתוח	תוכניות פיתוח נקודתיות	תחום פיתוח ראשי	קבוצה יתרוסא - יללללל
		פעילויות תמיד	
		מוקדי תעסוקה	
		תיירות	
		חקלאות	

תאור תוכניות הפיתוח	תוכניות פיתוח נקודתיות	תחום פיתוח ראשי	<p>תאגיד</p> <p>יזמות - איסוף</p>
		קרקע ומדיניות קרקעית	
		מים והרפורמה במשק המים	
		תחבורה יישובים	
		תחבורה, תנועה ונגישות	
		שירותים מוניציפליים (בטחון, בריאות וכו')	

סוגיות להגדרה – פריפריה, מרחב כפרי וכו'

פריפריה – הגדרת פריפריה לפי המרחק ממרכז הארץ, ממרכז המטרופולין הקרוב, ממרכז עירוני קרוב המספק נפח ומגוון שירותים מינימלי וביחס למשמעויות הביטחוניות הקיימות (קו עימות, קו התפר, גבול של שלום וכו')

מרחב כפרי – מרחב מיושב ומרחב לא מיושב

סוגי יישובים – כולל יישובים קהילתיים, התיישבות בודדים, מיזמים חקלאיים עצמיים, כפרים ערביים עד לגודל מסוים

ממשקים להגדרת תחומי פיתוח ראשיים

• הממשק הפיסי- תשתיתי

קרקע ומדיניות קרקעית
מים והרפורמה במשק המים
הרחבות יישובים
תחבורה, תנועה ונגישות
שירותים מוניציפליים

• הממשק הכלכלי-תעסוקתי

פעילויות תמך
מוקדי תעסוקה
תיירות
חקלאות

• הממשק הנופי-סביבתי

שמורות טבע, גנים לאומיים ויערות קק"ל
שטחים פתוחים
איכות הסביבה

• הממשק האנושי-קהילתי

הון אנושי
הכשרה
חינוך
פיתוח קהילתי

• הממשק התכנוני

מידע
תקשוב
תכנון אסטרטגי וסטטוטורי
תדמית

פיתוח המרחב הכפרי

מטרות ויעדים על בסיס החלטת הממשלה

מטרות

- חיזוק הקהילה הכפרית
- גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי ייחודי
- שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה אדם ושילובם במרחב הכפרי
- עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב ייחודית בעלת אופי כפרי

יעדים

- עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי
- פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית
- קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי
- הרחבת הקהילה בכפר
- שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח
- קליטת דור צעיר בחקלאות
- תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי
- פיתוח הכפר הערבי

נתוני רקע ברמת המאקרו (להשלמה)

עקרונות התוכנית

- התאמה למגמות קיימות במרחב הכפרי – התוכנית תשאף ל"זרום" עם המגמות הקיימות במרחב הכפרי ולעיתים לנווט את ההתפתחויות לכיוונים הרצויים
- טיפול כולל לצד טיפול נקודתי – ההתייחסות תתייחס למכלולי שטח שונים: אזורים, מועצות אזוריות, מקבצי יישובים ויישובים ברמה נקודתית
- מעורבות רב תחומית משולבת – ההתייחסות תתבטא בתחומים שונים תוך שילוב בין תחום לתחום
- טיפול דיפרנציאלי מרחבי – ההתייחסות לא תהיה שווה ברמה המרחבית
- מעורבות רב שנתית – התוכנית תשאף להתייחס בטווחי זמן שונים מהטווח הקצר לטווח הארוך.

מזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ז באלול התשס"ב
4 בספטמבר 2002

ש מ ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבכם את החלטה מס. 2486 של הממשלה מישיבתה ביום א', כ"ד באלול התשס"ב (01.09.2002):

פיתוח המרחב הכפרי 2486.

מ ח ל י ט י ם:

1. להטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות: נציג משרד ראש הממשלה והמנכ"לים של משרדי התשתיות הלאומיות, הפנים, הבינוי והשיכון, המשפטים, איכות הסביבה, האוצר, "מזנהל מקרקעי ישראל, לגבש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

2. מטרות התוכנית:

- (א) חיזוק הקהילה הכפרית.
- (ב) גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.
- (ג) שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.
- (ד) עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.

5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום."

ב ב ר כ ה
1476
גדעון סער
מזכיר הממשלה

העתק: מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר ✓
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
מנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות
מנכ"ל משרד הפנים
מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
מנכ"ל משרד המשפטים
מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה
מנכ"ל משרד האוצר
מנהל מינהל מקרקעי ישראל

מזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ז באלול התשס"ב
4 בספטמבר 2002

ש מ ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבכם את החלטה מס. 2486 של הממשלה מישיבתה ביום א', כ"ד באלול התשס"ב (01.09.2002):

"2486. פיתוח המרחב הכפרי

מ ח ל י ט י ם :

1. להטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות: נציג משרד ראש הממשלה והמנכ"לים של משרדי התשתיות הלאומיות, הפנים, הבינוי והשיכון, המשפטים, איכות הסביבה, האוצר, מְזַנְהֵל מְקַרְקְעֵי יִשְׂרָאֵל, לגבש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

2. מטרות התוכנית:

- (א) חיזוק הקהילה הכפרית.
- (ב) גוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.
- (ג) שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.
- (ד) עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.
5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום."

ב ב ר כ ה,
127
גדעון סער
מזכיר הממשלה

העתק: מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר ✓
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
מנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות
מנכ"ל משרד הפנים
מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
מנכ"ל משרד המשפטים
מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה
מנכ"ל משרד האוצר
מנהל מינהל מקרקעי ישראל

19
48
51

מזכיר הממשלה

ירושלים, י"ג בתשרי התשס"ג
19 בספטמבר 2002

ש מ ו ר

אל : שר החקלאות ופיתוח הכפר

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבך את החלטה מס. 2519 של הממשלה משיבתה ביום ד', י"ב בתשרי התשס"ג (18.09.2002):

"2519. פיתוח המרחב הכפרי - תיקון החלטה

מ ח ל י ט י ם:

א. בהמשך להחלטת הממשלה מס. 2486 מיום 1.9.2002, לצרף את המנהל הכללי של משרד התיירות לועדת המנכ"לים לגיבוש תוכנית רב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי.

ב. יו"ר ועדת המנכ"לים רשאי לזמן לשיבותיה את גזבר הסוכנות היהודית.

ב ב ר כ ה,
גדעון סער

העתק: שר התיירות
✓ המנהל הכללי, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
מנהל הכללי, משרד התיירות
גזבר הסוכנות היהודית

הצעה להחלטה

מחליטים:

1. לחטיל על מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות נציג משרד ראש הממשלה והמנכ"לים של משרדי תשתיות לאומיות, הפנים, בינוי ושיכון, איכות הסביבה, משרד האוצר, מנהל מקרקעי ישראל, לגבש תוכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

2. מטרות התוכנית:

- א. חיזוק הקהילה הכפרית.
- ב. גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.
- ג. שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.
- ד. עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית:

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק ישובים במצוקה וישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.

5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום.

דברי הסבר:

המגזר הכפרי בישראל עובר תהליכי שינוי מרחיקי לכת בתחומי הכלכלה, החברה והארגון. המשבר הכלכלי של שנות ה-80 הביא לקריסתן של רבות מהמערכות המרכזיות של מגזר זה ולמרות הסדרי החובות המורכבים שנעשו, רבות מהבעיות שנחשפו במלוא חומרתן טרם באו על פתרונן. תהליכי השינוי נובעים ממה שמתרחש במעגל הפנימי בתוך הגורמים האופייניים והטבעיים במגזר הכפרי, מעצם הווייתו, ובמעגלים החיצוניים המשיקים למגזר זה ומשפיעים עליו הן בארץ והן בחו"ל.

סימנים ראשונים מצביעים על כך שבחלקים רבים של מגזר זה חלה שחיקה מתמדת, שמשמעותה ירידה ברמת החכנסה, עזיבת צעירים ועלייה בגיל הממוצע של התושבים. נראה שללא התערבות ממשלתית במכלול של נושאים, הנוק הצפוי למשק כתוצאה מקריסת המגזר, במיוחד באזורי הפריפריה שבהם פתרונות כלכליים חלופיים הם סבוכים יותר, עשוי להיות המור ביותר.

בארצות אירופה המערבית ובארה"ב הכירו זה מכבר בצורך לסייע למגזר הכפרי, דווקא במגוון של נושאים שאינם חקלאיים בהכרח, כנובע מהצורך לצמצם את התמיכות הישירות בחקלאות וההכרה בתרומתו היחודית של הכפר לשמירה על שטחים פתוחים ו"ריאות ירוקות", ליישוב אזורי ספר ולשימור מורשת ותרבות יחודית.

מטרת התוכנית:

התוכנית מציעה מדיניות משולבת של פיתוח חקלאי, פיתוח כפרי, שיקום ישובים, פיתוח אזורי הפריפריה ותעסוקה יזמית מגוונת, ושמירה על משאבי הטבע ואיכות הסביבה המהווים תנאי חשוב לעיצוב דמותו העתידית של הכפר בישראל.

מוגש על ידי שר החקלאות ופיתוח הכפר

ההצעה נשלחה לפי סעיף 3 בחקנון לעבודת הממשלה אל השרים הנוגעים בדבר.

19
48
111

שר החקלאות ופיתוח הכפר
وزیر الزراعة والتطوير الريفي

21 אוגוסט 2002
י"ג אלול תשס"ב
תיק: הצעות החלטה
ע' / 2 / 44 / 3907

לכבוד
גדעון סער
מזכיר הממשלה

שלום רב,

הנדון: הצעת החלטה לממשלה - פיתוח המרחב הכפרי בישראל

בהמשך להתייחסותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה.

שר החקלאות ביקשני להודיעך שאין לו כל התנגדות לכך שמנכ"ל משרד החקלאות יעמוד בראש הועדה.

לטיפולך.

בכבוד רב,

עליזה כהן
יועצת בכירה לשר

העתק:

איציה לידור – מנכ"ל משרד החקלאות
יוסי ישי – משנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון

ירושלים, כ"ז אב, תשס"ב
5 אוגוסט, 2002

משרד ראש הממשלה
לשכת המנהל הכללי

הצעת החלטה
17-08-2002
2004
244

לכבוד
מר גדעון סער
מוזכיר הממשלה

שלום רב,

הנדון: הצעת החלטה לממשלה
פיתוח המרחב הכפרי בישראל

בהמשך להצעת ההחלטה שבנדון (מיום 4/8/2002), אשר הוגשה ע"י שר החקלאות ופיתוח הכפר, להלן התייחסותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה, רו"ח אביגדור יצחקי;

בראש וועדת המנכ"לים יעמוד מנכ"ל משרד החקלאות ונציג משרד ראש הממשלה, יהיה חבר בוועדה.

לידיעתך ועדכוןך.

בכבוד רב,

סביבה בלנק

ע"י בכירה למנהל הכללי

העתק: רו"ח אביגדור יצחקי - המנהל הכללי
ד"ר נבי גולן - יועץ רה"מ לתכנון ופיתוח
עוזי קרן - יועץ רה"מ להתיישבות

מזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ו באב התשס"ב
4 באוגוסט 2002

אל: ראש הממשלה ושר התשתיות הלאומיות
שר האוצר
שר הבינוי והשיכון
שר הפנים

שלום רב,

הנדון: פיתוח המרחב הכפרי בישראל

מצורפת הצעה בנושא הנדון אשר שר החקלאות ופיתוח הכפר מבקש להביאה להחלטת ממשלה.

על-פי סעיף 5 בתקנון לעבודת הממשלה, אודה על חוות דעתכם תוך שבועיים ימים.

בברכה,

גדעון סער

העתק: שר החקלאות ופיתוח הכפר
היועץ המשפטי לממשלה
המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
לשכת שר התשתיות הלאומיות

פיתוח המרחב הכפרי בישראל

הצעה להחלטת ממשלה

1. מטילים על מנכ"ל רוח"מ לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות: המנכ"לים של משרדי החקלאות, תשתיות לאומיות, הפנים, בינוי ושיכון, איכות הסביבה, משרד האוצר, ממי" לגבש תוכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.

2. מטרות התוכנית:

- א. חיזוק הקהילה הכפרית.
- ב. גיוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.
- ג. שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.
- ד. עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.

3. יעדי התוכנית:

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה וחנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.

4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגוס המקורות למימון התוכנית.

5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום.

דברי הסבר:

המגזר הכפרי בישראל עובר תהליכי שינוי מרחיקי לכת בתחומי הכלכלה, החברה והארגון. המשבר הכלכלי של שנות ה-80 הביא לקריסתן של רבות מהמערכות המרכזיות של מגזר זה ולמות הסדרי החובות המורכבים שנעשו, רבות מהבעיות שנחשפו במלוא חומרתן טרם באו על פתרונן. תהליכי השינוי נובעים ממה שמתרחש במעגל הפנימי בתוך הגורמים האופייניים והטבעיים במגזר הכפרי, מעצם חוויתו, ובמעגלים החיצוניים המשיקים למגזר זה ומשפיעים עליו הן בדרך והן בחו"ל.

סימונים ראשוניים מצביעים על כך שבחלקים רבים של מגזר זה חלה שחיקה מתמדת, שמשמעותה ירידו ברמת ההכנסה, עזיבת צעירים ועלייה בגיל הממוצע של התושבים. נראה שללא התערבות ממשלתית במכלול של נושאים, הנזק הצפוי למשק כתוצאה מקריסת המגזר, במיוחד באזורי הפריפריה שבהם פתרונות כלכליים חלופיים הם סבוכים יותר, עשוי להיות חמור ביותר.

באור זאת אירופה המערבית ובארה"ב הכירו זה מכבר בצורך לסייע למגזר הכפרי, דווקא במגוון של נושאים שאינם חקלאיים בהכרח, כנובע מהצורך לצמצם את התמיכות הישירות בחקלאות וההכוזה בתרומתו היחודית של הכפר לשמירה על שטחים פתוחים ו"ריאות ירוקות", ליישוב אזורי ספר, לשימור מורשת ותרבות יחודית.

מִן הַתּוֹכֵנִית:

החוכנית מציעה מדיניות משולבת של פיתוח חקלאי, פיתוח כפרי, שיקום ישובים, פיתוח אזורי הפרייה ותעסוקה יזמית מגוונת, ושמירה על משאבי הטבע ואיכות הסביבה המהווים תנאי חשוב לעיצוב דמותו העתידית של הכפר בישראל.

מוגש ע"י שר החקלאות ופיתוח הכפר

15
החומר
51
יועץ

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

לשכת השר

יועצת בכירה לשר

תאריך: 7.8.02

לכבוד: אורינה

נא
לדאוג
לתיאום
היאל
לביכנס
היחיד
אורינה

אורינה

הנדון

דואר וכנס
לשכת המנכ"ל
08-08-2002
שם תיק: 6/6
מס' סידורי:

בגובה
לשכת השר

ירושלים, כ"ז אב, תשס"ב
5 אוגוסט, 2002

משרד ראש הממשלה
לשכת המנהל הכללי

השכתוב
הצעת החלטה
117-08-2002
2004
244

לכבוד
מר גדעון סער
מזכיר חממשלה

שלום רב,

הנדון: הצעת החלטה לממשלה
פיתוח המרחב הכפרי בישראל

בהמשך להצעת החלטה שבנדון (מיום 4/8/2002), אשר הוגשה ע"י שר החקלאות ופיתוח הכפר, להלן התייחסותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה, רו"ח אביגדור יצחקי;

בראש וועדת המנכ"לים יעמוד מנכ"ל משרד החקלאות ונציג משרד ראש הממשלה, יהיה חבר בוועדה.

לידיעתך ועדכוןך.

בכבוד רב,

סבינה בלנק

ע"י בכירה למנהל הכללי

העתק: רו"ח אביגדור יצחקי - המנהל הכללי
ד"ר נבי גולן - יועץ רה"מ לתכנון ופיתוח
עוזי קרן - יועץ רה"מ להתיישבות

972 3 9485813

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
המשנה למנכ"ל ומנהל הרשות לתכנון

תאריך: כ"א אב תשס"ב
 30 יולי 2002

פיתוח המרחב הכפרי בישראל

הצעה להחלטת ממשלה

1. מטילים על מנכ"ל רוה"מ לעמוד בראש ועדת מנכ"לים בהשתתפות: המנכ"לים של משרדי החקלאות, תשתיות לאומיות, הפנים, בינוי ושיכון, איכות הסביבה, משרד האוצר, ממ"י לגבש תוכנית רב שנתית לפיתוח המרחב הכפרי בישראל.
2. מטרות התוכנית:
 - א. חיזוק הקהילה הכפרית.
 - ב. גוון הבסיס הכלכלי של הכפר, תוך ייצוב ופיתוח החקלאות כענף כלכלי יחודי.
 - ג. שמירה על שטחים פתוחים וערכי סביבה ונוף, הן טבעיים והן מעשה ידי אדם ושילובם במרחב הכפרי.
 - ד. עיצוב ופיתוח הכפר בישראל על סוגיו השונים כצורת יישוב יחודית בעלת אופי כפרי.
3. יעדי התוכנית:

עידוד יזמות כלכלית במרחב הכפרי, פיתוח התיירות החקלאית והתיירות הכפרית, קידום פעילות כלכלית לא חקלאית במרחב הכפרי, הרחבת הקהילה בכפר, שיקום וחיזוק יישובים במצוקה ויישובים בתת פיתוח, קליטת דור צעיר בחקלאות, תמיכה באיכות הסביבה והנוף הכפרי, פיתוח הכפר הערבי.
4. ועדת המנכ"לים תגבש הצעה לאיגום המקורות למימון התוכנית.
5. הועדה תגיש המלצותיה לממשלה בתוך 120 יום.

דברי הסבר:

המגזר הכפרי בישראל עובר תהליכי שינוי מרחיקי לכת בתחומי הכלכלה, החברה והארגון. המשבר הכלכלי של שנות ה-80 הביא לקריסתן של רבות מהמערכות המרכזיות של מגזר זה ולמרות הסדרי החובות המורכבים שנעשו, רבות מהבעיות שנחשפו במלוא חומרתן טרם באו על פתרונן. תהליכי השינוי נובעים ממה שמתרחש במעגל הפנימי בתוך הגורמים האופייניים והטבועים במגזר הכפרי, מעצם הווייתו, ובמעגלים החיצוניים המשיקים למגזר זה ומשפיעים עליו הן בארץ והן בחו"ל.

סימנים ראשונים מצביעים על כך שבחלקים רבים של מגזר זה חלה שחיקה מתמדת, שמשמעותה ירידה ברמת ההכנסה, עזיבת צעירים ועלייה בגיל הממוצע של התושבים. נראה שלא התערבות ממשלתית במכלול של נושאים, הנזק הצפוי למשק כתוצאה מקריסת המגזר, במיוחד באזורי הפריפריה שבהם פתרונות כלכליים חלופיים הם סבוכים יותר, עשוי להיות חמור ביותר.

בארצות אירופה המערבית ובארה"ב הכירו זה מכבר בצורך לסייע למגזר הכפרי, דווקא במגוון של נושאים שאינם חקלאיים בהכרח, כנובע מהצורך לצמצם את התמיכות הישירות בחקלאות וההכרה בתרומתו היחודית של הכפר לשמירה על שטחים פתוחים ו"ריאות ירוקות", ליישוב אזורי ספר ולשימור מורשת ותרבות יחודית.

מטרת התוכנית:

התוכנית מציעה מדיניות משולבת של פיתוח חקלאי, פיתוח כפרי, שיקום ישובים, פיתוח אזורי הפריפריה ותעסוקה יזמית מגוונת, ושמירה על משאבי הטבע ואיכות הסביבה המהווים תנאי חשוב לעיצוב דמותו העתידית של הכפר בישראל.

972 3 9485813

17⁰³ - 14/11

838

מדינת ישראל משרד החקלאות ופתוח הכפר לשכת סמנכ"ל בכיר לסחר חוץ

מיני ריק
אזינו שקול
אלו פאנל
סווא יא
המלך
המלך
אזינו
פ'ה'ה האוהג

כ"ג בסיון תשס"ב
3 ביוני 2002

משרד החקלאות
לשכת משנה למנכ"ל
ומנהל הרשות לתכנון
15-07-2002
תיק: 2775
דואר נכנס

עמיתינו הקוראים!

מוגשת לכם בזאת סקירה פרי יחמה ברוכה של ד"ר אריה רגב מנהל המח' לקשרי חוץ שטרם עם קודמו בתפקיד ד"ר אריה שסקין, ודכו קטעי מידע חשובים.

מדובר במאמרים ופרסומים ממדינות שונות המטילים אור על תחומים מקצועיים בעלי השלכות רחבות יותר מגבולות מדינות אלה.

אני בטוח שהתרגום והידע המקצועי שהושקע בסקירה זו יהיו לכולנו לתועלת.

זוהי גם הזדמנות לקדם בברכה כל יחמה נוספת של תרומה לנושאים הבינלאומיים המרוכזים על ידינו ועשויים לראות אור במסגרת סקירות תקופתיות אלה.

עזרה יאלו יא

יאלו יאלו

בברכה

צבי אמון
סמנכ"ל בכיר לסחר חוץ

לימ אב אלאים האוגוסט
אכמה אלא הנה אהמלגה
אמורו - אלסקים אנוים
היאתו יאלו הימורים אלא אלונו אלמה יאלמק אמוח
המלך 2002

(2347)

יאלו יאלו

תוכן העניינים

מבוא

1. פיתוח אזורים כפריים בארה"ב
2. שינויים בחקלאות הסינית לאחר ההצטרפות ל-WTO
3. סיוע האיחוד האירופי למועמדות להצטרפות אליו
4. חקלאות אורגנית בארה"ב
5. החקלאות הרוסית בתהליך הרפורמות
6. חקלאות חוזית

מבוא

הסקירה המוגשת בעלון זה נועדה להציג בפני ציבור מקבלי ההחלטות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר נתונים בעניין המתרחש במדינות החקלאיות במדינות שונות בעולם. המחלקה לקשרי חוץ, שביזמתה יצא לאור העלון, מקווה, כי הסקירות הכלולות בפרסום ראשון זה יאפשרו לקוראים היכרות טובה יותר עם הנושאים והפתרונות, שבחם עוסקות ממשלות שבמדינותיהן מגזר חקלאי חשוב, ושברובן מתלבטות במגוון בעיות המשותפות לכלל הסקטור החקלאי והכפרי, כולל ישראל. משום שזהו פרסום ראשוני, ומטבע הדברים, גם ניסיוני, מבקשת המחלקה לקשרי חוץ את הערות הקוראים, הן לגבי תוכנו והן לגבי מכלול הנושאים, שרצוי לעסוק בהם במהדורות הבאות. בכוונתנו לפרסם את העלון במתכונתו הנוכחית כרבעון.

1. פיתוח אזורים כפריים בארה"ב

במסמך, שפורסם לקראת סוף השנה שעברה, הציג משרד החקלאות האמריקני את יעדי מדיניות הפיתוח הכפרי לקראת המאה ה-21. כבמדינות מפותחות אחרות, כולל ישראל, גם בארה"ב תופסת החקלאות מקום הולך וקטן בתעסוקה ובפעילות הכלכלית של האזורים הכפריים. הנתונים הסטטיסטיים, שפרסם משרד החקלאות האמריקני, מצביעים על כך, שב-7 מתוך כל 8 מחוזות כפריים עובדים מרבית המועסקים בתעסוקה שאינה חקלאית, בעיקר בתעשייה, אך גם בשירותים ובענפים כלכליים אחרים. מנתונים אלה עולה כי ב-1998 הוגדרו 28.6% מהחקלאים כחקלאים ב"משרה מלאה", 66.2% כמועסקים חלקית בחקלאות, ו-11.2% כמי שחוכרים קרקע עונתית. נוסף לזאת, צוין כי רק ב-46% מהמשקים מגיעה ההכנסה השנתית ל-40,000\$, הנחשבת להכנסה סבירה מחקלאות. נקודה נוספת הראויה להדגשה מבחינת המדיניות לפיתוח הכפר, מתייחסת לאחוז הצעירים העובדים בחקלאות - מתברר כי רק 6.3% מכלל המועסקים בחקלאות - גילם עד 35 שנה.

משרד החקלאות האמריקני גיבש תכנית ארוכת טווח לעידוד הפיתוח של האזורים הכפריים בארה"ב. יעדיה העיקריים של התכנית הוגדרו כלהלן:

1. גיוון מקורות התעסוקה באזורים הללו באמצעות יצירת תנאים שימשכו משקיעים פרטיים. הכוונה היא בעיקר להקים פרויקטים ניסיוניים וחדשניים, שיהוו תשתית ליצירת תנופת השקעות במגזר הכפרי.
2. הכרה בכך שפיתוח האזור הכפרי והאמצעים הדרושים לקידומו שונים מאלה הנקוטים להגשמת המדיניות לעידוד החקלאות. הסיוע לחקלאות, הניתן במסגרת הממשלתית, ימלא

בעתיד תפקיד מוגבל ובמקומו יהא צורך לפתח כלים לעידוד הפעילות שאינה חקלאית במרחב הכפרי.

3. "הכלכלה החדשה" ההולכת ותופסת מקום מרכזי במשק האמריקני מחייבת הקדשת אמצעים רבים לחינוך ולקידום כושר טכנולוגי. על הדור הצעיר באזורים הכפריים לרכוש ידע נרחב בהרבה מהידע שנדרש לדור הקודם.

4. אחד היעדים החשובים בפיתוח האזור הכפרי נועד להגביר את הניצול של המשאבים הטבעיים לייצור מוצרים שאינם מזון. הפוטנציאל החקלאי מאפשר פיתוח של מוצרי תעשייה, ובראש וראשונה מקורות אנרגיה מתחדשים על בסיס ייצור ביומסה, אתנול ואחרים. ניצול שטחי הקרקע העצומים, העומדים לרשות חקלאי ארה"ב, לייצור תחליפים לדלק רגיל - עשוי לחוות אלטרנטיבה מעניינת. יש להדגיש, ששטחי קרקע אלה אינם רווחיים וללא סבסוד ממשלתי. יצוין, כי גם בישראל נעשו בעבר ניסיונות לפתח טכנולוגיות לניצול מוצרי לוואי חקלאיים לייצור אנרגיה, אך בשל כדאיות כלכלית נמוכה לא חלה התקדמות בתחום זה. ייתכן, כי כעת ניתן ללמוד מארה"ב ולפתח טכנולוגיות וגידולים המתאימים לייצור זה.

5. פיתוח תשתית, שירותי קהילה וטכנולוגיות מידע ותקשורת. המרכזים הכפריים נחותים מהמרכזים העירוניים בהיותם קטנים ומרוחקים מצומתי הפעילות הכלכלית. לדעת משרד החקלאות האמריקני יש לדאוג לשיפור התשתית הפיזית ותשתית השירותים, כאשר יושם בעיקר דגש על שירותי המידע והתקשורת.

6. הממשל הפדרלי של ארה"ב חייב ליטול חלק פעיל בקידום האזורים הכפריים באמצעות מתן סיוע לתוכניות פיתוח, תיאום בין כל הגורמים המעורבים בתהליך זה, ועזרה במציאת מקורות המימון.

המקור:

Food and Agricultural Policy, Taking Stock for the New Century, USDA, Sept. 2001

2. שינויים בחקלאות הסינית לאור הצטרפותה ל-WTO

כלכלת סין נמצאת באחד המקומות הראשונים בעולם מבחינת קצב הגידול של התוצר המקומי הגולמי - 8% בשנת 2000. המיתון העולמי לא פגע בסין, וזרם ההשקעות הזרות והגידול בהוצאה הציבורית ממשיך להשפיע על ההתרחבות המהירה של המשק הסיני גם בשנת 2001. הצטרפותה של סין לארגון הסחר העולמי פותח בפני הכלכלה הסינית אפיקים חדשים, אך מציב בפני המדינות החקלאיות אתגרים לא קטנים. הבעיות המעכבות את פיתוחה של החקלאות הסינית קשורות בכמה גורמים מבניים, ובראש וראשונה בהקפאת הכנסות החקלאים ובפער החולך ומתרחב בין אזורי החוף הנהנים מצמיחה מהירה לבין אזורי הפנים הסובלים מעוני. השינויים יורגשו, קודם כל, באותם המוצרים שסין מסבסדת את יצואם, כמו כותנה ותירס. הצטרפותה של סין ל-WTO מחייבת אותה להפסיק סבסוד זה. פתיחת השוק הסיני וגידול בביקוש המקומי צפויים להגדיל גם את היבוא של מוצרי הבסיס, כמו חיטה, פולי סויה ושמני מאכל, ולאור הגידול המרשים בתעשיית הטקסטיל - גם את יבוא הכותנה. במקביל, צופות התחזיות גידול ביצוא האורז מסין.

עם גידול ההכנסה לנפש, גדל גם הביקוש למוצרי מזון שערכם גבוה יותר, כמו בשר, ירקות ופרות. מעניין לציין, כי המעבר לגידולים אלה הביא גם להגדלת היצוא, בעיקר ליפן. כתוצאה מכך,